

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Вроцлавський економічний університет (Республіка Польща)
UNIVERSITY ISMA (Латвійська республіка)
UNIVERSITYNORTH (Хорватія)
VARNA FREE UNIVERSITY «CHERNORIZETS HRABAR» (Болгарія)
Академія праці, соціальних відносин та туризму
Міжрегіональна Академія управління персоналом
Національний технічний університет «Дніпропетровська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
Херсонський національний технічний університет
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ
Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної Інтернет-конференції**

15 листопада 2022 року

Полтава - 2022

УДК 35.073:34(477)

О64

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Національного університету
імені Юрія Кондратюка заборонено

Редакційна колегія:

М. І. Лахижа, д. держ. упр., професор;

В. В. Гришко, д.е.н., професор;

І. О. Кульчій, к. держ. упр., доцент.

Організаційно-правові аспекти публічного управління в Україні: Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 15 листопада 2022 р. Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2022. 200 с.

У збірнику матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції участю розглядаються теоретичні та правові аспекти модернізації публічного управління України з урахуванням іноземного досвіду, шляхи та методи оптимізації діяльності органів влади на регіональному рівні, іноземний досвід впровадження сучасних систем та методів управління в діяльність органів влади, організаційні та фінансові аспекти забезпечення діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, розвиток лідерства в публічному управлінні, підготовка та підвищення кваліфікації кадрів державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.

Розрахований на фахівців публічного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти.

УДК 35.073:34(477)

*Матеріали друкуються мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів
відповідають автори.*

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Andonova, Kremena Georgieva

Bankova, Ivanka Todorova

REGULATORY CONDITIONS FOR OVERCOMING DISSONANCES IN
TERRITORIAL DEVELOPMENT PLANNING 10

Бондаренко Вікторія Вадимівна, Дідечкін Антон Васильович

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ КІБЕРПОЛІЦІЇ 12

Власова Надія Олексіївна

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ («E- DEMOCRACY»)
В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ЕТАПИ, РЕЗУЛЬТАТИ І ПЕРСПЕКТИВИ 15

Вова Вікторія Тарасівна, Пащенко Альона Віталіївна

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 17

Войтенко Андрій Валентинович

ПОСИЛЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ 19

Гончаренко Анастасія Олександрівна

Мирошніченко Анастасія Юріївна

СТРУКТУРА «СТРАТЕГІЇ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ» 20

Демченко Володимир Миколайович

АНАЛІЗ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИХ ДАНИХ ЯК АНАЛІТИЧНА
КОМПЕТЕНЦІЯ ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ 23

Дімова Олена Емануїлівна

ІННОВАЦІЙНИЙ ВИМІР НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ 25

Дудченко Максим Олександрович

ІНСТРУМЕНТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ МЕДИЧНОЇ РЕФОРМИ
В УКРАЇНІ 26

Дурман Олена Леонідівна

Микитюк Денис Миколайович

DIGITAL4FREEDOM ТА «ЦИФРОВИЙ ЛЕНД-ЛІЗ» ЯК ІНСТРУМЕНТИ
ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД 28

Зоріна Дар'я Вадимівна

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ 30

Качан Яна Віталіївна

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ 32

Колодій Максим Вікторович СПІВПРАЦЯ МІЖ АНТИКОРУПЦІЙНИМИ ОРГАНАМИ В УКРАЇНІ: АСПЕКТ [НЕ] ДОВЕРШЕНОСТІ	34
Мальована Ангеліна Ігорівна ЗАРУБІЖНІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ.....	38
Марченко Віктор Петрович ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ: ЗАВДАННЯ ОРГАНАМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	39
Могілевцева Олена Олександрівна ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	41
Олійченко Ігор Михайлович ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ	43
Оленковська Лариса Павлівна УСУНЕННЯ ДИСБАЛАНСІВ В ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ ТА ПРИЗУПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ГОЛІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	45
Прокopenко Леонід Львович ДЕПАРТАМЕНТ ЦИВІЛЬНОЇ СЛУЖБИ В ПОЛЬЩІ: ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ.....	47
Проніна Оксана Володимирівна Беган Микита Павлович ГАРАНТІЇ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ.....	49
Перегуда Юлія Андріївна ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	51
Римар Жанна В'ячеславівна АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В НАПРЯМКУ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ	53
Семенець-Орлова Інна Андріївна КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ЗМІСТОВОГО НАПОВНЕННЯ КАТЕГОРІЇ «НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА»	55
Семенюк Олександр Миколайович ВІПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ДІЯЛЬНІСТІ ОРГАНУ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....	57
Скачко Яна Олександрівна СТРУКТУРА «СТРАТЕГІЇ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ»	59

Старостенко Вікторія Миколаївна СИСТЕМА І СТРУКТУРА ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ.....	61
Собченко Сергій Олександрович СТАН І ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	64
Скрильник Олена Олександрівна Скрильник Андрій Сергійович ОСОБЛИВОСТІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В УКРАЇНІ.....	66
Трегубенко Галина Петрівна ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗРОСТАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ У СУЧАНИХ УМОВАХ.....	68
Хмельницька Марія Володимирівна Лінецька Яна Михайлівна НАЦІОНАЛЬНІ ПРОЕКТИ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА ЇХ РОЛЬ У ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ.....	69
Храпко Анастасія Олегівна Гончарова Діана Дмитрівна АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОЦЕДУРИ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ	71
Хиль Вікторія Володимирівна МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	73
Червона Анна Василівна ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ	75
Чернявська Ірина Геннадіївна СТРАТЕГІЇ КОМУНІКАЦІЙ ЗАДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ ДО ДОНОРСТВА КРОВІ. 77	
Чинчик Тетяна Юрійвна МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ	80
Шувалов Петро Леонідович МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	82
Шербаха Валерія Андріївна СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ	84

**СЕКЦІЯ 2. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В
КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ**

Весельська Марина Віталіївна ЗАЛУЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ГРОМАДСЬКИХ РАД ДО ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ	86
---	----

<i>Драган Ірина Василівна</i> <i>Долінченко Ольга Михайлівна</i> ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСТВА В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	87
<i>Данилюк Катерина Володимирівна</i> РОЛЬ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В СІЛЬСЬКИХ ГРОМАДАХ	89
<i>Дубич Клавдія Василівна</i> СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИМИ ПОСЛУГАМИ НАСЕЛЕННЯ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД.....	91
<i>Забережна Анастасія Сергіївна</i> <i>Педченко Галина Олександрівна</i> СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	93
<i>Дурман Микола Олександрович</i> <i>Грицак Любомир Богданович</i> ІНСТРУМЕНТИ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ СФЕРИ.....	96
<i>Капеліста Ірина Михайлівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	98
<i>Костенко Валерія Юріївна</i> PR (PR, PUBLIC RELATIONS) У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	99
<i>Красівський Денис Орестович</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ: ЗАГРОЗИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	101
<i>Кузьменко Кінга Василівна</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУР УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ	103
<i>Кульчій Інна Олексіївна</i> <i>Єрмак Олександр Олександрович</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	105
<i>Лахижа Микола Іванович</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	106

<i>Мирошниченко Іван Юрійович</i> <i>Гладченко Дар'я Олександрівна</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК ОДНА З СУЧАСНИХ ТРЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА	108
<i>Нос Олександр Станіславович</i> ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ	110
<i>Поліщук Денис Володимирович</i> ВЗАЄМОВІДНОСИНИ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДКОСТІ У ВИРІШЕННІ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	112
<i>Поліщук Віталій Олегович</i> ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЇ ЛІДЕРСТВА	114
<i>Поцелуєв Валерій Анатолійович</i> ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ	115
<i>Прокопенко Оксана Юрївна</i> РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ЯК ОЗНАКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ПРИКЛАД МІСТ ПОЛТАВЩИНИ	117
<i>Римар Вікторія Вікторівна</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РЕПРОДУКТИВНІЙ МЕДИЦИНІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	119
<i>Олексенко Сергій Юрійович</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ МІСТА У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	121
<i>Сороківська Олена Анатолівна</i> <i>Цар Галина Вікторівна</i> РЕФОРМУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВИХ ЗМІН.....	123
<i>Чайка Валерія</i> СИСТЕМА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	125
СЕКЦІЯ 3. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ	
<i>Вареник Дмитро Олексійович</i> <i>Галич Роман Володимирович</i> КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ: ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ	128

<i>Дорошенко Віталій Олегович</i> <i>Мокляк Максим Віталійович</i> ПРОБЛЕМАТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ	130
<i>Козир Олександр В'ячеславович</i> ВИПРАВЛЕННЯ НОРМАТИВНОЇ КОЛІЗІЇ ЯК МЕХАНІЗМ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ	131
<i>Кириленко Дмитро Сергійович</i> ФІНАНСОВО – ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ.....	133
<i>Лактіонова Світлана Яківна</i> ПРОТИДІЯ УХИЛЕННЮ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ	136
<i>Лопушинський Іван Петрович</i> <i>Григор'єва Лідія Миколаївна</i> СЛУЖБА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ.....	138
<i>Лучко Нікіта Андрійович</i> ЛІДЕРСТВО У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ КЕРІВНИКА	141
<i>Мяновська Діана Олександрівна, Лазуренко Вероніка Максимівна</i> ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У ВИБОРЧОМУ ПРОЦЕСІ. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМАТИКА	143
<i>Мартьоха Анастасія Олексівна</i> СУЧАСНИЙ СТАН СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ.....	146
<i>Мазена Вікторія Романівна</i> СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ В УКРАЇНІ.....	148
<i>Пономаренко Олександр Сергійович</i> ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ ЗНИЖЕННЯ ВПЛИВУ СУЧАСНИХ РИЗИКІВ: ДЕРЖАВНИЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	150
<i>Чупайда Діана Вікторівна</i> <i>Потапова Наталія Євгенівна</i> ЕКОНОМІЧНА СТРАТЕГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ ..	152
<i>Щур Наталія Олексівна</i> ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ.....	154
СЕКЦІЯ 4. РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО ПРАВА: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ	
<i>Василишин Степан Володимирович</i> СТВОРЕННЯ МЕРЕЖІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДЛЯ ЛОБІЮВАННЯ ІНТЕРЕСІВ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ У ЗАКОНОТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	157

Варанкін Кирило Сергійович, Калюжна Ліна Марківна ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ТРИВАЛІСТЮ РОБОЧОГО ЧАСУ ТА ПРАЦЕЗДАТНІСТЮ І РЕЗУЛЬТАТОМ РОБОТИ	159
Владіміров Руслан Володимирович СУДОВА СИСТЕМА В УМОВАХ ВІЙНИ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ.....	161
Доценко Олена Михайлівна НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ТЕРОРИЗМУ В США.....	164
Галаган Назар Валерійович Карась Віталій Сергійович НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ТРУДОВОГО ПРАВА.	169
Жук Наталія Анатоліївна ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА: ПІЗНАВАЛЬНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ.....	170
Зубченко Ілля Олександрович Копійка Олександр Юрійович РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО ПРАВА:СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ.....	173
Кузьменко Олександр Васильович РОЗВИТОК УЯВЛЕНЬ ПРО ВІКОВУ ОСУДНІСТЬ ТА КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ.....	176
Кутовий Владислав Михайлович РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО ПРАВА: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ.....	180
Королех Антон Павлович АДАПТАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СУДОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ	181
Сулейманов Тамраз Ісмаїл-огли, Костирка Владислав Віталійович ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	185
Шарая Дарія Романівна НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ІЗОЛЯЦІЇ РФ.....	187
Шумський Ігор Костянтинівич ПИТАННЯ ЩОДО СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА.....	191
Черняхівська Вікторія Валеріївна СОЦІАЛЬНІ І ГЕНДЕРНІ ПРАВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	192
Царінний Роман Олександрович Снігур Валентин Вячеславович ОХОРОНА ПРАЦІ ЖІНОК ТА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ, СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ПУБЛІЧНОМУ ПРАВІ	196
Юшко Діана Дмитрівна ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	198

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

*Andonova, Kremena Georgieva,
Doctor of Economics, Associate Professor,
Bankova, Ivanka Todorova,
Doctor of Administration and Management, Associate Professor
Varna Free University «Chernorizets Hrabar»,*

REGULATORY CONDITIONS FOR OVERCOMING DISSONANCES IN TERRITORIAL DEVELOPMENT PLANNING

The problems of territorial development are complex and multidimensional, the solution of which requires the engagement of various resources, the coordination of a large number of people and institutions, the implementation of a structured strategic planning process. Therefore, integrated planning is defined as a basic principle in territorial development, which integrates economic, social, environmental and spatial planning. The construction and arrangement of the living environment, along with the priorities of economic and social criteria, are subject to the requirements for rational use and construction of the territory, as well as for efficient functioning of all its elements and systems - labor, housing, recreation, service and technical infrastructure. [1, pp. 77]. Such an understanding is the basis of the developed in Bulgaria regulatory framework for integrated planning of socio-economic development of the territory, carried out through the system of planning documents of regional development, regulated in the Regional Development Act (RDA) [4], and physical and spatial development of the territory, realized through the system of planning documents of the territorial structure, regulated in the Spatial Planning Act (SPA) [5].

Nevertheless, for the last 20 years no complex justification of the development has been achieved in Bulgaria, as evidenced by the dissonances in the system of the territorial development strategic planning. The number of legislative changes undertaken in the RDA and the Spatial Development Act do not lead to the establishment of a real functional connection between the regional and territorial development directions of the country, but to the complication and aggravation of the planning process, the results of which are not fully agreed at the various levels of government. The integration between the socio-economic and spatial planning of the territorial development is carried out on the basis of increasing the number of strategic documents. For each hierarchical level of

government in Bulgaria - national, regional and local, respectively, documents are developed in three areas: strategies and plans for regional development, general and detailed plans for spatial planning, concepts for spatial development. The reasonable debate in the public space is regarding the fact that all these documents have a common/similar analytical-forecasting and even strategic part, ie. to a large extent require common resources (financial, human and information), effort and time for development, implementation and monitoring [3].

These problems are amplified by the broken link between the planning documents due to the lack of some of the units in the thus developed system of strategic documents. The regional development strategy implemented in Bulgaria since 2000 and the related documents from all levels of government are implemented without a long-term vision for spatial development - National Concept for Spatial Development was adopted only in 2013, regional plans and regional strategies for development are not developed in accordance with the prescriptions of the regional development schemes, as with small exceptions such are missing; Not in every Bulgarian municipality there are current development plans in force, due to lengthy procedures for the development and coordination of these documents. In practice, adequate territorial concentration and integration of resources, as well as achieving efficiency in regional development is impossible. Today, even theoretically, it is impossible for a state to solve all the problems in its functioning on its own, nor is it correct to expect someone else to take responsibility for solving them. If government leaders, public sector organizations and civil society are not actively and responsibly involved in tackling the complex task of building a better, safer and fairer world, the results will be volatile and unresponsive. of local and global challenges [2].

In 2020, changes in the existing legislation are a fact, which are related to the improvement of the tools for conducting the policies for territorial development. Significant changes have been made in the structure, functions and powers of the units and bodies related to the assignment, discussion and adoption of the strategic documents, in their defined new scope and content [6]. The number of strategic documents has been reduced and a new type of norms has been regulated [4], which unite the strategic planning of regional and spatial development at all levels of government, ie. replace the need for the separate documents developed so far for the two directions - National Concept for Regional and Spatial Development, integrated territorial strategies for development of a statistical region of level 2 and plans for integrated development of municipalities. The platform for regional development management has been expanded by changing the structure of the regional development councils, which include, in addition to management and expert staff, a certain number of representatives from the administrative-territorial units that make up the respective region. The changes aim to achieve clear links and purposeful interactions between the strategic documents for a more adequate solution of specific problems in the respective territories. By combining regional and spatial development in

common documents at the relevant management levels, an improved and simplified process of development, monitoring, control and evaluation, reduced administrative burden and volume of information collected and processed for the purposes of complex development would be achieved. Clarification will be provided on the loading of the territories with functions and objects at present, the needs for future expansion or limitation of the activities, in order to achieve a more even loading of the territory and more full use and protection of the potential for complex integrated territorial development.

Bibliography:

1. Андонова К. А. Интегрирано регионално развитие. Теоретични и приложни аспекти: монография. УИ на ВСУ “Черноризец Храбър”, 2012. с.77.

2. Лахижа, Н., И. Банкова, Дисонанси на административната конфликтност в Украйна и България. Сп. Научен атлас, бр. 1., 2020. с.5.

https://scientificatlas.com/uploads/news_docs/Disonansi%20na%20administrativnata%20konfliktnost%20v%20Ukrayna%20i%20Bulgaria.pdf

3. Визия на Закона за регионалното развитие за субординация и координация на стратегическите и програмните документи за регионално развитие (доклад). МРРБ, С., 2010г.

4. Закон за регионалното развитие, ДВ. бр.50 от 30 Май 2008г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.21 от 13 Март 2020г.

5. Закон за устройство на територията, ДВ. бр.1 от 2 Януари 2001г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.21 от 12 Март 2021г.

6. Министерство на регионалното развитие и благоустройството <https://www.mrrb.bg/bg/promeni-v-zakona-za-regionalnoto-razvitie-celyatnamalyavane-na-disbalansite-v-stranata/>

*Бондаренко Виктория Вадимівна, Дідечкін Антон Васильович
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка» студенти, ННІ ФЕУП, група 101-П*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ КІБЕРПОЛІЦІЇ

Розвиток інформаційних технологій настільки змінив життя людства, що відмовитися від можливості: слухати музику, дивитися фільми та спілкуватися в інтернеті просто неможливо. Але з появою інтернет-простору з'явилися і проблеми пов'язані з ним: торгівля наркотиками або зброєю, суїцидальні групи, викрадення даних платіжних карток та багато інших незаконних правопорушень здійснених в інтернет-просторі. Для таких ситуацій і був створений департамент кіберполіції України.

Кіберполіція являє собою міжрегіональний територіальний орган Національної поліції України, який входить до структури кримінальної поліції Національної поліції та відповідно до законодавства України

забезпечує реалізацію державної політики у сфері боротьби з кіберзлочинністю, організовує та здійснює відповідно до законодавства оперативно-розшукову діяльність.

Так як кіберполіція входить до структури Національної поліції, то і закони згідно яким вони підпорядковуються не відрізняються від законів звичайної поліції. Нормативно-правові акти, які регламентують діяльність атестаційної комісії - Департамент кіберполіції[1]:

- Конституція України [2]
- Закон України «Про Національну поліцію» [3]
- Закон України «Про запобігання корупції» [4]
- «Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських» [5]

Основні функції Кіберполіції:

1.Реалізація державної політики у сфері протидії кіберзлочинності.

2.Завчасне інформування населення про появу новітніх кіберзлочинців.

3.Впровадження програмних засобів для систематизації та аналізу інформації про кіберінциденти, кіберзагрози та кіберзлочини.

4.Реагування на запити закордонних партнерів, що надходять каналами Національної цілодобової мережі контактних пунктів.

5.Участь у підвищенні кваліфікації працівників поліції щодо застосування комп'ютерних технологій у протидії злочинності.

6.Участь у міжнародних операціях та співпраця в режимі реального часу. Забезпечення діяльності мережі контактних пунктів між 90 країнами світу.

7.Протидія кіберзлочинам у сфері використання платіжних систем.

Повноваження кіберполіції спираються на попередженні, виявленні, припиненні та розкритті кримінальних правопорушень, механізмів підготовки, вчинення або приховування яких передбачає використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), телекомунікаційних та комп'ютерних інтернет-мереж і систем.

Серед останніх гучних справ в яких була задіяна кіберполіція можна виділити:

1. Викриття зловмисниці у привласненні грошей військових та волонтерів

2. Викриття двох осіб у привласненні понад мільйона гривень під виглядом благодійних зборів на Вінниччині

3. Кіберполіції вдалося ідентифікувати понад 14500 військовослужбовців рф, які брали участь у бойових діях на території України

У Береза в своїй роботі наголошує що, підсумовуючи наведені принципи діяльності Національної поліції, слід відмітити й те, що вказані вище принципи у повній мірі знайшли свого закріплення в Наказі Національної поліції України «Про Департамент кіберполіції Національної поліції України» (далі – ДКП), де у пункті 7 вказано:

діяльність ДКП ґрунтується на принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, гуманізму, поваги до особи, законності, відкритості та прозорості, по літичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства, безперервності. [6, 45]

На сьогодні є актуальним питання зловживань, які пов'язані з військовими діями росії на території України. В тому числі з кібербезпеки, тому в подальшому будемо сподіватися на нові перемоги, які будуть здійснені в інтернет-просторі.

Література:

1. Офіційний сайт кіберполіції України. Нормативно-правові акти, які регламентують діяльність атестаційної комісії. URL: <https://cyberpolice.gov.ua/normatyvno-pravovi-akty-yaki-rehlamentuiut-dialnist-atestatsiinoi-komisii/> (дата звернення: 09.11.2022).

2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. ст. 141 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 09.11.2022).

3. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/580-19#Text> (дата звернення: 09.11.2022).

4. Про запобігання корупції: Закон України. 2014. № 49, ст.2056 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1700-18#Text> (дата звернення: 09.11.2022).

5. Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських від 17.11.2015 URL: https://kodeksy.com.ua/norm_akt/source-%D0%9C%D0%92%D0%A1/type-%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7/1465-17.11.2015.htm (дата звернення: 09.11.2022).

6. Береза В.В. Принципи діяльності Департаменту кіберполіції Національної поліції України: теоретико-правові аспекти. м. Харків, Україна. Форум Права 2017. (5) с. 44-48. URL: <https://forumprava.pp.ua/files/044-048-2017-5-7-.pdf> (дата звернення: 09.11.2022).

*Власова Надія Олексіївна,
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», магістрант,
публічне управління та адміністрування*

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ («Е- DEMOCRACY») В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ЕТАПИ, РЕЗУЛЬТАТИ І ПЕРСПЕКТИВИ

У сучасній реальності, яка зазнає постійних змін, існує нагальна потреба в удосконаленні електронної демократії. В умовах глобалізації та інформатизації всіх сфер суспільного життя, запровадження електронної демократії в сучасних умовах є необхідним і незворотнім процесом.

Актуальність цього питання полягає в тому, що використання інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційної інфраструктури надає більше можливостей для розвитку та зміцнення демократичних інститутів, участі громадян у суспільстві та політиці. Усе це становить суть «електронної демократії». Тому необхідність визначення перспектив розвитку електронної демократії в Україні стає все більш необхідною.

Відтак, метою дослідження є розгляд поняття, стану та перспективи розвитку електронної демократії в Україні.

Донедавна наукова спільнота скептично ставилася до таких термінів, як «електронна демократія», «кібердемократія», «віртуальна демократія» та «цифрова демократія». Ці терміни вважалися радше новинами, ніж науковими. Термін «електронна демократія» набув більш широкого вживання, оскільки визначення «електронний» зазвичай означає нові канали інформації та комунікації між державними установами та громадянами засобом Інтернет-технологій [1, с.25-26].

Досить активних обертів набирає дослідження проблематики впливу Інтернету на різні площини соціального життя, які пов'язані з впливом Інтернету на законотворчі, політичні, державотворчі та громадянські процеси. Розгляд питань загального впливу інформаційно-комунікаційних технологій на процес демократизації, проблематики удосконалення функціонування е-демократії, е-урядування тощо містять дослідження багатьох науковців: Ч. Армстронг, Ю. Гарлан, Дж. Кедді, М. Кітсінг, С. Уорд, Р. Гібсон, Д. Растоу, М. Хаген, Д. Шулер, Й. Масуда, С. Коулман, Е. Макінтош, К. Вергес, Н.В. Грицяк, С.Г. Соловійов, М.М. Липчук, В.В. Кавка, А.І. Семенченко, О.З. Романчук та інші.

В українському законодавстві визначено поняття «е-демократія» згідно з Розпорядженням КМУ від 15 травня 2013 року № 386-р «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства», в якому зазначено, що «електронна демократія – форма суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та дер-

жавного управління, а також до місцевого самоуправління шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій» [2].

Вітчизняні вчені виокремлюють три основні етапи вироблення електронної демократії в Україні [1, с. 10-14].

Перший етап (2000-2001) є підготовчим етапом, в якому наголошується на визначенні найбільш загальних аспектів використання сучасних ІКТ, що є підґрунтям для подальшого розвитку країни в цьому напрямку.

Другий етап (2002-2003 рр.) безпосередньо пов'язаний із визначенням механізму е-урядування, який забезпечить більшу ефективність і прозорість діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, широку участь громадян у використанні інформації, активну взаємодію з органами влади через використання Інтернет-технологій. Відлік цього етапу можна почати від Постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів законодавчої влади» (від 4 січня 2002 р. № 3-2002-п), якою затверджено «Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» [3].

З прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний уряд» (від 24 лютого 2003 р. № 208) можна умовно вести відлік початку третього етапу [4]. Основною метою запропонованих заходів щодо розвитку інформаційного суспільства є використання електронної інформаційної системи «Електронний уряд» для надання громадянам та юридичним особам інформаційних та інших послуг.

На сучасному етапі видно, що Україна активно йде шляхом впровадження інструментів електронної демократії. Спираючись на закордонний досвід, Україна впроваджує різні форми електронної демократії. Так, майже всі державні органи влади мають свій офіційний сайт і регулярно публікують необхідну публічну інформацію.

У лютому 2020 року вийшов мобільний додаток «Дія» (скорочення від «Держава і я»), який дозволяє кожному громадянину отримувати державні послуги онлайн. Додаток доступний для завантаження в Google Play і Apple Store. В «Дії» доступні паспорти громадянина України (ID-картки), електронні водійські права, студентські квитки тощо. До речі, Україна була однією з перших країн світу, яка запровадила цифрові паспорти.

Отже, впровадження е-демократії у функціонування держави – сучасна вимога, яка допоможе якомога більшій кількості громадян вирішувати нагальні суспільні проблеми за допомогою ІКТ. Удосконалення нормативно-правової складової для регулювання суспільних відносин свідчить про поступовий розвиток законодавчого регулювання основних інструментів е-демократії в Україні. Перспективним інструментом електронної демократії є електронні вибори, тому доціль-

но закріпити порядок проведення електронних виборів у Виборчому кодексі України як ефективну систему участі громадян у житті країни.

Література:

1. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. – К., 2017. Частина 3: Електронна демократія: основи та стратегії реалізації / [Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко, І.Б. Жилиєв]. – К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. – 84 с.

2. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р. Режим доступу: URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/246420577>

3. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V. Відомості Верховної Ради України. 2007. № 12. Ст. 102. Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text>

4. Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів законодавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.01.2002 р. № 3-2002-п. Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-%D0%BF#Text>

*Вова Вікторія Тарасівна, Пащенко Альона Віталіївна,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка», студентки ННІ ФЕУП, спеціальності
081«Право», група: 101-П*

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Згідно з указом Президента України було постановлено ввести в Україні воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року на всій території внаслідок військової агресії Російської Федерації [1].

Згідно Статті 1 Закону України “Про правовий режим воєнного стану”

“Воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень”[2].

Воєнний стан призвів до змін у всіх сферах життя та торкнувся кожного з нас. Невід’ємною складовою дня українця стало сповіщення про повітряну тривогу, яке супроводжується повідомленням від Державної служби з надзвичайних ситуацій(далі ДСНС). Для зручності інформування ДСНС анонсувала запуск нової системи сповіщень про небезпеку, яке відбудеться до кінця року. [3].

Відповідно до Пункту 1 Положення “Про Державну службу України з надзвичайних ситуацій”

“ДСНС є центральним органом виконавчої влади, робота якого координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності”[4].

Зазначені вище положення ДСНС здійснює в умовах миру в державі, але сьогодні йде війна, тому наразі таких випадків стало набагато більше, через це ДСНС вимушена розширити свої повноваження. Про це повідомив заступник голови ДСНС України Роман Примуш під час брифінгу в Укрінформі на тему: «Робота ДСНС в умовах війни».

«Із початку війни ми знешкодили понад 8 тисяч вибухонебезпечних предметів. Щодня обстежуємо більше 200 земельних ділянок на наявність вибухонебезпечних предметів і знешкоджуємо до 120 боеприпасів, які не вибухнули» [5].

До їхніх обов’язків додалися розбір завалів та гасіння пожеж після ракетних обстрілів, більше розмінувань та евакуація людей із зон бойових дій.

Роман Примуш зазначив: «Вже маємо аналітику по кількості уражених будівель. Близько 3780 житлових будинків частково пошкоджено, повністю знищено 651 житловий будинок»[5]. Але ж ці дані вже є неактуальними, наразі кількість руйнувань набагато більша.

ДСНС вже розробляє плани відновлення зруйнованої цивільної інфраструктури країни.

Спираючись на вище зазначену інформацію, можна дійти висновку, що в результаті введення воєнного стану в Україні запроваджується нова практика роботи ДСНС. А це, звісно, може стати приводом до удосконалення нашого чинного законодавства, редагування постанов та рішень, у тому числі внесення змін в основи нормативно-правових актів, які редагують завдання ДСНС.

Література:

1. Указ Президента України № 64/2022 Про введення воєнного стану в Україні від 24 лютого 2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 29 вересня 2022 р. № 389-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

3. Примуш Р. Б., заступник голови ДСНС України : онлайн брифінг в Укрінформі (08.09.2022). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ZtH2dFv4EUM>

4. Постанова про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: від 16 грудня 2015 р. № 1052 Київ/ Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#Text>

5. Примуш Р. Б. «Робота ДСНС в умовах війни»: онлайн брифінг в Укрінформі (21.03.2022) URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PPS1Do4BUI4>

Войтенко Андрій Валентинович

Начальник центру комп'ютерних технологій ТОВ «СОФТ

ІНФО», студент денної форми навчання

Академії праці, соціальних відносин і туризму, кафедри

публічного управління та публічної служби,

спеціальність публічне управління та адміністрування

ПОСИЛЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

Процес стрімкого розвитку та поширення нових інформаційних та телекомунікаційних технологій набуває в сучасному світі характер інформаційної революції. Цей процес безпосередньо впливає на всі сфери функціонування держави та органів влади.

Інформаційні технології все більше виступають каталізатором змін правових відносин у державі та є одним із чинників досягнення максимально позитивного результату в соціальній сфері. Але одночасно з цим існує проблема формування низки негативних аспектів, які пов'язані з використанням інформаційних технологій: незаконне використання авторських прав, несанкціонований доступ до приватної та секретної інформації на всіх рівнях (від приватного до державного), несанкціонований вплив на обчислювальні машини з метою виведення їх з ладу з допомогою спеціальних програм.

Усі ці негативні фактори вимагають принципово нових підходів в кібербезпеці. Ці підходи повинні базуватися на досягненнях наукового аналізу, знаходячи відображення в прийнятті практичних рекомендацій щодо захисту інформаційного простору України від протиправних посягань окремих осіб та організацій [1, ст. 14].

Адміністративно-правова діяльність України в сфері забезпечення кібербезпеки є активною категорією правового життя, завдання якої — забезпечення наявності відносин в електронній сфері, тобто самого

об'єкта охорони. Основний комплекс загроз і небезпек електронній сфері — це наявність суб'єктів та їх вольових дій з метою створення перешкод для функціонування інформаційних і телекомунікаційних мереж у державі.

Протягом останніх років Україна, як і більшість інших країн світу, робить впевнені кроки в напрямку розбудови інформаційного суспільства, забезпечення кібербезпеки та боротьби з кіберзлочинністю[2].

В галузі кібербезпеки необхідно впроваджувати нові підходи, що дозволять адекватно реагувати на сучасні загрози та вміти їм протистояти. Сучасне суспільство значним чином вже здобуло риси інформаційного суспільства, і як результат зростаюча роль інформації в суспільному житті обумовлює необхідність зосередження уваги на проблемах забезпечення кібербезпеки.

Також необхідно посилювати співпрацю у сфері кібербезпеки з іноземними державами, їх правоохоронними органами і спеціальними службами, а також з міжнародними організаціями, які здійснюють боротьбу з міжнародною кіберзлочинністю.

Література:

1. Лісовська Ю.П. Кібербезпека: ризики та заходи: навч. посібник. - К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. — 272 с.
2. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>

*Гончаренко Анастасія Олександрівна,
Мирошніченко Анастасія Юріївна,*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка», студентки ННІ ФЕУП спеціальності 081
«Право», група 101-П*

СТРУКТУРА «СТРАТЕГІЇ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ»

Воєнна безпека України є однією із засадничих умов реалізації права українського народу на самовизначення, збереження України та забезпечення її сталого розвитку на основі найвищих цінностей демократії, верховенства права, свободи, гідності, безпеки і процвітання громадян усіх національностей.

Захист суверенітету і територіальної цілісності України - найважливіша функція держави, справа всього українського народу. Реалізація цієї норми Конституції України в умовах екзистенційної воєнної загрози національній безпеці, зростання дефіциту фінансових ресурсів та дисбалансу воєнних потенціалів України та Російської Федерації обумовлює необхідність розроблення нової стратегії воєнної безпеки, яка базується на всеохоплюючій обороні України. [1, ст.1]

Воєнна організація держави - сукупність органів державної влади, військових формувань, утворених відповідно до законів України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем з

боку суспільства і безпосередньо спрямована на захист національних інтересів України від зовнішніх та внутрішніх загроз.[2]

«Воєнна безпека — всеохоплююча оборона» замінить Воєнну доктрину – 2015.

Воєнна безпека – стан правових норм і відповідних їм заходів воєнної організації держави, що дає змогу стримувати й послідовно знижувати рівень воєнної загрози або воєнної небезпеки, відбити агресію у разі виникнення воєнного конфлікту (війни), виключити або максимально обмежити деструктивний прояв збройної сили всередині держави. [3]

Такий документ розроблено вперше, він є підґрунтям для формування Стратегічного оборонного бюлетеня — деталізованої дорожньої карти реформ у сфері оборони, а також плану оборони держави, інформує Департамент військової освіти і науки Міністерства оборони України.

Стратегія визначає цілі, пріоритети та завдання реалізації державної політики у воєнній сфері, сфері оборони й військового будівництва. Одним із пріоритетів Стратегії є нарощування спроможностей Збройних Сил України (ЗСУ), сил територіальної оборони у їхньому складі, інших складових сил оборони до виконання покладених завдань.

Реалізація цього пріоритету досягатиметься, зокрема, завдяки:

- розвитку системи військової освіти та підготовки особового складу для сил оборони, запровадження освітньо-професійних програм підготовки офіцерського, сержантського та старшинського складу з використанням досвіду бойових дій, методики підготовки, принципів і стандартів НАТО;

- розвитку системи воєнної науки, спрямованої на розв’язання теоретичних і практичних завдань забезпечення всеохопної оборони України, розроблення новітніх систем озброєння, військової та спеціальної техніки. [4, ст.1]

Цілі Стратегії воєнної безпеки

Стратегія передбачає досягнення семи цілей (очікуваних результатів) реалізації державної політики у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва, якими визначені:

- достатні оборонні спроможності держави, які в поєднанні з консолідованим міжнародним тиском на Російську Федерацію можуть забезпечити стримування подальшої ескалації збройної агресії проти України та відновлення її територіальної цілісності в межах державного кордону України;

- потужна територіальна оборона, яка у взаємодії з рухом опору сприятиме підвищенню рівня обороноздатності держави, згуртуванню суспільства, патріотичному вихованню громадян, наданню обороні України всенародного характеру та готовності населення до оборони держави;

- ефективний менеджмент у сфері оборони, заснований на засадах демократичного цивільного контролю, інших євроатлантичних принципах і стандартах, інноваційних рішеннях та сучасних бізнес-практиках, програмно-проектному управлінні оборонними ресурсами, удосконаленнях процесах визначення та задоволення потреб оборони України;

- професійний особовий склад ЗСУ та інших складових сил оборони, який перебуває в центрі уваги держави, підтримується вдосконаленими системами кадрового менеджменту, підготовки до військової служби та військово-патріотичного виховання молоді, може бути в короткі строки посилений підготовленим і вмотивованим військовим резервом;

- сучасне високотехнологічне озброєння, військова та спеціальна техніка ЗСУ, інших складових сил оборони, яка забезпечує виконання ними покладених завдань, зокрема в операціях НАТО;

- розвинута військова інфраструктура, об'єднана логістика та достатні запаси матеріальних засобів, дієва система медичного забезпечення, що відповідають потребам сил оборони;

- побудовані на національних і євроатлантичних цінностях сили оборони, які відповідають критеріям набуття повноправного членства України в НАТО, взаємосумісні з відповідними компетентними органами держав – членів НАТО та спроможні робити гідний внесок у проведення операції НАТО. [4, ст.2]

Отже, нині світ стоїть на порозі нового зв'язку людини і військового в контексті безпеки задля захисту прав людини, без чого неможливо реалізувати задачі національних стратегій різних держав світу та світової доктрини міжнародної безпеки. [5, ст. 186]

Література

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року "Про Стратегію воєнної безпеки України". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text>

2. Закон України «Про національну безпеку України» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>

3. Г. Ф. Костенко. Воєнна безпека // Енциклопедія Сучасної України : енциклопедія [електронна версія] / ред.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. URL: <https://esu.com.ua/article-27375>

4. Інформаційне агентство АрміяInform URL: <https://armyinform.com.ua/2021/03/29/shho-varto-znaty-pro-strategiyu-voennoyi-bezpeky-ukrayiny-v-konteksti-rozvytku-systemy-vijskovoyi-osvity-ta-nauky/>

5. Саганюк Ф. В. Воєнна безпека і оборона України. Тлумачний словник нормативно-правових та наукових термінів і визначень / Ф. В. Саганюк [та ін.]. – Київ.

*Демченко Володимир Миколайович,
Херсонський національний технічний університет,
кандидат філологічних наук, доцент*

АНАЛІЗ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИХ ДАНИХ ЯК АНАЛІТИЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ

В умовах стрімкого розвитку Української держави, особливо після прийдешньої перемоги над історичною метрополією Росією (тобто з фактичною деколонізацією), роль публічного службовця значно підвищується. Він мусить мати відповідну компетентність, у межах якої слід відзначити такий компонент, як знання особливостей регіону, в якому працює службовець, що передбачають не лише економічний і політичний аспекти, але й власне національний і мовний. Ці аспекти потребують насамперед верифікованих (хоча б відносно) даних, які можна здобути з офіційних джерел. Наприклад, переписи населення містять чимало потрібної інформації, хоча й позначені певною політичною кон'юнктурою. Тому реальну інформацію потрібно видобути, застосовуючи аналітичні вміння.

Так, аналізуючи результати перепису населення 1926 року в Херсонській області щодо її національного складу [1], відзначаємо такі особливості:

– усього в області налічується дещо більше пів мільйона осіб, серед яких 77,6 % складають українці, 11,4 % – росіяни, 6,2 % – євреї, 3 % – німці (майже всі в селі);

– у селі мешкають 90,7 % українців, 57 % росіян (переважно компактно розселених – в окремих селах або частинах сіл), 97,4 % німців і навіть 47 % євреїв, що пояснюється функціонуванням на той час національних районів (такий собі прихований підступний експеримент Сталіна);

– серед жителів новостворених СМТ, звісно, переважають українці (63,4 %), 21,5 % складають росіяни, 13 % – євреї, що властиво, наприклад, історичним містечкам Правобережної України. хіба що без росіян;

– у місті як головному оберегу імперської русифікації фіксується паритет українців і росіян (по 36 %) із домішкою євреїв (25,2 %). До речі, це відповідає й миколаївським реаліям на той час. Більш показовими є показники щодо частки міщан-українців (4,8 %) на відміну від росіян (32,7 %) і особливо євреїв (41,8 %), що свідчить про високий ступінь урбанізованості останніх.

При цьому слід урахувати, що 1926 року певне коло опитуваних не асоціювало себе як українців або євреїв, розуміючи пріоритет російської мови та взагалі належності до «великоросів» як знаків метрополії, що надає певні пільги. Також у селі декларовано проживає 84,2 % населення області, а в новоствореному СМТ – 5,5 %, що штучно

зменшило кількість селян і водночас – українців, оскільки частка їх серед селян становила 90,7 %, а серед жителів СМТ – ще 4,5 %.

Якщо порівняти результати від 1926 року з останніми (перепис 2001 року) [2], то загалом в Україні різко збільшилося міське населення (67 %, у Херсонській області – 60 %) із просто-таки дикою пропорцією в індустріальних областях (у середньому вшестеро). Зрозуміло, що це робилося насамперед для зросійщення міст, але ідеологи врахували лише миттєвий ефект (склад робітників новостворених заводів і фабрик усе одно поповнювали переважно жителі українських сіл, миттєво вливаючись у міську субкультуру) і не врахували майбутнє, у якому за сприятливих умов українська генетика обов'язково спрацює. І це довели події Майдану 2014 року та сьогоднішньої війни, коли саме міські жителі того ж таки Херсона чи «молодої пролетарської» Нової Каховки висловили свою любов і вірність Україні, що й перекреслило плани путінського бліцкригу.

У Донецькій області пропорція українців і росіян – 57 / 38. Для порівняння в Херсонській – 82 / 14. Проте в ці буремні часи частина тієї більшості в Донбасі бере російські паспорти, а частина херсонської меншості стала на захист України. Парадокс цей можна пояснити лише трансцендентальним чинником: люди, які їхали на шахти, уже себе асоціювали з пролетаріатом (проросійським за своєю природою), а ті, які виростили на Херсонщині, потрапляли під своєрідний вплив історичного землеробства (українського за своєю природою), що передбачає тісний зв'язок із природою, віру в надприродні сили та гуманістичну мораль.

І останнє, що стосується і прийдешнього, і майбутнього, виявляється в пункті перепису, що стосується визнання рідної мови. Зауважимо, що в соціолінгвістиці саме цей показник вважається головним у визначенні частки певного етносу (так було, наприклад, у першому переписі 1897 року). 2001 року маємо 67,5% осіб, які визнали рідною українську мову (російську – 29,6%). Зрозуміло, що на тлі подвійної більшості міських жителів порівняно із сільськими цей показник здається недостатньо реальним, адже імперською мовою послуговуються в побуті майже всі міщани, виховуючи нею і своїх дітей. Проте в цьому показнику – майбутнє української нації, що в часи війни ще більше зрозуміла це, і в наступному переписі ця цифра буде більшою за 90.

Література:

1. Всесоюзная перепись населения 1926 г. Т. 13. М., 1929. С. 35-38.

2. Про кількість та склад населення України за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року. Повідомлення Державного комітету статистики України. URL : [https://uk.wikipedia.org/wiki/Перепис_населення_України_\(2001\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Перепис_населення_України_(2001))

*Дімова Олена Еманолівна,
Національний університет «Одеська політехніка»,
здобувачка заочної форми навчання*

ІННОВАЦІЙНИЙ ВИМІР НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

В умовах європейської економічної, фінансової та демократичної кризи зростає роль надання якісних соціальних послуг з урахуванням інноваційних тенденцій.

Переважність наукових дослідженнях зосереджується на загальній теорії поширення інновацій, в рамках якої визначаються основні їх види, зокрема: наукові, технічні, соціальні, управлінські, комунікаційні тощо. В рамках даної теорії відзначається високий рівень впливу інновацій на соціальну систему, які змінюють властиві їй характеристики та моделі поведінки в цілому. В управлінській системі процес запровадження інновацій призводить до організаційних та соціально-економічних змін [1].

Термін «соціальні інновації» використовується для розуміння нових продуктів, послуг або нових підходів до соціальних практик, спрямованих на задоволення суспільних потреб. На відміну від інновації технологічного характеру, соціальна інновація знаходить своє відображення при розробці продукту або рішення, яке поширюється в суспільстві. Є наукові погляди, які відзначають, що поняття інновації описує не тільки абсолютно нові, але й відносно нові моделі дій [2].

Існують також більш нормативні позиції, які розуміють соціальні інновації як спрямовану діяльність на зміну соціальної структури. Вони орієнтовані або на внутрішні справи залучених осіб, або на зовнішніх зацікавлених сторін і демонструють організаційні, інституційні чи процедурні моделі порядку [2].

Соціальні інновації можуть діяти на макрорівні як соціально-політична реформа, що передбачає зміни в регулятивній базі та інституційних нормах. На мезорівні, як нові бізнес-моделі, нові послуги, нові методи управління. Мікрорівень характеризується посиленням участі користувачів і запровадженням нових професійних практик. Соціальними інноваціями в організаціях соціальних послуг можуть бути, наприклад, розробка нових або вдосконалених соціальних послуг, орієнтованих на попит, вдосконалених форм адвокації або моделей для більш ефективного використання існуючих ресурсів [2].

В Порядку денному ЄС, який зосереджує зусилля на відновленні соціально-економічної ситуації, соціальні інновації розглядаються основа позитивних змін при подоланні кризових явищ [3].

Міжурядова організація ООН Європейський центр політики та досліджень соціального забезпечення сприяє співпраці в сфері соціального забезпечення між урядами та організаціями. Послуги соціальної підтримують соціальну інтеграцію, допомагають людям задовольняти їхні потреби у всіх сферах суспільного життя. Служби соціальної підт-

римки активно запроваджують соціальні інновації задля покращення добробуту та якості життя, створюють кращі можливості та зменшують індивідуальні ризики вразливості [4].

Соціальні інновації позиціонуються як інноваційний вимір щодо вирішення людських потреб, покращення здоров'я, добробуту громадян та підвищення рівня надання соціальних послуг в цілому.

Література:

1. Gow J. I. Public Sector Innovation Theory. Revisited. The Public Sector Innovation Journal. 2014. Vol. 19 (2). URL: https://innovation.cc/scholarly-style/2014_19_2_1_gow_public-invoate-theory.pdf

2. Schröer A. Social Innovation in Education and Social Service Organizations. Challenges, Actors, and Approaches to Foster Social Innovation. Frontiers in Education. 2021. URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/feduc.2020.555624/full>

3. Social innovation: inspirational practices supporting people throughout their lives. The European Commission is not liable for any consequence stemming from the reuse of this publication. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020. URL: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=23177&langId=en>

4. Social Support Services. European Centre for Social Welfare Policy and Research. URL: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=23177&langId=en>

Дудченко Максим Олександрович

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», магістрант спеціальності 281
«Публічне управління та адміністрування»*

ІНСТРУМЕНТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ МЕДИЧНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Розвиток націленої на організації стратегічної управлінської діяльності в Україні зараз стає особливо значимою проблемою. Проаналізувавши існуючі підходи, присвячені стратегічному управлінню медичними установами, у вітчизняній і закордонній практиці, можна визначити, що в українських закладах охорони здоров'я стратегічний менеджмент застосовується точково, визначаються у більшості короткострокові пріоритети розвитку закладів. На сьогодні, більшість медичних установ не має чіткої сформованої і ефективної системи стратегічної управлінської роботи, завдяки якій було б можливе вирішення і управлінських, і економічних питань.

У час, коли розвивається інноваційна економіка, є нагальна потреба застосовувати найефективніший інструментарій стратегічних управлінських дій щодо закладів охорони здоров'я, що вимагає дета-

льно аналізувати зовнішнє і внутрішнє середовище закладів, розвивати ресурсний потенціал, використовувати прогнозування та стратегічне планування.

Динаміка та удосконалення внутрішньої роботи в установах охорони здоров'я є невід'ємною частиною у стійкому зростанні всіх економічних систем. У стратегічного менеджменту в охороні здоров'я є тісний зв'язок із якістю організації управлінської роботи, оскільки медична діяльність по суті – це не лише управляти процесами, але і поліпшувати лікувальні або діагностичні показники, і, зрештою, орієнтуватися на покращення стану здоров'я громадян. А тому, щоб надалі розвивати даний напрямок, обов'язково необхідно визначити суть такого явища як медичний стратегічний менеджмент.

Стратегічному управлінню медичними закладами необхідна наявна висока управлінська кваліфікація, застосовування й орієнтування в управлінських методиках, враховуючи галузеву специфіку вітчизняного сектору охорони здоров'я. Існують численні загальні підходи стосовно того, яким має бути стратегічне управління організацією, однак в межах медичного стратегічного менеджменту можливо виробити окремі управлінські підходи, засновані на ряді історично сформованих в системі охорони здоров'я галузевих особливостей.

Стратегічний медичний менеджмент керується головним завданням – сформувати логіко-інформаційну систему взаємодії між різними управлінськими рівнями медичних закладів з ціллю забезпечити стан, коли всі елементи структури організації ефективно функціонують. Притаманний стратегічному медичному менеджменту інструментарій вважається набором технологій управління, які придатні до застосування для організаційних форм охорони здоров'я і спрямовані на те, щоб підвищити ефективність медичних організацій як соціально-економічних суб'єктів. Те, наскільки ефективним є стратегічний менеджмент організації охорони здоров'я, залежить від того, наскільки правильно розподілено функції працівників, наскільки вони взаємокоординовані і чи реалізуються на безперервній основі бізнес-процеси на кожному рівні господарювання.

На нашу думку, інструменти стратегічного управління закладами охорони здоров'я – це комплекс підходів, індикаторів, методів та моделей, які використовують при прийнятті та виконанні управлінських рішень, спрямованих на забезпечення високоєфективного розвитку закладів охорони здоров'я протягом довготривалого періоду. Варто зазначити, що усі установи та заклади у розвинутих країнах у кризових ситуаціях користуються плануванням та регулюванням розвитку. Тому вітчизняні установи та установи, які на даному етапі свого розвитку стикаються із значними труднощами, повинні використовувати планування, що виступає важливою складовою стратегічного управління, що дає можливість вирішити важливі проблеми та досягнути визначеної мети.

В процесі стратегічного управління значною є роль керівника медичного закладу. Менеджеру необхідно постійно організовувати, аналізувати, проводити оцінку та вносити відповідні корективи. Адекватне виконання такої ролі вимагає нових навичок та компетентності у лідерстві та створенні команди, вміння впровадження державної стратегії та розробки власної для закладу, забезпечення та контролю якості, вміння зіставляти вартість та якість медичних послуг, чутливості до питань підвищення рентабельності, впровадження інновацій, вміння розв'язувати проблеми [1, с. 42].

Стратегічне управління для більшості закладів охорони здоров'я є сучасним та особливим. Його роль пояснюється тим, що зміни у зовнішньому середовищі порівняно із швидкістю вияву неодноразово випереджають реакцію закладу охорони здоров'я, через що відбувається збільшення частоти виникнення неочікуваних, непередбачуваних проблем. Таким чином, стратегічне управління сприяє розробці засобів та методів, які дозволяють досягти поставленої мети зважаючи на умови зовнішнього та внутрішнього середовища закладу охорони здоров'я.

Література:

1. Вороненко Ю.В. Стратегічне управління в охороні здоров'я: теоретичні та практичні аспекти. Науковий журнал МОЗ України. 2014. № 1 (5). С. 39-46.

*Дурман Олена Леонідівна,
Херсонський національний технічний університет,
кандидат наук з державного управління, доцент
Микитюк Денис Миколайович,
Херсонський національний технічний університет, здобувач
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»*

DIGITAL4FREEDOM ТА «ЦИФРОВИЙ ЛЕНД-ЛІЗ» ЯК ІНСТРУМЕНТИ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Проблеми цифрової трансформації держави вже давно не є чимось новим для багатьох дослідників, хоча сам термін «цифрова трансформація» є відносно новим. В лексиконі сучасних політиків такі поняття, як «цифровізація», «цифрова революція», «цифровий поворот» давно є обов'язковими та невід'ємними елементами. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну навіть ще переконливіше показує, як цифрові інструменти – окрім оборонних військово-інженерних технологій і рішень, – можуть бути безпосередньо використані в ситуації війни.

Щодо цифрової трансформації економіки, то тут спостерігається посилення міжнародного, зокрема європейського, контексту. Форму-

вання єдиного цифрового ринку з ЄС та структури з наближення цифрового сектора України до європейського є пріоритетами вітчизняної політики цифрових перетворень в умовах війни. Надання Україні статусу кандидата в члени ЄС створило додатковий імпульс для гармонізування підходів до цифрових перетворень [1].

У липні 2022 року Національна рада з відновлення України від наслідків війни презентувала Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Діджиталізація» [2], стратегічними цілями якого є: розвинена цифрова економіка / ІТ-індустрія; відновлення та розвиток цифрової інфраструктури; доступ громадян України та бізнесу до якісних, доступних та зручних публічних послуг, цифрових рішень та електронної ідентифікації; посилення кібербезпеки та стійкості цифрової інфраструктури.

Найбільш значущими недавніми подіями у сфері цифрової трансформації економіки є Міжнародна ініціатива відновлення та розвитку України через інновації та цифровізацію «Digital4Freedom» та оголошення Урядом ключових проектів цифрового майбутнього України для залучення коштів до програми «Цифрового ленд-лізу».

Щодо інновації Digital4Freedom, то це допоможе створити нову Україну – найбільш вільну та цифрову країну у світі, де замість аналогових чиновників та довідок працює paperless, замість готівкової валюти — cashless, ІТ-сектор займає 40% у ВВП, а сама країна перетвориться на найбільший ІТ-хаб Східної Європи з фокусом на безпекові рішення [3].

«Цифровий ленд-ліз – це план цифрової трансформації економіки, який передбачає [5]:

- упровадження електронної гривні та розвиток інфраструктури для безготівкових розрахунків (cashless -програма);
- перехід на 100 % державних послуг в онлайн;
- захист ключових державних реєстрів;
- посилення кібербезпеки;
- створення системи електронного суду й нотаріату з використанням штучного інтелекту в судочинстві;
- розвиток цифрових навичок для осіб, старших за 60 років;
- розвиток електронної освіти, зокрема дистанційного навчання;
- формування цифрової митниці для боротьби з корупцією та електронної охорони здоров'я.

Такі ініціативи стосуються самої суті нової цифрової парадигми, як одного з вимірів відновлення в післявоєнний період, і дає можливість:

- розробити новий формат відносин між регуляторами та ключовими учасниками цифрових ринків;
- зменшити негативний вплив цифрового сектора на довкілля;
- мобілізувати додаткові ресурси для цілей відновлення тощо.

Хоча при цьому не слід забувати й про те, що розвиток цифрової інфраструктури не може відбуватися без відбудови та відновлення загальної інфраструктури України – доріг, підприємств, житла, громадських будівель тощо, на що ми звернемо увагу у наших дальших дослідженнях.

Література:

1. Цифрова трансформація економіки України. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-tyfrovoyi-transformatsiyi-ekonomiky-ukrayiny>

2. Проект Плану відновлення України Матеріали робочої групи «Діджиталізація». URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/digitization.pdf>

3. Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров презентував ініціативу та проекти цифрового відновлення й розвитку України. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-zapuskac-digital4freedom-mizhnarodnu-initsiativu-strimkogo-vidnovlennya-ta-rozvitku-ukraini-cherez-innovatsii-ta-tsifrovizatsiyu>

4. Цифровий ленд-ліз. Ключові пункти плану цифрової трансформації України від Мінцифри. URL: <https://forbes.ua/news/tsifroviy-lend-liz-klyuchovi-punkti-planu-tsifrovoyi-transformatsii-ukraini-vid-mintsifri-04072022-6974>

Зоріна Дар'я Вадимівна,

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», студентка, ННІ ФЕУП, спеціальності
081, «Право», група 101-П*

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Трансформація та зміна суспільства висуває нові вимоги до всього державного управління. Особливо це стосується системи державного службовця як уособлення основного органу управління, що пов'язано з потребами модернізації національної системи та трансформації управлінської парадигми. Об'єктивно необхідно перевести модернізацію державних службовців на нове русло розвитку, орієнтуючись не лише на модернізацію державних органів та управління, а й на соціальний розвиток, враховуючи при цьому світовий позитивний досвід модернізації служб державних службовців.

Головною метою державного управління в розвинених країнах світу є досягнення єдиного, збалансованого та раціонального економічного та соціального розвитку, ефективне використання потенціалу регіональних ресурсів, подолання розривів регіонального розвитку.

Важливо визначити тенденції розвитку громадянського суспільства та сучасних систем державного управління та організаційних структур у країнах Європи, а також провести порівняльний аналіз вирішення проблеми вибору найкращої адміністративної системи. цих держав і України. Кізіон висвітлює головні вади польського менеджменту, які перешкоджають його європеїзації, віддаючи на перше місце егоманію, схильність до надмірно розвинутих організаційних структур, кількість організаційних ланок і рівень менеджменту. На другому місці – розкіш – чиновники прагнуть створити собі суперкомфортні умови праці та відпочинку: офіси, будинки, меблі, машини, поїздки за кордон тощо. Трете – корупція, яка стала звичним явищем.

Наступна проблема – це зарозумілість – відокремлення влади від маси, і п'ята – організаційна фікція, що включає невідповідність між заявленим правом на самоврядування та тим, що відбувається насправді, і низький рівень самоврядування. Фінансова підтримка цих прав[1,ст. 129].

Український науковець С. Кравченко зазначив, що ключовим елементом організаційного забезпечення адміністративної реформи є компетентний координатор, відповідальний за підготовку та впровадження змін. Створення такого центру є складним завданням, і для вирішення цієї проблеми, як показав світовий досвід, можна використовувати різні підходи [2, ст.73].

Перший підхід полягає в запровадженні посади уповноваженого (комісара) уряду, який наділяється широкими повноваженнями, звітує безпосередньо прем'єр-міністру та працює за підтримки спеціального підрозділу апарату уряду.

Другий підхід передбачає утворення спеціальної проектної структури типу ради, комісії, комітету та ін., яку нерідко очолює голова або заступник голови уряду.

Третій підхід означає формування координаційного центру шляхом покладання відповідних обов'язків на керівника апарату уряду, який працює за допомогою спеціального підрозділу урядового апарату. Наприклад, у Великобританії та Канаді реформа державного управління здійснювалась не у вигляді цілісної комплексної програми, а шляхом запровадження серії пов'язаних ініціатив.

Четвертий підхід пов'язано з тим, що координацію реформаторських заходів доручають чинному міністерству.

Серед країн, де система державної служби змінюється, Україна не є винятком. Складність цих процесів у нашій країні пояснюється помітними відмінностями соціально-політичних та економічних умов від Західної Європи, де процес реформування відбувався в умовах сформованої держави та за наявності громадянського суспільства – фактично діючого в межах регіону та місцевих установ.

Насправді всі управлінські проблеми на державній службі так чи інакше пов'язані з комунікацією, оскільки всі державні службовці,

будь то керівники чи підлеглі, перебувають у постійному спілкуванні: з колегами, з керівництвом, з громадянами [3, ст.140].

Реалізація принципів дасть можливість місцевим громадам на практиці реалізувати місцеве самоврядування, під яким розуміють право і реальну спроможність громади самостійно вирішувати питання місцевого значення в інтересах населення громади.

При цьому необхідно забезпечити повну владну та ресурсну спроможність місцевого самоврядування. Такий вектор розвитку через динамічний розвиток регіону створить можливості для зміцнення дієздатності держави, оптимізації виконання нею функцій, сприятиме становленню та інтеграції України як демократичної, високорозвиненої та легітимної держави.

У 2022 році Законом народні обранці прагнули подолати кадровий дефіцит для швидкого укомплектування державних службовців та служб в органах місцевого самоврядування. Закон скорегував норми тривалості робочого часу та відпочинку відповідно до умов воєнного стану. Також регламентується несвоєчасна виплата заробітної плати держслужбовцям у зв'язку з бойовими діями.

Отже, правда, що в період воєнного стану багато норм щодо спеціфіки організації трудових відносин також стосувалися вирішення деяких проблем державної служби.

Література:

1. Про державний суверенітет України: декларація від 16 лип. 1990 р. № 55-ХІІ/ВР УРСР.
2. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2015 році / М-во екології та природних ресурсів.
3. Сутність екологічної політики в контексті державного управління / О. М. Колоденко // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. - 2016. - Вип. 1. - С. 141.

Качан Яна Віталіївна

*Академія праці, соціальних відносин і туризму,
завідувач кафедри публічного управління та публічної служби,
кандидат наук з державного управління.*

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

У ході здійснення соціально-економічних реформ та політичних перетворень у суспільстві та державі особлива роль відводиться державній службі України. Дана служба є частиною механізму державного управління, вона повинна сприяти утворенню всіх необхідних засад для побудови демократичної, правової держави.

Сучасний етап державотворення в Україні, проведення адміністративної реформи висувають в якості одного з головних завдань правового забезпечення державного службовця України в системі суспільного виробництва, пошук дієздатної, ефективно моделі державного службовця та державної служби загалом [2, ст. 147].

Досвід України і багатьох інших країн свідчить про те, що суспільство, яке належним чином не організувало працю, трудову діяльність державних службовців, відчуває серйозні труднощі, пов'язані з якістю державного управління. Державна служба виступає засобом реалізації завдань і функцій держави, забезпечує функціонування її структур, утворює умови для нормального функціонування суспільства і людини. Проблема особливостей правового забезпечення державних службовців України свого часу тією чи іншою мірою висвітлювалася багатьма авторами, які зробили істотний внесок у її дослідження. Але все це робилося за радянських часів, всі дослідження проводилися в інших соціально-економічних, політичних і правових умовах де головною проблемою було державна власність, заборона підприємницької діяльності, пріоритету громадського над особистим тощо.

Становлення нової системи трудового права України, складовими частинами якої є відмова від принципу загальності праці, реалізація принципу свободи праці, конституційне закріплення заборони примусової праці, обумовили появу раніше невідомих проблем, які потребують вивчення і наукового обґрунтування.

На даний момент розвиток правового забезпечення державних службовців України відстає від потреб і функцій демократичного суспільства.

Насамперед це стосується визначення місця і ролі державної служби, впорядкування багатьох питань проходження державної служби громадянами України [3, ст. 312].

Багато нормативних актів у сфері правового забезпечення державних службовців не відповідають вимогам сьогодення і потребують свого удосконалення, або ж навпаки зміна деяких положень і досі не застосовується на практиці, а існує тільки в теоретичному просторі.

Подальший розвиток правового забезпечення державних службовців повинен відображати у своєму змісті усі сучасні тенденції, а, також, передбачати майбутнє, слугувати правовим орієнтиром тим чи іншим аспектам побудови демократичного українського суспільства.

Дана робота має масовий характер, є забарною за своєю сутністю і потребує науково виваженого, аргументованого підходу. Сьогодні у цей важкий для країни час вихід нашого суспільства із системної кризи потребує такої організації державної служби, яка б забезпечувала істотне підвищення дієвості державного управління шляхом підвищення ефективності службово-трудова діяльності. Досягти такого становища неможливо без вирішення проблеми правового забезпечення державних службовців, яке належним чином захистить їхні права та контро-

люватиме виконання їхніх обов'язків. Потрібні наукові підходи до реформування всіх основних інститутів трудового права.

Саме цього бракує нині в ході підготовки і проведення в Україні радикальної реформи.

Тому необхідним є суттєве поглиблення досліджень проблематики правового забезпечення державних службовців.

Фактичний дефіцит досліджень щодо аналізу змісту та дієвості службово-трудових відносин, особливостей їх правового забезпечення, недоробленість у діючому нормативно-правовому забезпеченні, не можуть позитивно впливати на реалізацію державними службовцями своїх повноважень, як результат цього, з'являються чисельні скарги і судові позови на їх дії та рішення.

Отже, правове забезпечення державного службовця, по-перше, зумовлене реалізацією громадянами права на державну службу та права на працю; по-друге, регламентується через призму законодавства про державну службу та трудового законодавства; по-третє, виступає правовим базисом правосуб'єктності державного службовця; по-четверте, його ядром виступає система прав, гарантій, обов'язків та відповідальності; по-п'яте, включає систему обмежень (заборон), відповідно до законодавства [1, ст. 6].

Таким чином, необхідність подальшого дослідження проблем правового забезпечення державних службовців України, є актуальною темою для удосконалення державної служби в Україні.

Література

1. Костюк В. Л., Воробйова І. Б. Засади правового статусу державного службовця: науково-теоретичний аспект. Київ. 2018р., 9 с.

2. Качан Я.В. Удосконалення правового забезпечення професійного розвитку публічної служби // Українські реалії ринку праці в умовах глобалізації: колективна монографія / За наук. редакції докторів держ. упр. Р. В. Войтович, П. В. Ворони, М. -І. Лахижі. Київ, 2021. 238 с., С – 202-210

3. Мацюк В. Я. Державна служба у системі трудових відносин: теорія та практика: монографія / В. Я. Мацюк. - Харків: Константа, 2017. - 448 с.

Колодій Максим Вікторович,

*Вінницький державний педагогічний університет імені
Михайла Коцюбинського, магістр 2 курсу спеціальність 281
Публічне управління та адміністрування*

СПІВПРАЦЯ МІЖ АНТИКОРУПЦІЙНИМИ ОРГАНАМИ В УКРАЇНІ: АСПЕКТ [НЕ] ДОВЕРШЕНОСТІ

Аналіз наукової літератури показує, що спеціальні антикорупційні органи, які становлять особливий науковий інтерес, є новими для вітчизняної системи державного управління. Крім того, автори перекона-

ні в необхідності виправданого аналізу державних органів, які також мають певні окремі, але стратегічні повноваження у сфері протидії корупції.

Так, А. Лапкін наголошує, що умовою успішної реалізації державної антикорупційної політики є створення належного інституційного механізму функціонування органів, уповноважених запобігати корупційним правопорушенням, їх встановлення та розслідування, виявлення, а також діяти державою [1,с.260].

Запровадження такої широкої системи спеціалізованих антикорупційних органів призвело до певних недоліків впровадження та викликало певні питання щодо їх доцільності. По-перше, як влучно зауважують А. Савченко та О. Клименко, щодо своєї компетентності. Адже залишається незрозумілим, чому одні органи влади лише запобігають корупції, а інші тільки борються з нею [2,с.138]. По-друге, така широка система антикорупційних органів призвела до конфліктів щодо розподілу повноважень та умов співпраці між ними. Аналіз меморандумів про співпрацю, спільних доручень спеціалізованих антикорупційних органів чітко свідчить про:

1) відсутність комплексності у взаємодії компетентних органів, є лише співпраця з окремих питань, наприклад обмін інформацією;

2) усі проаналізовані документи містять лише загальні положення про співпрацю, без опису окремих процедурних моментів, термінів, зобов'язань сторін, а також питань їх відповідальності за невиконання домовленостей;

3) відсутні механізми оцінки продуктивності співпраці, а отже, відсутній контроль [3,с.100];

4) відсутня необхідна координація у боротьбі з корупційними правопорушеннями.

Така невизначеність стала причиною багатьох скандалів між спеціально уповноваженими органами у сфері протидії корупції. Так, 19 вересня 2018 року керівник САП Н. Холодницький повідомив, що його охоронці знайшли пристрій, який нібито був встановлений для прослуховування будівлі прокуратури. Пізніше на місце прибули співробітники Управління спецоперацій НАБУ, які, за словами Н. Холодницького, побили його водія.

У самому Національному антикорупційному бюро України заявили, що не мають наміру слухати керівника САП. Водночас Генпрокурор України підтвердив, що санкціонував прослуховування будівлі САП [5].

Пізніше, у 2020 році, розпочався новий етап розмежування повноважень між Офісом генпрокурора та САП. Генпрокурор І.Венедіктова заявила, що, на її думку, САП працювала вкрай недбало. Вона зазначила, що слідчі САП не завершили кілька резонансних справ, за якими винні не понесли покарання, а державі не відшкодовано мільйонні збитки.

Усі свої заяви І. Венедіктова протягом кількох хвилин зробила на відео, дійшовши висновку, що роботу САП можна визнати не лише негідною, а й відверто ганебною [6]. Також процес досудового розслідування страждатиме від неузгодженості посадових осіб, які працюють у спеціалізованих антикорупційних органах, оскільки належна взаємодія цих органів у розслідуванні кримінальних проваджень є важливим аспектом їх роботи та покликана забезпечити повноту об'єктивності, оперативності, досудового розслідування, належності та допустимості процесу збирання доказів та притягнення винних осіб до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень [7,с.61]. Для запобігання подібних ситуацій і виникненню нових та формування належної основи для виконання всіх завдань кримінального провадження, вкрай важливо чітко визначити межі та обсяг конкретних повноважень, які можуть бути делеговані спеціалізованим антикримінальним органам. Перш за все, мова йде про чітке розмежування кількох ключових функцій:

- правоохоронна, правозахисна, правотворча.

Надзвичайно складні довгострокові завдання для профільних антикорупційних органів:

1) розроблення та затвердження чіткої системи нагляду та контролю за діяльністю спеціалізованих антикорупційних органів. Ця система повинна бути реалізована як мінімум на трьох рівнях: внутрішній (через наявність внутрішньої безпеки підрозділу внутрішнього контролю); зовнішня політика та громадськість;

2) налагодження міцної взаємодії між спеціалізованими антикорупційними органами як між собою, так і між іншими правоохоронними органами (спільне навчання, видання спільних наказів, які міститимуть чіткі алгоритми взаємодії, зменшення бюрократії в обміні інформацією тощо) [2,с. 140].

Відтак, розпорошеність повноважень, повільні темпи набору, спецперевірки та атестації працівників створюють ще більше перешкод для зниження рівня корупції в Україні, яке і так відбувається досить повільними темпами. Тому дуже важливою є координація діяльності всіх органів спеціальної компетенції у сфері протидії корупції, шляхом посилення та спрощення обміну інформацією в межах компетенції НАБУ. Запобігання корупції та Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. А також поглиблення співпраці САП з іншими антикорупційними органами щодо формування баз даних осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення [4,с.27-30].

Крім того, дуже важливо показати громадянам реальні результати діяльності таких органів влади. Адже рівень довіри до них за результатами соціологічних досліджень критичний.

Таким чином, усвідомлюючи важливість завдання боротьби з корупцією, держава розвинула розгалужену та відносно замкнуту систе-

му спеціалізованих антикорупційних органів (Спеціалізована антикорупційна установа, Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро України, прокуратура, Вищий антикорупційний суд України). Також окремі стратегічні повноваження у сфері протидії корупції зберегли за органами загальної компетенції (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України). Крім того, майже всі органи державної влади та місцевого самоврядування набули певних антикорупційних повноважень. Таке розпорощення повноважень, а в деяких випадках і їх дублювання, не спрощує, а навпаки, ускладнює ефективність протидії корупції. Тому доцільним буде використання не кількісної, а якісної моделі формування антикорупційних інститутів, а також реального та збалансованого розподілу функцій та визначення принципів взаємодії між ними.

Література:

1. Lapkin, A.V. (2021). Specialized anti-corruption prosecutor's office in the mechanism of realization of the state anti-corruption policy. Recovered from https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12464/1/Lapkin_259-262.pdf
2. Savchenko, A., & Klimenko, O. (2015). Issues of the national model of special anti-corruption bodies. *Scientific Journal of the National Academy of the Prosecutor's Office of Ukraine*, 4, 136–146.
3. Demyanchuk, V.A. (2018). Ways to improve the level of interaction between the subjects of preventing and combating corruption in Ukraine. *Legal Journal of Donbass*, 1 (62). 97–102.
4. Parkhomenko-Kutsevil, O. I. (2019). Formation and development of modern anti-corruption bodies of state power as a basis for preventing and overcoming corruption: theoretical and methodological analysis: monograph. Kyiv: SE "Ed. House "Staff".
5. Word and deed. (2021). The GBR has completed an investigation into an episode near the SAP: NABU employees are suspected. Recovered from <https://ru.slovovidilo.ua/2019/08/13/novost/pravo/gbr-zavershilo-rassledovat-epizod-vblizi-sap-podozrevayut-rabotnikov-nabu> (access date 21.01.2021).
6. Anti-corruptionists swear (2021). *Ukrainska pravda*. Recovered from <https://www.ppravda.com.ua/rus/news/2020/05/27/7253356/>
7. Mulyar, G., & Khovpun, O. (2019). Interaction of anti-corruption bodies of Ukraine during the investigation of criminal proceedings. *Bulletin of the APSVT*, 5. 56–65.

*Мальована Ангеліна Ігорівна,
Національний університет «Одеська політехніка» здобувачка
заочної форми навчання, Могилів-Подільська районна рада
Вінницької області, начальник організаційного відділу
виконавчого апарату районної ради*

ЗАРУБІЖНІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Сучасні управлінські тенденції свідчать про необхідність змін у формуванні нових підходів до управління персоналом в системі державної служби.

Зарубіжний дослідник S. Fleming виокремлює низку питань, які є основними при формуванні концептуального підходу до управління персоналом в системі державної служби: розробка комплексного підходу до управління персоналом; професіоналізація підходу до управління персоналом; передача відповідних функцій керівникам; децентралізація певних питань управління персоналом. Науковець робить наголос на тому, що ефективність управління персоналом залежить від відданості вищого керівництва, спроможності відповідних служб реалізовувати державну політику та обов'язкової наявності стратегічних напрямів щодо розвитку даного процесу на рівні держави [1].

У науковій літературі розрізняють «жорсткий» та «м'який» підходи до управління персоналом в системі державної служби. Наприклад, якщо організація зосереджена на контролі над ресурсами та досягненні стратегії, то вона застосовує «жорсткий» підхід до управління персоналом, де працівники проглядаються як управлінський «інструмент». Протилежний підхід до управління персоналом прослідковується в рамках «м'якого» підходу, згідно з яким персонал розглядається як ресурсна цінність, а його організаційна складова полягає в інтеграції кадрової політики з процесом стратегічного планування на основі гнучких методів управління [1].

В Рекомендація ОЕСР Ради з громадської доброчесності, представлено вимоги до організації об'єктивного і прозорого процесу управління персоналом. Такий процес передбачає формування системи, заснованої на заслугах: своєчасне прийняття рішень; набір нових навичок і компетенцій; забезпечення представництва та інклюзивності; вирішення проблеми фрагментації зайнятості в державному секторі [2].

В країнах Європейського Союзу система державної служби це прозора та логічна організаційна структура з урахуванням функціональних потреб організації:

- для всіх посад діють заздалегідь визначені відповідні критерії кваліфікації та ефективності;
- запроваджено об'єктивні та прозорі процеси управління персоналом, за якими оцінюються кандидати;

- встановлено відкриті процеси подачі заявок, які забезпечують можливість оцінки для всіх потенційно кваліфікованих кандидатів;
- визначено механізми нагляду та регресу, які забезпечують чесне та послідовне застосування системи заслуг [2].

Загальна концепція принципів системи заслуг активно запроваджується і в США. Суть її полягає в забезпеченні чесного та відкритого найму, конкуренції та працевлаштування без політичного впливу чи інших факторів, що не пов'язані з заслугами. Принципи системи заслуг забезпечують основу для відповідальної поведінки та є ключовими для належної організації процесу управління персоналом. Складовими процесів ефективного управління продуктивністю в системі управління персоналом є: планування, моніторинг, розвиток, оцінка та винагорода, які підсилюють і безпосередньо підтримують принципи системи заслуг [3].

Отже, стратегічний підхід до управління персоналом в системі державної служби орієнтований на врахування таких ключових елементів як відбір, навчання, підвищення кваліфікації, а також запровадження принципів заслуг та підвищення продуктивності праці державних службовців.

Література:

1. Fleming S. From personnel Management to HRM: Key Issues and Challenges. CPMR Discussion Paper 16. URL: https://www.ipa.ie/_fileupload/Documents/CPMR_DP_16_Personnel_Management_to_HR_%20keyissues_Challenges.pdf
2. Merit. OECDiLibrary. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/270b68d2-en/index.html?Itemid=/content/component/270b68d2-en>
3. Policy, Data, Oversight: Performance Management. OPM.gov. 2022. URL: <https://www.opm.gov/policy-data-oversight/performance-management/reference-materials/more-topics/merit-system-principles-and-performance-management/>

Марченко Віктор Петрович

Підприємець, студент денної форми навчання Академії праці, соціальних відносин і туризму, кафедри публічного управління та публічної служби, спеціальність публічне управління та адміністрування.

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ: ЗАВДАННЯ ОРГАНАМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту,

тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.[1]

Значна частина проблем, існує вже достатньо тривалий час і потребує врегулювання саме на рівні внесення змін до чинних законів чи підзаконних нормативно-правових актів, проте для вирішення окремих проблем достатньо вдосконалити правозастосовну практику на місцевому рівні через видання уповноваженими суб'єктами, зокрема центральними органами виконавчої влади, відповідних роз'яснень щодо однозначного та уніфікованого застосування тих чи інших правових норм.

Водночас для вирішення багатьох питань, необхідні виключно законодавчі зміни. Враховуючи те, що значна частина з визначених у дослідженні проблем існує впродовж тривалого періоду, а окремі із них з часом тільки збільшуються, можна з певною долею вірогідності говорити про відсутність відповідної політичної волі щодо вирішення окремих проблем.

Деякі проблеми можна вирішити на місцевому рівні через прийняття відповідних дієвих програм інтеграції, соціальної адаптації та захисту внутрішньо переміщених осіб, залучення коштів місцевих бюджетів і міжнародних донорів. Це особливо актуально в контексті фінансової та бюджетної децентралізації.

В цей не легкий час військових дій на території нашої держави, питання захисту внутрішньо переміщених осіб постає особливо актуально.

Місцевим державним адміністраціям та органам місцевого самоврядування під час затвердження Програм підтримки внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованої території потрібно визначати окремим напрямом роботи діяльність щодо забезпечення реалізації права на землю внутрішньо переміщеними особами.

Водночас часткове вирішення окреслених проблем можна знайти на місцевому рівні, приймаючи місцеві програми соціальної адаптації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб у місцеві громади або включення питань підтримки і допомоги ВПО до вже наявних місцевих цільових програм розвитку регіону чи населеного пункту.

Сприйняття внутрішньо переміщених осіб як активу, як того чинника, який може надзвичайно потужно вплинути на розвиток місцевої громади, у тому числі і на її економічний і політичний розвиток, повинно бути основоположним під час прийняття всіх місцевих програм. Крім цього, надзвичайно актуальним залишається питання належної реалізації постанови, якою затверджено Порядок створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, яка повинна сприяти проведенню процедури обліку внутрішньо переміщених осіб і повноцінному виявленню їхніх потреб і намірів.

Впровадження такої системи в ідеалі повинно суттєво поліпшити взаємодію внутрішньо переміщених осіб, управліннь праці та соціального захисту населення, громадських об'єднань, волонтерських, благодійних організацій, що займаються проблемами переселенців, і створити умови для спрощення та прискорення процесів надання допомоги тим, хто її найбільше потребує.

Внутрішньо переміщені особи – це не частина проблеми, а частина рішення. Таке сприйняття громадян, які були вимушені покинути власні домівки внаслідок російської агресії, цілком відповідає стратегії розбудови України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави, де людину – її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпеку визнають найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Незважаючи на наявність достатньо розвинутої системи нормативно-правових актів, положення яких регулюють питання забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб і громадян, які проживають на тимчасово окупованій території України, існує велика кількість проблем, які досі залишаються неврегульованими.

Література

1. Нормативно-правове регулювання Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 року № 1706-VII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

*Могілевцева Олена Олександрівна
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка», магістрант спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

З 2017 року Україна активно розвиває інклюзивне навчання з метою створення єдиних підходів у системі освіти України, де кожна дитина буде охоплена навчанням та зможе реалізувати свій потенціал.

Міністерство освіти і науки розробило проект Національної стратегії розвитку інклюзивної освіти на 2020-2030 роки та план заходів з її реалізації. Документ направлено на погодження до Уповноваженого Президента України з прав людей з інвалідністю, Мінсоцполітики, МінТОТ, Мінфіну, MePT, Національної асамблеї людей з інвалідністю тощо.

Так, інклюзивне освітнє середовище та система освітніх послуг мають відповідати міжнародним стандартам. Це буде гарантувати здобувачам освіти можливість вчитись, незалежно від їхніх особливих освітніх потреб, на всіх рівнях освіти протягом усього життя.

Розроблена Національна стратегія має на меті вирішити наступні завдання:

- виявити та якісно оцінити ООП у здобувачів освіти;
- створити умови для навчання у районах або громадах кожній особі відповідно до її ООП;
- підвищити рівень підготовленості педагогічних працівників для задоволення потреб кожного здобувача освіти;
- удосконалити механізми фінансування освіти осіб з ООП;
- забезпечити в закладах освіти умови для здобуття якісної освіти особами з ООП.

Реалізація визначених проєктом Національної стратегії цілей і завдань буде здійснюватися у два етапи.

На I етапі (2020-2028 роки) передбачено, зокрема:

- створення цілісної законодавчої бази у сфері інклюзивної та спеціальної освіти;
- забезпечення підготовки педагогічних працівників та засобів для навчання здобувачів освіти з ООП;
- систематичне забезпечення архітектурної доступності;
- створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища тощо.

II етап (2029-2030 роки) передбачає, з-поміж іншого:

- аналіз результатів реалізації Національної стратегії;
- визначення стратегічних напрямів подальшого розвитку інклюзивної освіти на 2030-2040 роки.

Зазначимо, що у Полтавській області діють 17 інклюзивно-ресурсних центрів. У 2019/2020 н.р. в області функціонували 353 інклюзивні класи та 56 інклюзивних груп. В інклюзивних класах/групах навчалися та виховувалися 539 дітей з особливими освітніми потребами; 2927 дітей з особливими освітніми потребами пройшли комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини в інклюзивно-ресурсних центрах області.

Інклюзивно-ресурсні центри надають з однієї сторони підтримку дітям з особливими потребами в навчанні, а з іншої - підтримку школі, сім'ї та громаді, до яких залучені ці діти. Діяльність таких центрів спрямована на організацію психолого-педагогічного супроводу та надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дитині з особливими освітніми потребами.

В Україні, в напрямку доступності освіти для дітей з порушеннями розвитку, здійснено ряд змін на законодавчому рівні, налагоджені механізми реалізації інклюзивної освіти, важливу роль в якій відіграють інклюзивно-ресурсні центри. Створення та подальший розвиток мережі інклюзивно-ресурсних центрів дає змогу надати якісну підтримку дітям з особливими освітніми потребами та їхнім сім'ям, а також освітнім закладам, які впроваджують інклюзивне навчання.

Водночас залишається багато труднощів та невирішених завдань, наприклад, щодо готовності педагогів до роботи з дітьми з особливими

освітніми потребами, адже саме від них залежатиме не лише те, чи зможе такий учень засвоїти навчальний матеріал і набути певних навиків відповідно доіндивідуальної програми розвитку, а й, значною мірою, те, наскільки однолітки приймуть його в свою групу, чи відбудеться соціальне включення такої дитини. Власне, в цьому контексті є слушним вивчення ролі інклюзивно-ресурсних центрів в підтримці педагогічних працівників щодо роботи в інклюзивному середовищі з дітьми з особливими освітніми потребами, їх однолітками, батьками.

Олійченко Ігор Михайлович

*Національний університет «Чернігівська політехніка»,
доктор наук з державного управління, професор*

ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ

Цифрова епоха характеризується зростанням співробітництва між урядами, галузями, науково-технічними спільнотами та громадянським суспільством. Продовжує зростати роль електронного уряду з погляду надання державних послуг, реагування на кризи та надзвичайні ситуації, зміцнення співробітництва на глобальному та регіональному рівнях [7]. Під час пандемії багато країн розширили свої можливості підключення великої кількості людей до мережі Інтернет. Кількість користувачів зростає з 4,1 млрд. у 2019 році до 5,2 млрд. у 2022 [4]. Міжнародний союз електрозв'язку вказує на зростання користувачів на 782 мільйони [3].

Найбільш суттєві зрушення відбулися у сфері освіти та у сфері праці. Але цифровізація викликає безліч проблем. Так, близько 76% із 1200 державних службовців із понад 70 країн вважають, що «цифрові технології руйнують державний сектор», а 96% характеризують «вплив на їхню сферу діяльності як значний». У той же час 70% респондентів вважають, що державний сектор відстає від приватного сектору з погляду цифрових можливостей [1].

Цифровізація сприяє участі громадянськості в управлінні. Державні установи становляться більш орієнтованими на людину, що вимагає від системи публічного управління переходу від традиційної ієрархічної бюрократичної структури до більш децентралізованої плоскої моделі, в якій дані є центральним активом [8].

Важливу роль у цифровій трансформації відіграють хмарні технології. Хмарні обчислення допомагають органам державної влади та місцевого самоврядування України відновлювати та забезпечувати безперервність надання послуг громадянам та виконання основних державних функцій. Після широкомасштабного вторгнення РФ український уряд підтримує надання державних послуг, користуючись загальнодоступною хмарою, яка дозволяє розміщувати інформацію у центрах обробки даних по всій Європі. Використовуючи захищені

обчислювальні пристрої та пристрої зберігання, державні установи швидко завантажили дані у хмару. Також свої дані перевели у хмару університети, банки, телемовні компанії, критична інфраструктура. Хмарні обчислення дозволили проводити дистанційне навчання, моніторинг якості повітря, у тому числі рівня радіації, навколо атомних електростанцій, розташованих неподалік зон конфлікту [8].

В останні роки спостерігається збільшення кіберзлочинів та кібератак. 156 країн (80 відсотків) серед країн-членів ООН ухвалили законодавство про кіберзлочинність, однак найвищий відсоток ухвалення у Європі (91 відсоток), а в Африці - найнижчий (72 відсотки). Це є серйозною проблемою для правоохоронних органів, особливо для транскордонної правозастосовної діяльності [6].

Організація економічного співробітництва та розвитку зазначає, що найбільш інноваційні міста та країни зробили своїм пріоритетом безперешкодне управління, прагнучи звести до мінімуму розбіжності урядів з широким загалом [5].

Одним із інноваційних проявів цифрової трансформації є розумні міста. Швидко розвиваються технології Інтернету речей (IoT) та міжмашинної взаємодії (M2M). Все більше зацікавлених сторін починають вивчати потенціал підключених об'єктів та розподіленого зберігання даних [2].

Сучасні інформаційні технології дозволяють зробити електронні послуги більш ефективними, гнучкими та підзвітними. Органи державної влади та місцевого самоврядування повинні забезпечити збирання, управління та використання даних таким чином, щоб покращити свою діяльність і бути готовими до вирішення проблем, які можуть виникнути у зв'язку з недостовірністю даних, пропусками даних, їх безпекою, а також шахрайством з даними та кіберзлочинністю.

Література

1. Deloitte, “Digital government transformation”, available at <https://www2.deloitte.com/ie/en/pages/public-sector/articles/digital-gov-tran-report.html>.

2. IDC Spending Guide- International Data Corporation, Worldwide Smart Cities Spending Guide 2021 (Needham, Massachusetts, 2021).

3. Internet World Stats, ‘World Internet Usage and Population Statistics 2022 Year-Q1 Estimates’ (Table), Statistics page, available at World Internet Users Statistics and 2022 World Population Stats (internetworldstats.com).

4. Maureen Breslin, “UN estimates more than 1 in 3 worldwide have never used Internet”, The Hill, 1 December 2021, available at <https://thehill.com/policy/international/583845-un-estimates-more-than-1-in-3-worldwide-havenever-used-internet>.

5. Organization for Economic Cooperation and Development and others, Embracing Innovation in Government: Global Trends 2020, Seamless Government, September 2020, available at <https://trends.oecd-opsi.org/wp-content/uploads/2020/11/OECD-Seamless-Government.pdf>.

6. UNCTAD, Cybercrime Legislation Worldwide, available at <https://unctad.org/page/cybercrime-legislation-worldwide>.

7. United Nations, General Assembly, “Road map for digital cooperation: implementation of the recommendations of the High-level Panel on Digital Cooperation”, report of the Secretary-General (A/74/81), 29 May 2020, available at <https://www.un.org/en/content/digital-cooperation-roadmap/>.

8. United Nations. e-Government survey 2022, “The Future of Digital Government”, New York, 2022, available at <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/>.

Оленковська Лариса. Павлівна

к.н. з державного управління, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університет

УСУНЕННЯ ДИСБАЛАНСІВ В ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ ТА ПРИЗУПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ГОЛІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Утворення військових адміністрацій в межах територій територіальних громад, у яких сільські, селищні, міські ради та/або їхні виконавчі органи, та/або сільські, селищні, міські голови не здійснюють покладені на них Конституцією та законами України повноваження, а також в інших випадках, передбачених Законом України «Про правовий режим воєнного стану» (від 12.05.2015 року № 389-VIII), покликане усунути дисбаланси, які виникають через неможливість повноцінного функціонування органів місцевого самоврядування, оскільки це порушує конституційні права громадян.

Сама процедура утворення військових адміністрацій передбачає прийняття постанови Верховної Ради України про передачу повноважень органам місцевого самоврядування після затвердження списку таких військових адміністрацій та їх очільників Офісом президента.

Процедура утворення військових адміністрацій населених пунктів відповідно до статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» передбачає прийняття постанови Верховної ради України щодо надання начальнику військової адміністрації повноважень сільської, селищної, міської ради, її виконавчого комітету, сільського, селищного, міського голови.

Очевидно, складність процедури запроваджена з метою запобігання узурпації влади виконавчою гілкою влади.

Однак в результаті тривалості проходження процедури виникають проблеми через припинення повноважень органів місцевого самоврядування, зокрема сільських, селищних, міських голів, і не на-

стання права очільників військових адміністрацій населених пунктів виконувати повноваження органів місцевого самоврядування.

Насамперед це ускладнює реалізацію політики в сфері управління кадровим потенціалом територіальних громад.

З метою збереження кадрового потенціалу, спрощення процедурних моментів перехідного етапу, скорочення непродуктивних витрат часу і ресурсів, пропонується наступний алгоритм діяльності за умови, що є рішення Президента про створення військової адміністрації та призначення начальника військової адміністрації.

1. Як правило, міський, селищний, сільський голова, секретар ради перебуває у простій або бере відпустку без збереження заробітної плати, що дає йому право виконувати іншу роботу до відновлення діяльності органу місцевого самоврядування.

2. Начальник військової адміністрації видає розпорядження про покладання обов'язків реалізації кадрової політики, визначаючи особу з числа тих, хто спроможний за рівнем фахової підготовки та посадою такі повноваження здійснювати. Оскільки голова і секретар ради, як правило, у відпустці або простій, це може бути заступник міського, селищного, сільського голови, інші особи, якщо вони не перебувають в простій або відпустці. Посадові особи органу місцевого самоврядування можуть бути відкликані із простою або відпустки. У цьому випадку накази (розпорядження підписуються особою, на яку покладено повноваження).

3. Формування після прийняття постанови Верховної ради України щодо розширення повноважень начальника військової адміністрації дієвої і гнучкої структури реагування на виклики воєнного часу, надання послуг населенню пропонуємо розвивати на основі виконавчих органів місцевих рад, відправивши у простій або відпустки без збереження заробітної плати працівників, чії функції наразі не є затребуваними.

Чому?

Це зберігає за працівником робоче місце

Скорочує непродуктивні витрати часу і коштів на перереєстрацію юридичних осіб

Основне:

Призначення начальника військової адміністрації населених пунктів не надає автоматично права виконувати повноваження міського, селищного, сільського голови. Це відбувається лише після прийняття відповідної постанови Верховної ради України, що вимагає певного часу.

З цього ж моменту начальник військової адміністрації має право видавати розпорядчі акти та покладати виконання певних повноважень на працівників органу місцевого самоврядування. Це може стосуватися будь-якої сфери діяльності органу місцевого самоврядування.

Структуру органу місцевого самоврядування, його кадровий потенціал краще зберігати в управлінні військовою адміністрацією, ніж звільняти працівників та переводити їх в штат військової адміністрації.

Література.

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».
2. Закон України "Про правовий режим воєнного стану"
3. Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні"
4. Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64 "Про введення воєнного стану в Україні"
5. Указ Президента України від 14 березня 2022 року № 133 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні"
6. Указ Президента України від 18 квітня 2022 року № 259 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні"
7. Указ Президента України від 22 травня 2022 року №341 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні"
8. Указ Президента України від 12 серпня 2022 року № 573 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні"

*Прокопенко Леонід Львович,
Національний технічний університет «Дніпровська
політехніка», доктор наук з державного управління, професор*

ДЕПАРТАМЕНТ ЦИВІЛЬНОЇ СЛУЖБИ В ПОЛЬЩІ: ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ

Згідно з законом Республіки Польща «Про цивільну службу» загальне керівництво цивільною службою здійснює голова Ради Міністрів, а безпосереднє – шеф цивільної служби, який очолює Корпус цивільної служби і є центральним органом урядової адміністрації в сфері цивільної служби. Він підпорядковується безпосередньо голові Ради Міністрів, який його призначає з числа чиновників цивільної служби, після схвалення Радюю цивільної служби, і звільняє з посади [1].

Керівництво цивільною службою головою Ради Міністрів забезпечує Департамент цивільної служби, який є організаційним підрозділом Канцелярії голови Ради Міністрів (Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, KPRM), що займається питаннями цивільної служби, насамперед кадровими питаннями, управлінням персоналом та підвищенням кваліфікації. Департамент відповідає за систему прийому на цивільну службу, збирає дані про корпус цивільної служби, обслуговує шефа цивільної служби у виконанні його обов'язків та здійснює організаційно-службову підтримку Ради публічної служби та Вищої дисциплінарної комісії цивільної служби [2].

В організаційному регламенті Канцелярії голови Ради Міністрів зазначено, що Департамент цивільної служби виконує завдання в таких сферах:

- 1) управління процесом управління персоналом цивільної служби;
- 2) підготовка та виконання державного бюджету в частині оплати праці та підготовки кадрів корпусу цивільної служби;
- 3) виділення Радою Міністрів цільового резерву для підвищення посадових окладів у зв'язку з організаційними змінами та новими завданнями в державних бюджетних установах;
- 4) нагляд голови Ради Міністрів за діяльністю Національної школи публічної адміністрації імені Президента Республіки Польща Леха Качинського, а також обслуговування Ради публічної служби та Вищої дисциплінарної комісії цивільної служби [3].

Що стосується забезпечення організації роботи шефа цивільної служби, то Департамент обслуговує його при співпраці з генеральними директорами установ, здійсненні діяльності, пов'язаної з наданням згоди на прийняття на оплачувану роботу генеральними директорами установ, переведення державних службовців на іншу посаду, надання згоди на прийняття на цивільну службу осіб без польського громадянства, діалог з представниками експертних та громадських кіл, а також профспілок і громадських організацій, міжнародне співробітництво[2].

Департамент також інформує про вакансії на цивільній службі, реагує на порушення в процесах найму, здійснює контроль за дотриманням засад цивільної служби та засад етики корпусу цивільної служби, відповідає за стратегію та інструменти управління людськими ресурсами на цивільній службі, контролює процедури прийняття на роботу та здійснює призначення на цивільну службу, планує ліміти призначень, розробляє принципи оплати праці членів корпусу цивільної служби та оцінювання посад, виконує завдання Канцелярії голови Ради Міністрів щодо виконання державного бюджету в частині коштів на оплату праці та підвищення кваліфікації працівників корпусу цивільної служби, організовує централізоване навчання на цивільній службі, збирає та аналізує інформацію про корпус цивільної служби, сприяє розвитку цивільної служби в Польщі тощо [2].

Відповідно до цих завдань у Департаменті діє сім структурних підрозділів: відділ правового аналізу, відділ кадрів цивільної служби, відділ комунікації та організації, відділ проектів та навчання, відділ систем та інструментів управління, відділ системи оплати праці та бюджету та група міжнародного співробітництва і етики цивільної служби [2].

Література:

1. Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej. URL: <https://isap.sejm.gov.pl>.
2. Departament Służby Cywilnej. URL: <https://www.gov.pl/web/sluzbacywilna/dsc>.

3. Zarządzenie Nr 8 Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 kwietnia 2022 r. w sprawie nadania Regulaminu organizacyjnego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. URL: <https://www.gov.pl/web/premier/regulamin-organizacyjny>.

Проніна Оксана Володимирівна
Херсонський національний технічний університет,
кандидат наук з державного управління, доцент
Беган Микита Павлович
Херсонський національний технічний університет,
аспірант кафедри державного управління та місцевого
самоврядування ХНТУ

ГАРАНТІЇ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ

Ст. 3 Конституції України визначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Ця стаття виступає свого роду вектором для формування ціннісних орієнтирів для усього законодавства України. Дана стаття відтворює зміст концептуальних засад преамбули Загальної декларації прав людини, цим і обумовлюється відповідність приписів Конституції України міжнародним стандартам прав людини. Визнання людини соціальною цінністю означає, що людина є цінністю не лише для самої себе, а і для всього суспільства, соціуму. Ст. 17 Конституції України встановлює, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Національна безпека України – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз.

У зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30 - 34, 38, 39, 41 - 44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України "Про правовий режим воєнного стану" (пункт 3 Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64 "Про введення воєнного стану в Україні") [3].

Загалом, воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії, а також в інших, передбачених законом випадках, та передбачає надання

відповідним органам повноважень, необхідних для відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки. У зв'язку з цим, можливим є також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина із зазначенням строку дії цих обмежень.

Однак, незважаючи на всі складнощі сучасних реалій, права людини підлягають виключній охороні. Це зумовлено тим, що положення Конституції України визнають найвищою соціальною цінністю людини, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку.

В умовах протидії Україні агресії Російської Федерації питання реформування системи національної безпеки України стало пріоритетним. Перед нашою державою постало завдання щодо захисту незалежності, територіальної цілісності, суверенітету, миру, безпеки громадян в умовах постійно триваючого збройного конфлікту. Окрім цього, варто звернути увагу на те, що захист прав та свобод людини і громадянина займає одне із провідних місць у системі національної безпеки, адже, захищаючи права і свободи кожної людини, держава забезпечує захист усього суспільства.

Війна з Росією змусила більш відповідальніше поставитися до захисту українських інтересів у гуманітарній сфері загалом, й до питання вироблення національної ідеї та збереження національної ідентичності зокрема, й представників державної влади. Ми сподіваємось, що за умов іноземної агресії та ідеологічного протистояння дії української влади, нарешті, відповідатимуть її заявам, а слова державних високопосадовців все ж таки набудуть тенденції до матеріалізації, як і самі політики усвідомлять власну політичну (і не тільки) відповідальність за свою діяльність (чи бездіяльність).

Україна прагне до повного звільнення всіх окупованих територій, відновлення суверенітету та територіальної цілісності у міжнародно-визнаних кордонах, включно з окупованими в 2014 році частинами Донецької та Луганської областей, Автономною Республікою Крим та містом Севастополь. Росія має сплатити компенсації за завдані Україні масові руйнування. Військові злочинці повинні понести відповідальність. Україна має отримати чіткі та дієві міжнародно-правові гарантії безпеки. Росія має бути позбавлена спроможностей до збройної агресії у майбутньому.

Україна створить умови для добровільного повернення біженців та внутрішньо переміщених осіб на території, з яких вони були змушені виїхати через військову агресію Росії.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-D0%B2%D1%80#n4690>.

2. Гай-Нижник П. П. Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення / Павло Гай-Нижник. – К.: «МП Леся», 2017. – 332 с.

3. Закон України "Про правовий режим воєнного стану"
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

Перегуда Юлія Андріївна
кандидат географічних наук, доцент кафедри міжнародних
відносин Навчально-наукового інституту міжнародних
відносин та соціальних наук МАУП; доцент кафедри глобальної
економіки Національного університету біоресурсів і
природокористування України

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Відсутність ефективної державної аграрної політики в Україні, а також відсутність сільського господарства у складі найбільш пріоритетних галузей економіки сприяли занепаду його виробничого потенціалу, викривленню економічних та організаційних відносин у системі реалізації та виробництва продукції.

Зменшення обсягів державного фінансування, неефективний розподіл бюджетних коштів та слабка підтримка вітчизняних сільськогосподарських підприємств створили низку негативних тенденцій у функціонуванні сільського господарства та забезпеченні внутрішньої продовольчої безпеки.

Негативний вплив на діяльність сільського господарства мають наступні фактори:

- недостатньо сформоване ринкове конкурентне середовище на ринках сільськогосподарської продукції;
- впровадження інновацій у сільськогосподарське виробництво стримується його низькою рентабельністю;
- відсутня державна політика протекціонізму щодо розвитку аграрного сектору економіки;
- одноманітність асортименту продукції загострює конкуренцію на внутрішньому аграрному ринку;
- відсутність сприятливих умов для іноземних інвесторів;
- труднощі в доступі до кредитних ресурсів для сільськогосподарських підприємств [1].

Необхідність державного регулювання аграрного сектору економіки визначається обов'язком держави створювати сприятливі умови для життя своїх громадян та забезпечувати їх сільськогосподарською продукцією. Нестача фінансових і матеріальних ресурсів в аграрному секторі, низький рівень його технічної оснащеності, низький рівень життя населення, а також соціальні проблеми на селі зумовлюють необхідність державної підтримки аграрного сектору. На нашу думку, без державної підтримки аграрного сектору економіки йому важко вийти з кризи [2, 3].

Аграрний ринок - це система товарно-грошових відносин, пов'язаних з виробництвом і реалізацією сільськогосподарської продукції, учасниками якої є товаровиробники та виробники сільськогосподарської продукції, а також держава. Держава може виступати на аграрному ринку як покупець продовольчої продукції для поповнення своїх продовольчих резервів, а також продавати на аграрному ринку продукцію з державних продовольчих резервів. При цьому, на відміну від інших учасників аграрного ринку, держава при купівлі-продажу продовольства, як правило, не переслідує мети отримання прибутку.

Україна має велику кількість земель для використання в сільськогосподарському виробництві, але, незважаючи на це, в країні спостерігається зниження рівня життя в сільській місцевості, погіршення соціальної захищеності сільських жителів.

Основними напрямками державного регулювання агропромислового комплексу України, на нашу думку, мають стати розробка та реалізація заходів, спрямованих на зменшення диспаритету цін на промислову та сільськогосподарську продукцію, забезпечення продовольчої безпеки за основними видами продовольства, проведення ефективної земельної реформи, соціально-культурна трансформація села, підготовка кадрів для сільськогосподарських підприємств, створення ефективної транспортної та ринкової інфраструктури на селі, використання митних та цінових регуляторів для підтримки вітчизняного сільськогосподарського виробника [4].

Стабільний розвиток сільського господарства, особливо в умовах воєнного стану в Україні, потребує зусиль, спрямованих не лише на розвиток сільських територій, а й на їх відновлення. Розвиток та відновлення сільських територій потребує створення умов для активізації несільськогосподарських видів виробничої діяльності у сільській місцевості, підвищення ефективності використання трудових і природних ресурсів сільських територій, підвищення рівня медичного обслуговування сільських жителів, а також поліпшення функціонування закладів культури та освіти у сільській місцевості. Крім того, реалізація зазначених заходів потребує залучення прямих іноземних інвестицій у необхідному для повного відновлення непридатних для сільськогосподарської діяльності територій, внаслідок війни.

Таким чином держава може удосконалити державну політику у сфері розвитку сільськогосподарської галузі через створення умов для залучення прямих іноземних інвестицій, спрямованих на відновлення ушкоджених та непридатних сільськогосподарських територій, створення додаткових умов для сільськогосподарських товаровиробників; підвищення конкурентоспроможності всього аграрного сектору економіки.

Література:

1. Alimkulova E. State regulation of agricultural sector / Alimkulova E., Aitmukhanbetova D. // Problems of AgriMarket. – 2020. – No 4. – pp. 47-53.

2. Barabash L., Malovanyi M., Osipova A. Social aspects of state regulation of agricultural production // SHS Web of Conferences, 2021.

3. Kundicieva H. State regulation of agricultural market: supporting consumer // Market Infrastructure. – 2020. doi: 10.32843/infrastruct40-16

4. Zoria O. Formation of organizational and economic mechanism of state regulation of agricultural lending system / Zoria O., Zorya S., Salohub I. // Market Infrastructure. – 2020. doi: 10.32843/infrastruct40-14

Римар Жанна В'ячеславівна

Директор ППО КНП «ЦСМСД» Деміївської селищної ради, студент заочної форми навчання Академії праці, соціальних відносин і туризму, кафедри публічного управління та публічної служби, спеціальність публічне управління та адміністрування.

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В НАПРЯМКУ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Впродовж двадцятирічного періоду української незалежності національна система вищої медичної освіти перебуває у стані постійного реформування як наслідку інтенсивних державотворчих процесів на основі переосмислення і переоцінки власних історичних традицій та запозичення реформаторських надбань зарубіжних країн. Проголошення Україною курсу на Євроінтеграцію вимагає підвищення якості професійної підготовки майбутніх лікарів, в напрямку надання первинної медичної допомоги, відповідно до світових і загальноєвропейських стандартів з метою посилення конкурентоздатності вітчизняної вищої медичної освіти, оптимізації умов для міжнародної мобільності студентів-медиків і розширення можливостей українських медичних фахівців на вітчизняному і міжнародному ринках праці.[1, ст. 209]

Основним принципом побудови змісту медичної освіти в Україні є орієнтація на кінцеві цілі та компетентнісний підхід, реалізації якого сприяє кредитно-модульна система, що передбачає умови для активної участі студентів у навчальному процесі на засадах повноправної партнерської взаємодії з викладачем, збільшення обсягу їх самостійної роботи, розширення можливостей для індивідуалізації навчального процесу тощо.

Динамічні соціально-економічні та соціально-політичні зміни в суспільстві вимагають постійного удосконалення системи охорони здоров'я. Перед Україною гостро постало нове завдання - створення системи надання первинної медичної допомоги людям, що наразі захищають нашу державу. Якщо надання екстреної та первинної медичної допомоги пораненим спирається на фундаментальний клінічний та польовий досвід військової медицини, то загальний процес реабілітації є довготривалим, складним за змістом та індивідуальними потребами. Він може якісно забезпечуватись узгодженою багатоступеневою системою, яка працює на кінцевий результат – максимально можливе

відновлення здоров'я, трудову, психологічну та соціальну реабілітацію постраждалих в бойовій зоні.

Саме лікарі первинної ланки спроможні своєчасно виявляти нові потреби в різних видах реабілітації та індивідуально необхідних оздоровчих заходах.

Сучасні аспекти підготовки лікарів, а особливо кваліфікованих фахівців дуже важливий, а ситуацію в такій стратегічній галузі як медицина потрібно детально аналізувати та прогнозувати. Останнім часом в державі відбуваються спроби змінити ситуацію із підготовкою кадрів: організуються цільові набори до вузів, змінюються умови вступних іспитів, вишукуються способи утримання медиків у первинній ланці. Однак, такі заходи навряд чи швидко нададуть очікуваний та вагомий результат. Вже давно відомо, що для того, щоб підготувати спроможного кваліфікованого лікаря потрібно щонайменше 12-15 років напруженого та наполегливого навчання.

На різних курсах медичного ВУЗу використовуються інноваційні технології. При навчанні студентів вимагається здобуття глибоких первинних теоретичних знань, які в подальшому повинні трансформуватися у високо професійні фахові навички.

На всіх етапах навчання та формування лікарів не завжди є можливість наочно продемонструвати практичні навички надання первинної медичної допомоги, що є недоліком навчання, особливо в сучасних умовах розвитку медичних технологій та науки.

В зв'язку з цим, розширення можливостей викладання та засвоєння навчального матеріалу ми вбачаємо у введення до навчальної програми практики перегляду трансляцій, відеоконференцій, відеоконсультацій, а також здійснення відео дзвінків та спілкуванні з професіоналами. [2, ст. 249]

Отже, потрібно вдосконалювати систему вищої медичної освіти в Україні, а розпочати цей курс потрібно з первинної медицини, що забезпечить належне виконання своїх обов'язків майбутніми лікарями.

Література:

1. Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах / Л. Г. Селіхова, А. В. Лавренко, О. А. Борзих [та ін.] // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих навчальних закладах : наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2018. – С. 208-210.

2. Єхалов В. В. Гуманітарні та соціальні проблеми медицини, питання викладання у вищій медичній школі / В. В. Єхалов, К. В. Міз'якіна // Актуальні проблеми сучасної медицини : Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2018. – Т. 18, № 1. – С. 249-252.

*Семенець-Орлова Інна Андріївна,
Міжрегіональна Академія управління персоналом,
доктор наук з державного управління, професор*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ЗМІСТОВОГО НАПОВНЕННЯ КАТЕГОРІЇ “НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА”

Без з'ясування гносеологічної й епістемологічної природи національної безпеки та чіткої ідентифікації її філософських, соціологічних і політологічних сутностей дефініція “безпека” є суб'єктивним описом таких її антиподів, як загроза, небезпека, ризики тощо. Підміна об'єктивного суб'єктивним, а також відсутність емпірично верифікованої бази концепту безпеки позначилося на методології та категоріальному апараті безпекознавства як однієї з галузей суспільних наук і навчальної дисципліни.

У вітчизняній навчальній і академічній літературі категорія національної безпеки розглядається у концептуально-ідеологізованому абстрактному форматі та відображає домінуючий вплив західної ліберально-демократичної традиції. Зокрема, такий підхід, що розглядає народ як носія суверенітету, ототожнюється з американським політичним баченням національної безпеки, яке полягає у забезпеченні безпеки, процвітання та свободи американського народу. Варто зазначити, що вплив американських і російських концепцій безпеки позначився і на культурі політичного мислення в Україні, де народ теж фігурує як основний суб'єкт безпекової політики держави та носій ідеї суверенітету.

Значний масив наукової літератури з проблем національної і міжнародної безпеки свідчить про їх надзвичайну актуальність, а також нагальну потребу в реконструкції основних безпекових концептів. Аналіз широкого колу праць українських науковців із зазначеної тематики показує, що їх основний загал присвячений формуванню моделі національної безпеки за умов “демократичного транзиту” та процесів глобалізації. Трансформаційні процеси в світі та Україні поставили перед дослідниками завдання не тільки визначити доктринальні основи національної безпеки, але й пріоритетні напрями безпекової політики, які б відповідали новим міжнародно-політичним реаліям. На основі загальної теорії безпеки та ієрархічної взаємозалежності нормативно-правових актів у галузі національної безпеки було сформульовано тріаду принципів: концепція–доктрина–стратегія. Саме елементи цієї ієрархії є структурно-функціональними чинниками, що були покладені в основу логічно побудованої конструкції: “концепція національної безпеки–доктрина національної безпеки–стратегія національної безпеки” [2, 3].

Проведені останнім часом наукові розвідки показали, що опрацювання проблем створення комплексної системи у сфері національної безпеки (концепції, доктрини, стратегії) знаходиться у початковому

стані. Це пояснюється недостатнім рівнем теоретико-методологічної бази досліджень, їх несистемним опрацюванням і відсутністю координації в рамках існуючих академічних структур і дослідницьких центрів. На думку українського політолога О. Коломійця, “непослідовність при підготовці стратегічних документів породжує ізольованість один від одного й розрізнені масиви правових норм, що стосуються окремих аспектів національної безпеки” [1, с. 367].

Іншим чинником, що має специфічний вплив на процес наукових досліджень у галузі національної та міжнародної безпеки, залишається притаманна вітчизняній суспільствознавчій науці неготовність до справжнього інтелектуального й методологічного плюралізму. Річ у тім, що в українському інтелектуальному середовищі водночас домінують тяжіння до моністичних структур і до налагодження “методологічного консенсусу” зі світовою політологічною спільнотою. Так чи інакше, така амбівалентність у підході до ключових суспільствознавчих категорій не може вважатися проявом “цивілізованого” методологічного плюралізму. Відповідно до концепції “наукових революцій” Т. Куна, її можна кваліфікувати як вияв “допарадигмального стану” політичної науки. На думку українського дослідника О. Полторакова, останнім часом у вітчизняній політології “спостерігаються певні зрушення теоретико-методологічного характеру”, що створює необхідні умови для діалогу на засадах плюралізму та відкритості.

Аналіз законодавчих актів України та різних адміністративно-політичних документів, у яких містяться формулювання національної безпеки, виявляє їх неузгодженість як між собою, так і з системою чинних нормативно-правових актів у сфері управління національною безпекою. Така розбіжність у формулюваннях змісту безпеки та неадекватне відображення її у відповідних документах ускладнює реалізацію Концепції національної безпеки у конкретно визначені терміни. З огляду на це, деякі науковці запропонували власну методологію формалізації ідеологічних, концептуальних і доктринальних підходів щодо визначення змісту національної безпеки. Сутність її полягає у поєднанні трьох складових безпеки: “національні цінності–національні інтереси–національні цілі” в єдину функціональну систему.

Ключовим поняттям у цій тріаді є “національний інтерес”, визначення якого в контексті національної і міжнародної безпеки набуває особливого значення. Крім спільного гносеологічного статусу, концепти “національної безпеки” і “національного інтересу” поєднані функціонально, позаяк набувають чинності шляхом політичної легітимізації в структурах державної влади. Отримавши легітимний статус у вигляді офіційної доктрини, вони стають придатним для практичної реалізації у політичній сфері. Оскільки ці концепти є дуже близькими в гносеологічному сенсі, їх можна розглядати як синоніми. Крім спільного гносеологічного статусу цих двох концептів їх споріднює спільна функціональна ознака, що містить певний ідеологічний компонент, тобто легітимізацію політичних, економічних і соціокультурних інтересів

правлячої еліти, яка подається як феномен державної волі чи державної ідеології. Владні інтереси еліти поширюються як на сферу внутрішньої, так і на сферу міжнародної політики. При цьому остання відіграє домінуючу роль у діяльності правлячих кіл, які формують зміст національних інтересів будь-якої держави. Присутність ідеологічного компоненту потрібне для формування ідеологізованих уявлень про роль держави в сфері міжнародних відносин.

Література:

1. Коломієць О. В. Концепт міжнародної безпеки в контексті глобалізації. К.: КиМУ, 2013. 427 с.
2. Семенченко А. І. Методологія стратегічного планування у сфері державного управління забезпеченням національної безпеки України. К.: НАДУ, 2008. 429 с.
3. Ситник Г. П. Національна безпека України: теорія і практика: навч. посібник. К.: "Кондор", 2007. 616 с.

Семенюк Олександр Миколайович
Директор ТОВ «СОФТ ІНФО», студент денної форми
навчання Академії праці, соціальних відносин і туризму,
кафедри публічного управління та публічної служби,
спеціальність публічне управління та адміністрування

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНУ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Розвиток інформаційного суспільства неодмінно веде до трансформації системи публічного управління. Масштабний розвиток та імплементація інформаційних технологій на всіх рівнях управління і комунікації, поширення незалежних інформаційно-комунікаційних технологій визначає необхідність зміни управлінського механізму. Це зумовлено не тільки необхідністю забезпечення державою основних політичних, економічних, соціальних, технічних, технологічних передумов для формування і застосування електронної демократії, а і повного переходу до системи електронного урядування. В нових умовах система публічного управління повинна бути повністю пристосована до потреб і вимог інформаційного суспільства, за якого інформація та знання, вільний доступ та забезпечення можливостей обміну ними є основними рушійними силами соціальних та економічних перетворень.

Комплексне завдання покращення системи публічного управління, оптимізація структури системи органів державної влади, як важливі складові включають: структуризацію державних інформаційних ресурсів, розвиток державної інформаційно-комунікаційної інфраструктури, впровадження сучасних технологій інформаційного забезпечення державного управління.

Інформатизація представляє собою сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб, реалізації прав громадян і суспільства на основі створення, розвитку, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, побудованих на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки [1].

Під інформатизацією розуміється процес створення необхідних та достатніх умов для забезпечення правовою інформацією органів влади, організації та громадян. Державний апарат виступає в ролі не тільки споживача, але й джерела соціально й економічно значимої інформації. Відсутність в органах державної влади чіткого порядку використання й надання у вищі органи влади інформації є однією із причин низької ефективності державного управління й сприяє поширенню корупції в цій сфері [2].

Ситуація з впровадження інформаційних технологій в публічному управлінні і адмініструванні в Україні характеризується низкою проблем, пов'язаних з низьким рівнем фінансування проектів електронного урядування з боку держави; низьким рівнем знань у сфері використання інформаційно комунікаційних технологій та їх можливостей громадянами старшого віку; звичка до паперових носіїв; незацікавленість суб'єктів публічного управління і адміністрування у прозорості своєї діяльності, корупційні інтереси.

Проте на сьогоднішній день дуже важливим є створення механізму, який би дав можливість органам публічної влади за допомогою інформаційних технологій відібрати, проаналізувати, впорядкувати вимоги населення та прийняти на їх основі легітимні рішення. Таким чином, вдається забезпечити ефективний зворотній зв'язок між суспільством і владою. Органи влади зможуть дістати уявлення про те, наскільки ефективно вони виконують поставлені перед ними завдання та що їм слід зробити щоб досягти оптимальних результатів. [3].

Іншими словами, використання нових інформаційних технологій для інформаційного забезпечення діяльності органів публічної влади повинне забезпечити більш ефективне використання державних інформаційних ресурсів між і усередині органів публічної влади й поліпшити положення справ з наданням інформації й послуг населенню.

Важливо також розуміти, що інформатизація органів публічної влади залежить від інформатизації суспільства, побудови інформаційного суспільства. Інформаційним визнається суспільство, в якому визнана соціальна цінність інформації, обробка та використання якої стає головним видом діяльності. Рівень інформаційного забезпечення громадян, що беруть участь у різних сферах виробничої й суспільної діяльності, значною мірою визначає ефективність їхньої роботи, якість і своєчасність прийнятих рішень і здійснюваних на їхній основі дій [4].

Науково-технічний прогрес істотно розширив інформаційну базу прийняття рішень в органах публічної влади. Однак ефективність ви-

користання цієї бази в інформаційному забезпеченні органів публічної влади істотно залежить від розробки й застосування єдиної стандартизованої системи обробки даних, обміну інформацією, уніфікації термінології. Тому реальне використання таких можливостей в органах публічної влади вимагає створення впорядкованих інформаційних систем для акумуляції, зберігання й використання інформації, оснащених відповідними програмними й технічними засобами її обробки й передачі. При цьому органи публічної влади повинні нести підвищену відповідальність за стан і схоронність інформаційних ресурсів і систем, що перебувають у їхньому веденні, забезпечувати їхню безпеку й захист від інформаційних загроз із урахуванням високого ступеня уразливості таких ресурсів і систем. Тільки збалансованість таких показників як повнота, вірогідність, несуперечність, своєчасність одержання й доставки, рівень захищеності інформаційних ресурсів на рівні сучасних науково-технічних досягнень створює необхідні умови для повноцінної інформаційної підтримки органів публічної влади, для вироблення оптимальних рішень, що виконують мобілізаційну функцію для всієї сфери ведення конкретного органа, галузі, рівня влади, всієї системи публічної управління.

Література:

1. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 01.08.2016р. № 74/98-ВР. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>.

2. Дегтяр А. Інформаційно-аналітична діяльність як засіб підвищення якості державно-управлінських рішень // Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. - 2003. – вип.1.

3. Чукут С. Сутність електронного уряду та принципи його організації // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2003. – №2. – с. 429-433.

4. Швець М., Калюжний Р., Гавловський В., Цимбалюк В. Інформаційне законодавство України: концептуальні основи формування // Право України. – 2001. – № 7. – с. 88-91.

Скачко Яна Олександрівна

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», студентка ННІ ФЕУП спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», група 101-ПУ

СТРУКТУРА «СТРАТЕГІЇ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ»

Воєнна безпека України є однією із засадничих умов реалізації права українського народу на самовизначення, збереження України та забезпечення її сталого розвитку на основі найвищих цінностей демократії, верховенства права, свободи, гідності, безпеки і процвітання громадян усіх національностей.

Захист суверенітету і територіальної цілісності України - найважливіша функція держави, справа всього українського народу. Реалізація цієї норми Конституції України в умовах екзистенційної воєнної загрози національній безпеці, зростання дефіциту фінансових ресурсів та дисбалансу воєнних потенціалів України та Російської Федерації обумовлює необхідність розроблення нової стратегії воєнної безпеки, яка базується на всеохоплюючій обороні України [1, ст.1].

«Воєнна безпека — всеохоплююча оборона» замінить Воєнну доктрину – 2015.

Такий документ розроблено вперше, він є підґрунтям для формування Стратегічного оборонного бюлетеня — деталізованої дорожньої карти реформ у сфері оборони, а також плану оборони держави, інформує Департамент військової освіти і науки Міністерства оборони України.

Стратегія визначає цілі, пріоритети та завдання реалізації державної політики у воєнній сфері, сфері оборони й військового будівництва. Одним із пріоритетів Стратегії є нарощування спроможностей Збройних Сил України (ЗСУ), сил територіальної оборони у їхньому складі, інших складових сил оборони до виконання покладених завдань.

Реалізація цього пріоритету досягатиметься, зокрема, завдяки:

- розвитку системи військової освіти та підготовки особового складу для сил оборони, запровадження освітньо-професійних програм підготовки офіцерського, сержантського та старшинського складу з використанням досвіду бойових дій, методики підготовки, принципів і стандартів НАТО;

- розвитку системи воєнної науки, спрямованої на розв'язання теоретичних і практичних завдань забезпечення всеохопної оборони України, розроблення новітніх систем озброєння, військової та спеціальної техніки. [2, ст.1]

Цілі Стратегії воєнної безпеки

Стратегія передбачає досягнення семи цілей (очікуваних результатів) реалізації державної політики у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва, якими визначені:

- достатній оборонний спроможності держави, які в поєднанні з консолідованим міжнародним тиском на Російську Федерацію можуть забезпечити стримування подальшої ескалації збройної агресії проти України та відновлення її територіальної цілісності в межах державного кордону України;

- потужна територіальна оборона, яка у взаємодії з рухом опору сприятиме підвищенню рівня обороноздатності держави, згуртуванню суспільства, патріотичному вихованню громадян, наданню обороні України всенародного характеру та готовності населення до оборони держави;

- ефективний менеджмент у сфері оборони, заснований на засадах демократичного цивільного контролю, інших євроатлантичних прин-

цях і стандартах, інноваційних рішеннях та сучасних бізнес-практиках, програмно-проектному управлінні оборонними ресурсами, удосконалених процесах визначення та задоволення потреб оборони України;

- професійний особовий склад ЗСУ та інших складових сил оборони, який перебуває в центрі уваги держави, підтримується вдосконаленими системами кадрового менеджменту, підготовки до військової служби та військово-патріотичного виховання молоді, може бути в короткі строки посилений підготовленим і вмотивованим військовим резервом;

- сучасне високотехнологічне озброєння, військова та спеціальна техніка ЗСУ, інших складових сил оборони, яка забезпечує виконання ними покладених завдань, зокрема в операціях НАТО;

- розвинута військова інфраструктура, об'єднана логістика та достатні запаси матеріальних засобів, дієва система медичного забезпечення, що відповідають потребам сил оборони;

- побудовані на національних і євроатлантичних цінностях сили оборони, які відповідають критеріям набуття повноправного членства України в НАТО, взаємосумісні з відповідними компетентними органами держав – членів НАТО та спроможні робити гідний внесок у проведення операції НАТО. [2, ст.]

Старостенко Вікторія Миколаївна

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка», студентка ННІ ФЕУП спеціальності 081
«Право», група 101-П*

СИСТЕМА І СТРУКТУРА ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ

Прокуратура України становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому Законом України «Про прокуратуру», здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.[1]

Організація та діяльність прокуратури України, статус прокурорів визначаються Законом України «Про прокуратуру» та іншими законами України, чинними міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

У юридичній науці України нема єдності у питанні, до якого виду влади належить прокуратура: законодавчої, виконавчої чи судової. Чинне законодавство України також не дає чіткої відповіді на це питання. Досвід зарубіжних країн свідчить, що існують різні варіанти вирішення питання про місце прокуратури у системі державної влади. В окремих країнах прокуратура перебуває у складі Міністерства юстиції, в інших – при судах, в третій – виділена в окрему систему.

Аналіз функцій прокуратури визначених Законом України “Про прокуратуру” показує, що одні функції прокуратури України тяжіють до виконавчої влади, інші – до судової.

Виходячи з цього, а також враховуючи, що принцип поділу влади на законодавчу, виконавчу та судову не позбавлений умовності, логічним буде висновок, що в сучасному вигляді прокуратуру України ні до однієї гілки влади не можна віднести, вона за своєю державно-правовою природою є самостійним інститутом у механізмі державної влади, покликаним здійснювати визначені законодавством функції.

Прокуратура України – самостійний централізований орган державної влади, що діє в системі правоохоронних органів держави та забезпечує захист від неправомірних посягань на суспільний і державний лад, права й свободи людини, а також основи демократичного устрою засобами та методами, які передбачено законом.

Функції прокуратури

Поняття «функція» має декілька значень. У словниках воно тлумачиться так: «Робота, яку виконує орган, обов’язки, коло діяльності, призначення, роль».

Поняття «функція прокуратури» розуміється як прокурорська діяльність, вид прокурорської діяльності. У літературі часто вживається як рівнозначне терміну «функції прокуратури» поняття «напрямок прокурорської діяльності». Однак із теоретичних позицій таке ототожнення не завжди буде виправданим. Проте в деяких державах (Казахстані, Латвії, Узбекистані, Литві та інших) термін «напрями діяльності» використовується в законодавчих актах.

В Україні теоретики та практики стверджують, що функції прокуратури – це вид діяльності її органів, який зумовлюється соціальним призначенням прокуратури й характеризується визначеним предметом провадження та спрямуванням на вирішення відповідних завдань.

Конституційні функції прокуратури наступні:

- 1) підтримання публічного обвинувачення в суді;
- 2) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку;
- 3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом.

Також потрібно зазначити, що у Законі України «Про прокуратуру» дещо по іншому викладені основні функції прокуратури. Так, на прокуратуру покладаються такі функції:

- 1) підтримання державного обвинувачення в суді;
- 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках визначених законом;
- 3) нагляд за додержанням законів органами, що проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;

4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [1].

Крім того, відповідно до перехідних положень Закону України «Про прокуратуру» передбачена також і інша функція – функція досудового розслідування. Поряд з тим, у п. 4 розд. XIII «Перехідні положення» Закону України «Про прокуратуру» зазначено, що слідчі органи прокуратури здійснюють досудове розслідування у визначеному Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК) порядку до початку діяльності державного бюро розслідувань.

На прокуратуру не можуть покладатися функції, не передбачені Конституцією України.

Прокуратура України становить єдину централізовану систему органів, пов'язаних спільними завданнями та функціями.

Прокурорська система може бути визначена як централізована в масштабах України сукупність прокурорських органів, пов'язаних структурною єдністю і загальною функцією здійснення нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, нагляду при виконанні судових рішень у кримінальних справах та при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, підтримують державне обвинувачення в суді, а також здійснюють представництво інтересів громадянина або держави в суді, у випадках визначених законом.

Структуру Генеральної прокуратури України утворюються департаменти, управління та відділи, а також Генеральна інспекція. Управління та відділи можуть бути самостійними або входити до складу департаменту (управління). Положення про самостійні структурні підрозділи Генеральної прокуратури України затверджуються Генеральним прокурором.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Конституційні функції прокуратури: URL: [URL:https://don.gp.gov.ua/ua/materials.html?_m=publications&_t=rec&id=119461](https://don.gp.gov.ua/ua/materials.html?_m=publications&_t=rec&id=119461)

Собченко Сергій Олександрович

Лікар-хірург-онколог хірургічного відділення КНП «Київського міського клінічного онкологічного центру», студент заочної форми навчання Академії праці, соціальних відносин і туризму, кафедри публічного управління та публічної служби, спеціальність публічне управління та адміністрування

СТАН І ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Через війну українська система охорони здоров'я зіткнулася з тиском. Кожного дня органи державної влади, місцеві органи вирішують нагальні проблеми, які стосуються забезпеченням населення необхідними послугами. Але в зв'язку з війною це не завжди вдається. Для вирішення низки питань потрібно розглянути: 1) забезпечення на національному рівні вирішення питання щодо функціонування системи охорони здоров'я на окупованих територіях; 2) виконання вимог Угоди про асоціацію з ЄС щодо гармонізації законодавства у сфері охорони здоров'я; 3) розробка, затвердження та впровадження національної стратегії охорони здоров'я України; 4) перегляд моделі програмування та фінансування всіх складових системи охорони здоров'я, зокрема, підготовки кадрів, науки та досліджень, громадського здоров'я, оплати медичних послуг та лікарських засобів, на основі реформи фінансування охорони здоров'я, розпочатої у 2017-2022рр.

Вирішення проблеми трансформації системи державного управління охороною здоров'я є одним з ключових аспектів сучасної моделі трансформації суспільного життя в Україні. Вирішення цих нагальних питань не можливо уявити без комплексного, послідовного аналізу трансформації всієї системи соціального забезпечення. Оскільки система охорони здоров'я не існує ізольовано, а спирається на такі важливі складові, як загальний добробут населення, можливості для відпочинку та оздоровлення, можливість займатися фізичною культурою та спортом та ін., необхідно розглядати систему соціального забезпечення, соціальну сферу як основу для забезпечення здоров'я нації.

Сучасний етап розвитку системи охорони здоров'я досліджувався визначеним колом науковців, яке не є досить широким, у зв'язку зі специфікою об'єкта управління, дослідження якого потребують одночасно професійних знань в сфері економіки, фінансів, державного управління та медичної системи.

З'ясовано, що, у даний час, управління системою охорони здоров'я не адаптоване до сучасних соціально-економічних умов і тому має зазнати комплексних організаційних змін. Розглядаючи теоретичні напрацювання вітчизняних вчених у галузі державного управління, відзначено, що їх нові концептуальні та практичні розробки призводять до необхідності проведення аналізу напрямів трансформації ме-

ханізмів державного управління з медичною галуззю. Однак, дослідження розвитку державного управління системою охорони здоров'я України ще не систематизовані у достатній мірі.

Всесвітні організації охорони здоров'я, постійно аналізують свої системи охорони здоров'я, оцінюють доцільність використовуваних ними підходів до фінансування процесів організації та надання медичної допомоги. Тим часом, на нашу думку, модернізація системи охорони здоров'я, за своїм змістом, має здійснюватися як у нормативно-правовому, економічному так і в організаційному напрямках. Адже результативність заходів щодо трансформації системи охорони здоров'я оцінюється не лише за показниками короткострокових заощаджень коштів із державного бюджету на розвиток медичної галузі, а й за показниками здатності, у довгостроковій перспективі, покращити здоров'я всього населення. Ці регуляторні показники важливі для реформування системи охорони здоров'я в Україні.[1, ст. 145]

Наразі, в Україні переважна більшість громадян залишається незадоволеною організацією та станом охорони здоров'я у країні: уряд, Верховна Рада України, медичні працівники та діюча українська система охорони здоров'я, в цілому, не в змозі повністю задовольнити потреби населення у медичній допомозі, забезпечити її доступність та якість, необхідний рівень профілактики захворюваності, зниження смертності та збільшення тривалості життя населення.

Тому, дослідження стану трансформації системи охорони здоров'я є пріоритетним, а на результатах таких досліджень має бути побудований дієвий механізм для прийняття ефективних публічно-управлінських рішень та для одночасного використання адміністративних інструментів та технологій, які, в подальшому, сприятимуть поліпшенню роботи усіх елементів такої системи. [2, ст. 115]

Не секрет, що публічне адміністрування у сфері охорони здоров'я виконує одну з ключових ролей у здійсненні внутрішньої політики країни, яка полягає у прийнятті державно-управлінських рішень для реалізації концепції надання доступної медичної допомоги усім, без винятку, громадянам країни.

Для, наявної на сьогодні, ситуації в Україні щодо діючої системи охорони здоров'я характерним є комплекс проблемних питань у політичних, технологічних, демографічних, соціальних та екологічних напрямках. Кожного року зростає потреба в одержанні громадянами якісного медичного обслуговування від держави.

Відповідно, виникає процес збільшення витрат бюджетних коштів та об'ємів використаних ресурсів через ряд причин, серед яких: підвищення темпів старіння населення держави, недотримання громадянами здорового способу життя, зміна характеру та прогресивність хвороб тощо.

Література:

1. В. В. Карлаш ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУЧАСНИМ СТАНОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ / Інвестиції: практика та досвід № 1/2020 - с.161 http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2020/28.pdf

2. В. І. Борщ РИНОК ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. Том 19. Вип. 1 (44), 2020 р, - с.140 <http://rinek.onu.edu.ua/article/view/198360/201446>

Скрильник Олена Олександрівна,

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», доцент, кандидат юридичних наук*

Скрильник Андрій Сергійович,

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка», доцент, кандидат економічних наук*

ОСОБЛИВОСТІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В УКРАЇНІ

Політична відповідальність партій має розглядатися у наступних двох смислових аспектах. По-перше, політична відповідальність політичної еліти за ефективність, доцільність та відповідність її практичних дій політичним обіцянкам. По-друге, політична відповідальність партій та їх територіальних організацій перед державою та суспільством за дотримання процедур партійної демократії та законів [5]. Деякі дослідники виділяють третій тип - політичну відповідальність громадян за вибір влади та контроль за її діяльністю [6].

Основний закон України містить положення про організацію та діяльність політичних партій, але прямих вказівок про відповідальність немає [1, с.20-34]. Відповідно до статті 2 Закону України «Про політичні партії» політичною партією є зареєстроване відповідно до закону добровільне об'єднання громадян, прихильників певної загальнодержавної програми суспільного розвитку, метою якого є сприяння формуванню та волевиявленню громадян, що передбачає участь у виборах та інших політичних заходах» [2]. У цій нормі звертає на себе увагу твердження про те, що політична партія сприяє формуванню та виразу політичної волі громадян, але як саме громадяни можуть впливати на волевиявлення політичних партій, на жаль, на це немає відповіді в законі. Часто підкреслюється, що відповідальність тієї чи іншої політичної сили за виконання своїх політичних обіцянок не тягне за собою правових наслідків, тому вибори, мабуть, єдиний і найефективніший інструмент політичної відповідальності.

На наш погляд, на особливу увагу заслуговує монографія В. Мишина, в якій автор розглядає побудову механізму політичної відповідальності та його реалізацію на практиці шляхом детальної розробки

передвиборчих програм з обов'язковою наявністю в останній системі самопризначення покарань у разі невиконання передвиборчих обіцянок [4]. Ця пропозиція видається досить цікавою, оскільки може призвести до того, що політичні партії становитимуть не популістські програми, а програми розвитку, які реально можна реалізувати. Це також дозволить активістам нагадати політичним партіям про свої обіцянки та санкції за невиконання. Як бачимо, поняття політичної відповідальності партій як одного з важливих елементів політичної системи або взагалі не закріплено законодавчо, або прописано не повною мірою. Це призводить до того, що сторони не виконують своїх прямих обов'язків, встановлених законодавством, оскільки для них немає ефективних санкцій. На думку деяких дослідників, ситуацію може покращити ухвалення повноцінного закону про політичну відповідальність. Зокрема, Т. Бутирська досліджувала проблему відповідальної державної політики та відповідальності за політичні обіцянки.

Тому проблема розробки критеріїв та механізмів політичної відповідальності політичних партій, їх лідерів та посадових осіб є однією з пріоритетних у суспільстві. Існування лише циклічного електорального контролю під час виборів, відсутність законодавчої бази та механізмів зворотного зв'язку з електоратом можуть мати негативні наслідки для розвитку демократичного суспільства в Україні. І тому вважаємо за необхідне ухвалити спеціальний закон щодо політичної відповідальності, який регулюватиме підстави, суб'єкти, механізми притягнення до політичної відповідальності. Ухвалення відповідного закону може дозволити народу України, як єдиному джерелу влади, більш ефективно впливати на прийняття рішень органами влади та проведення реформ в Україні.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2365-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
3. Венеціанська Комісія: дослідження законодавства про політичні партії Доповідь про заснування, організацію та діяльність політичних партій Вибори та демократія № 4 (26)/2010 ст. 89- 102
4. Мішин В.М. Механізм відповідальності влади. – Дніпропетровськ: Центр політичного аналізу. – 2001. – С. – 55
5. Неприцька, Т. Конструювання цілісного механізму політичної відповідальності української політичної еліти URL: <http://www.social-science.com.ua/>. – Заголовок з екрану.
6. Заморуєва С.В. Політична відповідальність партійної еліти URL.: <http://intkonf.org/zamorueva-sv-politichna-vidpovidalnist-partiynoyi-eliti>

*Трегубенко Галина Петрівна,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка», старший викладач*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗРОСТАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ У СУЧАНИХ УМОВАХ

Важливою складовою частиною процесу професіоналізації служби в органах публічної влади є професійна підготовка. Саме завдяки професійній підготовці досягається високий професіоналізм службовців, що, своєю чергою, забезпечує дієвість органів публічної влади. Одним із пріоритетних та таких, що значно поглибив проблеми у сьогоденному становищі національного публічного управління є кадровий. Кадровий склад публічного управління потребує значного інноваційного наповнення.

Професіоналізація посадових осіб місцевого самоврядування в умовах реформи та незворотного процесу інтегрування України до європейських інституцій є одним із актуальних глобальних викликів публічного управління. Важливою складовою частиною процесу професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування є професійна підготовка. Саме завдяки професійній підготовці досягається високий професіоналізм службовців, що, своєю чергою, забезпечує дієвість органів місцевого самоврядування. Ключовою проблемою, що пронизує роботу органів публічного управління, є криза управління органами місцевого самоврядування, яка полягає у непослідовності кадрової політики. Професіоналізм посадової особи покликаний забезпечити якісне виконання посадових обов'язків, здатність до вирішення складних завдань, готовність до професійного розвитку. Професійний публічний менеджеризм є основою функціонування місцевої влади в будь-якій демократичній державі.

Варто зокцінтувати увагу на тому, що організація системи державної служби за посадовою чи кар'єрною моделлю великою мірою зумовлює форму системи професійної підготовки публічних службовців. Кар'єрна система, що передбачає вступ на державну службу в молодому віці та перебування на ній протягом тривалого часу, приділяє більше уваги професійній підготовці публічних службовців, ніж посадова. Кар'єрна система спрямована на паралельний розвиток службовця із проходженням служби. Такий розвиток має бути професійним та на постійній основі. Важливим у цьому разі є нормативне закріплення [1] порядку й особливостей реалізації професійного постійного навчання. Необхідність постійного підвищення кваліфікації, навчання, професійного розвитку спонукає до пошуку оптимальних форм навчання, зручних і доступних програм. Професійна освіта державного службовця – це один із ключових чинників побудови системи адміністративних послуг на демократичних сервісних засадах, тому від рівня законодав-

чого закріплення правил її реалізації залежить загалом якість здійснення державної служби [2].

Оскільки завдання в сучасних умовах постійних трансформацій змінюються досить часто, то змінюються і системи професійної підготовки державних службовців. Серед найважливіших із них варто назвати: 1) необхідність відповідати сучасним викликам. Глобалізація, економіка знань, намагання утвердитися на світовій арені як світовому лідеру та конкуренція за вплив на різних континентах вимагають від урядів держав-членів та їхніх державних служб працювати ефективно, продуктивно, інноваційно; 2) намагання сприяти реформам і модернізації держави. Отже, що нині інститут публічної служби в контексті професійного зростання публічних службовців в Україні потребує вагомого вдосконалення.

Література:

1. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889–VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 14.11.2022 р.).

2. Бородін Є., Калашник Н. Роль самоосвіти у підвищенні рівня професійного розвитку державних службовців : європейський досвід. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_02\(13\)/12beised.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_02(13)/12beised.pdf) (дата звернення: 14.11.2022)

Хмельницька Марія Володимирівна,

*Херсонський національний технічний університет, здобувачка
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»*

Лінецька Яна Михайлівна,

*Херсонський національний технічний університет, здобувачка
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»*

НАЦІОНАЛЬНІ ПРОЕКТИ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА ЇХ РОЛЬ У ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Останнім часом Україна активно цифровізується та запроваджує нові інструменти цифрових трансформацій в публічне управління, що дозволяє вести успішну боротьбу у цифровому просторі та інформаційному фронті.

Незважаючи на війну, керівництво країни розвиває старі та розробляє нові проекти, що дозволяє підвищити ефективність виконання Національної програми інформатизації для забезпечення належного рівня координації та впровадження проектів інформатизації, цифровізації та електронного урядування [1]. ,

До сфер системної реалізації національних проєктів цифрових трансформацій, серед інших, відносяться [2]:

– Сфера електронної ідентифікації. Ключовим рішенням є створення єдиного електронного державного демографічного реєстру як цифрового ідентифікатора громадян України (citizen-ID, citizen-card) із використанням технології блокчейн. Це дасть змогу однозначно ідентифікувати наших громадян та виокремлювати тільки ті послуги, які потрібні та визначені для них.

– Громадська безпека та захист, метою якої є підвищення рівня цифрових систем громадської безпеки правопорядку, комфортного та безпечного життя громадян. Цей проєкт дає змогу не тільки проводити спостереження за ситуаціями в громадах та на територіях між ними, але й прогнозувати розвиток негативних ситуацій та оперативно виробляти рішення, направлені на їх мінімізацію.

– Екологія та охорона навколишнього середовища. Цифрові технології мають величезний потенціал для поліпшення екологічного стану України, скорочення викидів парникових газів, зменшення промислових відходів. Вони є суттєвим доповненням до технологій громадської безпеки та захисту, адже можуть використовувати якщо не одні й ті ж датчики, то можуть обмінюватися оперативною інформацією, наприклад, про пожежі, затоплення або задимлення великих територій чи знищення біоценозів.

– Електронні платежі та розрахунки. Безготівкова економіка (cashless economy) полегшує комерційну взаємодію суб'єктів економічної діяльності, громадян та органів публічної влади та є надзвичайно сильним інструментом боротьби з тіньовим обігом коштів, тобто сприяє оздоровленню економіки. При цьому електронні платежі стимулюють появу та розвиток нових товарів і послуг, змінюють технології споживання цих товарів та послуг. Крім того, вони також дають можливість органам публічної влади чітко відслідковувати витрати публічних коштів при наданні тих чи інших публічних послуг, а також забезпечують збір та опрацювання статистичних даних по цих платежам і розрахункам.

– «Розумні» міста (смарт-сіті). Концепція «смарт-сіті» – це модель міста на основі повномасштабного використання цифрових технологій для усунення поточних проблем міста, його стійкого розвитку та підвищення якості життя громадян. В межах цієї концепції можуть інтегруватися різні підсистеми, що розглядалися вище, проте основним є забезпечення соціальної справедливості та ефективного використання публічних коштів у великих агломераціях чи маленьких громадах.

– Цифровізація публічного управління – квінтесенція результатів роботи попередніх інструментів, яка дає можливість зробити державний сектор України ефективним, на основі використання сучасних технологій (мобільних, хмарних, аналізу даних та Інтернету речей).

Своєю чергою це дає змогу ухвалювати та реалізовувати ефективні управлінські рішення.

Основною метою цих проєктів є реалізація плану відновлення цифрового розвитку України в післявоєнний період. Упровадження запланованих заходів і активізація відповідних процесів сприятиме прискоренню міжнародної, зокрема європейської, інтеграції України до міжнародного цифрового простору з врахуванням останніх світових тенденцій та стратегічних принципів розвитку нашої держави.

Крім того, це також може дати позитивний поштовх на шляху підвищення якості життя українських громадян і слугувати поштовхом до розвитку суспільства загалом.

Література:

1. Прискорення цифрової трансформації України — Уряд схвалив законопроект. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/priskorennyu-cifrovoyi-transformaciyi-ukrayini-uryad-shvaliv-zakonoproekt>

2. Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>

*Храпко Анастасія Олегівна, Гончарова Діана Дмитрівна
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка», студентки ННІ ФЕУП спеціальності 081 «
Право», група 101-П*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОЦЕДУРИ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ

Згідно з 1 статтею Закону України про місцеві вибори, організація і порядок проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, сільських, селищних, міських голів та старост (далі - місцеві вибори) регулюються Конституцією України, цим та іншими законами України, а також прийнятими відповідно до них іншими актами законодавства [1].

Відповідно до статті 38 Конституції України громадяни України мають право вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування [2].

Депутатом, сільським, селищним, міським головою, старостою села, селища може бути обраний громадянин України, який має право голосу відповідно до статті 70 Конституції України

Право голосу на виборах і референдумах мають громадяни України, які досягли на день їх проведення вісімнадцяти років. Не мають права голосу громадяни, яких визнано судом недієздатними (ст. 70 Конституції України).

Депутатом, сільським, селищним, міським головою не може бути обраний громадянин України, який має судимість за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину [3].

Місцеві вибори можуть бути: черговими, позачерговими, повторними, проміжними, першими, додатковими. Чергові місцеві вибори призначаються у зв'язку із закінченням строку повноважень місцевих рад, сільських, селищних міських голів, обраних на попередніх чергових місцевих виборах. Позачергові місцеві вибори призначаються Верховною Радою України у разі дострокового припинення повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної у місті, сільської, селищної ради, сільського, селищного, міського голови, а також в інших випадках, передбачених законами України. Повторні місцеві вибори призначаються територіальною виборчою комісією у разі визнання відповідних місцевих виборів такими, що не відбулися. Підстави для визнання місцевих виборів такими, що не відбулися, та призначення повторних виборів визначені у статті 280 Виборчого кодексу України. Проміжні вибори депутата сільської, селищної, міської ради (територіальної громади з кількістю виборців до 10 тисяч) призначаються у відповідному багатомандатному окрузі у зв'язку з достроковим припиненням повноважень депутата відповідної ради, обраного у цьому окрузі. Додаткові вибори депутатів сільських, селищних рад від територіальної громади, що приєдналася до іншої територіальної громади, призначаються Центральною виборчою комісією. Перші вибори призначаються Центральною виборчою комісією за відповідним зверненням уповноваженого органу. Перші вибори депутатів обласних, районних рад призначаються Центральною виборчою комісією за відповідним зверненням уповноваженого органу на підставі рішення про утворення обласних, районних рад.

У рік проведення чергових місцевих виборів додаткові вибори не призначаються та не проводяться, а перші місцеві вибори призначаються та проводяться разом з черговими місцевими виборами. [3]

Відповідно до Виборчого кодексу України, який набрав чинності 01.01.2020 року, на виборах депутатів місцевих рад буде застосовуватися дві різні виборчі системи, залежно від типу виборів та величини адміністративно-територіальних одиниць. Нинішні вибори відрізняються низкою особливостей:

1. Голосування за мажоритарною системою проходитиме лише у територіальних громадах, що мають менше 10 тис. жителів, там можливе самовисування кандидатів. Від одного округу може бути обрано 2-4 депутатів (раніше один округ обирав лише одного депутата).

2. У місцевих радах з населенням понад 10 тис. жителів кандидатів можуть висувати тільки партії, голосування проходитиме за оновленою пропорційною системою з відкритими списками. Депутатські місця отримують партії, які подолають 5-відсотковий бар'єр.

3. Голосування за міських голів у містах із населенням понад 75 тисяч буде матиме другий тур (раніше було - понад 90 тисяч). Тобто

щоб стати тут міським головою, кандидат повинен отримати не просто, як раніше, а абсолютну більшість голосів – більше 50% виборців, що проголосували в першому турі. Якщо жоден кандидат не отримує таку більшість, то два кандидати, що набрали найбільшу кількість голосів, проведуть другий тур. Щоб стати переможцем, кандидат має у другому турі набрати просту більшість голосів, уже не обов'язково більше 50% [4].

Отже, виборче законодавство України зазнає постійного удосконалення у напрямі врахування негативних уроків попередніх виборчих кампаній і наближення його до міжнародних стандартів демократичних виборів. У той же час відповідні процеси відбуваються не синхронно, і як наслідок – положення Законів „Про вибори народних депутатів України”, „Про вибори Президента України”, „Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів” по-різному регулюють відносини, пов'язані з підготовкою та проведенням виборів. Це твердження є особливо актуальним для правового регулювання місцевих виборів, яким традиційно приділяється значно менша увага, ніж загальнодержавним виборам [5].

Література:

1. Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19#Text>
2. Центральна виборча комісія URL: <https://www.cvk.gov.ua/informatsiya-shhodo-zagalnogo-informatsiyogo-zabezpechennya-mistsevih-vivoriv.html>
3. Порядок обрання депутатом місцевої ради, сільським, селищним, міським головою URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php>
4. Укрінформ URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-elections/3122296-sogodni-v-ukraini-vibori-so-varto-znati-pro-nih.html>
5. Лабораторія законодавчих ініціатив URL: <https://parlament.org.ua/2006/03/07/local-elections-regulation-1/>

Хиль Вікторія Володимирівна

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», студентка групи 101-ПУ Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Місцеве самоврядування – багатогранне та комплексне політико-правове явище, яке може характеризуватися різнобічно.

Місцеве самоврядування як засада конституційного ладу виступає одним із найважливіших принципів організації і функціонування влади в суспільстві й державі та є необхідним атрибутом будь-якого демократичного ладу.

Органи місцевого самоврядування не входять до єдиного державного механізму і, в силу цього, місцеве самоврядування можна розглядати як окрему форму реалізації народом належної йому влади.

Місцеве самоврядування має особливого суб'єкта – територіальну громаду, тобто жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста. Територіальна громада здійснює місцеве самоврядування безпосередньо та через органи місцевого самоврядування.

Місцеве самоврядування займає окреме місце в політичній системі (в механізмі управління суспільством та державою). Місцеве самоврядування, його органи, згідно Конституції України, не входять до механізму державної влади, хоча це й не означає його повної автономності від держави, державної влади.

Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає групи повноважень місцевого самоврядування в таких сферах та галузях:

- соціально-економічного і культурного розвитку, планування та обліку;
- бюджету, фінансів і цін;
- управління комунальною власністю;
- житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку;
- будівництва;
- освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту;
- регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища;
- соціального захисту населення;
- зовнішньоекономічної діяльності;
- оборонної роботи;
- вирішення питань адміністративно-територіального устрою;
- забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян;
- відзначення державними нагородами, відзнаками Президента України та присвоєння почесних звань України.

За своєю структурою повноваження місцевого самоврядування включають:

- власні (самоврядні) повноваження, здійснення яких пов'язане з вирішенням питань місцевого значення, наданням громадських послуг населенню;
- делеговані повноваження (окремі повноваження органів виконавчої влади надані законом органам місцевого самоврядування), здійснення яких пов'язане з виконанням функцій виконавчої влади на місцях.

Органи місцевого самоврядування бувають представницькі та виконавчі.

Представницький орган місцевого самоврядування – це виборний орган (рада), який складається з депутатів і відповідно до закону наді-

ляється правом представляти інтереси територіальної громади і приймати від її імені рішення. До них належать обласні та районні ради.

Виконавчий орган місцевого самоврядування – створюваний представницьким органом місцевого самоврядування орган, що є підконтрольним і підзвітним відповідній раді, а з питань здійснення делегованих йому повноважень органів виконавчої влади – також підконтрольними відповідному органу виконавчої влади. До них належать виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи.

Посадовою особою місцевого самоврядування є особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету.

Література:

1. Публічне управління та адміністрування: вступ до спеціальності : навч. посіб. / О. О. Долженков. – Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2019. – 190 с

*Червона Анна Василівна,
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», магістрантка спеціальності 281
Публічне управління та адміністрування*

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Зі зміною реалій сьогодення виникає нагальна потреба обговорити діяльність органів місцевого самоврядування, так як на даний час ведений правовий режим воєнного стану через вторгнення РФ в Україну.

Воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози безпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [3].

Указом Президента України, що був затверджений Законом України, обласні, Київська міська державна адміністрація, органи місцевого самоврядування мали утворити ради оборони та забезпечити сприяння військовому командуванню у запровадженні та здійсненні заходів

правового режиму воєнного стану. У населених пунктах на територіях активних бойових дій створили військові адміністрації. Попри воєнний стан, місцеве самоврядування продовжує свою роботу сьогодні. Органи місцевого самоврядування усіх рівнів співпрацюють з військовим командуванням та військовими адміністраціями, а за потреби погоджують між собою окремі повноваження [2].

Також Президент України підписав Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» №2259-ІХ. Відповідний законопроект №7269 був схвалений парламентом 12 травня.

Закон розширює компетенцію сільських, селищних, міських голів на час дії воєнного стану та надає їм одноособові повноваження з прийняття рішень щодо:

здійснення головою громади самостійно (на території, де немає бойових дій) повноважень щодо внесення змін до кількісного складу виконкому, затвердження тимчасової структури органів місцевого самоврядування, внесення змін до місцевого бюджету з інформуванням про це голови обласної військової адміністрації;

під час дії воєнного стану особливості надання адміністративних послуг та інших публічних послуг у територіальних громадах, на територіях яких ведуться бойові дії, можуть визначатись центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сфері надання відповідних послуг.

звільнення земельних ділянок комунальної власності від незаконно розміщених тимчасових споруд;

обстеження будівель і споруд, пошкоджених внаслідок бойових дій;

демонтажу будівель і споруд, які за результатами обстеження визнані аварійно небезпечними і такими, що становлять загрозу життю людей.

передачі коштів з відповідного місцевого бюджету на потреби Збройних Сил України та/або для забезпечення заходів правового режиму воєнного стану;

створення установ з надання безоплатної первинної правової допомоги, призначення на посади і звільнення з посад керівників таких установ;

боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями;

поводження з небезпечними відходами.

Також Закон змінює умови створення, порядок і строк здійснення військовою адміністрацією населеного пункту (далі – ВАНП) повноважень місцевого самоврядування:

Умовами створення ВАНП є нездійснення сільськими, селищними, міськими радами та/або їх виконавчими органами, та/або сільськими, селищними, міськими головами покладених на них Конституцією та законами України повноважень.

ВАНП може бути створена в межах території територіальних громад (раніше – лише населених пунктів).

Начальником ВАНП може бути призначений відповідний сільський, селищний, міський голова.

ВАНП набуває повноважень органів місцевого самоврядування, сільських, селищних, міських голів лише після прийняття відповідного рішення Верховною Радою України.

ВАНП (у разі її створення) діятиме не довше періоду дії військового стану і 30 днів після (раніше до наступних виборів).

Законом на час дії воєнного стану також спрощуються процедури прийняття актів органів місцевого самоврядування та сільських, селищних, міських голів:

при прийнятті на службу не потрібно проводити конкурси, подавати декларацію, проводити спеціальну перевірку, подавати документ про підтвердження рівня володіння державною мовою (за наявності такого обов'язку) – проведення цих процедур та подання документів переноситься на мирний час;

на акти органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб не поширюється вимоги щодо оприлюднення проектів актів за Законом України «Про доступ до публічної інформації», а також закони України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» [1].

Література:

1 Місцеве самоврядування під час воєнного стану: особливості функціонування визначено Законом. URL: <https://auc.org.ua/novyna/miscve-samovryaduvannya-pid-chas-voennogo-stanu-osoblyvosti-funkcionuvannya-vyznachenno>

2 Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану : Закон України від 12.05.2022 р. № 2259-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text>

3 Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII : станом на 29 верес. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

Чернявська Ірина Геннадіївна

Національний університет «Одеська політехніка», здобувачка заочної форми навчання, КНП «Одеська обласна станція переливання крові», завідувачка бактеріологічної лабораторії

СТРАТЕГІЇ КОМУНІКАЦІЙ ЗАДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ ДО ДОНОРСТВА КРОВІ

Проблема залучення донорів та створення банків крові існує багато десятиріччя поспіль у всіх державах світу. Держави виробляють вла-

сні підходи щодо залучення до донорства крові. Досвід держав щодо проведення комунікативних заходів в контексті розбудови державно-громадянського партнерства висвітлено в роботах Н.М. Драгомирецької та М.М. Дургарян [1, 2]. Втім, не досліджена проблематика комунікацій суб'єктів публічного управління щодо залучення нових донорів. Саме тому акцент було зроблено на зарубіжному досвіді розробки і запровадження стратегій комунікацій, вироблення національних програм а також рекомендаціях ВООЗ, де зазначається важливість стратегій комунікацій, що дозволяє «створити ширше розуміння необхідності донорства крові та сприяти позитивному ставленню та переконанням щодо цього» [3].

Зарубіжні дослідники стверджують, що стратегії комунікацій вважаються важливими для побудови хороших стосунків в громадах для просування програм донорства крові [4]. Наголошується, що служби крові повинні будувати міцні стосунки зі своїми донорами (M.N. Wiggill) [5]. Фахівці вважають (С. Aldamiz-echegarria, M. S. Aguirre-Garcia), що для підвищення обізнаності про потребу в крові важливо мати освітні програми, хорошу комунікацію з банками крові та службами охорони здоров'я, а також підтримку ЗМІ [6]. В багатьох публікаціях надаються визначення стратегій комунікацій, як таких, що спрямовані на використання багатьох каналів комунікації для залучення нових донорів. Стратегії комунікацій спрямовані на окремого перспективного донора, починаючи з підліткового віку [7] і пояснюють загальні цілі, які ви маєте щодо комунікацій, і причину необхідності цих цілей. Комунікаційний план — це документ, який використовує вашу стратегію для створення детальних і дієвих кроків, які ваша команда може зробити для досягнення ваших цілей [8]. Стратегії комунікацій – це методи, які використовуються для обміну інформацією, яка може бути візуальною, вербальною чи невербальною [9]. Важливим вважається навчання громади щодо безпечного та добровільного донорства, здорового способу, чому можуть допомогти стратегії комунікацій (Um. Siromani, T. Thasian, R. Isaac, J. J. Mammen), що вимагає багато зусиль, але з часом результати переходять «від позитивних до вражаючих». Наголошується на важливості використання ефективних спеціальних стратегій комунікацій та освітніх програм для підвищення обізнаності про добровільне донорство крові серед широкої громадськості. Це дає можливість організаціям донорів крові/банкам крові в країнах досягти мети 100% добровільного донорства крові [10].

Донорство крові розглядається як акт солідарності та порятунку життя (L. Giacomini, W.D.L. Filho). Мотивація здавати кров відображала особисте та людське рішення донора. Необхідно інформувати та навчати населення щодо донорства крові. Ставлення медичних працівників може впливати на поведінку донорів крові. Необхідно розробити комунікаційні стратегії, щоб зменшити страх і мотивувати донорство крові. Крім того, існує потреба в розробці філософії догляду, заснова-

ної на гуманізації, щоб збільшити залучення добровільних і постійних донорів крові [11].

Література:

1. Dragomyretska N. M., Durharian M. M. 2020. Practice of public management of blood donation in foreign states: experience for Ukraine. *Public management*. 3 (23) (June 2020). P. 106-121. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/practice-of-public-management-of-blood-donation-in-foreign-states-experience-for-ukraine>

2. Dragomyretska N. M., Durharian M. M. 2020. Public-public partnership in the field of blood donation of foreign states: experience for Ukraine. *Public management* : collection. — № 4 (24). — September 2020. Kyiv : PJSC “HEI “IAPM”, 2020. P. 90-105. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/public-public-partnership-in-the-field-of-blood-donation-of-foreign-states-experience-for-ukraine>

3. The global framework for action. – URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK305668/>

4. Strategies for Blood Donor Recruitment. – URL: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/206405/B3390.pdf;sequence=1>

5. Wiggill, MN Retaining blood donors a relationship management perspective Published in: *Communicare*. 2017. – URL: https://portal.research.lu.se/files/67104846/BloodDonorsCommunicare_36_1_July2017.pdf

6. C. Aldamiz-echevarria, M. S. Aguirre-Garcia A behavior model for blood donors and marketing strategies to retain and attract them *Rev Lat Am Enfermagem*. 2014. May-Jun; 22(3): 467–475. DOI: 10.1590/0104-1169.3398.2439 – URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4292625/>

7. AABB NEWS: THE EVOLUTION OF DONOR RECRUITMENT STRATEGIES. 2021. January 14. – URL: <https://www.aabb.org/news-resources/news/article/2021/01/14/aabb-news-the-evolution-of-donor-recruitment-strategies>

8. Communication Strategy vs. Communication Plan: What's the Difference? 2021. July 28, – URL: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/communication-strategy-vs-communication-plan>

9. What are Communication Strategies? - Definition, Types & Examples. – URL: <https://study.com/academy/lesson/what-are-communication-strategies-definition-types-examples.html>

10. Umakanth Siromani, Thasian T, Rita Isaac, Joy John Mammen Where do we Stand Towards 100% Voluntary Blood Donation are we Really Moving Towards Achieving the Goal? *International Journal of Emergency Mental Health and Human Resilience*. – URL: <https://www.omiconline.org/open-access/where-do-we-stand-towards-100-voluntary-blood-donation--are-we-really-moving-towards-achieving-the-goal-1522-4821-1000e230.php?aid=59352>

11. Giacomini L., Filho W.D.L. Strategies to increase recruitment of voluntary and habitual blood donors. Acta Paul Enferm. 2010; 23(1): 65-72. DOI: 10.1590/S0103-21002010000100011. – URL: <https://acta-ape.org/en/article/strategies-to-increase-recruitment-of-voluntary-and-habitual-blood-donors/>

*Чинчик Тетяна Юріївна,
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», магістрантка спеціальності 281
«Публічне управління та адміністрування»*

МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Модернізація державної служби є одним із визначальних пріоритетів реформування державного управління та становлення України як держави в цілому. Цей процес спрямований на удосконалення існуючої системи державного управління, подолання існуючих проблем в системі державної служби та в діяльності державних органів, зокрема проблем інституційного, організаційного та законодавчого забезпечення державної служби, створення професійної, політично неупередженої, стабільної, високоефективної, відповідальної і престижної державної служби, здатної надавати громадянам якісні й доступні, на рівні європейських стандартів публічні послуги.

Будь-яка модернізація здійснюється з метою приведення в більш сучасний і конкурентноздатний вигляд окремих її складових елементів. На думку О. Линдюк, термін «модернізація» як соціально-філософська та управлінська категорія означає осучаснення, відмову від традицій, злам і повну перебудову застарілої структури суспільства, суспільних відносин, створення нових інститутів, приведення їх у відповідність із сучасністю тощо. Модернізація державної служби передбачає різного роду зрушення та перетворення такої системи у напрямі її осучаснення, постійного вдосконалення, її наближення до максимально можливого рівня розвиненості. Тобто під модернізацією державної служби слід розуміти глобальний, прогресивний процес системних змін, у результаті яких об'єкти державної служби змінюють, осучаснюють свої структурні параметри, функції та рівні організації, використовуючи сучасні методи та інструменти роботи, гармонійно поєднуючись із традиціями й цінностями суспільства [1, с. 72].

В реаліях сьогодення перед системою державного управління стоїть ряд таких проблем як:

- нестача на керівних та інших посадах державної служби висококваліфікованих кадрів, які є важливими для розроблення та проведення національних реформ і здатні долати виклики реформування у різних галузях;

- високий рівень корупції в системі державної служби, що становить перешкоди для ефективності та результативності державного управління;

- гендерний дисбаланс;

- недостатній рівень управління людськими ресурсами в міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади, відсутність автоматизованої системи управління[4].

Виконання масштабних завдань, що стоять сьогодні перед публічною службою України, неможливе без залучення до органів публічної влади працівників нової генерації з високим рівнем професіоналізму та належними морально-етичними якостями, здатних працювати в нових посткризових економічних умовах та в умовах демократизації суспільних процесів.

Саме від культури, професіоналізму публічних службовців залежить зростання легітимності публічної влади. Враховуючи істотні виклики, які супроводжують процес державотворення в Україні, публічні службовці повинні володіти глибокими професійними знаннями, новітніми технологіями, іноземними мовами, відповідати сучасним морально-етичним нормам, легко орієнтуватися в складних ситуаціях[2].

Процес модернізації антикорупційної політики в системі державної служби в умовах модернізації державної служби відбувається шляхом прийняття відповідного пакету антикорупційного законодавства, запровадження електронної системи подання декларацій про доходи державних службовців певних категорій, а також створення спеціальних органів у сфері запобігання корупції.

Попри те, що визначення рівня корупції є достатньо складним завданням з огляду на високий рівень латентності, притаманний таким правопорушенням, загальну оцінку рівня корупції в Україні можна сформулювати за результатами аналізу та узагальнення статистичної інформації про діяльність антикорупційних інституцій і притягнення винних осіб до юридичної відповідальності, результатів соціологічних, кримінологічних та інших досліджень, а також за даними опитувань про сприйняття рівня корупції.

Про те, що корупція залишається однією із найбільш гострих для держави проблем, а її рівень все ще перебуває на неприйнятно високому рівні, свідчать, зокрема, показники, які Україна має у міжнародних рейтингах.

Однак, незважаючи на певні кроки української влади в напрямку створення дієвого механізму боротьби з корупцією, ситуація залишається невтішною, відсутній системний підхід до вирішення цієї проблеми [3].

З огляду на вищевикладене можна стверджувати, що на сьогоднішній день всі дії держави та органів державної влади повинні бути системними, скоординованими на досягнення однієї мети, а також створення такої моделі, за якої державний службовець має можливість

працювати на головних державних посадах тільки після того, як проявив себе на посаді у регіоні. Це підвищить їх мотивацію і бажання працювати на державній службі.

Література:

1. Линдюк О. А. Теорія та практика модернізації державної служби України в умовах глобалізації: монографія /О. А. Линдюк. – Київ : НАДУ, 2016. – 304 с.

2. Деякі питання реформування державного управління України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 черв. 2016 р. № 474-р (Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80#Text>.

3. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування: монографія / автор. кол.:

В.В. Василевич, Т.Е. Василевська, В.Ф. Нестерович, Е.В. Расюк, А.В. Савченко, В.Л. Федоренко (кер.) та ін.; за ред. проф. Ю.В. Ковбасюка і проф. В.Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, НАДУ, 2016. 524 с.

4. Деякі питання реформування державного управління України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 черв. 2016 р. № 474 р. – Режим доступу : 1%80

Шувалов Петро Леонідович

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», магістрант спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Роль фізичної культури та спорту стає не тільки все більш помітним соціальним, але і політичним фактором у сучасному світі. Притягнення широких мас населення до занять фізичною культурою, стан здоров'я населення та успіхи на змаганнях є безсумнівним доказом життєдіяльності та духовної сили будь-якої нації, а також її військової та політичної потуги. Однак останнє десятиліття управління розвитком фізичної культури та спорту в Україні вказує на негативні тенденції. Сьогодні, очевидно всім про необхідність проведення змін в управлінні, головними з яких сьогодні розглядається надання ОМС більше повноважень та ресурсів для забезпечення розвитку фізичної культури та спорту на місцях, розвитку масового спорту. Сьогодні на рівні місцевого самоврядування необхідне комплексне вирішення зазначених проблем на підставі виважених управлінських рішень щодо впровадження сучасних механізмів забезпечення управління.

Сьогодні в забезпеченні управління органами місцевого самоврядування розвитку фізичної культури та спорту урегулюванню потребують функціональні зв'язки між компонентами: проблема – ціль – засіб – ресурс – результат – ефект. В умовах сучасної України проблема удосконалення механізмів забезпечення управління органами місцевого самоврядування розвитку фізичної культури та спорту надзвичайно актуальна і знаходиться в центрі уваги як наукових, так і практичних робітників.

Удосконалення управлінських відносин на рівні територіальної громади пов'язано з вирішенням низки проблем, які виникають в результаті невідповідності існуючого стану цих відносин вимогам сьогодення. Аналіз стану наукових розробок у вітчизняних джерелах з цієї проблематики свідчить про створення необхідного підґрунтя для забезпечення виваженого державного управлінського впливу на розвиток сфери фізичної культури та спорту. Але, враховуючи взятий сьогодні курс на проведення сучасних реформ в різних сферах, в тому числі і в сфері фізичної культури та спорту, який передбачає процеси децентралізації владних повноважень, особливої уваги потребує вироблення ефективного механізму передачі функцій з необхідними для їх виконання ресурсами безпосередньо на місце - місцевому самоврядуванню, при виваженій державній підтримці.

З чітким законодавчим розподілом повноважень, відповідальності, фінансово-економічної бази між загальнодержавним, територіальним і місцевими рівнями управління центр ваги управління соціально-культурною сферою має бути перенесений на рівень місцевого самоврядування. Соціальна інфраструктура, освіта, охорона здоров'я, фізичної культури та спорту тощо – вирішення цих питань має відноситися головним чином до компетенції ОМС та складати головний зміст їх діяльності. Це мусить супроводжуватися створенням адекватної незалежної фінансово-економічної бази місцевого самоврядування.

Основним завданням управління сферою фізичної культури та спорту має бути забезпечення на відповідній території розвитку фізичної культури та спорту згідно потреб безпосередньо місцевих територіальних громад, враховуючи державну політику в цій сфері. Виконання цього завдання не можливо без наукового аналізу управління розвитком фізичної культури та спорту в умовах децентралізації, як в цілому в країні, так і в кожній місцевій територіальній громаді.

Щербаха Валерія Андріївна
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», студент кафедри «Державне
управління та адміністрування»

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Історичний досвід щодо проведення реформ країн заходу та світу в питанні побудови сучасних тенденцій глобалізаційних процесів якості управління з точки зору досягнення кінцевого результату, свідчить про необхідність впровадження підходів ділового менеджменту нового покоління. Використання узагальненого підходу оцінки успішності публічного управління є досягнення бездоганної економічності та максимальної результативності якості життя суспільства.

Головними складовими сучасних тенденцій розвитку держави в питанні приєднання України до європейського простору є зміцнення демократизації українського суспільства, розвиток бездоганної сучасної системи державного управління, визначення та розробка “Програми нового покоління розвитку держави”, інформатизації діяльності органів влади. Бездоганні відносини нового типу між країнами світу ведуть до зміни в середині суспільства, впливають на розвиток сучасних тенденцій змінення України.

Сучасні тенденції розвитку держави повинні забезпечити максимальну прозорість, пропорційність якості адміністративних реформ, впровадження та дотримання нових принципів публічного управління згідно з “Програмою нового покоління розвитку держави”, забезпечення мирного розвитку та плідного співробітництва.

Культура єдиного політичного консенсусу та інформаційного онлайн суспільства дає можливість запроваджувати нові організаційні форми, що будуються не на ієрархічних, а на мережевих прозорих онлайн відносинах.

Ключовими принципами «Програма нового покоління розвитку держави» є:

- зміцнення довіри між державою та громадськістю;
- дотримання закону;
- високі етичні стандарти;
- забезпечення гласності, порядності, доступності, прозорості та відповідальності;
- верховенство права як основа прав суспільства і громадянина;
- справедливість та гуманізм в публічній діяльності;
- законність, прозорість, доступність інформації про діяльність та рішення публічної влади;
- процедурна справедливість;
- захист честі та гідності кожної людини;
- обов’язок публічної влади, щодо прийнятих рішень, дій та бездіяльності;

- підконтрольність як обов'язковий внутрішній, зовнішній та судовий контроль за діяльністю публічної влади;
- відповідальність кожного адміністративного органу публічно відповідати за свої дії та прийняті рішення;
- високі етичні стандарти надання послуг та забезпечення якості самих послуг.

Комплексне формування культури єдиного політичного он-лайн консенсусу, відкритість діяльності публічної влади визначається як сучасна система роботи органів влади інформаційного вільного суспільства, яка є важливими атрибутами стратегічної стабільності держави.

Таким чином, основними засобами сучасних тенденцій розвитку держави є:

- підвищення прозорості в системі державного управління сучасній Україні;
- підвищення мобільної інформованості населення про діяльність органів державної влади;
- створення інформаційних ресурсів довідкових каналів, які висвітлюють права громадян у сфері взаємодії з органами державної влади;
- вироблення електронної програми щодо висвітлення діяльності органів державної влади, що дозволить знизити суб'єктивізм прийнятих ними рішень.

Література:

1. Аналітичне право. 2013. № 2. С. 270–272. URL: http://www.pap.in.ua/2_2013/Sobakar.pdf
2. <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/4863/1/Сторожилова.pdf>

СЕКЦІЯ 2. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Весельська Марина Віталіївна

*Міжрегіональна Академія управління персоналом,
доцент кафедри публічного адміністрування*

*Навчально-наукового Інституту управління, економіки та
бізнесу, кандидат наук з державного управління*

ЗАЛУЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ГРОМАДСЬКИХ РАД ДО ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Сьогодні швидко змінюється і потрібно адаптуватися до нових умов та викликів. Актуальним стали питання розширення участі громадськості у здійсненні публічного управління, у функціонуванні різноманітних рад. Доцільність залучення представників громадських рад до оцінювання діяльності публічних службовців потребують попереднього законодавчого закріплення кваліфікаційних вимог, що висуваються до членів громадської ради, для недопущення залучення до цієї процедури некомпетентних осіб.

Правовою основою такого можливого механізму залучення громадських експертів до оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, може слугувати Типове положення про громадську раду.

Відповідно до означеного Типового положення Громадська рада має право утворювати тимчасові робочі органи (комісії, експертні групи тощо). Саме тому ми вважаємо за доцільне реалізацію наступних кроків:

1) як один із організаційно-правових механізмів можна рекомендувати розширення повноважень громадських рад при Міністерстві освіти і науки, обласних (районних), міських управліннях освіти і науки, державних адміністраціях щодо висування кандидатур для участі у процедурі оцінювання службової діяльності публічних службовців ;

2) внесення змін до Закону України «Про державну службу», зокрема щодо визначення публічності цієї процедури, для нормативно-правового регулювання. Як члени оцінювальної комісії громадські експерти будуть виконувати функцію громадського контролю під час оцінювання службової діяльності публічних службовців.

Література:

1. Типове положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у мм. Києві та Севастополі державній адміністрації. Наказ Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 р. № 353) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/353-2019-%D0%BF#n15>

Драган Ірина Василівна

д.держ.упр., старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу методології сталого розвитку ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»

Долінченко Ольга Михайлівна

к.держ.упр. доцент кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної академії управління персоналом

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСТВА В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

В існуючих суспільно-політичних умовах система публічного управління потребує компетентних, цілеспрямованих, активних фахівців, які здатні ухвалювати ефективні рішення та відповідати за наслідки їх реалізації, які правильно комунікують з власною командою та суспільством. Організації потребують успішних лідерів для ефективного функціонування. Проте, лідерство є рідкісним явищем суспільно-політичного життя, яке пов'язане із реалізацією функцій влади. Лідерство є характерним будь-якому цивілізованому суспільству і притаманним усім його сферам життєдіяльності.

Особливу роль слід відвести лідерству у сфері публічного управління, де сконцентровані інтереси суспільства. Лідерство завжди передбачає певну систему правил, відповідно до яких відбувається висування лідера до різних органів влади та реалізації його повноважень.

Однією з дослідницьких проблем публічного управління в Україні є наявність в цій номінального та фактичного лідерства. Так, важливу роль в умовах демократичних держав щодо реалізації державної влади можуть відігравати радники вищих посадових осіб. При цьому, вони не завжди обіймають високі офіційні посади, проте мають прямий доступ до представників влади.

Не варто применшувати вплив на ситуацію самих визнаних лідерів, незважаючи на потужну підтримку свого ділового та особистого оточення. Ступінь впливу лідера обумовлений професійними, особистісними якостями. При цьому завжди необхідно відрізнити внесок у справу лідерів та внесок членів команди. Й це при тому, що дії лідерів

нерозривно пов'язані з його командою. Лідери значною мірою залежать від компетенції та доброї волі інших осіб [2].

Лідерство є переважно вродженою здатністю, яку необхідно розвивати. Коли вдаваний лідер через певні власні здібності може надихнути інших й повести за собою, проте не здатен правильно визначати цілі, то відбувається надмірна витрата енергії, сил, ресурсів, але необхідного результату немає – певна проблема не вирішується. Такому вдавваному лідеру може бути легко активізувати людей, проте вести їх немає куди й немає для чого [2].

На сьогодні, у зв'язку з новими завданнями суспільного розвитку, одним з актуальних питань є трансформація характеру лідерства. Популярними є дослідження щодо виявлення профілю лідера, який буде визначальним у майбутньому. При цьому переважає думка, що найбільш ефективними будуть ті моделі лідерства, які засновані на не принципі одноосібного, а саме командного управління. Це свідчить про необхідність відмови від моделі авторитарного лідерства та переходу до моделі співлідерства. Для України тема лідерства в сфері публічного управління є відносно новою. Певний період не було належних умов для формування лідерів та забезпечення попиту на них, а тому тривалий час не було й досліджень проблем щодо розвитку лідерства. У практичній площині має місце недостатній рівень професіоналізму сучасних керівників, що тягне за собою низьку ефективність діяльності підприємств, установ, організацій. Успішне керівництво значною мірою залежить від уміння керівника керувати думкою колективу [3].

В сучасній практиці публічного управління в Україні чітко виділяються дві основні тенденції, які визначають статус лідерства в суспільно-політичному просторі, а саме: професіоналізація та інституціоналізація. Так, інституціоналізація лідерства в системі публічного управління проявляється в тому, що процес підготовки та просування сучасних лідерів відбувається у межах встановлених законодавством норм, а їх діяльність чітко визначена в системі поділу інститутів влади. Значною особливістю діяльності лідерів на сьогодні є те, що вони проходять відбір, несуть відповідальність перед виборцями та своєю командою [1].

Щодо тенденції професіоналізації у розвитку лідерства, то сучасне лідерство перетворюється на професійну діяльність, де в умовах жорсткої конкуренції необхідно проявляти свої лідерські здібності та навички. Лідер має добре розуміти та відчувати настрої в суспільстві. Тому, окрім порад своїх консультантів, своєї команди, лідер має спиратись у своїх рішеннях та діях не лише на інтуїцію, але й на якісні знання у сфері публічного управління. При цьому до сфери публічного управління прагнуть люди різних професій, часто дуже далеких від управління державою на будь-якому рівні. Розуміючи, що діяльність у сфері публічного управління на сьогодні є найбільш ефективним соціальним ліфтом через який можна значно підвищити свій соціальний статус, – політик або публічний службовець має усвідомлювати важ-

ливість професійної компетентності. Цьому може сприяти як ресурс самоосвіти, так й навчання у закладах вищої освіти.

На сьогодні у сфері публічного управління необхідні лідери, які володіють методами і навичками боротьби за владу в умовах багатопартійної політичної системи. Сучасні лідери фактично виступають фахівцями у сфері комунікацій, які мають чітко розуміти вимоги населення, шляхи їх забезпечення із залученням різних суб'єктів публічного управління. Тому, розглядаючи лідерство у сфері публічного управління, важливо усвідомлювати його значущість й особливий статус. Це вкрай потрібна й важлива перспектива для подальшого розвитку українського суспільства. Активними учасниками даного процесу виступають інститути громадянського суспільства, яке спроможне обирати собі лідера. При цьому ефективність лідерства залежить від ступеня узгодженості мотивації лідера і його послідовників, від здатності лідера формувати стимули для забезпечення продуктивної діяльності послідовників. Тобто лідер має здобувати прихильність і довіру людей [2]. Таке порозуміння лідера й послідовників може забезпечити фундамент розвитку сучасної системи публічного управління. Наявність лідера сприяє забезпеченню ефективного регулювання суспільного розвитку. При цьому саме суспільство виступає основним джерелом лідерства, формуючи всі необхідні умови для його професійної підготовки. Разом із тим, сучасний лідер у своїй діяльності має спиратися на певну частину суспільства або організацію як елемент суспільної системи.

Література

1. Сторожев Р. І. Нормативно-правове забезпечення розвитку лідерства в публічно-управлінській діяльності. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління. Том 29 (68). № 5. 2018. С. 180–186.
2. Хаїтов П. О. Розвиток трансформаційного лідерства на державній службі : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.03. Дніпро, 2017. 212 с.
3. Yemelyanov V., Shtyrov O., Verba S., Yaroshenko L. Leadership qualities in civil service: problem issues. Public Administration and Regional Development. 2020. №10. P.1059-1091.

Данилюк Катерина Володимирівна

*Рівненський державний гуманітарний університет,
кандидат наук з державного управління, доцент*

РОЛЬ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В СІЛЬСЬКИХ ГРОМАДАХ

Сучасний стан розвитку українського суспільства, державних інститутів відбувається в період війни з Росією. Даний факт розкриває страшну статистику загибелі людей та нанесення каліцтв використан-

ням агресором забороненої Женевською Конвенцією зброї. Ми не можемо сьогодні посилатись на статистику із-за того, що в період війни це не дозволено, але спостерігаючи за тим, що відбувається ми здогадуємося, про страшні втрати та тяжкі поранення і каліцтва які отримують не тільки військовослужбовці на полі бою, а й цивільне населення перебуваючи під окупацією, живучи в прикордонній до військових дій території, або потерпаючи від ракетних бомбардувань які завдає агресор по містах та селах нашої держави. Зважаючи на це ми можемо прогнозувати необхідність в розширенні мережі закладів для забезпечення осіб з інвалідністю відповідною освітою.

Зважаючи на вищезазначене перед державою постали гострі соціально-економічні проблеми, які необхідно вирішувати через розроблення та запровадження ефективної соціальної політики. Одна з таких проблем забезпечення права на освіту людей з інвалідністю в т.ч. постраждалих через війну за допомогою запровадження інклюзивної освіти.

Безумовно, Україна продовж останніх двох десятиріч, згідно Конституції України (ст. 46, 53, 49), намагається забезпечити право на освіту своїм громадянам незважаючи на їх особливі потреби. На жаль розбалансованість влади, відсутність персональної відповідальності за невиконання законів та нормативно-правових актів, щодо введення в систему освіти інклюзивного навчання блокують цей процес, а особи з інвалідністю, особливо діти залишаються ізольованими від навчання, а відтак і можливості змінити своє життя. Найскладнішою в Україні ситуація з організацією інклюзивної освіти залишається в сільській місцевості.

Один із важливих аспектів реалізації соціальної політики в галузі інклюзивної освіти створення інклюзивного середовища в самих закладах освіти всіх рівнів, яке має базуватися на менеджменті освітніх інновацій, цифровій трансформації, що є сучасним напрямом розвитку науки організацію навчального процесу, про управління, у якому розкривається їх вплив на розвиток інклюзивного середовища, форм управління ним, мотивування управлінських та науково-педагогічні кадрів у закладах освіти з метою якісного покращення або введення показників навчального інклюзивного процесу їх освітньої діяльності та забезпечення інклюзивного середовища сучасними цифровими засобами навчання. Суб'єктами менеджменту інклюзивних освітніх інновацій, як і в загальній теорії державного управління соціально-педагогічними системами, до яких належать навчальні заклади всіх рівнів, є керівники цих закладів, котрі безпосередньо беруть участь у розробці, експерименті чи апробації, впровадженні чи застосуванні цифрових освітніх інновацій в галузі інклюзивної освіти; об'єктами – науково-педагогічні працівники та їх творча діяльність із застосування освітніх інновацій в галузі інклюзії безпосередньо в навчальному процесі для осіб з інвалідністю особливо в сільських громадах, в сере-

довищі навчального закладу серед членів колективу які не мають таких особливих потреб[2, с 73-81].

Зважаючи на вищезазначене, можна відмітити, організація інклюзивної освіти в сільських громадах, її реалізація та забезпечення прав на освіту, всіх рівнів, особам з інвалідністю лежить в площині цифрової трансформації навчального процесу та його доступності. Успішність цього процесу буде залежати від соціально-економічних, політичних, нормативно-правових показників та науково-педагогічного потенціалу навчальних закладів, які є безпосередніми виконавцями та реалізаторами інклюзивного процесу з надання освітніх послуг особам з інвалідністю в сільських громадах.

Література

1. Архітектурна доступність шкіл: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Байди Л. Ю., О. В. Красюкова-Еннс; колек. авторів: Азін В. О., Грибальський Я. В., Байда Л. Ю., Красикова-Еннс О. В. — К., 2012. — 88 с.

2. Даниленко Л.І. Управління інклюзивною школою на засадах менеджменту освітніх інновацій / Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник/Кол.:авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред. Даниленко Л.І., - К.:2007.- 128с.

3. Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник / за заг. редакцією Байди Л. Ю., Красюкової-Еннс О. В.. / кол. авторів: Байда Л. Ю., Красюкова-Еннс О. В., Буров С. Ю., Азін В. О., Грибальський Я. В., Найда Ю. М. — К., 2012. — 216 с.

4. Постанова КМУ. Деякі питання освітнього омбудсмена:[Постанова Кабінету Міністрів України від 6 червня 2018 р. N 491] // Офіц. вісн. України. □ 2018. – № 6. – 30 червня. – Ст. 42.

Дубич Клавдія Василівна

Національний університету охорони здоров'я України

імені П.Л.Шупика,

доктор наук з державного управління, професор

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИМИ ПОСЛУГАМИ НАСЕЛЕННЯ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Стан забезпечення соціальними послугами населення сільських громад і до військової агресії Російської Федерації був на стадії конструктивного становлення з врахуванням децентралізації та адміністративно територіальної реформи. До цих видів реформ слід додати і цифрову трансформацію, яка внесла суттєві корективи в життєзабезпечення населення сільських громад, адже там в основному залишились люди передпенсійного, пенсійного та похилого віку. Знання ними

цифрових технологій та її засобів відповідає низькому рівню. Переведення отримання пенсій, субсидій та допомог в цифровий формат призводить до того, що вони повинні звертатись до сторонніх осіб за допомогою, що призводить до певних незручностей і перевірити відповідність отриманої від сторонньої особи суми не мають можливості із-за незнання цих технічних засобів, інша справа, перевірений працівник пошти, який роками обслуговував їх і був довіреною особою.

В умовах жорсткої обмеженості державних матеріальних ресурсів, намагання включити економічні важелі економії з запровадженням цифрових технологій та запровадження прозорого інструменту адресного розподілення та отримання коштів на думку науковців не враховано незнання із числа 11 млн. пенсіонерів близько 5 млн. не можуть скористатися такими технологіями із-за незнання їх, а вік і деякі процеси старості не дозволяють набути практичних навиків з користування цифровими засобами оплат та отримання коштів. На превеликий жаль, це стосується і ринку соціальних послуг де необхідно оформити замовлення та оплатити пакет соціальних послуг населенням сільських громад, які апріорі, цього зробити не можуть навіть при наявності коштів, якщо ці послуги платні. Ринок соціальних послуг це комплекс економічно-правових відносин, що формуються в площині послуг: соціальних, психологічних, правових, медичних, педагогічних тощо і реалізуються в процесі задоволення необхідного попиту в таких послугах різних категорій населення, що опинились в складних життєвих обставинах та забезпечує їх надання відповідної якості та в прозорій конкуренції[2, 3].

Територіальні особливості ринку соціальних послуг тісно пов'язані з територіальним розміщенням населення за адміністративно-територіальним розподілом. Відповідно до проведеної адміністративно-територіальної реформи та створення об'єднаних територіальних громад (далі ОТГ) можна констатувати, що на сьогодні їх об'єднання дало змогу одним громадам самоствердитись і мати більші можливості і ресурси для розвитку, благоустрою та соціального захисту населення і забезпечення їх відповідним спектром соціальних послуг, їх відносять до типу самодостатніх ОТГ, де є всі можливості створити ринок соціальних послуг і запровадити соціальне замовлення як інструмент цього ринку, інші позбавлені будь якої можливості для розвитку із-за відсутності всього, що перераховано вище. Існують два типи адміністративно-територіального розселення: компактне та депресивне. ОТГ з компактним розселенням та наявністю всього, що необхідно для розвитку почувается комфортно в тому числі і забезпеченні населення необхідними соціальними послугами. Інші ОТГ депресивного типу, населені пункти(села, хутори тощо) які не мають достатнього транспортного сполучення, низьку щільність населення та великий відсоток людей похилого віку, відсутність матеріальних та природних ресурсів, знаходяться в значній відстані один від одного,

взаємодія між ними неактивна, відчутність занедбаності та безперспективності в соціально-економічному розвитку, а відтак і неможливістю забезпечувати соціальними послугами своє населення відповідно до стандартів гарантованих державою, а тим більше забезпечити їх обслуговування через систему цифрових засобів.

Результати, які отримані в ході проведеного вище дослідження, дають підстави зробити такі висновки:

1. Аналізом з'ясовано, що ключовими проблемами, які на практиці ускладнюють проведення цифрової трансформації в системі надання соціальних послуг та допомог населенню сільських громад, є: недостатнє нормативно-правове забезпечення цифрових трансформаційних процесів в системі соціального обслуговування населення сільських громад; протидія цифровій трансформації з боку державних суб'єктів, що надають соціальні послуги із-за втрати штатних одиниць; низький рівень знань та недовіра серед сільського населення до цифрових засобів з отримання пенсій та соціального обслуговування.

Література:

1. Белевцова Я. С. Механізм підвищення якості соціальних послуг на рівні місцевих органів влади : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 / Я. С. Белевцова. – Харків. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Х., 2011. – 20 с.

2. Дубич К. В. Соціальне замовлення – ефективний механізм надання соціальних послуг в Україні : □Електронне видання□ / К. В. Дубич // Державне управління : теорія та практика : електрон. наук. фах. вид. 2013. № 1. URL : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej17/PDF/14.pdf>. 11 с

3. Тофтїсова-Матерон Р. Соціальні послуги : як побудувати українську модель на європейських підходах / Р. Тофтїсова-Матерон, М. Дїмітрова, К. Ньюмен. К. : Проект ТАСІС «Посилення рег. соц. послуг в Україні», 2006. 225 с. 15

Забережна Анастасія Сергїївна,

Педченко Галина Олександрївна

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка» студентки, ННІ ФУЕП, група 101-П*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Сучасний етап розвитку української державності робить актуальним вивчення місцевого самоврядування як однієї з фундаментальних основ демократичної системи управління. Без повноцінного і ефективного місцевого самоврядування Україна не може бути демократичною правовою державою. Поглибленого об'єктивного осмислення потребує суспільно-політична реальність місцевого самоврядування в Україні,

визначення місця і ролі місцевого самоврядування в системі взаємодії влади і суспільства.

Реформування місцевого самоврядування здійснюється з таких принципів:

- верховенства права;
- відкритості, прозорості та громадської участі;
- повсюдності місцевого самоврядування;
- субсидіарності;
- доступності публічних послуг.[1]

Актуальним представляється концептуальне осмислення різноманітних форм місцевого самоврядування, вивчення соціальної практики місцевого самоврядування, узагальнення його історичної конкретики, аналіз специфічних рис, можливостей розвитку, які перебувають в залежності від історичних і соціальних передумов, сприяють оновленню наукового знання і уточненню теорій, що інтерпретують проблеми соціально-політичного регулювання. Нагальним залишається і науковий аналіз проблемної ситуації, щодо протиріччя між об'єктивною необхідністю місцевого самоврядування та рівнем соціальної активності населення. Дослідженню місцевого самоврядування в Україні посвятили свої праці В.Антоненко, І.Бутко, О.Батанов, В.Чумак.

У ст.140 Конституції України проголошено, що місцеве самоврядування є правом територіальної громади — жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України.[2]

Але є проблеми місцевого самоврядування, які необхідно подолати:

- неспроможність переважної більшості органів місцевого самоврядування здійснювати власні та делеговані повноваження;
- обмеженість фінансових ресурсів місцевого самоврядування;
- складна демографічна ситуація в більшості територіальних громад;
- неузгодженість місцевої політики щодо соціально-економічного розвитку з реальними інтересами територіальних громад;
- зниження рівня професіоналізму кадрів органів місцевого самоврядування, закритість та непрозорість їх діяльності;
- надмірна централізація повноважень органів виконавчої влади.

Визначив В.О.Антоненко [3 ст.1]

Функції місцевого самоврядування під час воєнного стану

Президент України підписав Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» .

Закон розширює компетенцію сільських, селищних, міських голів на час дії воєнного стану та надає їм одноособові повноваження з прийняття рішень щодо:

-звільнення земельних ділянок комунальної власності від незаконно розміщених тимчасових споруд;
-обстеження будівель і споруд, пошкоджених внаслідок бойових дій;

-демонтажу будівель і споруд, які за результатами обстеження визнані аварійно небезпечними і такими, що становлять загрозу життю людей.

-передачі коштів з відповідного місцевого бюджету на потреби Збройних Сил України та/або для забезпечення заходів правового режиму воєнного стану;

-створення установ з надання безоплатної первинної правової допомоги, призначення на посади і звільнення з посад керівників таких установ;

-боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями;

-поводження з небезпечними відходами.

Також Закон змінює умови створення, порядок і строк здійснення військовою адміністрацією населеного пункту (далі – ВАНП) повноважень місцевого самоврядування:

Умовами створення ВАНП є нездійснення сільськими, селищними, міськими радами та/або їх виконавчими органами, та/або сільськими, селищними, міськими головами покладених на них Конституцією та законами України повноважень.

- ВАНП може бути створена в межах території територіальних громад (раніше – лише населених пунктів).

- Начальником ВАНП може бути призначений відповідний сільський, селищний, міський голова.

- ВАНП набуває повноважень органів місцевого самоврядування, сільських, селищних, міських голів лише після прийняття відповідного рішення Верховною Радою України.

- ВАНП (у разі її створення) діятиме не довше періоду дії воєнного стану і 30 днів після (раніше до наступних виборів).

Література:

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні <https://zakon.rada.gov.ua>

2. Конституція України Закон України з 1 квітня 2014р.№333-р ВР\ Верховна рада України ст.140 <https://zakon.rada.gov.ua>

3. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування.Атіка,2007-864с. <https://www.hist.vernadskyjournals.ua>

4. Асоціація міст України URL:<https://auc.org.ua> (09.11.2022)

*Дурман Микола Олександрович,
Херсонський національний технічний університет,
доктор наук з державного управління, професор,
заслужений працівник освіти України;
Грицак Любомир Богданович,
Херсонський національний технічний університет, здобувачка
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»*

ІНСТРУМЕНТИ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНОЇ СФЕРИ

Забезпечення в сучасних умовах ефективності розвитку інформаційного суспільства не може бути досягнуто без упровадження «цифрових» технологій в усіх сферах буття, у тому числі й в публічне управління. В публічному управлінні за це відповідає така форма його інформаційного механізму, як електронне урядування (е-урядування, e-gov). Впровадження e-gov в усі сфери суспільного життя України – це одна з найважливіших складових підвищення ефективності діяльності органів публічної влади [1].

При цьому реалізація концепції електронного урядування може відбуватися за допомогою різних інструментів та у різних сферах публічного управління. Нам сьогодні хотілося б розглянути соціально-гуманітарну сферу, до якої можна віднести медицину, освіту, соціальну складову тощо. В цій сфері пропонуються такі інструменти диджиталізації, як [2]:

– Цифрова медицина повинна забезпечувати онлайн-взаємодію між пацієнтами, медичними працівниками та установами за допомогою цифрових технологій. Це дасть змогу отримувати медичні послуги високого рівня не будучи мешканцями великих міст або перебуваючи далеко від визнаних фахівців-лікарів. Крім того, це дає можливість отримати медичні послуги пацієнтам у тих випадках, коли, наприклад, неможливо здійснити їх транспортування.

– Цифрова трансформація в освіті передбачає стрімке розповсюдження цифрових технологій та відпрацювання цифрових навичок (компетентностей) громадянами, що є ключовими серед інших навичок. Особливо це стало актуальним в умовах пандемії COVID-19 та військової агресії Російської Федерації проти України, коли необхідно продовжувати навчання в школах, університетах, здобувати неформальну освіту тощо, а офлайн-можливості для цього суттєво обмежені. Саме у цьому напрямку вже не один рік рухається Інститут політичної освіти (Київ), який за сприяння міжнародних донорів проводить онлайн-навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування [3].

– Цифровізація соціальної сфери. Нові підходи до управління соціальними програмами є комбінацією ділових і технологічних моделей, упровадження яких стає можливим завдяки використанню цифрових технологій для реалізації завдань соціальної сфери. Підходи, що реалізуються у цій сфері, дозволяють надавати послуги, наближені до особи, що їх потребує (принцип субсидіарності) зі встановленим рівнем якості цих послуг. При цьому також ефективно використовуються публічні кошти, адже послуги надаються тільки тим особам, інформація про яких міститься у відповідних реєстрах соціальних послуг.

– Цифрові робочі місця. Цифрова свобода людини – це можливість праці, тобто участі у виробничих, комунікаційних, організаційних процесах із будь-якого місця світу, за наявності відповідних цифрових засобів, технологій та доступу до цифрових інфраструктур. Це ще один напрямок, в якому можливий симбіоз цифровізації та соціальної сфери. Адже цифрові робочі місця дозволяють змінити уклад економіки, залучити до вироблення валового національного продукту осіб, які в силу тих чи інших причин не могли раніше бути в нього включені (особи з особливими потребами, пенсіонери, молодь тощо).

– Електронна демократія. Електронне демократія (e-dem) є комплексним розвитком концепції електронного урядування, а її ключовими напрямками розвитку є: е парламент; е голосування (вибори та референдуми); е консультації та е опитування; е правосуддя; е петиції. Кожен з цих напрямків вносить свої позитивні моменти як в розвиток публічного управління, так і в підвищення довіри громадян до влади.

Використання таких інструментів диджиталізації у соціально-гуманітарній сфері також повинно стати тим поштовхом, який призведе до активізації громадянського суспільства та його перетворення в основну рушійну силу трансформацій нового типу.

Література:

1. Дурман О. Л., Хмельницька М. В. Цифрові інструменти підвищення ефективності публічного управління. Електронне наукове видання "Публічне адміністрування та національна безпека". 2022. №4. URL: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2022-4-8098>

2. Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>

3. Durman M., Grytsak L. Cooperation of international donors and non governmental organizations in the training of local council deputies. International Conference on Relationship between public administration and business entities management (RPABM), Estonia, mar. 2021. P. 25-27. URL: <https://conf.scnchub.com/index.php/RPABM/RPABM-2021/paper/view/202>

Капеліста Ірина Михайлівна
ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»,
кандидат наук з державного управління

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Від початку війни в Україні аграрний сектор зіткнувся з низкою проблем. Окупація територій та земель придатних для вирощування агрокультури, крадіжка збіжжя та його вивезення за кордон України, блокування морських портів, знищені елеватори, ферми, техніка та пожежі на полях, заміновані де окуповані поля. Але аграрії продовжують працювати, адже Україна має вирощувати агрокультуру для внутрішнього споживання та міжнародного ринку, який залежить від українського зерна.

За даними моніторингу, що через мінування в деокупованих областях аграрії не змогли засіяти десь 250 тисяч га, а це приблизно 1 млн тонн культури. Внаслідок тимчасової окупації українських територій Україна втратила в середньому 25% агробізнесу [1]

Через проблеми з логістикою аграрії зіткнулися з проблемою неможливості форвардного контрахтування на майбутнє зерно. Більшість контрактів спотові, тобто оплата за фактом: коли привезли товар, тоді й отримали кошти. У липні Україна експортувала майже 3 млн тонн ж/д та автошляхами. Експорт з портів почався у серпні. Станом на середину серпня, морем вивезли за кордон 570 тисяч тонн агрокультури. З урахуванням того, що є міжнародна ціна на зернові, від неї мінусується сума логістики. Зазвичай способи експорту корелюють один одного. Найдешевшим був морський транспорт був, трохи дорожчий залізничний транспорт, а найдорожчий автомобільний. Виходячи з того, що порти були заблоковані збіжжя вивозили річковим, залізничним та автотранспортом. Звісно морський транспорт робить логістику дешевшою. А отже, збільшиться ціна, яку отримає фермер за експорту[3].

Експорт агрокультур в Україні сягає понад \$20 млрд на рік. [2]. До війни розподіл між екскраїнами-експортерами був наступний: 35% – Європейський Союз, 40% — Південно-Східна Азія, зокрема Китай та Індія, і 25% — Близький Схід та Північна Африка. Після відновлення логістики цей розподіл буде таким самим, тому що саме ці регіони є споживачами, проте враховуючи, що кількість населення у світі зростає, то зростатиме і попит.

Для забезпечення внутрішніх потреб споживання Україні необхідно 18 млн тонн зернових та 2 млн тонн олійних., а решта можемо експортувати, це десь 47 млн тонн нового врожаю . тому Україна . Тому ми може закрити потреби які виникнули внаслідок посухи.

На окупованих територіях зберігалось близько 1,5 млн зерна, з яких 530 тонн було викрадено окупантами. Об'єм зберігання знищених

під час обстрілів елеваторів становив приблизно 600-700 тисяч тонн, але на той момент вони не були повністю заповнені.

Для зберігання минулорічного та цьогоорічного врожаїв, продаж яких через заблоковані шляхи сповільнився, виникла потреба в додаткових зерносховищах. Будувати великі стаціонарні елеватори до закінчення війни немає сенсу Україна за кошти Канади та Японії, які виділили \$40 млн і \$17 млн відповідно, через ФАО закупила для зберігання зерна[1].

Тому пріоритетними завданнями на сьогодні є: налагодити логістику, дати можливість фермерам далі працювати та отримувати прибутки, втримати бізнес, виплатити оренду плати селянам і забезпечити зайнятість працівників.

Враховуючи вищевикладене, щодо забезпечення ефективного функціонування аграрного сектору України в умовах воєнного стану необхідно першочергове :

- 1) Здійснення пошуку незадіяних резервів та ідентифікацію альтернативних шляхів нарощення обсягів реалізації сільськогосподарської продукції;

- 2) здійснення пошуку та налагодження інноваційних логістичних шляхів реалізації та збуту аграрної продукції, продовольства;

- 3) спрощення доступу аграрних виробників до інструментів експортної торгівлі в умовах воєнного стану;

- 4) збереження та покращення наявного рівня зайнятості населення на вітчизняних сільських територіях.

Література :

1. <https://delo.ua/agro/v-umovax-viini-skladno-rozrachovuvati-na-rekordni-vrozayi-ale-navit-zaraz-ukrayina-moze-zakriti-potrebi-jes-taras-visockii-minagro-403031/>

2. Tiurina, A., Kapelista, I., Omelchenko, A., Obykhod, H., & Pavliuk, S. (2021). Sustainable economic development of Ukraine through the agro-sector growth. *Scientific Horizons*, 24(12), 92-101.

3. Бойко, в. (2022). Забезпечення функціонування аграрного ринку України в умовах воєнного стану. *Вісник*, 1197.

Костенко Валерія Юріївна,

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», студентка 1 курсу Навчально-наукового інституту фінансів, економіки, управління та права, спеціальності публічне управління та адміністрування

PR (PR, PUBLIC RELATIONS) У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Розвиток суспільних відносин став сьогодні необхідним в цілому щодо розроблення, вдосконалення та оновлення PR-технології у публічному управлінні. Піар (PR, Public Relations) – це технологія або комплекс заходів, спрямований на формування або підтримку певної репу-

тації та громадської думки щодо конкретної компанії, організації або приватної особи. PR - це багатоаспектна діяльність з реалізації цілей, незалежно від сфери, хоч у бізнесі, в органах державної чи місцевої влади, у соціальній сфері або в міжнародних відносинах, це низка власних концептуальних функцій, які можна розглядати як функції управління.[1, с. 1]

PR є відносно новим поняттям для сфери публічного управління в Україні. Сьогодні PR-діяльність включає в себе сукупність різних практик. Це – управління іміджем компанії, прес-посередництво, організація різноманітних заходів, корпоративні комунікації та багато іншого, що спрямовано на взаємовигідні відносини як з персоналом, так і з клієнтами, партнерами та іншої аудиторією.[1, с. 2]

Завдяки своїм функціональним можливостям PR-структури сприяють відкритості органів державної влади, допомагають знаходити розуміння в суспільстві, запобігати кризовим ситуаціям, долати їх. Значною мірою від них залежить формування і реалізація інформаційної політики органів державної влади. Участь PR у діяльності органів державної влади має базуватися на принципах демократизму їх формування і функціонування, верховенства права, гуманізму, поєднання державної влади і народовладдя, безпосередньої і представницької демократії, відповідальності органів державного управління за результати їх діяльності.[2]

Основні напрями діяльності PR-служб в органах державного управління охоплюють:

- інформування населення про діяльність державних органів та зміст рішень;
- відстежування громадської думки;
- взаємодія з територіями;
- аналіз і прогнозування суспільно-політичного процесу;
- інформаційно-просвітницька робота з громадськістю та розвиток громадянської позиції;
- формування позитивного образу державного органу і виду державної служби;
- організацію та проведення прес-конференцій зі ЗМІ;
- підготовку документів, інформаційних бюлетенів для ЗМІ.[3, с. 4]

Також в PR службі слід враховувати сучасні технології спілкування з аудиторією, зокрема використання веб-сайтів, соціальних мереж, месенджерів тощо. Використання сучасного арсеналу інструментів піар дозволить PR-службам ефективно вирішувати завдання державних органів.[3,с.4]

Одним із напрямів діяльності PR-структур у цій сфері є доведення до громадськості політики державної влади. Адже створення сприятливих умов для реалізації прав громадян щодо дій і намірів влади є запорукою демократичного розвитку сучасної держави, а перспективу реалізації може мати лише доведена до громадськості і свідомо сприй-

нята нею політика влади. Створені при органах державної влади PR-структури досліджують громадську думку й очікування суспільства; розробляють пропозиції щодо їх кореляції в бажаному для органу влади напрямі, забезпечують взаємодію з громадськими організаціями. Їм доводиться здійснювати моніторинг матеріалів ЗМІ й оперативне інформування керівництва про основні критичні зауваження, проводити громадську апробацію, експертизу документів і матеріалів, розробляти заходи щодо реалізації планів і програм, запобігати кризовим ситуаціям. Для здійснення своїх функцій PR-підрозділи повинні ефективно взаємодіяти з іншими структурами органів влади.[2]

Станом на сьогодні можемо говорити про створення інформаційних органів – прес-служб. Основна відмінність між ними та PR-службами полягає у тому, що перші займаються донесенням інформації про події та ситуації, які відбулися, а діяльність останніх – спрямована на створення інформаційних приводів. Незалежно від того, які функції будуть покладені на працівників PR-служби, яку саме назву буде мати такий структурний відділ, ця служба в сфері державного управління відрізняється від тієї, що функціонує в сфері бізнесу.[3, с. 3]

Література:

1. ЗАСТОСУВАННЯ PR-ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ Михайловська М. О ст. 1-2

2. http://megalib.com.ua/content/4545_44_Vikoristannya_PR_y_derjavnomu_upravlinni_i_miscevomu_samovryadyvanni.html

3. О. В. Вакун, І. В. Семчук, О. В. Грабчук PR-СЛУЖБА В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ст. 3,4

Красівський Денис Орестович,

Академія праці, соціальних відношень та туризму кандидат наук з державного управління

ЦИФРОВІЗАЦІЯ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ: ЗАГРОЗИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У світі сьогодні майже все доступне лише одним натисканням кнопки, місцеві органи влади мають провести цифрову трансформацію, щоб підтримувати державні послуги на належному та сучасному рівні.

Завдяки технологічним досягненням місцеві органи влади також є учасниками цифровізації.

Не всі місцеві органи влади залишаються осторонь, коли справа доходить до впровадження інноваційних методів роботи. Вочевидь такі такі громади як Львів, Київ дотримуються прогресивних підходів, нових технологій та користуються розвиненими цифровими платформами. Однак, більшість громад не використовуює потенціал, який забез-

печує цифровізація послуг. Це зазвичай може бути через недостатнє фінансування, що надається місцевим органам влади, чи через культуру таких організацій, не схильних до ризику, чи просто через відсутність прагнення інвестувати в такі інновації. Також важливу роль відіграє організаційний фактор. Тому важливо пам'ятати, що є споживчий попит на розширення онлайн-послуг і якщо вони не будуть надані або не будуть забезпечені, це може завдати шкоди громадському сприйняттю місцевих органів влади.

Комплексна цифрова платформа може надати споживачам цілу низку можливостей для віддалених запитів та онлайн послуг з цілодобовим доступом. Послугами планування та контролю, моніторингом вибоїв, податковими платіжками і навіть вивезенням великих відходів та сміття можна керувати одним дотиком.

Найбільші витрати для будь-якої організації місцевого самоврядування зазвичай пов'язані з інвестиціями в людські ресурси. Розширення можливостей оптимізації процесів за рахунок автоматизації, хоч і потребує значних початкових інвестицій, у довгостроковій перспективі, швидше за все, знизить витрати. Використовуючи технології, щоб звести до мінімуму потребу співробітників у виконанні повторюваних і трудомістких завдань, місцеві органи влади не лише зменшать витрати та підвищать ефективність, але й позитивно вплинуть на самопочуття працівників, дозволяючи їм зосередити зусилля на важливіших завданнях.

Більш того, ще одним технологічним досягненням, яке може вплинути на повсякденну ефективність, є хмарне цифрове управління безліччю паперових документів, які присутні в місцевих органах влади. Багато місцевих органів влади, як і раніше, зберігають величезну кількість паперових документів, незважаючи на можливість їх оцифрування. Здійснюючи цей перехід, муніципалітети можуть заощадити значну кількість часу та грошей, які інакше були б витрачені на організацію документів та оплату дорогих накладних витрат на зберігання та ручну обробку даних.

Хмарне управління документами також дає муніципалітетам можливість правильно зберігати дані та витягувати з них цінну інформацію. За винятком людських ресурсів, дані є найважливішим активом місцевих органів влади. Розуміючи, хто такі виборці, як вони взаємодіють і чого вони хочуть від місцевих органів влади, муніципалітети можуть максимізувати ефективність, щоб забезпечити задоволення своїх потреб. Наявність цілісної системи, що дозволяє автоматично передавати дані також може полегшити цей процес.

Безліч можливостей, які несе в собі цифровізація не стануть в пригоді, якщо організація не вирішить проблему зміни культури. Це найважливіша частина будь-якої великої програми змін у бізнесі. Без належних систем та без співпраці всіх членів організації процес цифрової трансформації стане неефективним. Люди, процеси та технології переплетені між собою — якщо один виходить з ладу, руйнуються всі

три, тому комплексний підхід до бізнес-змін вкрай необхідний для запобігання стратегічним та тактичним проблемам.

Також важливо розуміти та оцінювати три складові: як працюють співробітники, де вони працюють і коли вони працюють. Цифрова трансформація безперечно, змінить усі три складових з них, оскільки повсякденні процеси стануть більш упорядкованими, хмарні послуги зроблять віддалену роботу можливою а автоматизовані послуги дозволять працювати гнучкіше.

Безперечно важливим моментом є уникнення численних пасток, які несе в собі цифрова трансформація. Наприклад, дуже важливо, щоб конфіденційні дані, з якими працюють місцеві органи влади, були захищені відповідно до стандартів викладених у законодавстві. Керівники вищої ланки повинні зробити це невід'ємною частиною своєї спільної стратегії при проведенні цифрових перетворень та залучити всіх, включаючи відповідних радників та політиків. Це означатиме, що всі дані знаходяться в безпеці.

На кінець при проведенні цифрової трансформації серйозною перешкодою є просте знання того, з чого потрібно починати. Тому важливо, щоб чітку, поступову стратегію було реалізовано заздалегідь, включаючи плани необхідних змін у цифровій культурі. Таким чином, місцеві органи влади можуть оптимізувати свої процеси, залучити своїх співробітників та підвищити доступність своїх послуг для споживачів на довгі роки вперед. Організації, які взялися за зміни, починають плоди зниження базових витрат, покращення послуг, більш ефективного та продуктивного персоналу, маючи при тому гнучкі та орієнтовані на майбутнє ІТ-системи.

Кузьменко Кінга Василівна

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», магістрантка спеціальності 281
«Публічне управління та адміністрування»*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУР УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Удосконалення системи і методів управління є безперервним процесом, на який впливають як внутрішні, так і зовнішні чинники. Особливу вагу це проблемне питання має в рамках існування закладу охорони здоров'я, адже існує залежність між прийнятими рішеннями і ефективністю в організаційній структурі управління закладом.

У майже всіх без винятків вітчизняних і зарубіжних підприємств є практика стосовно того, як формувати та використовувати організаційні структури управління у якості компонентів менеджмент-систем. Незважаючи на це, результати проведених досліджень свідчать, що доволі багатьом чинним організаційним структурам управління притаманні нераціональна будова, занадто численний персонал, порушені

зворотні зв'язки між підлеглими та керівниками, також дублюються притаманні структурним підрозділам і окремим посадовим особам функції тощо. Критично проаналізувавши емпіричні дані і матеріали дослідників, можемо зазначити, що суть проблеми в тому, що недостатньо розвинений науково-обґрунтований методико-прикладний інструментарій стосовно того, як формувати і використовувати організаційні структури управління в закладах охорони здоров'я.

На ефективність діяльності будь-якого суб'єкта господарювання в сучасних умовах впливає передусім рівень ефективності системи менеджменту, зокрема його організаційної структури. Організаційна структура виступає найважливішим важелем управління і дозволяє якомога ефективніше досягнути визначених цілей діяльності підприємства. Проведення безперервного аналізу та внесення певних змін до організаційної структури є доволі актуальним та необхідним на сьогоднішній день задля забезпечення ефективної діяльності закладу охорони здоров'я. Будь-який суб'єкт господарювання бажає ефективно розвиватися, тому й виконує чималу кількість функцій управління. Системи менеджменту у закладі охорони здоров'я ґрунтуються на його структурі. Вибір структури закладу відноситься до стратегічного планування і опирається на обраній стратегії. Організаційна структура дозволяє виконувати цілий комплекс функцій і операцій, які потрібні в процесі досягнення визначеної мети. Тому, у сучасних динамічних змінах у зовнішньому середовищі та загостренні конкурентної боротьби на ринку вирішення питання потреби у ефективній побудові організаційної структури і чіткому розподілі функцій між відділами та працівниками закладу охорони здоров'я набуває виняткової актуальності.

На нашу думку, серед головних факторів, які впливають на побудову ефективної організаційної структури управління в закладі охорони здоров'я можна виокремити:

1. Стратегія – процес визначення фундаментальних довгострокових цілей, прийняття методу та розподіл необхідних ресурсів для досягнення цілей. Стратегія стосується кінцевих результатів роботи закладу охорони здоров'я.

2. Величина закладу, зокрема фізична спроможність організації (кількість ліжок у лікарні), працівники організації, організація роботи (кількість пацієнтів), матеріальні та фінансові ресурси.

3. Технологія – стан технічного устаткування закладу.

Найголовнішим із таких факторів впливу є характеристика самої організації. Кожен тип організації потребує індивідуального підходу до ситуації. Безумовно, що підхід до формування організаційної структури у малому відрізняється від того ж процесу у великому за розміром закладу охорони здоров'я. Очевидно, що структура управління великого закладу є більш складною у порівнянні з тією, що потрібна малому закладу.

За оптимально напрацьованої організаційної структури створюється управлінська система, якою дозволяється розвантаження керів-

ництва від вирішування проблемних завдань, що не вимагають їхньої уваги. При цьому, рішення у сфері управління приймаються ефективніше, а підсумки процесу праці більше контролюються, отже, віднаходиться баланс між децентралізацією та контролюваністю.

Таким чином, оптимізацією організаційної структури досягається зростання результативності організації та має забезпечувати стратегічне спрямування при орієнтуванні на ефективність виконання тактичних завдань. Як наслідок оптимізації, організаційною структурою має відображатися логіка роботи підприємства, відповідаючи потребі, що має зовнішнє середовище, балансує між делегуванням повноважень і централізацією, відповідаючи специфічній роботі медичного закладу.

Кульчій Інна Олексіївна

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», кандидат наук з державного управління, доцент

Єрмак Олександр Олександрович

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», доктор юридичних наук, професор

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Інформаційна безпека осмислюється нами у контексті викликів сучасної демократизації і політичної модернізації, тобто як вид безпеки національної, орієнтованої на демократичні права і свободи людини мати вільний доступ до інформації, на створення і впровадження безпечних інформаційних технологій, на вільну журналістську діяльність, на захищені права інтелектуальної власності, на орієнтування у глобальному просторі можливостей інформаційного суспільства тощо. Однак сучасні українські реалії передбачають також розгляд можливих диверсій у цю сферу.

Українське суспільство за багатьма вимірами - інституційними, політико-правовими, ціннісно-культурними - виявилось невідготовленим до протидії внутрішнім і зовнішнім інформаційно-деструктивним впливам. Водночас війна, яку розгорнув агресор проти України, зобов'язує до активної, цілеспрямованої, стратегічної протидії атакам і війнам в інформаційному полі.

Нагальним питанням сьогодні постає питання щодо оптимізації структури власності суб'єктів інформаційної діяльності, якнайшвидший розвиток суспільного сектора, особливо в галузі електронних мас-медіа. Створення організаційно-правової бази цих змін, згідно з нашими поглядами, - це ще одне нагальне завдання всіх гілок української влади.

Крім цього, забезпечення інформаційної безпеки України і захист національного медіа-ринку вимагає перегляду основних принципів регулятивної політики на засадах інформаційної відкритості і підтримки власних медіа-виробників. Головним об'єктом такої підтримки має стати український зміст інформаційної продукції.

Доповнюємо такі ідеї зауваженням, що державна політика забезпечення інформаційної безпеки повинна бути відкритою і передбачати інформування суспільства про діяльність державних органів і суспільних інститутів у сфері інформаційної безпеки з урахуванням обмежень, встановлених чинним законодавством України. Тому стверджуємо, що вона має виходити з принципу безумовної правової рівності всіх суб'єктів інформаційних відносин незалежно від їхнього політичного, соціального та економічного статусу, ґрунтуватися на обов'язковому забезпеченні прав громадян і організацій на вільне створення, пошук, отримання, накопичення, зберігання, перетворення і поширення інформації у будь-який законний спосіб.

Увиразнюємо ми це тим фактом, що сьогодні найбільш гострою проблемою в Україні є відсутність у переважної більшості громадян довіри до державної влади, впевненості в тому, що всі гілки і структури влади, всі її посадові особи працюють в інтересах суспільства, а не в інтересах самої влади або своїх особистих. Тому вістря державної інформаційної політики має бути, перш за все, спрямоване на усунення «дефіциту довіри до влади», який перешкоджає просуванню по шляху реформ.

У цьому сенсі, вважаємо ми, ключовим завданням є створення відкритого інформаційного середовища, включаючи забезпечення інформаційної прозорості державної влади, необхідної для формування громадянського суспільства і досягнення взаємодії між суспільством і владою на принципах довіри, взаєморозуміння та ділового партнерства.

Лахижа Микола Іванович

Академія праці, соціальних відносин та туризму, доктор наук з державного управління, професор

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Питання управління змінами в органах місцевого самоврядування завжди були актуальними, що особливо помітно в умовах воєнного стану, який введено в Україні після нападу РФ. Про це, зокрема, свідчить увага керівників органів місцевого самоврядування під час тематичних семінарів, які проводяться з ініціативи Національного агентства України з питань державної служби, Першого всеукраїнського клубу громад «ЗНАЮ & ВМІЮ» та інших організацій. Дані тези під-

готовлені автором на основі матеріалів доповіді на таких семінарах з урахуванням запитань учасників.

З теоретичної точки зору відчувається підготовленість лідерів місцевого самоврядування, які за попередні роки, пов'язані з процесом децентралізації та роботи в умовах поширення COVID-19, зрозуміли, що зміни (перехід, перетворення, пертурбація, переінакшення тощо) є невід'ємною складовою діяльності органів територіального самоврядування. Певній плановості дій сприяло ознайомлення з нормами Закону України від 12 травня 2015 року № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану» [1] та іншими нормативно-правовими актами, покликаними врегулювати життя країни в умовах воєнного стану. Важливо також уважно проаналізувати та реалізовувати норми права, прийняті уже в ході війни, зокрема - Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» №2259-IX [2] та ретельно відслідковувати зміни нормативно-правового забезпечення, які стосуються діяльності місцевого самоврядування.

Аналіз змін в діяльності органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану свідчить, що вони здійснюються під тиском зовнішніх обставин, отже є вимушеними, трансформаційними, організаційними, які впливають не лише на методи діяльності, а й на цілі організації.

Ми виділяємо напрями змін, які стосуються: пріоритетів, повноважень та функцій, завдань, роботи з інститутами громадянського суспільства, інформаційної безпеки, роботи з людськими ресурсами.

Суттєвою зміною є зростання ролі військового командування та створення тимчасових державних органів - військових адміністрацій. Отже, необхідно вибудовувати відносини з ними, враховуючи наявне правове забезпечення та потреби часу.

В умовах воєнного стану органи влади діють виключно на підставі, в межах повноважень та в спосіб, визначені Конституцією та законами України. Органи місцевого самоврядування здійснюють власні та делеговані повноваження, при цьому розширено можливості їх керівників приймати рішення самостійно, що викликано необхідністю забезпечення ефективності та результативності публічного управління.

Залишається основне завдання забезпечення життєдіяльності територіальних громад, що вимагає особливої уваги до інфраструктури, соціального захисту населення, забезпечення законності та правопорядку тощо. На наш погляд, особливу увагу варто звернути на управління змінами в інформаційній сфері, питаннях використання та передачі комунального майна, тимчасового залучення на військові потреби технічних засобів.

Варто використати досвід попередніх років щодо вирішення проблем, які виникали у зв'язку з епідемією COVID-19 і вимагали скорочення бюджетів, тотальної диджиталізації, зростання уваги до грома-

дян та їх потреб, використання нових підходів в роботі, підвищення рівня креативності та швидкості прийняття рішень.

Першочерговим завданням ОМС має стати формування дієвої системи моніторингу внутрішньо переміщених осіб та релокованих бізнесів, включаючи їх поділ на три основні категорії: 1) транзитні особи; 2) групи тимчасового перебування; 3) переселенці, орієнтовані на постійну зміну місця проживання, включаючи здійснення безповоротної релокації свого бізнесу.

Доцільно посилити увагу до змін у бюджетному процесі. Відповідні рекомендації керівникам органів місцевого самоврядування надав експерт з питань фінансів Офісу підтримки реформ Ігор Онищук (Шведсько-Український Проект «Підтримка децентралізації в Україні»), SKL International [3].

Висновки: Як і перед органами центральної влади, перед органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану стоїть завдання пошуку оптимального співвідношення функцій забезпечення оборони країни, що вимагає концентрації ресурсів та обмеження певних прав і свобод громадян, із забезпеченням життєдіяльності територіальних громад; поєднання централізації ресурсів та управлінської діяльності з децентралізацією, зростанням повноважень керівників територіальних громад. Важливим є максимальне залучення до активної роботи на оборону країни та забезпечення функціонування територіальної громади громадян та інституцій громадянського суспільства.

Література:

1. Про правовий режим воєнного стану. Закон України 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

2. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану. Закон України від 12 травня 2022 року № 2259-IX/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text>

Мирошниченко Іван Юрійович,

Гладченко Дар'я Олександрівна

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», студенти кафедри публічного
управління, адміністрування та права*

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК ОДНА З СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Сьогодні в Україні активізувалися процеси інтеграції електронного інформаційного простору із залученням в нього якомога більше ресурсів та галузів суспільних відносин. Не виключенням стало залу-

чення публічного управління, що відноситься до сфери публічного права, у розвиток та запровадження використання цифрових технологій для еволюції державного вдосконалення.

На основі аналізу широкого спектру нормативно-правових актів можна виділити декілька основних напрямків застосування цифрових технологій у публічному управлінні: «електронний документ», «електронна публічна послуга», «електронне урядування», «електронний підпис» та ін.

Все частіше державні органи разом з органами місцевого самоврядування активно взаємодіють між собою, а також з фізичними та юридичними особами держави через інформаційно-комунікативних технологій, ця форма управління набула конкретного поняття, а саме електронне урядування.

Саме така тенденція взаємодії держави з суспільством породжує ряд нововведень для зручного обміну в інфопросторі. Одним з таких проявів є електронний документ. Він фіксує інформацію збережену на електронному носії в електронній формі.

Згідно до Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» електронний документ – це документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа [1]

Необхідність швидкості та мінімізації ризиків корупції породила нову форму надання послуг держави громадянам е-послуга або ж електрона послуга. Завдячуючи цьому, громадянин має змогу отримати послугу від держави такі як оформлення ліцензії, соціальної допомоги, особистого документу тощо, користуючись лише Інтернетом.

Надається вона на підставі заяви, звернення, або ж запиту, поданої в електронній формі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або без подання такої заяви[2]

Обмін електронними документами виявив потребу в їх підписання у тій же формі в якій документ був отриманий. Закон України «Про електронні довірчі послуги» врегулював це питання і визначив електронний підпис як дані в електронній формі, які додаються до інших електронних даних або логічно з ними пов'язані та призначені для ідентифікації підписувача цих даних [3]. За допомогою електронного підпису можна підписувати електронні документи, користуватися електронними послугами, реєструватися на державних порталах тощо. Документи з цим підписом мають таку саму юридичну силу, як і документи, підписані власноруч.

Щоб перетворити Україну на справжню цифрову державу, потрібно оцифрувати ще багато послуг, оновити законодавчу базу, упорядкувати роботу держреєстрів, забезпечити технічні можливості й захист даних. За для цього держава створила абсолютно новий та перспективний застосунок «Дія». Він об'єднав в собі безліч новацій та тенденцій до яких рухатиметься оцифрування публічного сектору країни. В «Дії» надається ряд електронних адміністративних послуг (надання

ліцензій, оформлення бізнесу, реєстрація ФОП отримання статусу безробітного та ін.). Громадяни можуть отримати великий спектр документів(внутрішній та закордонний паспорт, водійське посвідчення, студентський квиток), посвідчивши своїм електронним підписом.

Отже, оцифрування держави рухається стрімким розвитком, завдяки появі нових технологій та тенденцій, які сприяють більш швидкому та систематизованому адмініструванні в сфері публічних відносин.

Література

1. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80>.

2. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг: Закон України від від 01.12.2021 № 47/94-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>.

3. Про електронні довірчі послуги: Закон України від від 01.08.2022 № 45-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534>

Нос Олександр Станіславович

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», магістрант спеціальності 281
«Публічне управління та адміністрування»*

ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ

На даний час об'єднані територіальні громади в Україні на сьогоднішній день є саме тими ланками адміністративно-територіального устрою нашої держави, що характеризується достатньо інтенсивним розвитком.

Слід зазначити, що розвиток територіальних громад гальмується відсутністю належного матеріального-фінансового, кадрового та іншого ресурсного забезпечення, необхідного для виконання їх завдань і повноважень, занепадом житлово-комунального господарства, соціальної інфраструктури, поглибленням диспропорцій у соціально-економічному розвитку територій громад.

Забезпечення органами місцевого самоврядування підвищення ефективності розвитку територіальних громад зумовлює необхідність удосконалення існуючих наукових підходів до розгляду складових цих процесів. Відповідно це обумовлює актуальність обраної теми кваліфікаційної магістерської роботи, її теоретичну та практичну значущість, необхідність наукового обґрунтування нових підходів до забезпечення

розвитку територій громад в умовах децентралізації та обмеженості ресурсів.

Особливістю територіальної громади є те, що вона одночасно виступає як об'єктом, так і суб'єктом територіального управління, який продукує місцевий розвиток як безперервний процес створення максимально комфортних умов проживання представників громади та привабливості території, де вони проживають – у цьому проявляється її особливість у контексті територіального управління.

Конституцією України затверджена норма, яка є фундаментом в побудові нашої держави, а саме те, що джерелом державної влади є народ, який, в свою чергу, здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Відповідно до статті 140 Конституції України, місцеве самоврядування є правом територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [1].

Тож, можна стверджувати, що основою місцевого самоврядування є головним чином усвідомлення територіальною громадою наявності спільних інтересів, що не завжди можна окреслити та втілити інструментами централізованої держави.

Статтею 143 Конституції України [1] визначено основні повноваження територіальних громад. До них належать:

- управління комунальним майном;
- затвердження програм соціально-економічного розвитку та контроль за їх виконанням;
- затвердження місцевих бюджетів та контроль за їх виконанням;
- визначення в межах законодавства місцевих податків та зборів;
- проведення місцевих референдумів;
- утворення, реорганізація та ліквідація підприємств, організацій та установ, які знаходяться в комунальній власності, та контроль за їх діяльністю тощо.

В результаті реформи децентралізації місцевих бюджетів була здійснена й децентралізація управлінських повноважень, об'єднані територіальні громади отримали додаткові фінансові ресурси, розширені повноваження та прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом. Важливо зазначити, що фундаментом на якому формується потенціал території та забезпечується її розвиток є саме реалізація зазначених повноважень на основі використання відповідних ресурсів [2].

На законодавчому рівні основним питанням адміністративно-територіальної реформи визначено формування спроможних територіальних громад, тому особливо актуальним в умовах сьогодення є дослідження особливостей розвитку територіальної громади.

Як висновок, можемо зазначити, що самоодстатність територіальних громад в управлінні є базовою умовою для забезпечення розвитку територій та формування спроможних територіальних громад.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Безпалько О. М. Роль територіальних громад у забезпеченні місцевого економічного розвитку: теоретичні засади дослідження / О. М. Безпалько // Економіка і організація управління. — 2019. — Вип. 1. — С. 116-123. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2019_1_15.

Поліщук Денис Володимирович

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», магістрант спеціальності 281
«Публічне управління та адміністрування»*

ВЗАЄМВІДНОСИНИ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДКОСТІ У ВИРІШЕННІ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Розбудова України як демократичної європейської держави висуває на порядок денний питання відкритості та прозорості владних інституцій, рівноправного партнерства та залучення громадян до формування і реалізації державної та регіональної соціальної політики. Сьогодні стає все більш вагомим офіційне визнання ролі громадянського суспільства у встановленні стабільних моделей демократії. Посилення дієздатності і відкритості влади, підвищення ефективності її функціонування, забезпечення реальної участі людей у політиці, поліпшення взаємин влади і громадянського суспільства на сьогоднішньому етапі розвитку України є одними з пріоритетних питань, успішне вирішення яких значною мірою залежить від того, як владні інституції зможуть налагодити конструктивний діалог з громадськістю.

Системні реформа в Україні ставлять на порядок денний питання вироблення комплексу заходів і механізмів ефективного партнерства держави та громадянського суспільства у вирішенні соціальних проблем, підвищення результативності діяльності державних інституцій і посилення її правомірності в очах громадян, формування нової культури державного управління.

На сьогодні прийняття низки законодавчих актів дає підстави стверджувати про розширення правового поля для взаємодії органів виконавчої влади та громадськості, ведення органами виконавчої влади постійного діалогу з інститутами громадянського суспільства та забезпечення повноцінної участі громадян в управлінні державними справами. Для побудови відповідальної і прозорої системи державної служби вагомою складовою є впровадження нової управлінської культури, адже державні службовці мусять усвідомлювати власну відповідальність за забезпечення повноцінної участі громадян в управлінні

державними службами. Це завдання вимагає належної компетентності державних службовців щодо налагодження системної взаємодії з громадськістю у процесі формування та реалізації державної і регіональної соціальної політики.

Як відомо, Україна сьогодні переживає часи політичних й економічних змін. Та поряд з цим, вона велика незалежна європейська країна, що розвивається. Як свідчить вітчизняна та зарубіжна практика, особливе значення для ефективної управлінської діяльності має організація роботи місцевих органів управління – органів виконавчої влади, які діють в межах конкретних адміністративно-територіальних одиниць. Адже реалізація законодавчих актів, програм соціального розвитку в першу чергу залежить від діяльності місцевих органів виконавчої влади – місцевих державних адміністрацій. Саме вони організують економічне, соціально-політичне та культурне життя відповідної адміністративно-територіальної одиниці і взаємодіють з цією метою з іншими державними органами та установами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями. Відповідно, від ефективності та результативності їхньої діяльності істотним чином залежить повнота та комплексність виконання цього обов'язку на території конкретної адміністративно-територіальної одиниці.

Як свідчить дослідження практики діяльності місцевих державних адміністрацій, існуюча в Україні модель державного управління на територіальному рівні на цей час характеризується численними внутрішніми суперечностями та неузгодженістю, організаційним та функціональним дуалізмом [1]. Це насамперед проявляється у відносно широкій компетенції місцевих державних адміністрацій без належного організаційно-правового забезпечення їхньої діяльності, а також в дублюванні повноважень територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Реформування сфери соціальних послуг має бути спрямоване на підвищення ефективності управління бюджетними коштами. Соціальні послуги мають спрямовуватися на надання допомоги у розв'язанні проблем і відповідати індивідуальним потребам людей. Важливе значення мають такі вихідні принципи, як добровільність отримання соціальних послуг, можливість вибору закладу; подолання споживацького підходу до отримання соціальних послуг; розвиток самостійності і активності отримувача послуг, його власних можливостей у розв'язанні проблем, що виникають; вивчення і поширення найкращого вітчизняного та міжнародного досвіду застосування методики надання соціальних послуг.

Система забезпечення якості соціальних послуг передбачає введення мінімальних державних стандартів якості та здійснення постійного контролю за їх дотриманням, регулювання діяльності з надання соціальних послуг шляхом ліцензування та реєстрації суб'єктів, що надають соціальні послуги.

Отже, ефективна взаємодія держави і громадянського суспільства є однією з важливих передумов розвитку демократії. Успішність цієї взаємодії зумовлюється постійним діалогом, удосконаленням практики взаємовідносин, активною участю громадян у державних справах. Загалом взаємовідносини і взаємовплив громадянського суспільства і державної влади є визначальним фактором у забезпеченні демократичного розвитку країни, визначеного в Конституції України (ст. 1) як створення «суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави» [2].

Література:

1. Як організувати державну політику сприяння розвитку громадянсько-го суспільства / [М.В. Лациба, О.С. Хмара, А.О. Красносільська [та ін.] ; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. — К., 2011. — 224 с.
2. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Поліщук Віталій Олегович

*Національний університет “Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка”, студент 1 курсу Національно-
наукового інституту фінансів, економіки, управління та права.*

ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЇ ЛІДЕРСТВА

Політика відіграє велику роль у розвитку суспільства. Від того, яку політику проводить держава, уряд, залежать умови життя людей, їх добробут, можливість користування політичними правами і свободами. Політику визначають люди. Тому взаємодія особи і політики – одна з актуальних і центральних проблем сучасної історичної і політичної науки.

Тема політичних лідерів була, є і буде одною із найактуальніших. Це пов'язано з тим, що історичне минуле і сьогодення неможливо зрозуміти без урахування того, хто правив і править країною. Суспільство завжди прагнутиме дізнатись все про того, хто став лідером незалежно від того, ким він є — президентом, главою уряду чи главою парламенту. Це все пов'язано з тим, що ця людина матиме можливість змінювати життя інших і всі ми хочем, щоб ці зміни були в кращу сторону.

Тема ця важка через саму природу такого складного явища, як феномен політичного лідерства та еліти. Його вивчення вимагає розгляду предмета одночасно з декількох точок зору: теоретичної, емпіричної, історичної та економічної. Це має дуже велике і принципове значення, оскільки йдеться про проблему взаємин суб'єктивного та об'єктивного чинників у суспільстві, ролі особи та еліт у реалізації завдань політичного процесу, що розвивається.

Досить актуальна ця проблема є для українців. Наша історія України є досить складною, оскільки тривалий час український народ не мав своєї державності.

Як народ, він сформувався, перебуваючи у складі Речі Посполитої. Втративши державу, українці втратили свою соціальну і державнополітичну еліту. Саме тому нам нав'язували чужі правила та закони.

Науковий інтерес до проблеми політичного лідерства був завжди. Античні філософи й історики приділяли велику увагу цій проблемі. Лідери в розумінні Платона, Геродота, Плутарха виступали справжніми творцями історії. Платон зображав лідера як людину, що вирізняється природженою схильністю до знання, любов'ю до істини, рішучим неприйняттям брехні. Її вирізняють скромність, благородство, справедливість, великодушність, духовна досконалість. У діалозі «Політик» він відзначав, що досить з'явитися одній такій особі, яка має у своєму підпорядкуванні державу, і людина ця зробить все те, чому тепер не вірять. Платон також стверджував, що правитель повинен володіти мистецтвом «пасти людей», як пастух або табунник — мистецтвом пасти волів або коней. Таким чином, уявлення Платона та інших античних мислителів про правителів мали виражений нормативний характер.

Поцелуєв Валерій Анатолійович

Директор ТЗОВ «Автозапчастини Алексоф», студент денної форми навчання Академії праці, соціальних відносин і туризму, кафедри публічного управління та публічної служби, спеціальність публічне управління та адміністрування

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

Розвиток фізичної культури і спорту є одним із пріоритетних напрямів державної політики України та, відповідно, потребує особливої уваги з боку місцевих органів самоврядування. За умов децентралізації важливого значення набуває те, що спорт є опорою єдності, згуртованості громади, її цілісності, економічного та соціального зростання.[1, ст.94] За твердженням експертів існує сильний зв'язок між розвитком зазначеної галузі та поглибленням економічних відносин у громаді, що сприяють зміцненню її фінансової спроможності, а також формуванню позитивного іміджу на національній і світовій арені через розвиток спорту, туризму, оздоровлення, промоцію спортивних подій.

Тому розвиток спортивно-оздоровчої сфери в територіальних громадах необхідно розглядати як важливу задачу їх стабільного існування та забезпечення добробуту місцевого населення. Управління фізичною культурою і спортом на рівні місцевого самоврядування являє собою систему конкретних форм і методів свідомої діяльності

ОМС, спрямованої на забезпечення ефективного функціонування галузі фізичної культури та спорту з метою найбільш повного задоволення членів територіальної громади у фізичному вдосконаленні. [2, ст.133]

Закон України «Про фізичну культуру і спорт» визначає правові, соціальні, економічні та організаційні засади фізичної культури і спорту в Україні, участь державних органів, посадових осіб, а також підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності у зміцненні здоров'я громадян, досягненні високого рівня працездатності та довголіття засобами фізичної культури та спорту.

Місцеві ради запроваджують систему пілг і заохочень для підприємств, які спрямовують частину свого прибутку на розвиток фізичної культури і спорту, будівництво об'єктів фізкультури і спорту, організацію відпочинку.

Органи місцевого самоврядування у сфері фізичної культури і спорту: а) створюють умови для розвитку фізичної культури і спорту; б) організують і проводять спортивні заходи; в) здійснюють будівництво, утримання та організацію роботи об'єктів і муніципальних закладів фізичної культури і спорту (спортивних майданчиків, стадіонів, плавальних басейнів, спортивних шкіл та ін.); г) контролюють дотримання встановлених правил, нормативів і стандартів у роботі фізкультурно-спортивних муніципальних унітарних підприємств; д) розробляють, приймають і реалізують місцеві програми розвитку фізичної культури і спорту; ж) здійснюють інші повноваження відповідно до федеральним і обласним законодавством. [3, ст.157]

Спорт не є монолітним соціальним інститутом, він поділяється на види, групи видів і напрямки. Групування видів спорту (олімпійські, не олімпійські, для інвалідів) здійснюється не за однією підставою, і в результаті мають місце різнорівневі групи, а один вид спорту може зараховуватися до декількох із них (баскетбол, шахи, шашки тощо відносять і до олімпійських видів, і до видів спорту інвалідів). Сам понятійний ряд – олімпійські види спорту, не олімпійські види спорту та види спорту інвалідів – відразу є еkleктичним, оскільки містить дві взаємовиключні категорії та ще й третю, хоча вичерпне охоплення змісту будь-якої тематики завжди відбувається за допомогою тези та антитези, які не допускають третього варіанту.

Законопроекту, в частині визначення повноважень органів місцевого самоврядування на думку управління, бракує положень, якими б унормовувалися питання розвитку самодіяльного масового спорту (основу його становлять різноманітні фізкультурно-спортивні секції), заохочення і стимулювання діяльності підприємств, установ, організацій і громадян у цій сфері, запровадження системи пілг і заохочень для підприємств, які спрямовують частину свого прибутку на розвиток фізичної культури і спорту, будівництво об'єктів фізкультури та спорту, організацію відпочинку. [4, ст.15]

Визначення змісту управлінських функцій здійснювалися на основі спрямованості та специфічної складової управлінської діяльності

в сфері фізичної культури та спорту на регіональному рівні. Так, до основних управлінських функцій нами віднесено: економічну, забезпечувальну, інформаційну, політичну, нормотворчу, організаційну, соціально-культурну, контрольну.

Таким чином, проведений аналіз дозволив констатувати необхідність подальшого удосконалення правових основ державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Література

1. Крушельницька Т. А., Матвеева О. Ю. Публічне управління галуззю фізичної культури та спорту як альтернатива сталого розвитку економіки громад у контексті досвіду Великої Британії та США. Публічне управління та митне адміністрування, 2020. № 4 (27). С. 94–101

2. Згура С. О. Розвиток фізичної культури та спорту в територіальній громаді: обґрунтування управлінського аспекту. Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Право. 2012. Вип. 2. С. 130–141.

3. Базенко В. А. Європейський досвід управління розвитком фізичної культури та спорту на місцевому рівні. Ефективність державного управління. 2017. Вип. 1. С. 156–166.

4. Про місцеве самоврядування в Україні. Верховна Рада України; Закон від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Редакція станом на 27.05.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

Прокопенко Оксана Юрійвна

*ТОВ "Землеустрій та геодезія", інженер-землевпорядник;
Національний університет Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка, студентка гр. 2мДС*

РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ЯК ОЗНАКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ПРИКЛАД МІСТ ПОЛТАВЩИНИ

Питання сталого розвитку набуває в Україні особливого значення, враховуючи посткомуністичну трансформацію та негативні наслідки військової агресії і вимагатиме посиленої уваги після перемоги.

Поняття «ревіталізація» з'явилося в українському науковому обігу порівняно недавно і досі є предметом уточнення, про що, зокрема свідчить наукова дискусія [1]. Це поняття походить від лат. *re* ... — відновлення та *vita* — життя, дослівно: повернення життя і все ширше використовується у вітчизняній науковій і практичній діяльності, характеризуючи процеси відновлення, оживлення, відтворення. В урбаністиці поняття «ревіталізація» використовують для позначення оновлення, відновлення міського середовища.

Проведений нами аналіз свідчить, що найчастіше дане поняття в Україні використовують для позначення процесів сучасного використання занедбаних територій, перетворення залишених, непрацюючих

промислових об'єктів у функціонуючі культурні заклади тощо чи приведення в порядок природних територій.

На нашу думку, особливо важливим є розгляд ревіталізації як складової стратегії регіонального чи міського розвитку, що вже осмислювалося українськими вченими з теоретичної точки зору [2; 3 та інші] і знайшло відображення на практиці. Так, О. Сич вважає ревіталізацію ключовим завданням, розуміючи її як «комплексний процес відновлення урбанізованої території, яка піддалась процесу структурної деградації, спричиняючи кризовий стан, що робить неможливим або суттєво ускладнює нормальний економічний і суспільний розвиток як даної території, так і урівноважений розвиток цілого міста» [4].

Полтавщина належить до тих територій України, у яких активно використовується ревіталізація, хоч і значно менше, ніж у Києві чи Львові. 21 грудня 2018 року Полтава стала першим в Україні містом у якому затверджено Концепцію інтегрованого розвитку. Концепцію «Полтава 2030» створювали протягом трьох років у рамках проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні», який виконує німецька урядова компанія «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH». Активну участь у її розробці брала КО «Інститут розвитку міста» Полтавської міської ради.

У Полтаві яскравими прикладами таких об'єктів, що потребують відновлення можуть слугувати приміщення заводу «Лтава», Полтавського турбомеханічного заводу чи, нині демонтоване, «Знамя». Спроби провести реновацію покинутої промислової будівлі в закінченому цеху Полтавського турбомеханічного заводу та надати їй нового мистецького змісту, створити простір для креативної молоді «Арт Платформа 11», були у 2016-2017 роках. Тоді ж на місці частини цехів заводу збудовано торгівельний центр «Київ», почав функціонувати продуктовий ринок. У наступні роки, завдяки компанії «Полтавтрансбуд», на місці покинутих цехів цього заводу почали будувати новий житловий квартал під назвою «Павленківський» [5].

Слід зазначити, що ревіталізація є комерційним проектом. Інвестор повинен власти гроші в ідею й з часом окупити свої вкладення. Наприклад, в київській «Арт-забуд Платформа» вклали €3 млн інвестицій, передбачаючи, що проект окупиться протягом п'яти-семи років. На питання «Чи зможе такий проект окупитися у Полтаві?» фахівці, зокрема, ментор проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні» Матіас Ельгер вважають, що Полтава має вигідне географічне становище (розташована у трикутнику між Києвом, Харковом і Дніпром), охоплює значну кількість мешканців та гостей, має давні культурні традиції. Така думка активно підтримується полтавськими вченими та практиками з розбудови міст, що помітно, зокрема, зі змісту громадських обговорень цього питання.

У вересні 2019 року проектний офіс «Інтегрований розвиток міст в Україні» у м. Полтава та КО «Інститут розвитку міста» ініціювали старт створення функціональної концепції ревіталізації Центрального

ринку, запропонувавши провести дослідження бачення безпосередньо мешканців міста – користувачів ринку – щодо того, яким вони хочуть бачити Центральний ринок міста Полтава у майбутньому: групи товарів, робочий час, формат прилавків, благоустрій території, додаткові кафе та громадські простори тощо.

Активізувалися громадські організації. Так, ГО Громадська організація “Збережемо Полтаву” (#SavePoltava) закликає до трансформації суспільного простору міста Полтави через створення соціокультурних продуктів за світовими стандартами, у спільному виробництві із організаціями –партнерами, в т.ч. з інших країн.

Ці та інші приклади свідчать про значний потенціал полтавських міст, який можна посилити шляхом вдалої ревіталізації їх територій.

Література:

1. Перекладаємо слово ревіталізація (архітектура). Словотвір. 23.01.2020.URL: <https://slovotvir.org.ua/words/revitalizatsiia-arkhitektura>

2. Сич О. Ревіталізація як складова стратегії розвитку міста. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Економічна», випуск 99, 2020. С. 66- 73

3. Ужва Т. Ревіталізація туристичної сфери в умовах сталого розвитку регіону. Причорноморські економічні студії. Випуск 38-2. 2019. С. 45-48

4. Сич О. Ревіталізація як складова стратегії сталого розвитку міст. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/evpe_2016_1_6.pdf

5. Гончаренко В. Ревіталізація – відродження, а не демонтаж. Інтернет видання ПОЛТАВЩИНА. 12.01.2022. URL: <https://poltava.to/news/64300/>

Римар Вікторія Вікторівна

Лікар-інтерн Львівського національного університету ім.Д. Галицького, студент заочної форми навчання Академії праці, соціальних відносин і туризму, кафедри публічного управління та публічної служби, спеціальність публічне управління та адміністрування

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РЕПРОДУКТИВНІЙ МЕДИЦИНІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Інноваційні здобутки сучасності у репродуктивній сфері, можливість редагування генома живої істоти, клонування, допоміжні репродуктивні технології зумовлюють необхідність нового осмислення прав людини на цьому напрямі.

Прорив науки, який спостерігається упродовж останніх двох десятиліть щодо заморожування гамет і ембріонів, екстракорпорального

запліднення, розроблення методики редагування генома вимагає від юристів своєчасного і комплексного реагування на ці явища, розроблення і впровадження відповідних норм, які повинні їх регулювати та, окрім іншого, забезпечити реалізацію прав людини у цій сфері, а також їх гарантування та захисту.[1, ст.156]

В іншому разі прогалини, які матимуть місце, будуть вимушено заповнюватися аналогією, що не завжди доречно, особливо відносно такого принципового питання, як права людини, передусім у такій делікатній сфері, як репродукція.

Здобутки у біології, медицині, генетиці, хімії суттєво видозмінили можливості людини у продовженні власного роду.

У зв'язку з цим традиційні уявлення про сім'ю, родину, батьків і дітей втрачають ту монументальність, яка була притаманна цим поняттям до останнього часу та потребують їх корегування з фактичними реаліями. Так, наявність двох генетичних матерів, зачаття дитини після смерті батьків чи одного з них, запобігання генетичним спадковим захворюванням, відкладене батьківство вже стали реальністю. [2, ст.59]

Особливого розвитку набули допоміжні репродуктивні технології, у тому числі екстракорпоральне запліднення, сурогатне материнство, удосконалюється технологія пронуکلєарного перенесення ядер. Водночас сучасні дослідження права людини на репродукцію (відтворення) й надалі здебільшого його розглядають або як складову інших прав, або через призму більш широких понять, таких як «репродуктивні права», «соматичні права» тощо.

У деяких випадках, хоча науковцями і виділяється окремо право на репродукцію (відтворення) (право на продовження роду), проте воно розглядається через призму цивільного, сімейного, кримінального чи інших галузей права. Віддаючи належне значній кількості фундаментальних і змістовних праць, які присвячені правам людини у репродуктивній сфері, доводиться констатувати, що ними переважно розглядається лише певна частина кола дискусійних питань без здійснення комплексного дослідження та, у результаті такої фрагментарності, істотно ускладнюється завдання щодо розкриття таких важливих питань, як зміст, місце права людини на репродукцію (відтворення) серед інших прав людини і громадянина. [3, ст.96]

Виняткове значення досліджувана тематика має для формування державної політики народонаселення. На відміну від більшості держав світу в Україні спостерігається депопуляція населення. Складна екологічна ситуація, небажання мати дітей у ранньому віці, інші об'єктивні та суб'єктивні фактори призводять до зростання кількості людей, які мають проблеми з фертильністю.

Стабілізація кількості населення та повернення до збільшення його чисельності стає одним з національних викликів, що не можливо без проведення цілеспрямованої, ефективної політики на даному напрямі.

Одним з головних елементів її проведення повинне стати саме законодавче закріплення прав людини у репродуктивній сфері, що сприятиме реалізації принципу правової визначеності, створенню реальних стимулів для зміни репродуктивної поведінки та репродуктивних установок і, як результат, збільшення кількості дітей та відповідно населення.

Тож в подальших дослідженнях потрібно розглянути фінансування репродуктивної медицини та створення на державному рівні клінік з допоміжними репродуктивними технологіями.

Література

1. Пугач Д.О. Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері допоміжних репродуктивних технологій : дис. ... к-та юрид. наук : 12.00.07 / Київський міжнародний університет, Науково-дослідний інститут публічного права. Київ, 2018. 211 с.

2. Чечерський В.І. Право людини на репродукцію (відтворення) як предмет міжнародно-правового регулювання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2019. № 57. Т. 1 С. 58-61.

3. Чечерський В.І. Інституційні механізми захисту права людини на репродукцію (відтворення). Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2019. № 58. Т. 1. С. 94-98.

Олексенко Сергій Юрійович,

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка магістр за спеціальністю 281
«Публічне управління та адміністрування»*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ МІСТА У СУЧАНИХ УМОВАХ

Ступінь розвитку комунальної інфраструктури визначається чисельністю населення, а також її зростанням, що, у свою чергу, залежать від темпів розвитку промисловості. Відтак одним із основних містоутворюючих факторів є промисловість, яка прямо впливає на створення нових міст і селищ. За таких умов комунальна інфраструктура може розвиватися і відповідно буде забезпечена різноманітними матеріалами й обладнанням. Все це свідчить про те, що безпосередньо сама діяльність підприємств комунальної інфраструктури забезпечує нормальну безперебійну роботу промислових підприємств, першочергових життєво-необхідних потреб населення, чітко працюючий транспорт та ін.

Комунальна інфраструктура виконує соціальну, екологічну, регуляторну, урбанізаційно-регіональну і фіскальну функції. Всі ці функції є взаємопов'язаними та взаємодоповнюючими одна з одною в економічному просторі України.

Всі види комунальних споруд повинні бути об'єднані в єдиний комплекс, а це дає ще дві досить характерні особливості комунальної інфраструктури, які позначаються як на будівництві, так і на експлуатації даних споруд. Це є надзвичайна розкиданість споруд на території та їх тісний зв'язок з даною територією, щільністю населення, рельєфом місцевості та ін.

Всі ці умови відіграють у будівництві та експлуатації комунальних споруд значну роль і вимагають до них досить індивідуального підходу, тому що, наприклад, для будівництва водогону вирішальне значення має ряд таких факторів, як розташування джерела водопостачання, раціональне інженерне прокладання мережі трубопроводів та ін., що в свою чергу, повинно бути тісно пов'язане з будівництвом каналізаційних систем. Все це призводить до ефективності капіталовкладень і скорочення видатків на експлуатацію.

Правильно впливати на доцільність виробничих процесів допомагає ефективне розташування тепло-, енергоцентралей, трамвайних парків, гаражів, електричних підстанцій, сміттєпереробних заводів, схеми міського транспорту і транспортних мереж та ін. А відтак ефективно розраховані потужності комунальних підприємств задовольнять потреби споживачів не тільки на сьогодні, а й за умов швидких темпів зростання як самого населення, так і промисловості.

Характерною рисою комунальної інфраструктури є її розподіл на: підприємства, продукція яких існує самостійно між процесом виробництва та процесом споживання та підприємства, що надають послуги, для яких притаманне повне співпадання процесів виробництва та споживання.

Підприємства першої групи можуть накопичувати, зберігати, перевозити на значні відстані свою продукцію, але вони є неоднорідні за характером зв'язку виробництва і споживання (наприклад, водогін, каналізація, підприємства з виробництва та постачання електрики, підприємства газового господарства та ін.). Тому період, що відокремлює виробництво від споживання тут досить короткий. Підприємства другої групи тільки надають послуги, які співпадають з їх споживанням (наприклад, пасажирський транспорт та ін.).

Ще однією характерною рисою, що притаманна комунальної інфраструктури, є неможливість створення запасів продукції, що ставить роботу комунальних підприємств у залежність від попиту споживачів, а також від коливань самого попиту (сезонні коливання навантажень на водопроводи, нерівномірність пасажирських потоків у транспорті).

Разом з цим не можна не звернути увагу на таку досить вагомому рису комунальної інфраструктури як кількісне і якісне вираження продукції та послуг. Не підлягає сумніву можливість кількісної оцінки продукції та послуг комунальних підприємств (наприклад, кількість подачі метрів кубічних води, газу та ін.). Однак із встановленням вимірювачів показників якості, що є обов'язковими у своїй роботі, існують ускладнення (наприклад, якість питної води, яка подається споживаче-

ві, потужність електроструму, теплота згорання газу та ін.). Тому першочерговим завданням підприємств комунальної інфраструктури у сучасних умовах є систематичне підвищення якості продукції та послуг, поліпшення обслуговування споживачів. Відповідно до інтересів суспільства, на задоволення специфічних потреб споживачів повинна бути спрямована якість послуг, які надають підприємства комунальної інфраструктури. Відтак рівень якості має бути соціально та економічно виправданим.

Сороківська Олена Анатолівна

*Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя, доктор економічних наук, професор*

Цар Галина Вікторівна,

*Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя, магістрантка*

РЕФОРМУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВИХ ЗМІН

Україна, ставши незалежною державою, успадкувала застарілу та неефективну систему охорони здоров'я із жорстким централізованим управлінням, лікарні отримували кошти відповідно до кількості лікарняних ліжок, а не обсягу та якості наданих послуг. Невідповідність європейським галузевим стандартам зумовила необхідність трансформації медичної сфери, перетворення її на сучасну, «пацієнтоорієнтовану» систему надання медичних послуг.

Для вирішення цих проблем у 2015 році розпочалася медична реформа, ключовою ідеєю якої стало переорієнтування системи грошового забезпечення охорони здоров'я, перехід до фінансування за результатами діяльності «гроші ідуть за пацієнтом», що мало на меті стимулювання конкуренції між медичними закладами та підвищення якості послуг [1].

У квітні 2016 року в межах медичної реформи Міністерство охорони здоров'я спільно зі Світовим банком і Всесвітньою організацією охорони здоров'я розпочало формування електронної системи охорони здоров'я eHealth. Зобов'язання держави полягало у наданні лікарям та медичним установам можливостей та інструментів для широкого застосування інформаційних технологій. Серйозним викликом стала відсутність затвердженого на національному рівні уніфікованого рішення щодо комп'ютерного оснащення, розгортання мережі без державного фінансування. На сьогодні функціонування системи забезпечується Національною Службою Охорони Здоров'я (НСЗУ) [2].

Основними принципами діяльності НСЗУ є прозорість та відкритість, тому служба впровадила використання сучасних електронних

інструментів збору, обробки, аналізу та оприлюднення інформації. Основними цілями служби є:

1. Забезпечити прозорість фінансування системи охорони здоров'я. Для цього використовується електронна платформа Prozoigo – це портал, де державні та комунальні замовники оголошують тендери на закупівлю товарів, робіт і послуг, а представники бізнесу змагаються на торгах за можливість надати їх державі. Медичні установи на цій платформі закупають ліки, медичне обладнання, нелікарські засоби, діагностичне обладнання, вимірювальне обладнання.

2. Надати можливість працювати без паперу – поступовий перехід на електронний облік (е-картка, е-направлення, е-рецепт). Доступ до електронної медичної картки має сімейний лікар, з яким підписано угоду по програмі eHealth. Електронне направлення (е-направлення) дає змогу сімейному лікареві залучити іншого надавача медичної допомоги на підставі оцінки стану здоров'я пацієнта для надання відповідного медичного обслуговування.

У 2019 році була впроваджена програма «Доступні ліки» [3]. Сімейний лікар виписує електронний рецепт і за програмою пацієнти можуть отримати безоплатно чи з незначною доплатою лікарські засоби від серцево-судинних захворювань, діабету II типу, а також для первинної та вторинної профілактики інфарктів та інсультів (це ті захворювання, від яких найчастіше помирають українці). Варто зазначити, що програма включає моно-препарати, тобто ті ліки, що містять тільки одну діючу речовину. Комбіновані препарати не входять в перелік програми, проте лікар може виписати кілька моно-препаратів, що замінить комбінований препарат. Це буде безкоштовно чи за мінімальну оплату. Виписаний сімейним лікарем електронний рецепт за програмою «Доступні ліки» у вигляді смс-повідомлення з унікальним номером і кодом підтвердження приходить на мобільний телефон пацієнта. Людина звертається в будь-яку аптеку, яка є учасником програми, називає номер рецепту і код підтвердження та отримує свої препарати.

В основі програми «Доступні ліки» лежить система «Трембіта», прототипом якої є естонська платформа X-ROAD, що реалізує механізми захищеної передачі даних між реєстрами. Це дозволяє державним службам миттєво отримувати актуальну інформацію із надійних джерел. У даному випадку – це взаємодія з eHealth та реєстром ліцензійатів Держлікслужби (так відбувається контроль за наркотичними препаратами).

Для зручності використання програми «Доступні ліки» на мобільний телефон пацієнта можна завантажити додаток (Personal health application – PHA), який завдяки своїй інформаційній панелі збирає дані про стан здоров'я людини, допомагає своєчасно проводити діагностику та лікування хвороб [3]. Дані з інформаційних систем охорони здоров'я, включаючи електронні медичні картки, та інформація про лікарські засоби, все частіше підключаються до PHA. Завдяки зібра-

ним даним пацієнт самостійно контролює свої ж показники організму, які надаються цілодобово у вигляді доступної та повної інфографіки на смартфоні.

Таким чином, фундаментом медичної реформи сьогодні є саме цифрові зміни. Можливість поєднання цифрових технологій, якісних фахівців та сучасної системи менеджменту дозволить вивести медичну сферу України на новий, прогресивний шлях розвитку. Якщо послідовно впроваджувати реформу та продовжувати цифровий шлях розвитку, з усіма викликами вдасться впоратися і можна очікувати, що найближчими роками реформа принесе відчутні результати у вигляді покращення показників здоров'я та зниження фінансового тягаря для населення.

Література

1. Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.04.2018р. № 411 «Деякі питання електронної системи охорони здоров'я». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>

3. Урядовий портал – медична реформа. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-sistemi-ohoroni-zdorovya>

Чайка Валерія

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», студентка групи І ПУ

СИСТЕМА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Місцеве самоврядування — право та змога територіальних громад як безпосередньо, так і через представницькі органи місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання й управління суттєвою часткою суспільних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення.

Це право здійснюється радами або зборами, члени яких вільно обираються таємним голосуванням на основі прямого, рівного, загального виборчого права й які можуть мати підзвітні їм виконавчі органи.

Формами місцевого самоврядування також є збори громадян, референдуми або будь-які інші форми прямої участі громадян, якщо це дозволяється законом.

Принципи місцевого самоврядування в Україні визначені положеннями ст. 4 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні":

- народовладдя;
- законності;
- гласності;

- колегіальності;
- поєднання місцевих і державних інтересів;
- виборності;
- правової, матеріально-фінансової та організаційної самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами;
- підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб;
- державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування;
- судового захисту прав місцевого самоврядування.

Система місцевого самоврядування включає:

- територіальну громаду;
- сільську, селищну, міську раду;
- сільського, селищного, міського голову;
- виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; старосту;
- районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст;
- органи самоорганізації населення.

Первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень є територіальна громада села, селища, міста. У вітчизняному законодавстві, що стосується місцевого самоврядування, зафіксовано таке визначення категорії "громада": територіальна громада - це жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів декількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр.

Відповідно до Конституції України, Закону України "Про місцеве самоврядування" можна виділити такі види територіальних громад: територіальна громада села; територіальна громада селища; територіальна громада міста; територіальна громада кількох поселень у випадку їх добровільного об'єднання у єдину громаду; територіальна громада району у місті.

Неодмінною умовою успішного функціонування системи місцевого самоврядування є наявність представницького органу. Ради є головним елементом у системі всіх органів місцевого самоврядування. Саме вони формує та контролює виконавчі органи місцевого самоврядування, має значні повноваження щодо призначення посадових осіб місцевого самоврядування, визначає курс розвитку поселення.

Необхідність формування ради обумовлена рядом чинників. Мається на увазі, у першу чергу, що територіальна громада в сучасних умовах не може здійснювати управління на професійній та більш-менш постійній основі. Внаслідок цього територіальна громада вимушена утворювати орган, який б представляв її інтереси у взаєминах з виконавчими органами місцевого самоврядування, державною владою, іншими місцевими співтовариствами, підприємствами, установами, громадянами.

Саме тому, вищезначені форми безпосередньої демократії на місцевому рівні повинні органічно доповнюватися представницькою демократією, яка в Україні існує у формі рад. Крім того, представницькі та безпосередні форми демократії на місцевому рівні не тільки доповнюють, але й обмежують один одного, створюючи систему політичних противаг: громада не дає зосередити всю повноту влади в руках ради, а правила організації безпосередньої демократії, що встановлюються радою запобігають охлократії. Крім того, саме завдяки власним представникам, соціальна спільнота усвідомлює себе в якості такої і може виступати в якості єдиної консолідованої політичної сили.

Сільські, селищні, міські, районні в місті (у разі їх створення) ради можуть дозволяти за ініціативою жителів створювати будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення і наділяти їх частиною власної компетенції, фінансів, майна.

СЕКЦІЯ 3. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Вареник Дмитро Олексійович

*Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна,
магістрант*

Галич Роман Володимирович

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка» доцент, кандидат юридичних наук*

КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ: ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Сьогодні, у нестабільній економічній ситуації суб'єкти господарювання може продовжувати отримувати фінансові послуги, зокрема, це – кредит. За сталим формулюванням, кредит – це передача реальних активів (зокрема – грошей) в обмін на майбутні активи (зокрема – гроші) за умов повернення, в обумовлений термін і зі сплатою відсотка [1, с.179]. Саме в частині можливостей повернення і у відповідні терміни виникає проблематика. Часто суб'єкти перебувають на стадії банкрутства, недостатність інформації про діяльність зазначених представників малого і середнього бізнесу створює загрози не тільки для окремої установи, а і фінансово-кредитної сфери загалом. Це, як от ліквідація банку, фінансове шахрайство кредитних організацій та інші загрози фінансового та інформаційного характеру безпеки. Як відомо, кредитування малого та середнього бізнесу – це послуга для підприємств, фізичних осіб підприємців, представників малого та середнього бізнесу, які здійснюють свою діяльність у сфері виробництва, торгівлі або надання послуг. Дана послуга надається кредиторами, як правило, банками і банківськими структурами [2, с. 25].

Малому і середньому бізнесу в нашій країні наразі необхідний подальший розвиток по цілому ряду напрямків. Сюди можна віднести створення нових кредитних програм, вдосконалення системи оцінки малого і банківського бізнесу, поліпшення умов кредитування, зменшення відсоткових ставок і так далі. Банки нарешті зрозуміли, що найперспективніший і прибутковий сегмент це малий та середній бізнес та активно, почали з ним працювати. А забезпеченість цього сегмента, на думку експертів, нині становить лише 40%. Кожен банк пропонує «індивідуальні» програми кредитування МСБ, по-різному їх називаючи, але такі види кредитів можна узагальнити. Комерційна іпотека, інвестиційний кредит, овердрафт, кредитна лінія, банківська гарантія. Забезпечення безпеки банку є важливим та складним завданням в умовах формування нової парадигми розвитку української бан-

ківської системи. Це пов'язано з впливом довкілля, якому сьогодні властиві елементи кризового розвитку та формування нової світової фінансової архітектури, а також з розвитком внутрішнього середовища, зокрема, посилення конкуренції та консолідації банківського бізнесу, лобіювання інтересів конкретних бізнес-суб'єктів. Вплив внутрішнього середовища викликає появу загроз, що перешкоджають процесу реалізації стратегічних напрямів розвитку банків з погляду рентабельності та мінімізації ризику [3]. Така ситуація віддзеркалюється на всю фінансову сферу. А рівень забезпечення фінансової безпеки, як вбачається, взаємозалежний від стану банку, суб'єкта господарювання і держави загалом. Кредитний ризик надає негативний вплив на фінансову безпеку банку, оскільки зниження якості кредитного портфеля викликає необхідність використовувати вільні фінансові ресурси для формування резервів на можливі втрати з позик, що призводить до втрати доходів банку та скорочує можливість вільно маневрувати власними джерелами фінансування. З метою ефективного управління ризиком банк повинен мати точну і своєчасну інформацію, яка може відображати рівень кредитного ризику, який впливає на фінансову безпеку в певний момент для раціонального та точного методу управління ним.

Отже, для подальшого стабільного функціонування економіки держави, слід приділити увагу приділити увагу кредитування малого та середнього бізнесу, зважаючи на достовірну інформацію про фінансовий стан таких суб'єктів. Держава в свою чергу повинно підтримати цю сферу, принаймі через державні банки. Крім того, банківська система виконує важливу роль для зміцнення національної безпеки, зміцнення позиції країни, забезпечення її суверенітету та її конкурентоспроможності на міжнародному ринку, регулювання грошово-кредитної системи, керують рухом фінансових ресурсів на ринку тощо. У своїй діяльності вони мають значний вплив різного роду загроз, тому зміцнення їх економічної безпеки, саме її фінансової складової, не втрачає своєї актуальності, а вироблення єдиного підходу до розуміння способів зниження кредитного ризику необхідне для розробки системи її ефективного забезпечення та регулювання. Однією з найбільших проблем банківських установ є наявність загроз і їх виявлення та ранжування в порядку важливості, значущості та впливу на фінансову безпеку банку. Що в перспективі дає можливість забезпечити і безпеку держави, прийнявши дочасні рішення.

Література:

1. Баранова В.Г. Банківські інноваційні технології: проблеми та перспективи впровадження. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 40. С. 177-181.
2. Васильців Т.Г., Гринкевич С.С. Формування середовища економічної безпеки підприємництва в Україні. Економічний часопис XXI. 2018. № 3-4 (1). С. 24-27.

3. Зінченко О.А., Бондаренко Л.А. Приватбанк на кредитному ринку України. Ефективна економіка. 2019. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7248>. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.9.4.

*Дорошенко Віталій Олегович,
Мокляк Максим Віталійович,*

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», студенти групи 301-П*

ПРОБЛЕМАТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Однією з гострих проблем, вирішенням якої державні органи влади України не приділяли достатньої уваги — сфера зайнятості населення. Зростаюча увага до проблеми формування сучасної системи управління зайнятістю актуалізує реформування даної сфери суспільства. Сфера зайнятості населення зазнає кардинальних змін і ключової ролі держави допомогти громадянам адаптуватися до нововведень за рахунок побудови нової ефективної моделі державного управління сфери зайнятості населення.

В даний час державне управління зайнятістю населення в Україні має певну адаптаційну модель, що складається із взаємодоповнюючих інститутів[3]. Як показала практика, відсутність гнучкості державного управління зайнятістю населення України у реальний період соціально-економічного розвитку не дозволяє даній моделі ефективно функціонувати відповідно до поставлених національних цілей[2]. Про підвищення рівня трудової міграції та втрати людського потенціалу в Україні йдеться в Національній економічній стратегії на період до 2030 року[1]. Так, державне управління зайнятістю населення потребує вирішення таких аспектів: тіньова зайнятість; відновлення балансу між попитом та пропозицією щодо робочої сили; гендерні баланси на ринку праці, зокрема підвищення рівня економічної активності жінок, зниження професійної сегрегації за ознакою статі та гендерного розриву в заробітній платі; підвищення доступу вразливих категорій населення до ринку праці; професіоналізація бізнесу щодо підбору кандидатів з інвалідністю та їх супроводу на робочому місці; приведення у відповідність професійних і загальних компетентностей працівників потребам ринку праці; активізація співпраці центрів зайнятості з приватними організаціями та іншими учасниками; перехід від пасивних методів підтримки (фінансові виплати) у роботі центрів зайнятості до активних; прискореного застосування цифрових технологій.

Для удосконалення державного управління в сфері зайнятості населення, уряд 5 березня 2014 року прийняв постанову Кабінету Міністрів «Деякі питання державного управління в сфері зайнятості насе-

лення» якою врегулював організаційні питання роботи відповідних підрозділів служби зайнятості[4].

Також планується утворення консультативно-дорадчого органу – Ради національного ринку праці, підготовки пропозицій щодо забезпечення його розвитку, а також системи кваліфікаційно-галузевих чи міжгалузевих рад[5]. Такий підхід сформований з урахуванням європейського досвіду. Планується стимулювання зайнятості у сільській місцевості через відшкодування за рахунок коштів державного бюджету або міжнародної технічної допомоги частини відсотків за банківськими кредитами, створення у сільській місцевості нових робочих місць суб'єктами малого чи середнього підприємництва.

Тож можна зазначити, що всі вищезазначені заходи а також запровадження новацій приведе до більш гнучкого регулювання ринку праці, підвищення зацікавленості роботодавців та безробітних у послугах Національного агентства зайнятості, підвищення рівня працевлаштування безробітних та посилення соціального діалогу.

Література:

1. Вдовіна Г.О. Аналіз ринку праці: пропозиція і попит на неї / Г.О. Вдовіна, -Л: вид. ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 145 с.

2. Діловий регіон / Новини Черкаського обласного центру зайнятості [Електронний ресурс].

3. Літинська В.А. Державне регулювання зайнятості населення в Україні / В.А.Літинська / Економічний вісник Держбанку № 3 (33), 2013. С.260-263.

4. Про Державну службу зайнятості України: Указ Президента України від 16.01.2013. № 19/2013. [Електронний ресурс].

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування державного управління у сфері зайнятості населення та соціального страхування на випадок безробіття: Проект Закону України в (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 24, ст. 243) [Електронний ресурс].

*Козир Олександр В'ячеславович,
Херсонський національний технічний університет, здобувач
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»*

ВИПРАВЛЕННЯ НОРМАТИВНОЇ КОЛІЗІЇ ЯК МЕХАНІЗМ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ

Формування та реалізація фінансово-бюджетної політики – доволі складний та відповідальний процес. В звичайних умовах мирного стану і законотворці, і нормотворці (як на державному, так і на місцевому рівнях) докладали багато зусиль, щоб наша законодавчо-нормативна база була актуальною та зрозумілою, прозорою та без «підводних ка-

менів». Проте особливо важливим це стало в умовах правового режиму воєнного стану. Після уведення в дію цього режиму неможливість діяти відповідно до норм законів чи підзаконних актів є не тільки неефективним та недопустимим, але й злочинним.

В більшості випадків незрозумілість або можливість неоднозначного трактування норм відповідних нормативно-правових актів (НПА) обумовлені наявністю в них так званих правових колізій. Так, Міністерство юстиції України визнає колізією норм права неузгодженість між чинними нормативно-правовими актами, їхнє протиріччя з одного й того самого предмета регулювання, а також суперечність між двома або більше формально чинними нормами права, прийнятими з одного і того ж питання [1]. Цим документом визначається, що колізія норм права вирішується шляхом вибору того нормативного акта, який має бути застосований до конкретного випадку (юридичного факту).

Але при цьому поза увагою залишається колізія норм права, якщо вона ідентифікується в одному і тому ж нормативно-правовому акті. Саме до такого виду колізій можна віднести колізію, що більше ніж півроку (до 04.11.2022 р.) існувала в постанові Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 р. № 252 [2] (далі – Постанова) у її початковій редакції. Так, підпункти 1-2 п. 1 Постанови, що унормовували права органів місцевого самоврядування щодо виконання ними бюджетних повноважень, формулювались таким чином:

«1) органи місцевого самоврядування, їх виконавчі органи, місцеві державні адміністрації, військово-цивільні адміністрації продовжують здійснювати бюджетні повноваження, а у разі утворення військових адміністрацій такі повноваження здійснюють військові адміністрації відповідно до Закону України “Про правовий режим воєнного стану”»;

2) виконавчі комітети відповідних місцевих рад, місцеві державні адміністрації, військово-цивільні адміністрації або військові адміністрації:».

Колізія норм права полягала у тому, що в пп. 1 вказувалося, що органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи продовжують здійснювати бюджетні повноваження, а пп. 2 вказувалося, що виконавчі комітети відповідних місцевих рад теж можуть здійснювати ці повноваження (проте вже без врахування повноважень місцевих рад).

Ця колізія норм права призводила до того, що в окремих територіальних громадах місцеві ради фактично виключалися з бюджетного процесу, а всі їх функції перебирали на себе виконавчі комітети, що призводило до порушення процесів формування та реалізації фінансово-бюджетної політики на місцевому рівні. Крім того, це порушувало баланс сил в місцевому самоврядуванні і викликало напруження у відносинах між головою громади, виконавчим комітетом та депутатським корпусом в тих територіальних громадах, які продовжували нормально функціонувати на територіях, що не перебувають під окупацією чи на яких не ведуться воєнні дії.

Проте ця колізія була виправлена Постановою КМУ від 04.11.2022 р. № 1239 [3], якою пп. 2 пункту 1 було викладено в такій редакції: «військові адміністрації населених пунктів, області, районні та Київська міська військові адміністрації». За цими змінами місцеві ради територіальних громад та їх виконавчі комітети втрачали можливість виконувати свої бюджетні повноваження тільки у випадку, коли в цих територіальних громадах створювалися військові адміністрації, які перебирали на себе всі повноваження в бюджетній сфері. В усіх інших випадках бюджетний процес йде у звичному, визначеному законодавчо-нормативним забезпечення, просторі.

Унесення до Постанови цих норм не тільки врегулювало колізію норм права, але й зробило процес формування та реалізації фінансово-бюджетної політики на місцевому рівні більш ефективною та прозорою.

Література:

1. Щодо практики застосування норм права у випадку колізії: лист Міністерства юстиції України від 26.12.2008 р. № 758-0-2-08-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0758323-08#Text>

2. Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 р. № 252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022-%D0%BF/ed20220311#Text>

3. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 р. № 252: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.11.2022 р. № 1239. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1239-2022-%D0%BF#Text>

Кириленко Дмитро Сергійович

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», студент групи 201-ПФ*

ФІНАНСОВО – ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Інноваційний розвиток є невід'ємною та активною частиною всіх сфер важлива соціальна діяльність, особливо з підприємствами як основною ланкою. Значення інновації та розвиток підприємства не піддаються розрахунку: можливі лише інновації Забезпечення конкурентоспроможності продукції в країні та за кордоном ринку. Залежно від конкретних питань і внутрішнього розвитку подій. Один із способів пояснення підприємствами своєї інноваційної діяльності удосконалити країну – це сформулювати інноваційну стратегію розвитку [1]. Як критерій вибору сучасної стратегії інноваційного розвитку підприємства, стадії його життєвого циклу слід використовувати згідно з теорією «довгого циклу». Кондратьєва М. Етапи змінюються в часі хвилеподібно: стратегії виживання та оновлення застосовуються до депресивної

(початкової) фази життєвого циклу бізнесу, це відповідає високому рівню інноваційного розвитку, стратегії активізації зусиль полягає у створенні передумов для виходу з кризи та подолання загрозливих наслідків, фактори впливу на основі підвищення рівня наявних функціональних посад бізнес; стратегії запобігання впливу негативних впливових осіб мають на меті позбутися профілю ризику підприємства та запобігання та реагування на поведінку негативних впливових осіб, забезпечення переходу до зростання бізнесу, що створює передумови забезпечення його безпеки, стратегії стабілізації та зміцнення встановлених позицій використовується для підтримки стану безпеки підприємства та створення нових необхідна умова підкріплення. Основні етапи розробки сучасної стратегії інноваційного розвитку підприємства: визначають загальний період формування інноваційної стратегії, розвиток підприємства, діагностика інноваційної діяльності підприємств, оцінка сильних гравців, слабкі сторони корпоративної інноваційної діяльності, формування стратегічних цілей, інноваційний розвиток підприємства, визначення перспектив реалізації, стратегія інноваційного розвитку підприємства, організація реалізації стратегії, інновації та розвиток підприємства, контроль реалізації інноваційної стратегії, розвиток підприємства. Ефективне використання інновацій як соціально-економічного визначального чинника, розробка та вирішення економічних, екологічних, соціальних та інших питань. Проблеми всебічно активізують інноваційну діяльність підприємства, експлуатація дозволяє отримати доступ до нових технологічних процесів, продуктів або форм, організуйте та керуйте виробництвом, щоб забезпечити досягнення та вдосконалення. Конкурентна позиція на ринку та вплив на кон'юнктуру ринку завдяки реалізації інновації, а в довгостроковій перспективі – функціонування бізнесу, пов'язані з формуванням стратегії розвитку, орієнтованої на посилення інноваційної діяльності. Діяльність, слід зазначити, що реалізація стратегії інноваційного розвитку тісно пов'язана з значними ризиками для бізнесу, як правило спровокованим недостатнім досвідом щодо впровадження інновацій. До того ж вплив невизначеності зовнішнього середовища спричиняє проблеми щодо відсутності гарантій можливості впровадження технологічної ідеї в кінцевий продукт, невизначеності його комерційної реалізації, що викликає необхідність детального прорахунку всіх можливостей інноваційного розвитку. Сучасний інноваційний розвиток підприємства представляє собою процес спрямованої закономірної зміни стану підприємства, що залежить від інноваційного потенціалу цього підприємства та джерелом якого є інновації, що створюють якісно нові можливості для подальшої діяльності підприємства на ринку шляхом реалізації уміння знаходити нові рішення, ідеї та у результаті винаходів. Під час вибору стратегій в бізнесі, який має справу з інноваціями, важливо в певний момент зупинитись на найкращій можливій стратегії, а вже у процесі її реалізації та постійного перегляду визначити, якими мають бути стандарти. Сучасний вибір

ефективної стратегії інноваційного розвитку стає основою успіху інноваційної діяльності. Тільки правильна стратегія невпинного інноваційного просування вперед дає шанси не тільки утримати, але і поліпшити позиції підприємства. Стратегій підприємства може бути безліч, але всі вони базуються на стратегічних альтернативах: повільне зростання; невпинне зростання; звуження. Сучасному підприємству необхідно визначати стрижневі стратегічні чинники, багатогранність яких має сприяти комплексно сформувати інноваційно-стратегічні процеси на підприємстві, а цільова функція щодо них повніше, об'єктивніше має допомогти обрати саме той тип стратегії, який забезпечить стає зростання діяльності підприємства, сформує стійку тенденцію підвищення рівня базових техніко-економічних показників та дасть можливість фільтрації успішної інноваційної політики задля детального розроблення заходів щодо інноваційних перетворень на підприємстві [4].

Актуальною проблемою функціонування підприємства є концептуалізація бізнес моделі господарського розвитку . Якісне моделювання дозволяє формалізувати стратегічні орієнтири власників і менеджерів задля формування розвитку підприємства . Але правильність векторів господарського розвитку підтверджується прихильністю споживачів у формі задоволення представленої пропозиції . Відповідно моделювання бізнес - процесів є важливим імперативом . Бізнес - модель є концептом знайомлення організації що детально описує те , як суб'єкт господарювання отримує прибуток в ланцюжку створення цінності Бізнес - модель будується з урахуванням різних складників бізнесу , до яких відносяться : підприємництво , економіка , стратегія , операції , фінанси , конкурентні стратегії , маркетинг та стратегії стійкого зростання . Просто кажучи , бізнес - модель визначає , як бізнес показує себе в ланцюжку утворення цінності в рамках своєї галузі і як він збирається себе задовольняти , тобто , створювати прибуток У найзагальніших словах бізнес - модель - це план компанії для отримання прибутку та стійкого ведення бізнесу .

На сьогодні немає єдиної точки зору, за допомогою якої можна пояснити циклічність розвитку і протікання абсолютно будь-яких криз і спадів в економіці. Також у науковій теорії та практиці існують різні підходи до визначення поняття «криза». Всі їх можна об'єднати в два основних напрямки. Прихильники першого описують поняття «криза» з позиції ситуаційного підходу. Так, на думку Л. Гринина, криза - це «ситуація, яка досягла незвично важкого і небезпечного стану» . Д. Ван Флутен характеризує криза як «нестабільний і критичний стан справ, яке загрожує радикальними негативними змінами». Прихильники другого напрямку характеризують поняття «криза» як переломний момент, найрішучішу пору перехідного стану. Та найбільш вагомий внесок в розроблення теорії криз внесли Карл Маркс та Ф. Енгельс. Ще в 1967 році В. Леонтьєв підкреслював, що всі три томи «Капіталу» значно допомогли просуванню теорії циклів і криз на передню частину сцени економічних дискусій, та і взагалі всього світу у порівнянні з

іншими книгами». Існує багато визначень «економічної кризи» та інших видів криз, думок щодо причин походження, появи, саме тому для дослідження всього цього використовуються і різні підходи: ситуаційний, генетичний, еволюційний, історичний, інформаційний, діалектичний, системний, статистичний та комплексний.

Література:

1. Крупський О. П. Сучасні методи весь прийняття управлінських рішень та їх зв'язок з організаційною культурою туристичних підприємств України / О. П. Крупський//Економічний часопис-XXI. – 2014. – № 7-8(1). – С. 95-99

2. Павленко І.А. Інноваційне підприємництво у трансформаційній економіці України: монографія/ Павленко І.А. – К.: КНЕУ, 2007. – 248 с.

3. Стратегія інноваційного розвитку підприємства / В.М. Орлова// Економічний нобелівський вісник. 2015. - № 1 (8). – с. 85-79

Лактіонова Світлана Яківна,

заступник начальника ДПП, начальник податкових сервісів та звітності, організації роботи ЦОП Державної податкової інспекції у м. Полтаві ГУ ДПС у Полтавській області

ПРОТИДІЯ УХИЛЕННЮ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ

Тенденція постійного зростання обсягів тіньової економіки, поява нових її форм та особливостей прояву в різних сектора економіки, зміни механізмів захисту від державних обмежень породжує необхідність вивчення такого питання як ухилення від сплати податків та визначення стратегічних напрямів боротьби з цим негативним явищем набувають все більшого значення та актуальності.

Отже, ухилення від сплати податків – це проблема, яка постійно перебуває під контролем відповідних державних органів, але протидія цьому явищу здебільшого характеризується вузьким підходом, тобто з погляду протидії скоєним протиправним діям. Тому вирішення проблеми ухилення від сплати податків потребує ширшого підходу, особливо з погляду вдосконалення законодавчого та інституційного регулювання економічної діяльності. Таким чином, відсутність комплексного підходу до оцінки явища під назвою «ухилення від сплати податків» не дозволяє вжити дієвих заходів щодо його усунення. Тіньова економіка в Україні досягла такого рівня, що ухилення від сплати податків стало не разовим, а масовим явищем, масштаби якого суттєво впливають на макроекономічні показники. Тому, можна сказати, що боротьба з ухиленням від сплати податків сьогодні є питанням захисту національної безпеки України.

У зв'язку з цим необхідно провести ретельний аналіз передумов, способів та інструментів ухилення від оподаткування в сучасних умо-

вах. А отже, тема роботи є надзвичайно актуальною та важливою в теперішніх умовах розвитку економічних відносин.

Основні міжнародні документи, які запобігають відхиленням від оподаткування та проаналізовані в даному дослідженні є: план BEPS, та Багатостороння конвенція про застосування угоди про уникнення подвійного оподаткування щодо заходів щодо запобігання розмиванню податкової бази та відшкодування прибутку (BEPS), оприлюднена ОЕСР 24 листопада 2016 р.

Пріоритетами для реалізації плану контрзаходів BEPS в Україні є: посилення контролю над трансфертним ціноутворенням, розкриття інформації про контрольовані іноземні компанії, уникнення подвійного оподаткування тощо.

Нами було досліджено, що в Україні найпоширенішими засобами ухилення від сплати податків є масштабні зовнішньоекономічні операції за участі великих підприємств, особливо в сфері міждержаних проєктів транскордонного співробітництва. Загальна сума коштів, які не надійшли до бюджету внаслідок таких операцій, становить сотні мільярдів гривень. Причому основними інструментами, що використовуються злочинцями, є трансферне ціноутворення у відносинах з нерезидентами та різні фінансові операції з ними, а також контрабанда та «сірий» імпорт із заниженою митною вартістю [2].

Крім того, існують і невеликі схеми, які переважно використовують спрощену систему оподаткування, якими зловживають переважно малий та середній бізнес (масштаби зловживань тут сягають мільярдів гривень). Проте слід підкреслити, що основна проблема у боротьбі з ухиленням від сплати податків в Україні полягає в тому, що головні винуватці – власники великих підприємств і великих політичних та бізнес-груп – мають значний політичний вплив, і тому для зменшення можливостей для великомасштабних зловживань потрібна політична воля та широка громадська підтримка [3].

Важливим інструментом боротьби з ухиленням від сплати податків є податковий контроль, основними засобами якого є: облік платників податків; інформаційно-аналітичний супровід діяльності контролюючих органів, проведення перевірок та звіряння та моніторинг контрольованих операцій.

Основними напрямками вдосконалення податкового контролю у контексті протидії ухиленню від сплати податків мають бути:

- вдосконалення національного законодавства, з урахуванням кращих досвідів держав, і неодмінна його адаптація до існуючих економічних умов;

- автоматизація процесу оподаткування, для підвищення ефективності використання наявних людських ресурсів, звірки даних з різних джерел інформації задля виявлення випадків ухилення від сплати податків [1]

Також важливим аспектом є удосконалення системи податкового адміністрування, що має ґрунтуватися на партнерських відносинах між

платниками податків з одного боку та податковими органами, як представника держави з іншого, але на засадах дотримання законодавства та рівності прав на захист у разі порушення прав таких осіб.

Література:

1. Акентьєва О.Б. Шляхи вдосконалення системи податкових перевірок та взаємовідносин контролюючих органів з платниками податків. URL : <http://nauka.kushnir.mk.ua>

2. Баранов С. О. Основні методи впливу держави на тіньову економіку. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2016. № 6. С. 32 – 37.

3. Дубровський В. Рейтинг схем ухилення від податків: на чому український бюджет «втрачає» найбільше. URL : <https://voxukraine.org/uk/rejting-shem-uhilennya-vid-podatktiv-ina-chomu-ukrayinskij-byudzhet-vtrachaye-najbilshe/>

Лопушинський Іван Петрович

завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України

Григор'єва Лідія Миколаївна

аспірантка кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету

СЛУЖБА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ

Як відомо, пріоритетним напрямком у процесі децентралізації публічної влади в Україні є, крім іншого, і вдосконалення принципів служби в органах місцевого самоврядування, процедур добору та проходження служби в органах місцевого самоврядування, соціальних гарантій та відповідальності службовців місцевого самоврядування, обмеження дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб при затвердженні матеріально-фінансового забезпечення службовців місцевого самоврядування, стимулювання кар'єрного зростання та деполітизації служби в органах місцевого самоврядування.

Чинний Закон України від 2001 року «Про службу в органах місцевого самоврядування» [3] уже значною мірою не відповідає наявним реаліям життя в нашій країні, європейській практиці і певною мірою входить у протиріччя із Законом України від 2015 року «Про державну службу» [2].

Зважаючи на викладені вище обставини, 19 січня 2017 року Верховна Рада України була ухвалила новий Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування». Проте 23 березня того ж року Президент України повернув його на повторний розгляд до парламенту.

І лише майже через п'ять років, 05 січня 2022 року, Кабінет Міністрів України вніс до вищого законодавчого органу України проєкт Закону «Про службу в органах місцевого самоврядування» в новій редакції [4].

На своєму засіданні 11 серпня 2022 року Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування рекомендував парламенту ухвалити за основу законопроект за реєстраційним № 6504 «Про службу в органах місцевого самоврядування» (далі – проєкт Закону) [4]. Після цього, 06 вересня 2022 року законопроект було включено до порядку денного пленарних засідань парламенту за № 2557-IX.

Необхідність в ухваленні проєкту Закону зумовлена потребою приведення законодавства про службу в органах місцевого самоврядування відповідно до нового Закону України «Про державну службу» [2], що був ухвалений парламентом України 10 грудня 2015 року та набув чинності 1 травня 2016 року [2].

Проєкт Закону [4] підготовлено Національним агентством України з питань державної служби (НАДС) з метою:

- встановлення нових правових та організаційних засад служби в органах місцевого самоврядування як професійної та політично неупередженої діяльності;
- удосконалення механізму реалізації громадянами України права рівного доступу до служби в органах місцевого самоврядування;
- уточнення класифікації посад в органах місцевого самоврядування, що дозволить поліпшити умови оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування, а також приведення відповідно до вимог бюджетного законодавства та нової системи адміністративно-територіального устрою.

Ухвалення нового Закону «Про службу в органах місцевого самоврядування» (чинний Закон було ухвалено ще 07 червня 2001 року) [3] зумовлено також потребою приведення національного законодавства відповідно до вимог Європейської Хартії місцевого самоврядування [1], ратифікованої Законом України від 15 липня 1997 року № 425/97-ВР.

Для забезпечення служби в органах місцевого самоврядування слід на рівні закону врегулювати такі питання:

- організаційно-правові засади служби в органах місцевого самоврядування;
- умови служби найманих працівників органів місцевого самоврядування, що дозволять провести добір висококваліфікованого персоналу з урахуванням особистих якостей та компетентності;

- забезпечення належної можливості професійної підготовки, винагороди та просування по службі;
- відповідне фінансове відшкодування витрат, що виникають при відповідній діяльності посадових осіб місцевого самоврядування, а також, у разі потреби, відшкодування втрачених доходів або винагороди за виконану роботу і відповідний захист соціального забезпечення [4].

Основні положення проекту законодавчого акта [4] подано на мал. 1.

Реалізація, у разі його ухвалення, проекту Закону [4] матиме позитивний вплив на посадових осіб місцевого самоврядування (виборних посадових осіб та службовців місцевого самоврядування), кандидатів на зайняття відповідних посад службовців місцевого самоврядування та працівників патронатної служби, оскільки визначить їх статус, удосконалить конкурсні процедури та процедури проходження служби, зміцнить стабільність служби в органах місцевого самоврядування, а також надасть керівникам служби дієві інструменти ухвалення ефективних управлінських рішень.

Мал. 1. Основні положення проекту Закону – розробка НАДС

Література:

1. Європейська Хартія місцевого самоврядування. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
2. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
3. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07 червня 2001 року № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>
4. Про службу в органах місцевого самоврядування: проєкт Закону України, внесений Кабінетом Міністрів України і зареєстрований у Верховній Раді України за № 6504 від 05 січня 2022 року. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/38738>

Лучко Нікіта Андрійович

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», магістрант спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

ЛІДЕРСТВО У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ КЕРІВНИКА

Тема лідерства є однією з найпопулярніших і обговорюваних в сучасному суспільстві. Студенти хочуть бути лідерами в навчанні, спортсмени – в спорті, представники правлячої еліти знаходяться в ситуації постійного суперництва і боротьби за владу. Іншими словами, уявлення про лідера існувало завжди і виступало в різних областях нашої діяльності: від наукової до соціокультурної. Людина надає великого значення розвитку фактичних, доказових речей і не замислюється на предмет того, що інновації безпосередньо або побічно пов'язані з людським досвідом.

Крім цього лідерство відіграє важливу роль у формуванні професійних якостей керівників будь-якого рівня, адже можливість займати керівні посади тягне за собою не лише більше коло посадових обов'язків та потреба у достатньому рівні кваліфікації та освіти, а також якості лідера. Не всі можуть стати гарними керівниками так як не мають лідерських якостей, не можуть керувати колектив, навіть якщо є висококваліфікованими спеціалістами.

Не є винятком важливість лідерських якостей в державних службовців, так як в органах державної влади також на сьогодні активно застосовуються методи управлінських підходів подібних до підходів, що використовуються в організаціях. Якщо розглядати лідерство в органах державної влади, то воно має важливе значення для загальної системи державного управління, адже саме через керівників здійснюється регулювання та управління органами влади, тому від керівника залежить як буде функціонувати колектив, що є йому підпорядкований.

Розвиток лідерства у контексті реформування державної служби, реалізації адміністративної реформи, визначення нового курсу розвитку Української держави є стратегічного умовою належного врядування в Україні. Вирішальна роль у цьому процесі належить службовцям нової генерації, лідерам в системі державної служби, талановитим, обдарованим керівникам, які володіють інноваційними персонально-технологіями, вміють ефективно вирішувати соціальні та управлінські конфлікти, успішно реалізують свій комунікативний потенціал, володіють вміннями формувати лідерів з кола своїх підлеглих

У розвинутих країнах існують національні програми щодо формування та розвитку лідерства. Лідерство передбачає здатність відчувати, аналізувати мотиви поведінки людей, інтегрувати їх, вливати на поведінку об'єкта з урахуванням потреб та цілей розвитку, відповідно це привертає увагу державної влади, так як застосування даних принципів допомагає розбудовувати та зміцнювати систему органів державної влади. Органи державної влади на сьогодні потребують нових підходів, методів, форм і стилів управління, які б відповідали призначенню органів влади. Таке застосування лідерства підвищить взаємовідносини між людьми, соціальними групами, інститутами суспільства та органами державної влади.

Підсумовуючи результати здійснено аналізу, констатуємо, що до принципово важливих рис, які зустрічаються у більшості досліджень із лідерства та корелюються із означеною вище сутністю лідерства слід віднести такі: цілісність особистості, відповідальність за власну поведінку і вчинки, духовність і моральність; цілеспрямованість і спрямованість на розвиток (у т.ч. на саморозвиток і розвиток інших). Наявність цих характеристик у керівника дає змогу йому здійснити вплив на послідовників (через бачення, натхнення та власний приклад) задля досягнення високої суспільно значущої мети на засадах довіри, поваги через призму цінностей і цінності людини. На підтвердження зазначеного скористаємося такою тезою: «Лідерство – це здатність впливати на інших, вивільняючи сили та здібності людей і організацій заради більшого блага» [1, с. 13]. Крім того, здійснений аналіз дає підстави:

- розглядати лідерство як вищий у порівнянні з адмініструванням і менеджментом еволюційний та якісний рівень управління;

- виявити основні види лідерства – індивідуальне та організаційне;

- констатувати основні типи лідерства – державне, політичне, підприємницьке, громадське, освітнє та ін.;

- ідентифікувати ключові функції / ролі лідера – архітектор, учитель, служитель – в умовах сучасних суспільних трансформацій.

Лідерство в органах державної влади займає вагомe місце та значення для роботи того чи структурного підрозділу, органу та всієї системи державного управління. Як вітчизняні так і зарубіжні науковці приділяють увагу цьому питанню, але на сьогодні залишається невизначеним велике коло питань стосовно розвитку лідерства в органах державної влади, так як деякі науковці пропонують реалізувати методи

які застосовуються в приватному секторі інші ж навпаки намагаються розробити специфічні форми, які будуть підходити лише для органів державної влади. Єдиним аспектом стосовно якого збігаються думки науковців це важливість лідерства в органах державної влади та підвищення його рівня за рахунок програм підвищення кваліфікації.

Література:

1. Harish P. Jagannath Measuring Progress of Tribal Education // Conference Paper: Measuring Progress of Tribal Education-Case Study of the Tribal Welfare Department of the Government of Andhra Pradesh, India. - 3rd OECD World Forum, 2009. С. 89

*Мяновська Діана Олександрівна,
Лазуренко Вероніка Максимівна
Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка", студентки ННІ ФЕУП, спеціальності 081
«Право», Група: 101-П*

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У ВИБОРЧОМУ ПРОЦЕСІ. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМАТИКА

За останні 20 років у світі досягнуто значного прогресу у просуванні принципу гендерної рівності. Уряди, ділові кола, профспілки, громадські організації докладають багато зусиль з подолання дискримінаційних стереотипів, що створюють перепони на шляху забезпечення рівності в суспільстві. Наразі гендерна рівність набуває пріоритетної уваги навіть у діяльності міжнародних фінансових організацій. Останнім часом на глобальному рівні з'явився ряд важливих політичних ініціатив із забезпечення комплексного гендерного підходу шляхом розвитку інституційних механізмів, нормативних заходів і технічної допомоги. Проте, попри величезні зусилля міжнародної спільноти, для жінок, як і раніше, існують реальні перепони в багатьох сферах, зокрема на ринку праці, де їх частка у високооплачуваних секторах невпинно скорочується.

Жінки слабше представлені на керівних посадах і серед тих, хто приймає політичні та управлінські рішення. І хоча наявність гендерної дискримінації визнається більшістю експертів, політиків та серйозно обговорюється науковцями, багато її форм і проявів залишаються в тіні і ще не стали предметом глибокого аналізу. З метою забезпечення принципу гендерної рівності під час виборів держави застосовують численні механізми, які сприяють розширенню можливостей залучення жінок у політичну сферу.

Серед цих механізмів найбільше значення мають:

- Закріплення у національному законодавстві принципу рівності прав жінок і чоловіків;
- Ухвалення спеціальних законів на міжнародному рівні;

- Утворення спеціальних інституцій, які займаються питанням гендерної рівності;
- Запровадження гендерних квот, які гарантують певний рівень представництва жінок на виборах;
- Дослідження стану гендерної рівності у конкретних країнах та ін.

Часто для того, щоб забезпечити гендерну рівність під час виборів, використовують спеціальні гендерні квоти. Вони є способом зменшення гендерної диспропорції та передбачають встановлення необхідної частки участі жінок у виборчому процесі, надання спеціальних пільг і заохочень у випадку їхнього дотримання [1].

Під гендерним квотуванням розуміють певну державну стратегію у сфері гендерної політики, яка має на меті збільшити гендерну рівність у виборах і політиці шляхом резервування певної кількості місць для осіб певної статі у виборчих списках, чи певної кількості місць у парламенті.

Варто зазначити, що незважаючи на те, що гендерні квоти можуть застосовуватись і до чоловіків, і до жінок, але, зважаючи на домінуючу роль представників чоловічої статі в різних ешелонах влади і на політичній арені, гендерні квоти зазвичай існують насамперед для захисту прав саме жінок. На сьогодні гендерне квотування використовується більшістю країн та поширене у всіх регіонах світу. Варто зазначити, що використання гендерних квот є тимчасовим механізмом, оскільки воно, насамперед, спрямоване на виправлення наявних у суспільстві стереотипів.

Гендерне квотування можуть використовувати як держава, так і політичні партії. У першому випадку такі квоти є загальнообов'язковими для усіх учасників виборчого процесу, у другому – добровільними. Формально вони можуть закріплюватися у Конституціях, виборчому законодавстві, спеціальних законах про рівні права і протидію дискримінації чи бути зафіксовані статутами політичних партій.[2]

На сучасному етапі розвитку суспільства питання гендерної нерівності посідають не останнє місце за актуальністю. Гендерна нерівність гальмує розвиток суспільства, що знаходить своє підтвердження у таких негативних наслідках, як зростання витрат на добробут і управління, зниження продуктивності праці, уповільнення економічного зростання. Саме тому досягнення гендерної рівності наразі стає центральним показником розвитку кожної країни, а в умовах глобалізації сучасне суспільство вимушено щоразу звертатися до проблем гендерної нерівності.

ООН відносить цю проблему до категорії глобальних і рекомендує державам змінювати існуючі гендерні моделі, орієнтовані на збереження системи нерівних цінностей і подвійних стандартів. В Україні останнім часом дещо покращилася ситуація з представництвом жінок в органах державної влади, дещо збільшилося число жінок-народних

депутатів. Наразі найбільші досягнення у сфері гендерної рівності спостерігаються на законодавчому рівні. Проте в багатьох інших сферах, у практичному втіленні суттєвого прогресу досягти не вдалося, що й зумовлює низькі позиції України в міжнародних рейтингах з гендерної рівності та значне відставання від європейських показників.

В Україні, як і раніше, для жінок існують реальні перепони на ринку праці, і їх коріння містяться у самій системі організації зайнятості та у проблемах, з якими стикаються жінки, прагнучи поєднати професійну діяльність з виконанням сімейних обов'язків. Частково проблеми жіночої зайнятості могли б бути вирішені за рахунок державної підтримки практики зайнятості неповний робочий час. На відміну від країн ЄС, в Україні така практика є мало поширеною. Крім того, зберігається гендерний дисбаланс і в оплаті праці, і в кар'єрному рості. Ці проблеми особливо загострюються сьогодні, в умовах підвищеного стресу та невпевненості в майбутньому, що є характерною рисою сучасної глобальної економіки.

У зв'язку з цим постає необхідність в дослідженні особливостей реалізації принципу гендерної рівності під час здійснення жінками своїх виборчих прав у процесі балотування до Верховної Ради України.[3] Відповідно до статті 24 Конституції України[4], громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками [1]. Залучення жінок на рівні з чоловіками у сферу політики – одна з найважливіших ознак забезпечення принципу гендерної рівності, проголошеного як міжнародними (Загальна декларація прав людини 1948 року, Міжнародний пакт про соціальні, культурні та економічні права 1966 року, Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод), так і національними актами (Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»). Питання доступу жінок до влади у міжнародно-правових звітах розглядається як один із критеріїв рівних можливостей та економічного добробуту суспільства. Так, згідно з даними Звіту з глобального гендерного розриву (Global Gender Gap), що готується Світовим економічним форумом (World Economic Forum), одна з 4 важливих сфер нерівності між чоловіками та жінками поряд з рівнем освіти та сферою охорони здоров'я стосується саме політичного представництва.

Лідером за часткою жінок у парламентах серед континентів прийнято вважати Північну та Південну Америки (30,6%), у Європі цей показник становить 28,5%. Частка жінок серед депутатів в парламентах Азії, на Близькому Сході та в Північній Африці становить менше 20%. Ірландія, Естонія, Швеція, Мальта та Фінляндія мають найкращі показники представництва жінок у Європейському Парламенті, у той

час, як Україна значно відстає від визнаних Європейським Союзом граничних показників залучення жінок в політику, займаючи лише 56-е місце у світовому рейтингу.

Підсумовуючи сказане, можна сказати, що усунення гендерної дискримінації у багатьох випадках залежатиме від розуміння проблеми, відповідної гендерної освіти, знання міжнародних стандартів і успішних прикладів з досягнення гендерної рівності. Лише послідовні терплячі кроки в цьому напрямі зроблять наші спільні зусилля помітними і таким, що призведуть до стабільності, рівності і справедливості.

Література:

1. Сучасні тенденції розвитку публічного права / За ред. проф. І. В. Дробуш; с.64

2. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії України / 2016, Центр Разумкова, видавництво “Заповіт”. с.5-7

3. Основні механізми забезпечення принципу гендерної рівності у виборчому процесі / Бучин М.А; Данчук Г.Д; с.13-14

4. Конституція України: стаття 24 /відомості Верховної Ради України, ст 24.

Мартьоха Анастасія Олегівна,

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», студентка ННІ ФЕУП спеціальності 081

«Право», група 101-П

СУЧАСНИЙ СТАН СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ

Соціальний захист – необхідний елемент функціонування будь-якої досить розвиненої держави. Концепція соціального захисту виникла наприкінці ХІХ – початку ХХ в. В широкому загально соціологічному змісті відповідний термін уперше з'явився в США в 30-х роках і поступово поширився в західній соціології для позначення системи мір, що захищають будь-якого громадянина від економічного і соціального прищиплення внаслідок безробіття, втрати або різкого скорочення прибутку через хворобу, народження дитини, виробничої травми або профзахворювання, інвалідності, старості, утрати годувальника, соціальні послуги з забезпеченням проживання, соціальні послуги з догляду вдома та надання соціальних послуг в умовах війни.

До основних напрямів соціального захисту можна віднести наступні: політика на ринку праці; політика оплати праці; сімейна політика; тендерна політика; соціальне обслуговування осіб похилого віку; боротьба з бідністю; соціальна допомога.

Соціальний захист являє собою, з одного боку, функціональну систему, тобто систему напрямків, по яких вона здійснюється, а з іншого боку – інституціональну, тобто систему інститутів, що її забезпе-

чують (державу, суд, профспілки й інші громадські організації). Право на соціальне забезпечення належить до другого покоління. Завдання держави полягає у тому, щоб створити соціальні програми і вести всебічну творчу роботу, яка б дозволила гарантувати проголошені соціальні права.

Реалізація суб'єктивного права особи на соціальне забезпечення вимагає належного юридичного механізму для цього. Основу юридичного механізму забезпечення конституційно встановленого права на соціальне забезпечення фізичних осіб становить законодавство про соціальне забезпечення, яке визначає організаційно-правові умови та механізм реалізації особами права на соціальне забезпечення. Зокрема, цій механізм включає:

1. Конституційні гарантії забезпечення прав і свобод людини, зокрема права на соціальне забезпечення. Згідно з Конституцією України право людини на соціальне забезпечення гарантується правом на: 1) життя (ст. 27); 2) повагу до гідності людини (ст. 28); 3) працю (ст. 43); 4) житло (ст. 47); 5) достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї (ст. 48); 6) охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст. 49); 7) судовий захист (ст. 55); 8) правову допомогу (ст. 59). Цей перелік не є вичерпним, але принаймні дотримання перерахованих прав сприяє належному здійсненню людиною права на соціальні виплати та отримання соціальних послуг.

Теоретичне обґрунтування зв'язку права на життя та права на соціальне забезпечення сьогодні є надзвичайно актуальним. Фахівці з прав людини у зміст права на життя не включають право на соціальне забезпечення, тобто право на захист від раптової втрати житла, відсутності будь-яких джерел до існування, голодування, холоду, ненадання елементарної медичної допомоги тощо. Спеціалісти з права соціального забезпечення у своїх теоретичних напрацюваннях поглиблено не вивчають зв'язок права соціального забезпечення та права на життя.

Станом на кінець квітня Міністерство соціальної політики продовжило працювати у режимі кризового надання соціальних послуг: рішення про їх надання приймаються протягом доби, оминаючи довгу процедуру узгодження. Стандартна процедура прийняття рішення про надання соціальних послуг передбачає проходження низки обов'язкових етапів¹, залученість кількох установ і по часу може займати до 10 робочих днів. Послуги надаються за рахунок коштів місцевих бюджетів, при цьому важливо також, що Мінсоцполітики рекомендує місцевим органам влади делегувати, за потреби, прийняття рішення про надання соціальних послуг безпосередньо тим установам, які їх надають.

Спрошена процедура застосовується до різних видів послуг, зокрема і до тих, що передбачають надання місця проживання. Наразі для прийняття рішення про надання послуг достатньо лише заяви від людини, яку вона може подати навіть і після того, як її безпосередньо було влаштовано у закладі, де вона одразу може задовольнити базові

потреби й отримати необхідний догляд. Потрапити до закладу за спрощеною процедурою можна буде і без документів — передбачається, що соціальні працівники ці надаватимуть допомогу з відновленням.

На кінець квітня за спрощеною процедурою до закладів інституційного догляду було влаштовано 4000 осіб.

Отже, право на соціальне забезпечення – це основне та суб'єктивне право, яке належить людині від народження і не може бути відчуженим; 2) вказане право знайшло міжнародне та конституційне визнання; 3) конкретизоване у галузевих правових актах щодо умов отримання соціальних виплат і надання соціальних послуг; 4) рівень (обсяг) соціальних виплат залежить від офіційно встановленого прожиткового мінімуму; 5) захист права на соціальне забезпечення можливий в адміністративному та (чи) судовому порядку.

Література:

1. Балашов А.М. Сучасні проблеми соціального захисту населення України // Економіка та держава. – 2013. – №1. – С. 82–84.

2. Борецька Н.П. Концептуальні основи соціального захисту населення /Экономические проблемы и перспективы стабилизации экономики Украины. – Донецк: ІЭП НАН України, 2013. – С. 25.

3. Кисільова Т. М. Соціальна політика в умовах глобалізації / Т. М. Кисільова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/table/jalilo18/011.htm>

4. ВІСНИК Вищої Кваліфікаційної комісії суддів України 2016

5. Кравченко В. В. Конституційне право України: Навчальний посібник / Кравченко В. В. – К.: Атіка, 2000. – С. 92-93.

6. Соціальний захист і війна в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cedos.org.ua/researches/soczialnyj-zahyst-i-vijnav-ukrayini-24-lyutogo-30-kvitnya-2022/>

7. ЗАКОН УКРАЇНИ Про соціальні послуги (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 18, ст.73)

Мазена Вікторія Романівна

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», студентка групи 101- ПУ

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ В УКРАЇНІ

Соціальний захист (соціальне забезпечення) – система суспільно-економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві тощо).

Національні системи соціального захисту сформувалися з урахуванням специфіки економічного, соціального й культурного розвитку країн. Однак, попри відмінності в шляхах розвитку й особливостях організації, якості й обсязі послуг, а також у методах фінансування, всі

системи соціального захисту функціонують на основі єдиних принципів.

Принцип соціального забезпечення передбачає надання соціального захисту іншим категоріям населення (державні службовці, військові, діти-сироти тощо) і фінансування таких соціальних видатків за рахунок податкових надходжень у бюджет. На основі цього принципу відбувається фінансування державної соціальної політики, в тому числі програм в галузі охорони здоров'я, середньої та вищої освіти.

Соціальний захист населення стає актуальнішим саме тоді, коли суспільство, країна переживають важкі періоди, коли різко різко загострюються соціальні проблеми.

Причому їх рішення залежить перш за все, від можливостей матеріальної (фінансової) бази соціальної роботи, а також від суті і змісту державної соціальної політики.

Система соціального захисту є сферою важливо життєвих інтересів населення.

Соціальний захист в Україні має такі основні цілі:

- забезпечення рівня життя непрацездатного населення не нижче прожиткового мінімуму встановленого державою;
- протидія соціальному напруженню в суспільстві, що може бути зумовлене майновою, етнічною, релігійною чи іншою нерівністю.

Основними функціями соціального захисту в Україні є такі:

- реабілітаційна, покликана пом'якшувати наслідки бідності та інших негативних соціальних явищ;
- превентивна, яка полягає в запобіганні виникненню негативних соціальних явищ.

Соціальний захист в Україні має такі складові частини:

- Соціальне страхування — захист громадян від соціальних ризиків, що впливають на їх працездатність: хвороба, каліцтво, старість, та інші випадки, передбачені законом;
- Соціальна допомога — різні види соціальних виплат, дотацій, пільг, субсидій, що надаються особам, які потребують соціального захисту.
- Соціальна справедливість (соціальна солідарність) — компенсація впливу непередбачуваних негативних явищ, таких як техногенні катастрофи чи природні стихійні лиха.

В Україні призначаються такі види державної допомоги: — при вагітності та пологах; — одноразова допомога при народженні дитини (подати клопотання про призначення допомоги можна, скориставшись послугами офіційного сайту Кабінету Міністрів України; — із догляду за дитиною; — грошові виплати матерям (батькам), зайнятим доглядом трьох і більше дітей віком до 16 років (з 22.08.2005 документ, яким встановлювалися виплати даного виду державної соціальної допомоги втратив чинність); — із догляду за дитиною-інвалідом; — із тимчасової непрацездатності у зв'язку з доглядом за хворою дитиною; — на дітей віком до 16 років (учнів — до 18 років); — на дітей одно-

ким матерям; — на дітей військовослужбовців строкової служби; — на дітей, які перебувають під опікою, піклуванням; — тимчасова допомога на неповнолітніх дітей, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, або коли стягнення аліментів неможливе.

*Пономаренко Олександр Сергійович,
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
аспірант*

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ ЗНИЖЕННЯ ВПЛИВУ СУЧАСНИХ РИЗИКІВ: ДЕРЖАВНИЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Сучасну політику складно уявити без екологічної складової. Екологічна політика активно поширюється на міжнародному рівні і є взаємодією різних економічних, політичних і соціальних структур, спрямованих на реалізацію стратегій у сфері охорони навколишнього середовища.

Сучасні ризики, посилені, на жаль російською агресією, зайвий раз, підтверджують тезу про постійне удосконалення державних механізмів формування зокрема екологічної політики на різних рівнях управління.

Екологічна політика включає такі сфери, як раціональне використання природних ресурсів, охорона навколишнього середовища, екологічна безпека та відповідне інституційне середовище. Однак це основні з них, а також інші сфери цієї політики: збереження повітряних басейнів та водних і земельних ресурсів, збереження та розвиток зелених насаджень та екосистемних мереж, належне видалення відходів виробництва та споживання, зменшення споживання матеріалів, води та енергії, безвідходна технологія, екологічні ризики, зменшення регулювання тиску людини, екологічний менеджмент та аудит, екологічна експертиза, освіта, інформація, екоінформатика, економіка навколишнього середовища, соціальне партнерство тощо.

Функції в цій сфері політики включають експертне прогнозування, організацію, стабілізацію, регулювання, інтеграцію, орієнтацію на інноваційну цінність, ідентифікацію та освіту.

Закон України «Про основні засади (стратегії) національної екологічної політики України на період до 2030 року» викладає основні принципи національної екологічної політики. Це включає в себе використання таких інструментів, як: децентралізація та посилення ролі регіональної екологічної політики в екологічному менеджменті – передача повноважень окремим екологічним службам та регіонам, удосконалення екологічного законодавства та наближення до європейських стандартів, стратегічна екологічна оцінка, моніторинг та аудит, використання механізмів екологічного менеджменту, поширення інструментів міжгалузевого соціального партнерства в реалізації еколо-

гічної політики (особливо на регіональному рівні), посилення значення екологічної освіти з метою підвищення рівня екологічної свідомості громадян.

У нашій державі ще не повністю розроблена національна система екологічного менеджменту в європейській системній цілісності державного, громадського та корпоративного природокористування. Сьогодні загальнодержавні системи управління природоохороною діяльністю набули поширення, їх повноваження та функції передбачені Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Наша країна «монополізує» відповідальність перед навколишнім середовищем, що зменшує відповідальність наших природних користувачів, підприємств, землевласників та основних засобів. Існують певні відмінності між масштабами приватизації та природоохороною діяльністю та перевагою адміністративної відповідальності за шкоду довкіллю. Цей фактор гальмує процес розвитку національної системи екологічного менеджменту на європейській основі.

Особливістю сьогодення є те, що екологічні проблеми, які накопичувалися роками, мають вирішуватися за зовсім інших політичних та економічних умов. Тому еколого-економічні дослідження трансформаційного процесу, наукове пояснення стратегій екологічної політики, розробка теоретичних і системних основ формування регіональних систем екологічної безпеки є цілком реальними.

Як відомо, регіональна політика поділяється на соціальну, сільськогосподарську, промислову, гуманітарну, екологічну, науково-технічну сфери. Деякі з них мають кілька елементів - самостійну сферу значного територіального процесу та територіального регулювання. До структурних елементів регіональної гуманітарної політики належать національні, етнічні, культурно-освітні та язичницькі стосунки. Основними тенденціями регіональної політики є забезпечення «зеленого» зростання, відновлення якості всього регіонального потенціалу з екологічних та економічних причин, екологізація регіональної політики в контексті гармонізації геопросторових відносин між країнами. Тому основні напрями регіональної екологічної політики такі: повна і комплексна інвентаризація джерел забруднення, оцінка екологічної надійності об'єктів і виробничих систем, альтернативне розгортання робіт, пов'язаних зі створенням систем екологічного моніторингу, які найкращим чином використовують існуючі конструкції та обладнання, автоматизація процесу створення, збору, обробки та аналізу банків екологічної інформації, забезпечення ефективного використання екологічних фондів та встановлення оптимальних процедур управління їхньою діяльністю, розширення мережі заповідних територій різного рангу та реалізація спільних проєктів з сусідніми дружніми країнами тощо.

Таким чином, ризики, в тому числі і екологічні, посилені російською агресією, можуть бути мінімізовані лише шляхом тісної взаємодії

державних та місцевих органів управління, органів місцевого самоврядування, пересічних громадян та їх об'єднань при обов'язковому удосконаленні нормативно-законодавчої бази.

*Чупайда Діана Вікторівна,
Потапова Наталія Євгеніївна,
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», студентки ННІ ФЕУП, група 101-П*

ЕКОНОМІЧНА СТРАТЕГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Вісім місяців воєнного стану значно відбилися і вплинули на всі сфери життя нашої держави, зокрема, на економіку. Тому вже сьогодні відбувається розробка плану економічної стабілізації України у післявоєнній перспективі та виведення економіки з кризового становища, яке було і до повномасштабного вторгнення російської федерації.

Вибір і обґрунтування механізмів, що обумовлюють соціально-економічний розвиток, опираються на зовнішні та внутрішні інтереси країни, які пов'язані з реалізацією пріоритетів розвитку та стратегій [1, с.151]

Для розбудови європейської держави та пошуку Україною гідного місця у світовому економічному просторі необхідна розробка та обґрунтування нової концепції суспільного розвитку, в основі якої – сталий розвиток економіки та високий рівень соціальних стандартів життя населення.

Модернізація сучасної соціальної держави в Україні, проявляється у поступовому відході від першочерговості соціальної підтримки і спрямуванні зусиль держави на розвиток персональної ініціативи, активності працездатного населення, інвестування в соціальний капітал. [2, с.294]

Провідна роль інформаційних технологій у розвитку нової економіки пояснюється можливістю збільшення сил та інтелекту людини. За твердженням Р. Солоу, економічне зростання зумовлене технічним прогресом та впровадженням нових технологій не лише у виробничу сферу, а й у системи фінансів, освіти, охорони здоров'я та ін. [3]

В основу сучасної соціально-економічної стратегії будь-якої розвинутої національної економіки покладено такі пріоритети: [4]

- 1) економічне зростання – забезпечення росту виробництва та підвищення якості товарів, тобто поліпшення життєвого рівня населення;
- 2) повна зайнятість – надання роботи всьому економічно активному населенню;
- 3) економічна ефективність – максимальний результат за обмежених ресурсів;

4) економічна свобода виробників, споживачів та стабільний рівень цін;

5) справедливий розподіл прибутків, мусить відновити належну вартість праці й покінчити з динамікою «дешевої робочої сили», оскільки це шлях до деградації;

6) економічна забезпеченість існування непрацездатних членів суспільства.

Серед сукупності організаційно-економічних складових розвитку економічної системи, провідна роль належить інституційному забезпеченню, що формується під впливом наступних чинників: [5]

1) домінуючої суспільно-історичної ідеї, що відображає загальну суспільну думку щодо економічного розвитку в ретроспективі;

2) соціально-психологічних характеристик суспільства, що мають еволюційне підґрунтя та базуються на національній культурі, ментальності, особливостях етнічної поведінки та психологічних рисах певного соціуму;

3) політичних (конституційні норми, методи взаємодії між державою та підприємницьким сектором, політичною культурою, традиціями, неформальними правилами);

4) економічних (чіткі постанови, які визначають ефективні й не-ефектні види діяльності; права власності; ефективність банківської та фінансової систем; страхова система; система податків; децентралізована економічна система).

Сучасна модернізована соціальна держава в Україні - це держава, політика якої має пріоритетну соціальну спрямованість, що виражається у відповідному обслуговуванні державою громадянського суспільства, створенні необхідних та достатніх умов для реалізації економічних, соціальних та культурних прав людини, гарантуванні соціального захисту та соціальної безпеки людини, виходячи з соціально-економічних можливостей держави, на основі принципів справедливості, пропорційності та балансу інтересів суспільства і людини.

Література :

1. Третяк В. П. Аналіз підходів до формування стратегії соціально- економічного розвитку держави. Соціальна економіка. 2016. № 2. С. 151-156.

2. Руженський М. М. Теоретичні аспекти формування економічних основ соціального захисту населення в ринковій економіці. Соціально-трудова відносина: теорія та практика : зб. наук. пр. Київ, 2014. С. 294-298.

3. Berck P. Reflections on Solow's The Economics of Resources or the Resources of Economics Journal of Natural Resources Policy Research. URL : <https://doi.org/10.1080/19390450802504477>

4. Павлов О.В. Перспективи та напрями державного регулювання соціально-економічної сфери в умовах криз. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=175.pdf>

5. CJ Dalgaardt . Energy Distribution and Economic Growth. URL: https://www.econ.ku.dk/dalgaard/Work/Energy_long_version.pdf

Щур Наталія Олегівна

*ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»,
кандидат наук з державного управління, доцент кафедри
публічного адміністрування, заступник директора Інституту
підготовки наукових кадрів - начальник відділу докторантури*

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ

Сучасний етап розвитку України вирізняється великою кількістю криз, які виступають характерною рисою соціально-економічного розвитку країни. Заходи по реформуванню соціально-економічного розвитку продиктовані не лише внутрішніми умовами. Впродовж багатьох років в Україні вони формувалися не інтересами переважної більшості населення країни, а інтересами міжнародних організацій, в першу чергу МВФ. Тому вони не мають достатньої підтримки населення, що поглиблює економічну кризу та ускладнює процес виходу з неї.

Не оговтавшись від негативних наслідків Covid-19, наша країна зіткнулася з іншою загрозою - повномасштабним вторгненням Росії на територію України, що призвело до появи цілої серії негативних соціально-економічних ризиків не лише для України, але і набули глобального характеру. Потрібно зазначити, що в цілому, точно оцінити масштаби негативного впливу російської агресії на економічний розвиток України та інші країни практично неможливо. Тому, в таких скрутних для нашої держави умовах вкрай важливо забезпечувати повноцінне функціонування соціально-економічного розвитку всіх сфер суспільного життя на територіях, що були окуповані або де безпосередньо не ведуться бойові дії.

Загалом, конкретні негативні економічні наслідки російської агресії можна можемо розділити за наступними деструктивними чинниками:

□ у 2022 році за прогнозами ВВП впаде на понад 30%, а рівень безробіття становитиме 35% [1]. Оскільки падіння охопило всі галузі економіки, то прогноз Світового банку (прогноз виглядає більш реалістично), падіння ВВП України за рік становитиме 45%, а падіння промислового виробництва досягне 52% [2];

□ значні втрати людського потенціалу: військова ескаляція призвела до значної кількості загиблих, поранень та масового переміщення населення. За останніми даними, кількість українських біженців налічують більше 4 млн осіб, а внутрішньо переміщених осіб - 6,5 тис осіб [1, с. 4];

□ зниження економічної активності в країні, зростання цін, скорочення зарплат чи взагалі закриття підприємств. Руйнування критичної інфраструктури та житла призвели до закриття діяльності не тільки малого та середнього бізнесу, але і великих великих підприємств в зоні бойових дій. Загалом з початку війни Росії проти України пошкоджено, зруйновано або захоплено щонайменше: 54 адміністративні будівлі, 195 заводів та підприємств; 231 медичний заклад та 543 дитсадки; більше 300-т мостів; 10 військових аеродромів, вісім аеропортів і два порти; 151 об'єкт складської інфраструктури; 97 релігійних та 144 культурних об'єкти. Бойові дії призвели до пошкодження/зруйновано чи захоплення щонайменше 23,8 тис. км доріг та 33,7 млн. м2 житлового фонду [4, с. 14];

гуманітарна криза. Десятки мільйонів людей - як всередині країни, так і на окупованих територіях потребують допомоги [4, с.5].
загрози продовольчій та енергетичній безпеці країни;
скорочення обсягів ключових експортних позицій.

Зазначений комплекс проблем охоплюючи бюджетну політику (оподаткування, грошовий обіг та фінанси, кредитування та фондовий ринок) можливий лише на основі послідовної політики та чітко визначених стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку. Тому, для підтримки соціально-економічного розвитку країни головною передумовою є:

пошук та залучення інвестицій із різних джерел фінансування;
приділити особливу увагу подальшому розвитку інтелектуального потенціалу суспільства, визначивши науково-технічний прогрес, та підвищенню якості людського капіталу. Відповідно, науково-технічна політика країни має включати пріоритети, розробку та реалізацію цільових програм для їх досягнення;

одним із таких ключових напрямів розвитку має стати наукова й освітня діяльність;

інституціональна політика обов'язково має підтримувати інвестиційну активність забезпечуючи сприятливі умови для нововведень;
необхідно розробити дієвий механізм залучення інвестицій.

Таким чином, уряду необхідно впроваджувати додаткові заходи щодо зниження впливу негативних чинників на інвестиційний клімат в Україні, а саме:

досягнення національної згоди між різними політичними партіями та соціальними групами, щодо вирішення загальнонаціональної проблеми виходу з економічної кризи;

розроблення нормативно-правової бази інвестування;

боротьба з інфляцією та радикалізація боротьби зі злочинністю.

Література:

1. Тривала війна стає все більш вірогідною. Яка економічна політика потрібна Україні? Економічна правда. <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/08/14/690382/>
2. Економічна криза в розпалі: як українцям вижити в скрутні часи. Уніан. <https://www.unian.ua/economics/finance/ekonomichna-kriza-v-rozpali-yak-ukrajincyam-vizhiti-v-skrutni-chasi-novini-ukrajina-11919129.html>
3. Економіка регіонів України в умовах війни: ризики та напрямки забезпечення стійкості : науково-аналітичне видання / наук. ред. Сторонянська І. З. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», 2022. 70 с. (Серія «Проблеми
4. Соціально-економічні та гуманітарні наслідки російської агресії для українського суспільства. Пищуліна О., Юрчишин В., Маркевич К. Центр Разумкова. Київ 2022. - 277с.

СЕКЦІЯ 4. РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО ПРАВА: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Василишин Степан Володимирович
заступник директора з розвитку ПП «Оліяр»,
студент денної форми навчання Академії праці, соціальних
відносин і туризму, кафедри публічного управління та публічної
служби, спеціальність публічне управління та адміністрування

СТВОРЕННЯ МЕРЕЖІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДЛЯ ЛОБІЮВАННЯ ІНТЕРЕСІВ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ У ЗАКОНОТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Одним з головних чинників розвитку аграрного бізнесу є створення сприятливої нормативно-правової бази його функціонування. Але при законотворчості іноді можновладці можуть не знати проблем аграріїв або отримати від лобістів агрохолдингів хибну інформацію, а в результаті - приймаються закони, які суперечать задекларованим цілям щодо розвитку аграрного бізнесу. Оскільки розвиток фермерства це не тільки розв'язання питання безробіття, збереження сільських територій, екосистеми, але й продовольчої безпеки країни, конкретні рішення щодо інституційного забезпечення функціонування аграрного бізнесу мають бути виваженими, добре збалансованими, орієнтованими на досягнення суспільно та економічно важливих цілей і не базуватися на інтересах окремих зацікавлених суб'єктів політичних чи економічних відносин.

Якщо подивитись на досвід формування аграрної політики та конкретних політичних рішень в аграрному секторі у високорозвинених країнах, можна скрізь побачити спільні риси: наукове обґрунтування та тривалі громадські та експертні обговорення перед прийняттям будь-якого важливого рішення з одного боку, і сильний, законодавчо врегульований інститут лобізму – з іншого.[1, ст. 121]

Під «лобізмом» розуміється координована практика відстоювання інтересів різними економічними, етнічними чи політичними групами через встановлення та плекання стосунків з представниками всіх гілок влади в рамках, визначених законодавством. Другим боком лобізму є вплив на суспільну думку через формування тих чи інших меседжів у публічному просторі.

Сила лобіювання інтересів аграріїв не лише всередині країни, а, що більш важливо, на зовнішніх ринках. У зв'язку з цим, враховуючи світовий досвід, пропонуємо створити багаторівневий представницький орган по лобіюванню інтересів аграріїв України. [2, ст. 64]

Обґрунтована необхідність розвитку аграрного сектору організаційно-правової форми економіки України.

Агрохолдингізація сільськогосподарської діяльності призвела до вкрай негативних наслідків: гіперкапіталізації земельних банків агрохолдингів; зростання рівня сільського безробіття; зубожіння сільського населення, розвитку міграційних процесів та вимирання сільських територій; ущільнення ґрунтів та руйнації транспортної інфраструктури сільських територій, окислення земель сільгосппризначення; недотримання екологозберігаючих агротехнологій; використання отрутохімікатів та пестицидів, що впливає на екологію сільських територій; неконтрольоване використання ГМО; монополізації сільськогосподарської галузі, яка дозволяє кільком корпоративним власникам диктувати ціни на основні продукти харчування.

Сьогодні в Україні, як ніколи, з позиції соціальної ефективності, забезпечення зайнятості та трудової активності сільського населення, реалізації підприємницького потенціалу, збереження культурного осередку села, раціонального використання земельних угідь та розвитку сільських територій загалом, вагоме значення набувають саме розвиток аграрного бізнесу.

Розкриття характерних рис інституціонального середовища аграрного бізнесу в Україні, яке включає формальні та неформальні інститути, а також суб'єктів впливу. Інституціональна складова аграрного бізнесу формує дієві формальні та неформальні норми, правила й цінності.[3, ст. 221] Формальні норми та правила (інститути) представлені, сукупністю нормативних документів різного рівня впливу на аграрний ринок як цілісної інституційної структури та сукупністю відповідних інститутів та інституцій, які безпосередньо функціонують і забезпечують відтворення виробничого потенціалу аграрного бізнесу.

Основними функціями інституціонального середовища аграрного бізнесу є: оптимізаційна; інтеграційна; інформаційна; координуюча; стимулююча.

Розкриття структури та особливості публічного управління аграрного бізнесу в Україні. За останні два роки нормативно-правову базу функціонування аграрного бізнесу значно вдосконалено з акцентом на підтримку його розвитку, але результатом не стало стрімке зростання кількості аграрного бізнесу, на яке очікував Уряд.

Копіювання світового досвіду щодо публічного управління розвитку аграрного бізнесу в українських реаліях виявилось хибним, оскільки інституціональне середовище українського аграрного бізнесу відрізняється від країн ЄС та США.

Література

1. Дудка О. І. Механізми державного регулювання розвитку аграрного сектору України: дис. канд. держ. упр.: 25.00.02 / Дудка Олександр Іванович – Київ, 2017. – 174 с.

2. Забуранна Л.В. Соціально-економічні передумови розвитку аграрного виробництва в Україні / Л.В. Забуранна, Ю.О. Ярмоленко // Економіка АПК. - 2017. - № 12. - С. 64-68.

3. Заскалкіна О. М. Механізми державного регулювання інституціонального середовища в аграрному секторі економіки України : дис. канд. держ. упр. : 25.00.02 / Заскалкіна Оксана Михайлівна – Харків, 2018. – 242 с.

*Варанкін Кирило Сергійович,
Калюжна Ліна Марківна*

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», студенти спеціальності 081 П.*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ТРИВАЛІСТЮ РОБОЧОГО ЧАСУ ТА ПРАЦЕЗДАТНІСТЮ І РЕЗУЛЬТАТОМ РОБОТИ

В ефективності та правильності виконання роботи зацікавлений не лише роботодавець, а і сам працівник, оскільки від цього залежить його прибуток. Продуктивність праці в будь-якому випадку впливає на економічний розвиток країни і, як наслідок, на рівень життя населення. Адже, все взаємопов'язано, а праця - це один з трьох головних складових факторів виробництва. Саме від праці залежить рівень ВВП в країні та обсяги виробництва продукції. Оскільки між якісними та кількісними характеристиками працездатного населення та національним виробництвом існує така залежність, то потрібно приділяти велику кількість уваги саме на покращення якості роботи працівників в усіх сферах. Звичайно, існує велика кількість факторів, яка впливає на це, однак в свої науковій роботі я б хотіла приділити увагу саме тривалості робочого часу працівників.

Законодавство України не встановлює єдиної норми тривалості робочого часу на весь рік, бо ця норма залежить від багатьох аспектів: який робочий тиждень встановлено в організації, на підприємстві чи в установі (шестиденний або п'ятиденний); коли саме встановлено вихідні; якою є тривалість щоденного робочого часу. У зв'язку з цим в установах, організаціях та на підприємствах норма на рік тривалості робочого часу, як правило, визначається самостійно, але з дотриманням норм Кодексу законів про працю, а саме, вимог таких статей: 50-53, 67 та 73.

Стаття 50 Кодексу законів про працю України встановлює, що нормальна тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 40 годин на тиждень.

Також у випадку шестиденного робочого тижня тривалість роботи напередодні вихідних днів не повинна перевищувати 5 годин. Відповідно до частини третьої статті 67 даного кодексу, якщо святковий чи неробочий день збігається з вихідним, тоді вихідний повинні перенести на наступний після неробочого чи святкового. [1]

На законодавчому рівні в Україні були спроби збільшити норми тижневого робочого часу, шляхом внесення змін до Трудового кодексу України в 2013 році, що призвело б до збільшення до 12 чи навіть більше годин максимальної тривалості робочого тижня при введєднні на підприємстві режиму підсумованого обліку робочого часу та якщо це було б передбачено договором. Але даний законопроект не затвердили. На мою думку, це було цілком правильно, оскільки вченими не раз було доведено про зменшення продуктивності праці та погіршення фізичного та психологічного стану працівників при збільшенні тривалості робочого дня з 8 годин до 10 чи 12 годин. [2,с.63]

Більш того, я вважаю, що не можна ігнорувати той факт, що ми живемо в світі інновацій, який постійно змінюється. Навіть 40-годинний робочий тиждень корениться в індустріалізмі. В часи його впровадження більша кількість людей працювало саме на виробничих об'єктах, найчастіше саме - фабриках. В ті часи працювати поза робочим часом чи взагалі вдома було неможливо. Але на сьогоднішній день завдяки досягненням в області технологій з'явилась можливість працювати в будь-який час та будь-якому місці, при цьому не менш продуктивно. Є кілька досліджень, котрі показали, що співробітники значно щасливіші, здоровіші та продуктивніші,

коли вони працюють менш ніж 40 годин на тиждень. У період з 2000 по 2008 рік французький уряд обмежувало максимальну кількість робочих годин на тиждень до 35. У ході опитування французьких працівників більш ніж половина заявили, що вони більш щасливі, працюючи менше часу.

У 2015-2017 роках шведський будинок престарих провів дворічний експеримент, в ході якого його медсестри перейшли з роботи по вісім годин на роботу по шість годин за ту ж плату. За цей час відпустка через хворобу скоротилась на 10%.

Медсестри, які брали участь у випробуванні, стверджували, що вони були більш здоровими, енергійними та уважними. [3]

У порівнянні з іншими європейськими країнами, робочий час в Україні значно перевищує середню фактичну. Наприклад, в Німеччині максимальна тривалість робочого тижня складає 35 годин, в Данії - 33.1 година, в Нідерландах - 29.3 години. І як ми знаємо, рівень життя населення в цих країнах досить високий та вони займають провідні місця серед виробників та постачальників готової продукції. [4]

Таким чином, нам не можна ігнорувати той факт, що тривалість робочого дня значно впливає не тільки на продуктивність праці та якість результату роботи, а й на психо-фізичне та емоційне здоров'я людей. Тому потрібно більш детально розглянути всі аспекти та встановити оптимальне співвідношення робочого часу працівників та відпочинку. Адже в сьогоденні існує купа наукових-технологій, з'явилось значна кількість різних способів заробітку. Саме це потрібно використовувати з метою покращення якості виробництва. Якщо працівник буде морально та фізично здоровим, буде мати нормальний

графік та сон, то продуктивність його роботи буде набагато більшою, ніж за протилежних умов.

Література:

1. Кодекс законів про працю України, затверджений Верховною Радою УРСР від 10.12.1971 № 322-VIII, остання редакція від 06.08.2014, підстава 1253-18. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

2. Проект Трудового кодексу України № 2902 від 22.04.2013 (2 сесія VII скликання) Включено до порядку денного - 1655-VII від 02.09.2014 http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46746

3. Про скорочення робочого часу до сорока годин на тиждень: Конвенція МОП №47, 1935 // Конвенції та рекомендації, ухвалені Міжнародною організацією праці (1919-1964 р.): В 2 т. - Женева: Міжнародне бюро праці. - Т. 1. - С. 230-231

4. Про скорочення робочого часу до сорока годин на тиждень: Конвенція МОП №47, 1935 // Конвенції та рекомендації, ухвалені Міжнародною організацією праці (1919-1964 р.): В 2 т. - Женева: Міжнародне бюро праці. - Т. 1. - С. 230-231.

Владіміров Руслан Володимирович

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», студент група 601 МПУ*

СУДОВА СИСТЕМА В УМОВАХ ВІЙНИ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ

Зі зміною реалій сьогодення виникає нагальна потреба адаптації судової системи до нових реалій повномасштабної війни. В перші півтора місяці бойових дій, коли події розвивалися швидкоплинно, майже 20% судів не здійснювали правосуддя. З метою забезпечення доступу суб'єктів до правосуддя, Верховним судом оперативно здійснювалася зміна територіальної підсудності тих судів. Але, в той час, переважну більшість громадян, які опинилися в відносній близькості до активних бойових дій, турбувало, перш за все, збереження свого життя, життя близьких та майна, а вже потім – судові справи.

Варто зазначити, що 02.03.2022 Радою суддів України оприлюднено рекомендації щодо роботи судів в умовах воєнного стану. Зокрема, серед іншого, РСУ рекомендує по можливості відкладати розгляд справ (за винятком невідкладних судових розглядів) та знімати їх з розгляду, зважати на те, що велика кількість учасників судових процесів не завжди мають змогу подати заяву про відкладення розгляду справи через задіяння до функціонування критичної інфраструктури, вступ до лав Збройних сил України, територіальної оборони, добровільних воєнних формувань та інших форм протидії збройної агресії проти України, або не можуть прибути в суд у зв'язку з небезпекою для життя. Справи, які не є невідкладними, розглядати лише за наявності письмової згоди на це усіх учасників судового провадження [3].

Процесуальні кодекси України не містять ані окремого розділу, ані спеціальних норм, які регулювали б порядок здійснення судочинства в умовах воєнного стану. Тому, судді вимушені «притосовувати» чинне законодавство до нових реалій, тому, зараз гостро постають питання відкладення розгляду справи, зупинення провадження по справі, дистанційної участі осіб у судовому розгляді, повідомлення учасників про час та місце розгляду справи, поновлення/подовження строків.

Існують численні прецеденти, коли судді відкладають розгляд справи по декілька разів та не застосовують наслідків неявки учасників, передбачених ст. 223 ЦПКУ. В обґрунтування судді посиляються на зазначені вище роз'яснення РСУ від 02.03.2022 та на ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Однак, в свою чергу, такі дії можуть порушувати права іншої сторони по справі. Тому, на нашу думку, в кожному конкретному випадку, мають досліджуватися причини неявки та матеріали, що надані на підтвердження цих причин. Також, має враховуватись місцезнаходження суду та відповідного сучасника справи. Ще за часів пандемії хвороби COVID-19 було прийнято відповідні зміни до законодавства, які дозволяють учасникам брати участь у судовому засіданні дистанційно за допомогою засобів віде-конференцзв'язку (EasyCon тощо), а окремі процесуальні дії (подання, отримання процесуальних документів, ознайомлення з матеріалами справи) можуть вчинятись через систему «Електронний суд». Однак, на цей час не у всіх регіонах України належним чином працює електронний зв'язок, а велика кількість судів не під'єднана до «Електронного суду». Додатково слід зазначити, що чинне законодавство дистанційно вчиняти окремі процесуальні дії, однак не передбачає процедури відправлення судочинства дистанційно в цілому.

Щодо повідомлення учасників справи про час та місце її розгляду, маємо вказати, що з початку активних воєнних дій і до 20.06.2022 було закрито доступ до єдиного реєстру судових рішень та інформації щодо стану розгляду справ. За словами голови ДСА України О. Сальнікова, це було зроблено через необхідність захисту реєстрів від кібератак, а також з метою приховування інформації про «суддів і суди, які приймали рішення стосовно тих чи інших осіб, які могли б бути «цікаві» окупантам.» [6]. Безперечно, необхідність у захисті даних та життя суддів і учасників судового процесу існувала. Однак, закриття реєстрів було здійснено без нормативної підстави, що формально спричинило порушення базового принципу цивільного процесу, закріпленого ст. 8 ЦПКУ.

Також, на цей час існує проблема повідомлення про час та місце розгляду учасників справи, які перебувають на тимчасово окупованих територіях, за кордоном, або місце перебування яких невідомо. Наразі, єдиним законним способом повідомлення в такому випадку є публікація оголошення на веб-порталі судової влади в порядку, передбаченому ст. 128 ЦПКУ. Ще існує проблема втрачених проваджень в

судах, що перебували, чи зараз перебувають на не-підконтрольній території. Громадяни не мають можливості отримати копії судових рішень по відпо-відних справах, а також, захистити свої права, якщо рішення суду не було ухвалене. Якщо територія згодом була деокупована, то заінтересована особа може звернутися до відповідного суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження, або продовжити участь у розгляді справи. Однак, якщо суд, який розглядав справу, продовжує перебувати на окупованій території, то алгоритм, передбачений чинним процесуальним законодавством, має певні вади. Мається на увазі наступне. Якщо, по справі було ухвалене рішення, або провадження у справі закрито, то заінтересована особа, відповідно до ст. 490 ЦПКУ, має звертатись з заявою про відновлення втраченого провадження в суд, що розгля-дав справу, як суд першої інстанції. В ситуації, що склалася, це суд, до якого розпорядженням голови Верховного Суду «перенесена» підсудність. Але, якщо позов поданий, але провадження не закінчене, то існує великий ризик, при поданні аналогічної позовної заяви до суду, який зараз має право розгля-нути цю справу, отримати ухвалу про повернення позовної заяви, оскільки судом вже розглядається позов до тієї ж особи, з того самого предмету та тих саме підстав. Для запобігання цьому, до такої позовної заяви мають бути додані докази того, що провадження втрачене. Але, таким доказом є лише лист (довідка) того суду, який цю справу розглядав. Розуміємо, що отримати такий документ в суді на окупованій території майже неможливо, а спроби його отримати пов'язані з ризиком для життя та здоров'я зацікавленої особи.

На останнє, щодо процесуальних строків, слід зазначити, що ще під час введення карантину через хворобу COVID-19, Верховною Радою було передбачено можливість поновлення/подовження процесуальних строків, якщо їх порушення обумовлене карантинними обмеженнями, встановленими Кабінетом Міністрів України. На цей час, карантин продовжено. Однак, щодо воєнного стану, аналогічна норма у процесуальному законодавстві відсутня. Тому, питання щодо поновлення/подовження стро-ків, після завершення карантину, буде вирішуватись у загальному порядку.

Підводячи підсумки викладеного, слід резюмувати, що судова система України впоралася з викликом відкритої військової агресії, зберегла свою функціональність і успішно продовжує здійснювати правосуддя. Однак, це сталося не завдяки, а, скоріш, попри діюче на той момент проце-суальне законодавство, яке виявилося не пристосованим до випробування воєнним чи надзвичайним станом. Для запобігання такій ситуації в подальшому, на наш погляд, слід вдосконалювати процесуальне законодавство шляхом доповнення процесуальних кодексів окремим розділом, що регулює порядок здійснення правосуддя в умовах воєнного чи надзвичайного стану.

Серед особливостей здійснення цивільного судочинства в умовах воєнного стану зокрема, на нашу думку, слід передбачити можливість

обмеження принципу відкритості цивільного судочинства (щодо відкритих реєстрів), додаткові механізми повідомлення учасників справи про час та місце її розгляду, процедуру отримання копій судових рішень, що винесені судами, які згодом опинилися на окупованій території, додаткові механізми поновлення втраченого провадження, зокрема того, по якому ще не винесене рішення суду, або, врегулювати можливість повторного звернення з аналогічним позовом на підконтрольній території.

Література:

1. Громадянам має бути забезпечений доступ до правосуддя в умовах воєнного стану. Голос України: газета Верховної Ради України. 22.03.2022. URL: <http://www.golos.com.ua/article/357628>

2. Розпорядження про визначення територіальної підсудності справ. Портал судової влади України. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/terutor_pidsudnist/

3. Усім судам України! РСУ опублікувала рекомендації щодо роботи судів в умовах воєнного стану. Офіційний сайт Ради суддів України. 02.03.2022. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/news/usim-sudam-ukraini-rsu-opublikovala-rekomendacii-sodo-rooti-sudiv-v-umovah-voennogo-stanu>

4. Про внесення змін до Закону України “Про судоустрій і статус суддів” щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Проект Закону № 7315 від 26.04.2022. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39495>

5. Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану). Проект Закону № 7316 від 26.04.2022. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39489>

6. Державна судова адміністрація України в тестовому

Доценко Олена Михайлівна,

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», кандидат юридичних наук

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ТЕРОРИЗМУ В США

Сьогодні США справедливо вважається однією з провідних в інформаційному аспекті країн, що вимагає, у свою чергу, постійного розвитку і вдосконалення механізмів протидії інформаційним загрозам, зокрема інформаційному тероризму, як політичного, інституційного, так і нормативно-правового характеру. Тому, зважаючи на наявність в США ефективної нормативно-правової бази у сфері протидії інформаційним загрозам, якою регламентовано власне види інформа-

ційних загроз, заходи та інституції протидії їм, а також компетентні та інституції, які ці заходи застосовують загрози в інформаційному просторі, регулює заходи протидії їм та окреслює компетентні в цій сфері органи та інституції.

Метою даного дослідження є огляд інструментів нормативно-правового регулювання протидії інформаційному тероризму в США.

Серед нормативно-правових актів, що стали базою для нормотворення в інформаційній сфері, слід виділити Закони США: «Про захист інформації» (1906 р.), «Про свободу інформації» (1966 р.), «Про охорону персональних даних» (1974 р.), «Про захист федеральних комп'ютерних систем» (1977 р.), «Про підробку засобів доступу, комп'ютерне шахрайство та зловживання» (1984 р.), «Про комп'ютерне шахрайство та зловживання» (1986 р.), «Про таємність електронного зв'язку» (1986 р.), «Про комп'ютерну безпеку» (1987 р.), «Про удосконалення комп'ютерної безпеки» (1997 р.) тощо.

Терористичний акт 2001 року в США став поштовхом до вчинення ряду кроків для правового врегулювання протидії інформаційному тероризму. Зокрема, у 2001 році було прийнято Закони США «Про посилення повноважень спецслужб» (визначав компетенцію у сфері моніторингу Інтернет-активності з боку ФБР) [14], «Про патріотизм» (надавав повноваження ФБР та поліції щодо електронного підслуховування) [12]; «Про боротьбу з тероризмом» (визначав повноваження ФБР щодо прослуховування приватних переговорів) [1]. У 2002 році було прийнято Закони США «Про внутрішню безпеку» (створено NET Guard («мережеву гвардію») та визначено заходи щодо відповідальності за правопорушення в галузі високих технологій) [4]; «Про підвищення кібернетичної безпеки» (визначено заходи відповідальності хакерів та компетенцію поліції в сфері перехоплення інформації, а також повноваження Національного центру боротьби з тероризмом) [2].

Не можна не звернути увагу на значення стратегій США в сфері безпеки інформаційного (кібер-) простору та протидії інформаційному тероризму, що представлено у Табл. 1.

Таблиця 1
Стратегії США у сфері протидії інформаційному тероризму

Назва стратегії	Значення
<i>Національна стратегія безпеки кіберпростору (2003 р.)</i>	Визначено ключові цілі щодо забезпечення безпеки кіберпростору, у тому числі від актів кібертероризму (мінімізувати національну вразливість до кібератак; попереджувати кібератаки проти критичної інфраструктури держави; зменшувати шкоду від кібератак та час на відновлення), а також головні національні пріоритети в цій сфері (забезпечення безпеки національного кіберпростору; розроблення національних програм щодо зменшення загроз в кіберпросторі та уразливості до них, а також щодо

	<p>навчання та інформування в цій сфері; створення національної системи реагування на загрози кіберпростору; міжнародне співробітництво у сфері кібербезпеки.</p> <p>Зроблено наголос на ролі недержавного сектору у сфері протидії кібертероризму, зокрема стимулювання ринку технологій та обміну інформацією, а також відновлення об'єктів критичної інфраструктури після кібератак.</p> <p>Визначала положення щодо створення механізму протидії кіберзагрозам, зокрема кібертероризму, засобами державного та приватного секторів.</p>
<i>Національна воєнна стратегія США (2004 р.)</i>	<p>Визначено положення про те, що військові переваги у кіберпросторі підвищують загальну потужність держави; серед ключових ідей – протидія тероризму в цілому.</p>
<i>Національна воєнна стратегія операцій у кіберпросторі (2006 р.)</i>	<p>Визначено положення щодо активних заходів протидії посяганням у кіберпросторі: радіоелектронна боротьба; операції в інформаційних та комунікаційних мережах; психологічні операції; операції в інформаційно-комунікаційних мережах.</p>
<i>Стратегія національної безпеки (2010 р.)</i>	<p>Надано характеристику кіберзагроз; визначено положення, що кібератаки є підставою для застосування воєнного удару у відповідь.</p>
<i>Міжнародна стратегія для кіберпростору «Процвітання, безпека та відкритість у мережевому світі» (2011 р.)</i>	<p>Визначено можливість здійснення права на самозахист (як економічні, інформаційні, дипломатичні, так і військові засоби реагування) у відповідь на загрози об'єктам інформаційної інфраструктури.</p>
<i>Стратегія національної безпеки (2017 р.)</i>	<p>Визначено інформаційну безпеку одним з головних пріоритетів держави.</p>
<i>Національна кіберстратегія США (2018 р.)</i>	<p>Визначено основні напрями («стовпи») діяльності США у сфері захисту кіберпростору : захист американського народу, Батьківщини та американського способу життя; сприяння процвітання США; збереження миру через силу; розширення впливу США. Зроблено акцент на попереджувальних кіберопераціях.</p>
<i>Національна воєнна стратегія США (2018 р.)</i>	<p>Введено поняття об'єднаних комбінованих сил (сили, що проводять бойові дії як в традиційному просторі, так і в кіберпросторі, інтегруючи зусилля задля досягнення військової переваги над конкурентами.</p>

Складено автором за [7–11; 14–16].

Зважаючи на те, що мережа пристроїв, що підключені до Інтернету, постійно зростає, в тому числі, й використання їх урядом та державними органами США, актуалізується необхідність забезпечити безпеку.

ку використання цих пристроїв. У 2019 році було прийнято Закон США «Про вдосконалення кібербезпеки Інтернету речей», яким було регламентовано нові ринкові механізми купівлі-продажу Інтернету речей. Цей закон та містить вимогу для уряду купувати лише такі пристрої, що відповідають стандартам кібербезпеки, що підвищує захист державних агентств від загроз викрадення критичної інформації через використання Інтернету речей [6; 13].

Отже, виходячи з наведеного можемо зазначити, що нормативно-правова база США щодо захисту інформаційної сфера та протидії інформаційному (кібер-) тероризму є достатньо сформованою. Проте, перманентний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій вимагає регулярного перегляду та вдосконалення чинних нормативно-правових актів щодо засобів і заходів протидії загрозам в інформаційній сфері, адже збільшується й кількість та якість технологій, що можуть бути використані як зняряддя атак на інформаційну сферу, зокрема в руках інформаційних та кібертерористів. Тобто цей процес має бути постійним і відповідати сучасним реаліям. Досвід США з нормотворення щодо протидії інформаційному тероризму та загрозам в інформаційній сфері може бути використаний і в Україні для забезпечення захисту національного інформаційного простору.

Література:

1. A bill to combat terrorism and defend the Nation against terrorist acts, and for other purposes. 2001. URL: https://www.epic.org/privacy/terrorism/ata2001_text.pdf (Last Accessed: 03.11.2022).
2. Cyber Security Enhancement Act of 2002. H.R. 3482. July 16, 2002. URL: <https://www.congress.gov/107/bills/hr3482/BILLS-107hr3482rfs.pdf> (Last Accessed: 03.11.2022).
3. Description of the National Military Strategy 2018. URL: https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Publications/UNCLASS_2018_National_Military_Strategy_Description.pdf (Last Accessed: 03.11.2022).
4. Homeland Security Act of 2002. 6 USC 101 note. Nov. 25, 2002. URL: https://www.dhs.gov/sites/default/files/publications/hr_5005_enr.pdf (Last Accessed: 03.11.2022).
5. International Strategy for Cyberspace. Prosperity, Security, and Openness in a Networked World. May, 2011. URL: https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/rss_viewer/international_strategy_for_cyberspace.pdf (Last Accessed: 03.11.2022).
6. Internet of Things Cybersecurity Improvement Act of 2019. S. 734. URL: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-bill/734/text?q=%7B%22search%22%3A%5B%22s.+734%22%5D%7D&r=1&s=4> (Last Accessed: 03.11.2022).
7. National Cyber Strategy of the United States of America. September 2018. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp->

content/uploads/2018/09/National-Cyber-Strategy.pdf (Last Accessed: 03.11.2022).

8. National Security Strategy of the United States of America. December 2017. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf> (Last Accessed: 03.11.2022).

9. National Security Strategy. May 2010. URL: https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf (Last Accessed: 03.11.2022).

10. The National Military Strategy of the United States of America. A Strategy for today; A vision for Tomorrow. 2004. URL: <https://history.defense.gov/Portals/70/Documents/nms/nms2004.pdf?ver=2014-06-25-123447-627> (Last Accessed: 05.05.2020).

11. The National Strategy to Secure Cyberspace. February 2003. URL: https://www.us-cert.gov/sites/default/files/publications/cyberspace_strategy.pdf (Last Accessed: 03.11.2022).

12. USA Patriot Act. HR 3162 RDS. October 24, 2001. URL: <https://epic.org/privacy/terrorism/hr3162.html> (Last Accessed: 03.11.2022).

13. Warner M. R. Bipartisan Legislation to Improve Cybersecurity of the Internet-of-Things Devices Introduced in Senate & House : press release of the Senator from the Commonwealth of Virginia. Mar 2019. URL: <https://www.warner.senate.gov/public/index.cfm/pressreleases?ID=88A88A37-AD5E-4C01-932D-A23684AAD7AE> (Last Accessed: 03.11.2022).

14. Петрик В. М., Присяжнюк М. М., Мельник Д. С. та ін. Забезпечення інформаційної безпеки держави : підручник; за ред. О. А. Семченка та В. М. Петрика. К.: ПАТ «Віпол», 2015. 672 с. URL: https://pidruchniki.com/82886/politologiya/zabezpechennya_informatsiyno_yi_bezpeki_derzhavi (Дата звернення: 03.11.2022).

15. Піскорська Г. А. Інформаційні загрози та Стратегія кібероборони США. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2012. Випуск 107 (Частина I). С. 206–213.

16. Черновол І. Інформаційна безпека США в контексті актуальних загроз і викликів. Травневі студії 2020: історія, міжнародні відносини : збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції / за ред. Ю. Т. Темірова. Вінниця : Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2020. Вип. 5. С. 67–69. URL: <http://jts.donnu.edu.ua/article/view/8277/8276> (дата звернення: 03.11.2022).

*Галаган Назар Валерійович
Карась Віталій Сергійович
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», студенти групи 301-П*

НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ТРУДОВОГО ПРАВА.

На сьогоднішній день, кожен громадянин рано чи пізно стикається із трудовим законодавством, хоча не завжди він це розуміє. Доволі важливо бути обізнаним із питань пов'язаних із трудовим правом, для цього не обов'язково працювати у цій сфері, обізнаність щодо даного питання стане в нагоді кожному. Основу складають джерела трудового права, які саме дають можливість вирішити проблемні аспекти, які постають перед нами.

Якщо розглядати сучасне трудове життя, то доволі складно сказати, що воно є ідеальним. Велика кількість людей вже протягом багатьох років виїжджає за межі України з метою пошуку роботи, неможливо одразу змінити цю проблему, але я вірю, що з часом це стане реальним.

Негативним аспектом є незадекларована праця, що є одним з пріоритетних напрямів діяльності Державної служби України з питань праці.

Це явище має своє негативне відображення на житті як усього суспільства так і всієї держави в цілому.

По перше, незадекларована праця знизилася можливість держави розвивати сучасну соціальну політику у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, пенсійного забезпечення.

По друге, вона створила недобросовісну конкуренцію між тими суб'єктами господарювання, які гарантують виконання зобов'язань щодо сплати податків, які взяли на себе, соціального забезпечення працівників та охорони праці.

Також, незадекларована праця дає роботодавцям необмежені можливості тиску на працівників.

Як правило, незадекларована праця найчастіше проявляється у таких формах:

економічна діяльність поза державної реєстрації;

наймана праця нехтуючи оформленням трудових відносин;

приховування від компетентних органів частини відпрацьованого робочого часу, а також заробітної плати;

маскування трудових відносин під виглядом інших форм діяльності (цивільно – правові відносини, фіктивна самозайнятість тощо).

У будь-який спосіб незадекларована праця має негативні наслідки як для працівників, так і для роботодавців.

Правельно оформлені трудові відносини можна вважати лише ті, у яких роботодавець уклав з працівником трудовий договір, офіційно повідомив про його працевлаштування державну фіскальну службу,

офіційно і в повному розмірі виплачує заробітну плату, сплачує за працівника єдиний соціальний внесок.

Мало хто розуміє усі негативні аспекти того, що собою влаштована неофіційно, ними слугують:

Немає гарантованого державою розміру заробітної плати;

Така особа позбавляється виплати заробітної плати своєчасно та не нижче мінімальної, а також офіційної відпустки, відпустки за доглядом за дитиною тощо;

Як висновок, доцільно зазначити, що наше законодавство працює щодо вирішення даного питання, так відповідно до статті 265 Кодексу законів про працю, а саме частини другої юридичні та фізичні особи підприємці будуть нести грошову відповідальність, у разі фактичного допуску працівника до роботи без оформлення трудового договору, тобто контракту.(8)

Також, підтвердженням того, що неправомірні дії щодо трудових питань будуть наказані, може слугувати все та ж стаття 265 Цивільно процесуального кодексу України, яка має назву “Відповідальність за порушення законодавства про працю”. У ній зазначені наслідки дій, що суперечать чинному законодавству.

Література:

1. Конституція України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Кодекс законів про працю
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

Жук Наталія Анатоліївна,

*Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування АПрНУ, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА: ПІЗНАВАЛЬНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Загальна теорія держави і права, фундаментальна методологічна юридична наука, дає безліч підстав для всебічного аналізу будь-яких феноменів/явищ соціальної сфери (у тому числі, публічного управління, дослідження якого, до речі, охоплюється її об'єктом) за допомогою своєї методології та на основі власного понятійно-категоріального апарату. І висвітлення у такий шлях у публічному управлінні аспектів, які неможливо розкрити за допомогою методології державного управління, політичних наук чи галузевих юридичних наук (зокрема, адміністративного права/процесу) є не лише цікавим, але й корисним для

комплексного розуміння як природи цього феномену, так і його місця серед інших суспільних, у тому числі, політико-правових, явищ.

Отже, окреслимо ключові для загальної теорії держави і права правові категорії/поняття, за врахування характеристик яких не лише можливо, але й актуально здійснювати аналіз публічного управління.

Таким, у першу чергу, є поняття основних загальних та специфічних закономірностей формування, розвитку та функціонування політико-правових явищ, виявлення яких і складає предмет загальної теорії. Викриття таких закономірностей стосовно публічного управління дозволяє встановити причинно-наслідкові зв'язки між різними його характерними особливостями, принципами, покладеними в його основу, етапами та станами його розвитку у різні часи та за різних історичних обставин, структурно-інституціональними показниками, функціями та іншими аспектами його внутрішньої організації та зовнішнього прояву та, відповідно, з етапами та станами розвитку, принципами, структурами й інституціями решти феноменів соціальної, у тому числі, політико-правової дійсності. Окрім цього, саме виявлення таких закономірностей у розвитку публічного управління дозволяють встановити та дослідити фактори, які здійснюють на нього вирішальний вплив, викрити передумови та встановити причини, які обумовлюють відповідні зміни в системі принципів, засадах організації, структурі або функціонування публічного управління.

По-друге, це характеристика процесу первісного виникнення держави і права, а також поняття держави та її ознаки. Адже саме з виникненням держави пов'язується поява власно публічного управління, як такого, що здійснюється не всередині відповідної спільноти (у тому числі, первісного суспільства) на громадських засадах і не є розділеним із процесом безпосереднього виробництва/здобуття матеріальних благ, а здійснюється відокремленою від решти суспільства спеціальною групою осіб, звільнених від участі у процесі безпосереднього виробництва/здобуття матеріальних благ, які займаються виключно функцією управління та забезпечуються за це матеріальною компенсацією за рахунок коштів решти членів громади через податки. Так само публічне управління відображає й важливу ознаку держави (в її академічному розумінні), що виявляється у монопольному праві держави власноруч формувати органи публічної влади та управління, які, у свою чергу, наділяються правом встановлювати загальнооб'язкові правила поведінки.

По-третє, це поняття соціальної природи держави і права, тобто їх соціального призначення. Останнє, нагадаю, проявляється у спрямованості діяльності держави, її механізму та правової системи в цілому на захист або вузько-класових (тоді йдеться про так звану класову державу) або загально-соціальних інтересів (у цьому випадку - про соціальну державу). Між соціальною природою держави (класовою або загально-соціальною) існує безпосередній причинно-наслідковий зв'язок із соціальною спрямованістю публічного управління: у першому випадку

воно буде націлено на задоволення інтересів виключно економічно пануючого класу шляхом усілякого придушення (у різних формах, прямими та непрямими способами) експлуатованих класів; у другому – на реалізацію загальнозначущих соціальних проєктів, на задоволення законних інтересів та потреб усіх верств населення шляхом гармонізації відносин між ними у всіх сферах життєдіяльності суспільства.

По-четверте, це поняття типу держави, яке дозволяє зрозуміти ключові параметри та принципи соціально-економічної організації суспільства та держави, як його надбудови, включаючи характеристику типу виробництва та визначення ключового суб'єкта власності (з точки зору формаційного (марксистського) підходу), або виявити набір тих духовно-культурних принципів, які визначають систему цивілізаційних цінностей держави (з точки зору цивілізаційного підходу). Публічне управління за такого підходу також розглядатиметься крізь призму характеристик типу, показники якого відповідатимуть показникам держави того типу, якій конкретна система публічного управління належить.

І ще однією важливою для всебічного розуміння феномену публічного управління категорією загальної теорії держави і права є поняття типу правової системи. Останній, нагадаю, обумовлений фактом належності правової системи конкретної держави до відповідної правової сім'ї (до речі, це поняття є ключовим у порівняльному правознавстві) – континентальної (романо-германської), англо-американської, традиційної (у тому числі, релігійної) або соціалістичної. Ці правові сім'ї, пройшовши різні історичні шляхи становлення і розвитку, відрізняються одна від одної структурою права, порядком перевірки законів на конституційність, правозастосуванням, правосвідомістю, і, нарешті, системою джерел права та визнання одного з них домінуючим серед інших. Так, в правових системах континентального типу таким є нормативно-правовий акт у вигляді закону; в англо-американських – судовий прецедент; в традиційних – релігійна догма або звичай; в соціалістичних – рішення керівної партії. Зрозуміло, що за таких обставин публічне управління не лише знаходиться в сфері дії усіх цих аспектів, але й становиться провідним їх носієм, відображаючи у кожному своєму елементі усі особливості, які притаманні правовій системі певного типу.

І це далеко не вичерпний перелік правових категорій, що охоплюються понятійно-категоріальним апаратом (методологією) загальної теорії держави і права, які можуть стати в нагоді в ході комплексного та всебічного аналізу публічного управління - вкрай значущого політико-правового феномену, який є не тільки складовою політико-правової дійсності, але багато в чому сам і обумовлює її.

*Зубченко Ілля Олександрович,
Копійка Олександр Юрійович
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», студенти групи 301 П*

РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО ПРАВА: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

З часу коли Україна набула незалежності пройшло понад 30 років, і попри те що наша держава пройшла довгий та складний час до нашого цьогогодення наша країна на даний час ще досі вважається такою, що шукає шлях для встановлення своєї самобутності.

На даний час наша правова система у нашій державі у сфері публічного адміністрування є такою, що розвивається. Про це свідчать більшість факторів у вигляді реформ, внесення змін до законодавства що охоплює все більшу й більшу сферу публічного управління.

Загальною, проблемою що великим чином уповільнює розвиток цієї галузі судячи з великої кількості скасованих нормативно правових актів є легковажність, щодо дотримання обов'язкової форми, порушення законодавчих актів, неповага яка проявлялася шляхом порушення прав та свобод громадян відсутність контролю щодо органів публічного адміністрування. Недотримання форми у багатьох випадках може тягнути за собою велику кількість процесуальних дій, щодо її оскарження. Також 2019 року існувала проблема щодо реформування органів публічного управління і вперте ігнорування вищесказаних правопорушень. Також став доволі скандальний законопроект під номером 2598, 2021 року провальні рішення влади щодо ліквідації місцевих держ. Адміністрацій але він є доволі неоднозначним через велику кількість як позитивних моментів що зміцнювала публічне управління та розвивала тему децентралізації що вже позитивно впливала а місцеву владу, так і завдавала доволі багато шкоди адже давала забагато уповноважень та прав.

Судячи, з боку місцевої влади, європейських партнерів було чути обурення що цього законопроекту тому 6 президент України Володимир Зеленський відклав даний законопроект.

Також однією з чергових спроб стала спроба вінесення зміни до внесення законодавства а саме проєкт «Про внесення зміни Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та ще niskи інших законів.

Про те, теорія практики, та інші проблеми були доволі давно були висвітлені у багатьох роботах іноземних дослідників і українських вчених. Також окремої уваги потребує увага стосовно кваліфікованих кадрів у системі органів публічного управління.

Виділення не виділений раніше частин загальної проблеми. Додатковою проблемою є низький рівень освітлення данної теми серед звичайних пересічних громадян, що скоріше є недоліком правової неосвідченості громадян. Не треба забувати, також проблеми котрі

постають перед посадовими особами котрі з'являються повсякчасно через постійно змінюючись нормативно правову базу котра нерозривно пов'язана з роботою органів публічної влади щодо покладених на них Конституцією повноважень на території територіальній одиниць, а саме районів і також відповідних областей, що великим чином впливає на коректну роботу, пов'язану із забезпеченням роботи спроможності системи яка гарантує забезпечення законності котре здійснюється органами місцевої влади.

Формування цілей статті. Метою данної тези є аналіз сучасних тенденцій розвитку публічного права а також вирішення проблем даної галузі.

Отже, перш за все, потрібно наголосити що публічне право на постійній основі знаходиться під впливом великої кількості факторів та тенденцій що зумовлюють його постійний суспільний розвиток.

Згідно, з данним етапом розитку на котрому перебувають відносини у сфері публічного управління, дана галузь набуває багато аспектів та виступає на кількох планах. Причиною цього слугує розвиток суспільних відносин у різних сферах, починаючи з економічної та закінчуючи відносинами управління у публічному та приватних секторах котрі нестримно еволюціонують за умов цьогодення .

Проаналізувавши тенденції, стосовно змін, котрі зачіпають суб'єктів котрі покладені на них обов'язків з управління потрібно визначити те, що на даний час Україна все-швидше набуває більше аспектів що приводять її до все більшої демократизації пов'язану з владою. На даний час за визначенням міжнародних партнерів Україна має великий успіх з прийняття рішень пов'язані з методами управління, взаємодією з населенням, участі в них звичайних громадян осіб, прозорості влади та залучення громадян щодо вирішення нисок важливих для територіальних громад рішень, що без сумнівно позитивно впливає а розвиток публічного права України, що зумовлено допомогою наших колег, союзників та тих же партнерів із-за кордону.

Що ж, на нашу думку потрібно розповісти про тенденції, котрі стосуються змін об'єктів сфери управління. Вони можуть простежуватись у великій кількості проблем, наприклад, ресурсах. Цей фактор може зумовити трансформацію відповідно до якої звичайне використання ресурсів переходить до їх відтворення. Це зумовлює преретворення ресурсу з засобу для управління на їхній об'єкт.

Також дуже позитивни є те, що на сьогоднішній час нарешті відбувається перебудова системи з публічного управління, метою якої є покращення зв'язків взаємодії між органами публічного управління та громадянами. Про те, не закритими являються питання пов'язані з покращенням системи публічного адміністрування та територіального устрою шляхом реформ через можливе набрання органами публічної адміністрації нездорових для суспільства рис. Через це, ми вважаємо, що згідно з думкою Ф.Фукуями про «децентралізовані органи котрі починають набувати авторитарних рис приречені на на провал як і

авторитарні держави, оскільки не можуть владнати інформаційні проблеми, що виникають у процесі їхнього функціонування» можна погодитись [1, с. 267]

На сьогоднішній день надзвичайно актуальними виступають велика кількість питань зв'язаних з забезпечення кадрами органів публічного управління добре кваліфікованими фахівцями державної служби, питання пов'язані зі швидкості прийняття відповідальних управлінських рішень. Тому як і було сказано трохи вище, органам публічного адміністрування не вистачає певного рівня фахівців котрі будуть здійснювати роботу органів управління, а пов'язано це з дефіцитом зв'язаного з знаннями у сфері публічного управління. Аналізуючі слова, Удовіка С.Л. котрий зазначив що «для ефективного функціонування державних служб, потрібно кардинально змінювати установку для державних службовців оскільки їхньою прямою функцією повинно бути скорочення документообігу та кількості ієрархічних зв'язків за рахунок розширення горизонтальних зв'язків» [2].

Тому у залежності від виду органів публічного управління потрібно проводити різні види реформ, а також збільшення частки позитивно вирішених питань.

На сучасному рівні розвитку у суспільстві з'являється велика кількість змін котрі відбуваються у сфері відношення між децентралізацією та централізацією. На сьогоднішній день, можна помітити явний перехід від формальної організації і прямісінько до відносин, організацій, зв'язків корпорацій та звісно культури. Корпоративне управління є засобом для організації з суспільних справ, який дає можливості, щодо змоги установалення різних видів урегулювання інтересів котрі з'являються між суб'єктами котрі є сторонами виходячи з договорів підписаними між сторонами, відповідно до Корпоративних норм [3].

На даний момент, ми вважаємо, є доречним розповісти про спосіб котрий і спричиняє розвиток нашої системи публічного права – Децентралізації. Децентралізація це один з найважливіших стежок до розвитку нашої публічного права тому-що у нашій державі та й переважно у всьому світі йдеться про еволюцію в суспільних відносинах котра й зобов'язує передачу влади від центральних органів публічного управління до місцевих та визначає умови за допомогою яких буде зорганізована їхня взаємодія [4]

Висновки і перспективи для подальших досліджень. Отже, ми вважаємо, що розвиток публічного права був досягнутий великою кількістю законодавчих актів, створення реформ, покращення системи освіченості серед працівників органів публічного управління, внесення глобальних змін пов'язаних соціально сферою та демократичною.

На нашу думку, варіантом для подальшого розвитку та публічного права –це продовження запровадження нових реформ, подальшого підвищення кваліфікації працівників даної сфери діяльності, передачу реальних владних повноважень місцевим органам самоврядування.

Також, не зайвим буде запозичення іноземного досвіду але за умови локалізації їх для звичайних громадян України. Ми вважаємо, що позитивним моментом для правової ситуації в Україні стало упровадження курсів «правової свідомості». На нашу думку це допоможе громадянам краще розбиратися у будь-яких сферах права що буде породжувати все нові та нові причини для подальшого розвитку публічного права.

Література:

1. Fukujama F. (2004), *Doverie: social'nye dobrodeteli i put' k процvetaniju* [Trust: Social virtues and a path to prosperity], AST, Moscow, Russian Federation.
2. Udovik, S.L. (1999), *Gosudarstvennost' Ukrainy: istoki i perspektivy* [Statehood of Ukraine: sources and perspectives], Vakler, Kyiv, Ukraine.
3. Stasyshyn, A.V., Kaplenko, H.V. and Komarnyts'ka, H. O. (2019), *Publichne upravlinnia* [Public administration], LNU imeni Ivana Franka, Lviv, Ukraine.
4. Zahurs'ka-Antoniuk, V.F. (2019), “Modern tendencies of state power decentralization and their realization in Ukraine”, *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 2., available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1391> (Accessed 10 March 2020).

*Кузьменко Олександр Васильович,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
доцент кафедри права, кандидат педагогічних наук, доцент*

РОЗВИТОК УЯВЛЕНЬ ПРО ВІКОВУ ОСУДНІСТЬ ТА КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ

Зростання молодіжної злочинності в сучасних умовах робить актуальним вивчення історії становлення вітчизняного законодавства про кримінальну відповідальність неповнолітніх. Давні пам'ятки законодавства не містять положень про особливості кримінальної відповідальності дітей. Лише в Соборному Уложенні 1649 р. зазначалося, що осіб віком до 15 років не слід допускати до цілування хреста, якщо вимагались свідчення під присягою. Слід зазначити, що це положення стосувалося не матеріального, а процесуального права. Тільки в Новоуказанних статтях 1669 р. з'явилося правило, яке забороняло карати смертною карою дитину віком до 7 років, якщо вона вчинить вбивство. Це була перша спроба законодавчого вирішення питання про вікову неосудність неповнолітніх, яка встановлювала певну межу здійснення кримінально-правового впливу на них. У Військовому статуті Петра I вказувалося, що покарання за крадіжку пом'якшується або особа взагалі не карається, якщо це дитина. У цьому випадку вона може бути віддана батькам на виховання. Проте в згаданому джерелі не були

визначені хронологічні межі дитинства. Разом з тим, зазначеним Статутом була закріплена ідея не тільки виключення відповідальності дітей, а й її пом'якшення [1, с. 14]. Нову спробу законодавчого вирішення питання про вікову неосудність було зроблено указом Катерини II в 1765 р., який тривалий час визначав особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх у Російській імперії. За цим указом була встановлена повна неосудність осіб віком до 10 років, а щодо дітей від 10 до 17 років передбачалося обов'язкове пом'якшення покарання [2, с. 419]. За магдебурзьким правом неповнолітні звільнялися від страти та тілесних покарань. До цієї категорії осіб відносилися хлопчики віком до 14 та дівчата до 13 років. Звід законів Російської імперії в редакції 1842 р. передбачав, що малолітніх осіб у віці до 10 років слід вважати повністю неосудними і віддавати без покарання на перевиховання батькам чи опікунам [3, с. 94]. У той же час особи віком від 10 до 14 років, які вчиняли злочин «з розумінням», підлягали відповідальності на загальних підставах, за винятком каторжних робіт та деяких інших покарань. Уложення про покарання кримінальні та виправні 1845 р. встановило, що особа може бути притягнута до відповідальності з 10-річного віку. Для більш старших дітей, що вчинили суспільно небезпечне діяння, встановлювалися пільгові умови призначення покарання. За необережні злочини неповнолітні не підлягали покаранням взагалі та віддавалися батькам та опікунам для домашнього виправлення. У випадку, коли щодо дитини приймалося рішення про позбавлення волі, згадане Уложення забороняло її тримання разом із дорослими злочинцями. Уложення 1845 р. було першим актом, який досить детально регулював особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх [2, с. 11]. Кримінальне уложення 1903 р. встановлювало, що діти до 10 років є неосудними. В той же час підлітковий і юнацький періоди (10 – 17 років) пов'язувалися з умовною осудністю. Інакше кажучи, неповнолітній підлягав кримінальній відповідальності лише в тому разі, коли було встановлено, що під час вчинення суспільно небезпечного діяння він усвідомлював характер своєї поведінки та керував нею. Кримінальне законодавство Російської імперії середини XIX – початку XX ст. передбачало можливість направлення дітей віком від 14 років, що вчинили злочин, на перевиховання до монастирів.

Першим правовим актом радянської влади про кримінальну відповідальність підлітків був декрет РСФРР від 14 січня 1918 р. «Про комісії для неповнолітніх». В цьому документі зазначалось, що суди та тюремне ув'язнення для згаданої категорії осіб скасовуються. Неповнолітніми тоді вважалися діти віком до 17 років. Справи про злочинні дії останніх входили до компетенції вказаних комісій. В той час влада вважала, що до неповнолітніх злочинців замість покарання слід застосовувати лише медико-педагогічний вплив. Ідеологічним підґрунтям такої кримінальної політики було тодішнє уявлення більшовицького керівництва, що дитяча злочинність є продуктом буржуазного суспіль-

ства. Але незабаром ця політика стає більш суворою. У березні 1920 р. вийшов декрет РНК РСФРР «Про справи неповнолітніх, які обвинувачуються в суспільно небезпечних діяннях». В цьому документі передбачалася можливість віддання підлітка віком від 14 до 18 років до суду, якщо він вчинив злочин і було недостатньо застосувати до нього медико-педагогічні заходи. В згаданому декреті мала місце політична складова. Радянський законодавець намагався виключити з правничої термінології термін «розуміння», який використовувався в буржуазному законодавстві Російської імперії. Тож в радянському законодавстві про кримінальну відповідальність неповнолітніх з ідеологічних причин втрачався інститут вікової осудності [4, с. 58]. Незважаючи на те, що кримінальне законодавство союзних республік за загальним правилом дублювало закони РСФРР, в УСРР діяли специфічні нормативні положення. Більше того, декрети УСРР в цій галузі були ліберальнішими в порівнянні з аналогічними актами РСФРР, бо передбачали ширший спектр можливостей для застосування до неповнолітніх правопорушників медико-педагогічних заходів. Починаючи з 1922 р., на зміну вказаним декретам прийшло кодифіковане законодавство. КК УСРР 1922 р. посилював кримінальну відповідальність неповнолітніх. В жовтні 1924 р. були прийняті Основні начала кримінального законодавства СРСР та союзних республік. Цей нормативний акт ще більш посилював відповідальність неповнолітніх за вчинення злочинів, бо на відміну від КК УСРР 1922 р. на перше місце ставив питання про застосування до підлітків віком від 14 до 16 років заходів судово-виправного, а не медико-педагогічного впливу. КК УСРР 1927 р. знову ставить на перше місце питання про застосування до зазначеної вище вікової підгрупи неповнолітніх злочинців медико-педагогічних заходів. Йшлося про: встановлення щодо підлітка опіки; віддання дитини під нагляд батькам або родичам; поміщення її до спеціальних виховних закладів. Дослідники зазначають, що КК УСРР 1927 р. переважно відтворював положення КК УСРР 1922 р. При цьому він був більш м'яким щодо неповнолітніх, ніж останній, бо розширював діапазон застосування до юних правопорушників заходів медико-педагогічного характеру. З 1935 р. знову посилюється каральна політика радянської влади щодо неповнолітніх. Постановою РНК СРСР від 7 квітня зазначеного року «Про заходи боротьби зі злочинністю серед неповнолітніх» було встановлено, що підлітки, починаючи з 12-річного віку, можуть бути притягнені до кримінальної відповідальності із застосуванням до них усіх заходів кримінального покарання. Підставою для цього могло бути: вчинення ними крадіжок; заподіяння насильства, тілесних ушкоджень, каліцтв; вбивство або спроба позбавлення потерпілих життя. В цьому ж році Президія Верховної Ради СРСР роз'яснила, що неповнолітні підлягають кримінальній відповідальності не лише за умисні, а й за необережні злочини. Постановою РНК СРСР від 31 травня 1935 р. «Про ліквідацію дитячої безпритульності та бездоглядності» були скасовані комісії для неповнолітніх. Перелік злочи-

нів, відповідальність за які починалася з 12-річного віку, був доповнений указом Президії Верховної Ради СРСР від 10 грудня 1940 р. «Про кримінальну відповідальність за дії, які можуть викликати аварію поїздів». Цим документом передбачалося, що діти, які розкручують рейки, підкладають на них предмети, що можуть викликати аварію поїздів, притягуються до кримінальної відповідальності із застосуванням всіх заходів кримінального покарання. Все це свідчить про посилення кримінальної відповідальності неповнолітніх в той час. Фактично в Україні тоді існувало два віки кримінальної відповідальності дітей: загальний (14 років) та знижений (12 років). Суд вже не повинен був щоразу ставити питання про застосування до неповнолітніх віком від 14 до 16 років заходів медико-педагогічного впливу, – це стало правом суду. До неповнолітніх злочинців застосовували в цей час загальні покарання і не було передбачено пільгових особливостей їх використання. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 31 травня 1941 р. був встановлений загальний для всіх союзних республік вік кримінальної відповідальності неповнолітніх. Зокрема, було передбачено, що неповнолітні за злочини, не вказані в указах від 7 квітня 1935 р. та від 10 грудня 1940 р., притягувались до відповідальності, починаючи з 14-річного віку. Це не потягнуло за собою жодних змін у КК УСРР 1927 р., оскільки віком, з якого починалась кримінальна відповідальність, і далі було 14 років. Черговим етапом у розвитку законодавства про кримінальну відповідальність неповнолітніх стали Основи кримінального законодавства Союзу РСР та союзних республік, прийняті Верховною Радою СРСР 25 грудня 1958 р. Відповідно до цих Основ був прийнятий КК УРСР 1960 р., за яким кримінальній відповідальності не могли підлягати особи молодше 14 років.

5 квітня 2001 р. був прийнятий новий КК України, в якому вперше в історії розвитку вітчизняного законодавства виділено окремий розділ, присвячений особливостям кримінальної відповідальності неповнолітніх.

Література:

1. Бурдін В. М. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні: монографія / В.М. Бурдін. – К.: Атіка, 2004. 240 с.
2. Василенко Н. П. Матеріали до історії українського права: В 2-х т. / Н. П. Василенко. – К.: Всеукр. Акад. наук, 1929. – Т. 1. 448 с.
3. Веселуха В. Соціальний і правовий статус неповнолітніх і його вплив на віктимну поведінку / В. Веселуха // Право України. – 1999. – № 7. – С. 93–97.
4. Кушнір П. Підлітки і злочинність / П. Кушнір // Вісник прокуратури. – 2000. – № 3. – С. 57 – 61.

Кутовий Владислав Михайлович
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка», студент ННІ ФЕУП, спеціальності 081
“Право”, група 101-П

РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО ПРАВА: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Після розпаду Радянського Союзу Україна мала всі правові, інституційні та політично волові передумови для декларування державної незалежності. З моменту проголошення відповідного Акту пройшло 28 років. Україна за цей час пройшла тяжкий шлях становлення, однак все ще залишається прикладом держави, яка з моменту досягнення територіальної незалежності знаходиться у пошуку своєї самобутності. У всіх сенсах значення цього слова.

Сучасний стан публічного адміністрування в країні є незадовільним, про що свідчить чисельне коло факторів, які репрезентують неефективну модель адміністративної, соціальної, економічної, культурної, духовної, наукової політики держави. Системна криза усіх соціально-економічних процесів в Україні вимагає перегляду чинних орієнтирів динамічного зростання, проведення кардинальних реформ та громадського переосмислення ролі державного апарату у процесі прийняття соціально значимих рішень.

Питання теорії, практики та актуальні проблеми публічного адміністрування вже були предметом дослідження вітчизняних та іноземних вчених, однак сучасні тенденції розвитку сектора публічного адміністрування недостатньо науково вивчені та обґрунтовані, а тому – є сенс стверджувати про необхідність подальшого дослідження заявленої до розгляду проблематики. Виходячи із зазначеного, основну мету дослідження становить вивчення та опис сучасних тенденцій розвитку сектора публічного адміністрування [2].

Проведений аналіз свідчить, що саме сервісізація є сучасною тенденцією розвитку сектора публічного адміністрування. Концепція сервісного публічного адміністрування охоплює теоретико-концептуальну ідеологію як нового державного менеджменту, так і «активізуючої» й «електронної» держави та передбачає реформування системи публічного адміністрування на якісно-нових засадах взаємодії громадського суспільства та держави, де потреби кожної особистості враховуються під час надання публічних послуг, надається можливість двостороннього контракту на основі раціонального використання і розподілення бюджетних коштів.[6]

Література:

1. Кульчицький С. Кому маємо дякувати за незалежність України? Україна Incognita. 2011. URL: <http://incognita.day.kyiv.ua/komu-mayemo-dyakovati-za-nezalezhnist-ukrayini.html> (дата звернення: 14.01.2020).

2. Про державний суверенітет України: Декларація Верховна Рада УРСР від 16.07.1990 № 55-XII. Відомості Верховної Ради УРСР. 1990 р. № 31.

3. Дацюк С. Суверенітет над майбутнім. Українська правда. 2018. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/5bb4683e7a8ea/> (дата звернення: 14.01.2020).

4. Панич О. Абсолютний суверенітет держави неможливий і навіть шкідливий. Громадське радіо. 2016. URL: <https://hromadske.radio/podcasts/hromadska-hvylya/absolyutnyu-suverenitet-derzhavy-nemozhlyvyu-i-navit-shkidlyvyu-panych> (дата звернення: 14.01.2020).

5. Сиволапенко Т. Л. Основні підходи до визначення поняття механізмів сервісно-орієнтованої держави. Молодий вчений. 2018. № 2(1). С. 355-358.

6. Козак В. І. Модернізація публічного управління в Україні на засадах сервісної моделі. Публічне адміністрування: теорія та практика. 2017. Вип. 2.

Королех Антон Павлович

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», студента група 601 МПУ*

АДАПТАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СУДОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

Повномасштабна війна не зупинила роботу органів судової влади, утім, внесла свої корективи до процесу переформатування мережі судів, яке передбачає судова реформа. Відтак напрацювання, зокрема й робочої групи при Комітеті Верховної Ради України з питань правової політики, щодо оптимізації мережі загальних місцевих судів після 24 лютого 2022 року потребують актуалізації та корекції.

Про це повідомив Голова Державної судової адміністрації України Олексій Сальніков, котрий сьогодні, 27 липня, перебуває з робочим візитом на Хмельниччині. "Мапа судів суттєво змінилася. Зараз потрібно зібрати інформацію щодо кожного суду України: у якому технічному стані його приміщення, як будемо планувати логістику, яке матеріальне забезпечення потрібно", – зазначив Олексій Сальніков на зустрічі з головою Хмельницького апеляційного суду Тетяною Спіридоною, начальником ТУ ДСА України в Хмельницькій області Любов'ю Школьник та начальником ТУ Служби судової охорони в області, полковником Сергієм Мельником.

За словами Голови ДСА України, наразі розглядається кілька варіантів укрупнення мережі судів, один з них – за принципом "один окружний суд – один район", проте доцільність і можливість його реалізації у регіонах ще вивчають.

Зараз є можливість вирівняти навантаження суддів апеляційних судів, позаяк розпочато процедуру відрядження суддів апеляційних судів, що розташовані на територіях, на яких ведуться бойові дії й територіальну підсудність яких було змінено.

Голова Державної судової адміністрації України наголосив і на гострому питанні фінансування судочинства: й без того невисокі бюджетні асигнування на 2022 рік на судову гілку влади після початку повномасштабної війни були ще скорочені, а це потребує оптимізації видатків і пошуку механізмів оптимального використання ресурсів. Власне, зустрічі з представниками судової влади в регіонах й дають можливість скоординувати та узгодити шляхи розв'язання проблемних питань функціонування судів в умовах воєнного стану й напрацювати спільну позицію, уважає очільник ДСА України.

Про покладення виконання обов'язків голів комісій з реорганізації (злиття) Відповідно до частини п'ятої статті 153 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", враховуючи листи голів комісій з реорганізації (злиття) судів, НАКАЗУЮ:

1. Покласти виконання обов'язків голови комісії з реорганізації (злиття) Хорольського районного суду Полтавської області, склад якої затверджено наказом ДСА України від 06.09.2018 № 449, на Пойду Тетяну Миколаївну, секретаря Хорольського районного суду Полтавської області – члена комісії, на період перебування у відпустці заступника керівника апарату цього суду – голови комісії Личковахи Наталії Василівни, з 26 лютого по 13 березня 2022 року.

2. Покласти виконання обов'язків голови комісії з реорганізації (злиття) Чорнухинського районного суду Полтавської області, склад якої затверджено наказом ДСА України від 06.09.2018 № 449, на Тихенко Наталію Василівну, головного спеціаліста з інформаційних технологій Чорнухинського районного суду Полтавської області – члена комісії, на період тимчасової непрацездатності керівника апарату цього суду – голови комісії Іванової Тетяни Борисівни, з 17 лютого 2022 року.

3. Покласти виконання обов'язків голови комісії з реорганізації (злиття) Великобурлуцького районного суду Харківської області, склад якої затверджено наказом ДСА України від 06.09.2018 № 453, на Грищенко Зою Анатоліївну, секретаря Великобурлуцького районного суду Харківської області – члена комісії, на період відпустки керівника апарату цього суду – голови комісії Яницької Марини Анатоліївни, з 24 по 25 лютого 2022 року.

4. Покласти виконання обов'язків голови комісії з реорганізації (злиття) Кегичівського районного суду Харківської області, склад якої затверджено наказом ДСА України від 06.09.2018 № 453, на Пічку Олену Володимирівну, консультанта Кегичівського районного суду Харківської області – члена комісії, на період відпустки керівника апарату цього суду – голови комісії Мирошенко Олени Вікторівни, 21 лютого 2022 року. 2

5. Відділу документального забезпечення та контролю (Парубченко Т. В.) довести копію цього наказу до Територіального управління Державної судової адміністрації України в Полтавській області, Територіального управління Державної судової адміністрації України у Харківській області, Хорольського районного суду Полтавської області, Чорнухинського районного суду Полтавської області, Великобурлуцького районного суду Харківської області та Кегичівського районного суду Харківської області. 6. Прес-службі (на правах сектору) (Пастухова В. М.) оприлюднити цей наказ у розділі "Нормативно-правова база" рубрики "Інше" офіційного веб-сайту ДСА України не пізніше наступного робочого дня за днем його видання.

Про втрату чинності наказом ДСА України від 18.07.2011 № 113 Відповідно до частини п'ятої статті 153, статті 159 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", з метою приведення наказів Державної судової адміністрації України у відповідність до законодавства НАКАЗУЮ:

1. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Державної судової адміністрації України від 18.07.2011 № 113 "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо складання протоколів про адміністративні правопорушення судовими розпорядниками".

2. Відділу документального забезпечення та контролю (Парубченко Т. В.) довести копію цього наказу до заступників Голови Державної судової адміністрації України, радників Голови Державної судової адміністрації України, керівників самостійних структурних підрозділів Державної судової адміністрації України, начальників територіальних управлінь Державної судової адміністрації України, голів Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів, апеляційних судів.

3. Начальникам територіальних управлінь Державної судової адміністрації України довести копію цього наказу до голів місцевих судів не пізніше наступного робочого дня за днем отримання цього наказу.

4. Прес-центру судової влади (на правах сектору) (Пастухова В. М.) розмістити цей наказ на офіційному веб-сайті Державної судової адміністрації України в розділі "Нормативно-правова база" рубрики "Інше".

Відповідно до частин п'ятої та сьомої статті 153 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", підпункту 3 пункту 9 Положення про Державну судову адміністрацію України, затвердженого рішенням Вищої ради правосуддя від 17.01.2019 № 141/0/15-19, з метою реалізації Державною судовою адміністрацією України визначених законодавством повноважень НАКАЗУЮ: 1. Внести в додаток 1 до наказу Державної судової адміністрації України від 10.08.2022 № 274 "Про визначення функцій та розподіл повноважень між заступниками Голови Державної судової адміністрації України" такі зміни:

1) пункти 1, 6, 7 розділу I викласти в такій редакції: "

1. Спрямує та координує роботу самостійних структурних підрозділів Державної судової адміністрації України (далі – ДСА України), її територіальних управлінь, державних підприємств, що належать до сфери управління ДСА України, визначених схемою спрямування та координації діяльності самостійних структурних підрозділів Державної судової адміністрації України, її територіальних управлінь, державних підприємств, що належать до сфери управління Державної судової адміністрації України, Служби судової охорони (далі – схема спрямування та координації).

6. Вносить Голові ДСА України пропозиції щодо застосування заохочень до керівників та працівників структурних підрозділів ДСА України та її територіальних управлінь, державних підприємств, що належать до сфери управління ДСА України, відповідно до схеми спрямування та координації, представлення їх в установленому порядку до відзначення державними та відомчими нагородами або накладення на них дисциплінарних стягнень.

7. Погоджує відповідно до схеми спрямування та координації призначення на посади та звільнення з посад працівників структурних підрозділів ДСА 2 України, начальників територіальних управлінь ДСА України, їх заступників, надання відпусток, призначення та звільнення керівників державних підприємств, що належать до сфери управління ДСА України." 2) пункти 1, 6, 7 розділу II викласти у такій редакції: "

1. Спрямує та координує роботу самостійних структурних підрозділів ДСА України, її територіальних управлінь, Служби судової охорони, державних підприємств, що належать до сфери управління ДСА України, визначених схемою спрямування та координації.

6. Вносить Голові ДСА України пропозиції щодо застосування заохочень до керівників та працівників структурних підрозділів ДСА України та її територіальних управлінь, Служби судової охорони, державних підприємств, що належать до сфери управління ДСА України, відповідно до схеми спрямування та координації, представлення їх в установленому порядку до відзначення державними та відомчими нагородами або накладення на них дисциплінарних стягнень.

7. Погоджує відповідно до схеми спрямування та координації призначення на посади та звільнення з посад працівників структурних підрозділів ДСА України, начальників територіальних управлінь ДСА України, їх заступників, надання відпусток, призначення та звільнення керівників державних підприємств, що належать до сфери управління ДСА України."

2. Затвердити схему спрямування та координації діяльності самостійних структурних підрозділів Державної судової адміністрації України, її територіальних управлінь, державних підприємств, що належать до сфери управління Державної судової адміністрації України, Служби судової охорони, що додається.

3. Визнати такими, що втратили чинність: 1) додаток 2 до наказу Державної судової адміністрації України від 10.08.2022 № 274 "Про визначення функцій та розподіл повноважень між заступниками Голови Державної судової адміністрації України"; 2) додаток 2 до наказу Державної судової адміністрації України від 23.08.2022 № 292.

4. Відділу документального забезпечення та контролю (Парубченко Т. В.) довести копію цього наказу до заступників, радників Голови Державної судової адміністрації України, керівників самостійних структурних підрозділів Державної судової адміністрації України, Служби судової охорони, апеляційних судів, місцевих адміністративних та господарських судів, 3 територіальних управлінь Державної судової адміністрації України, державних підприємств, що належать до сфери управління Державної судової адміністрації України.

5. Управлінню забезпечення діяльності керівництва Державної судової адміністрації України (Мельнікова М. О.) оприлюднити цей наказ не пізніше наступного робочого дня за днем його видання на офіційному вебсайті Державної судової адміністрації України в розділі "Нормативно-правова база" рубрики "Інше".

Таким чином, можна зрозуміти як з початку війни змінилася ситуація та устрій Державної судової адміністрації та інших підлеглих структурних підрозділів.

Література:

1. <https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/14/>
2. Наказ ДСА №83 22.02.22
3. Наказ ДСА №415 11.11.22

*Сулейманов Тамраз Ісмаїл-огли,
Костирка Владислав Віталійович
Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка», студенти ННІ ФЕУП спеціальності 081
«Право» група 101-П*

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Вже вісім місяців в Україні тривають повномасштабні бойові дії. Українці відважно здійснюють супротив військовій агресії на території України. Впровадження воєнного стану вплинуло на всі сфери суспільного життя нашої країни. Зміни торкнулись також судової системи. Навіть в такі непрості часи громадяни повинні мати можливість отримувати своєчасний доступ до правосуддя. Звісно, зміна судової системи стала очевидним для всіх явищем. Питання, які турбують зараз людей, в яких є проблеми з реалізацією їх прав, свобод і законних інтересів:

- як працює судова система в умовах воєнного стану;
- як розглядаються справи в судах в умовах воєнного стану ;
- яка черговість розгляду справ в умовах воєнного стану;

Складним є питання щодо реалізації права осіб на розгляд справ, які почали розглядати до початку війни на території України. Постипаючись на ст. 26 Закону України, на основі про правовий режим воєнного стану, слід звернути увагу, що правосуддя на території, на якій введено воєнний стан, здійснюється лише судами. На цій території діють суди, створені відповідно до Конституції України. Скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства Забороняється. Створення надзвичайних та особливих судів не допускається [1].

02.03.2022 Рада суддів України опублікували рекомендації щодо роботи судів в умовах воєнного стану, суддям пропонується відкладати розгляд справ (за винятком невідкладних судових розглядів) та знімати їх з розгляду, зважаючи на те, що учасники судових процесів не завжди мають змогу подати заяву про відкладення розгляду справи через задіяння до функціонування важливих об'єктів інфраструктури, вступу до Збройних сил України, територіальної оборони, добровільних військових формувань та інших форм протидії збройної агресії проти України, або не можуть прибути в суд у зв'язку з небезпечкою для свого життя. Справи, які не є невідкладними, рекомендовано розглядати лише за наявності письмової згоди [2].

Посилаючись на ст. 5 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у разі неможливості здійснення правосуддя судом з об'єктивних причин під час воєнного або надзвичайного стану у зв'язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо боротьби з тероризмом або іншими надзвичайними обставинами може бути змінено територіальну підсудність судових справ, що розглядаються в такому суді, шляхом її передачі до суду, який найбільш територіально наближений до суду, який не може здійснювати правосуддя, або іншого визначеного суду [3]

Можна стверджувати, що військові дії, а також запровадження воєнного стану стало викликом для всієї судової системи України. Тому питання урегулювання всіх судових інстанцій, та окремих аспектів роботи апарату під час воєнного стану буде актуальним, та в подальшому потребуватиме удосконалення судової системи України.

Література:

1. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>

2. Рекомендації Рада суддів України щодо роботи судів в умовах воєнного стану. URL:<http://rsu.gov.ua/ua/news/usim-sudam-ukraini-rsu-opublikovalarekomendacii-sodo-rooti-sudiv-v-umovah-voennogo-stanu>

3. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

Шарая Дарія Романівна
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
здобувачка групи УМІБ-61 факультету МЕВ та ТБ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ІЗОЛЯЦІЇ РФ

Прагнення уряду РФ повного контролю власного інформаційного поля та політика інформаційної ізоляції, що проводились останні декілька років, мали наслідком нав'язування «необхідного» для уряду РФ розуміння ситуації її громадянами та підміну достовірної інформації недостовірною, що зрештою призвело до масштабної підтримки громадянами РФ військових дій на території України. Інформаційна ізоляція розглядається як штучна регуляція інформаційного поля державою з тим, щоб стежити за поширюваною інформацією та коригувати її, а також вживати заходів до осіб, що поширюють «невігідні» державні думки та ідеї. Часто інструментами інформаційної ізоляції стають цензура, кібератаки, обмеження доступу до Інтернету, заборона використання VPN, пропаганда тощо. Легалізація використання наведених інструментів досягається шляхом прийняття нормативно-правових актів. Тож, з метою вироблення позицій та шляхів подолання негативних наслідків інформаційної ізоляції РФ для України і світу важливо визначити ті правові положення, що впроваджують інформаційну ізоляцію.

Отже, метою нашого дослідження є огляд та характеристика нормативно-правових актів як інструментів інформаційної ізоляції РФ.

Так, федеральний закон РФ «Про захист дітей від інформації, що несе шкоду їх здоров'ю та розвитку» (2012 р.), який впровадив інструменти більш жорсткого контролю друкованих ЗМІ й Інтернету та розширив повноваження Роскомнадзору (Федеральної служби з нагляду в сфері зв'язку, інформаційних технологій і масових комунікацій) порівняно з 2008 роком [5; 13].

У 2012 році було внесено зміни до федерального закону РФ «Про інформацію, інформаційні технології та захист інформації» (2006 р.), якими було санкціоновано блокувати сайти без рішення суду, а також впроваджено «чорний список» сайтів [1; 15]. Низкою правок і до вищевказаного закону і до закону «Про ЗМІ» (1991 р.), що були внесені пізніше, було надано доступ Роскомнадзору щодо блокування Facebook, TikTok, Instagram, Youtube, Google, нібито за блокування вільного потоку інформації до РФ [1].

У 2013 році було внесено доповнення до Кодексу про адміністративні правопорушення РФ, якими встановлювалася відповідальність за «пропаганду нетрадиційних сексуальних відносин серед неповнолітніх», що отримав назву в ЗМІ як «заборона гомосексуалізму». А в жовтні 2022 року у першому читанні одностайно був підтриманий депу-

татами Держдуми законопроект про «повну заборону пропаганди нетрадиційних статевих зносин». Тут мова йде вже про заборону і серед повнолітніх, причому цим законом пропонується внести зміни в ряд інших нормативно-правових актів, а саме до законів «Про інформацію», «Про ЗМІ», «Про підтримку кінематографу», «Про рекламу» тощо [4; 6; 8].

Федеральний закон «Про внесення змін до Федерального закону «Про інформацію, інформаційні технології та захист інформації» (2013 р.), більш відомий як «закон Лугового про блокування екстремістських сайтів», дозволив блокувати без рішення суду Інтернет-ресурси, які нібито заохочують екстремістську діяльність [3; 12].

Внесення змін у 2015 році до Закону РФ «Про засоби масової інформації» (1991 р.) містили положення про скорочення частки у власності ЗМІ, які можуть належати іноземцям, з 50% до 20% [7].

Зміни, внесені до федерального закону «Про персональні дані (2006 р.) у 2015 році, ставили під загрозу конфіденційність користувачів Інтернету в РФ, адже було встановлено вимогу, що їх персональні дані мають зберігатися лише на серверах РФ [3; 14].

У 2016 році знову було внесено зміни до Федерального закону «Про інформацію, інформаційні технології та захист інформації», а саме визначено зобов'язання осіб, які створюють новини, перевіряти їх та нести відповідальність за публікацію «суспільно значущої» інформації; також державні органи отримали повноваження ставити під сумнів «правдивість» статті і вимагати видалити її протягом 24 годин з моменту публікації. А у 2017 році шляхом доповнення зазначеного вище закону окремою статтею 15.8 було введено перші обмеження на VPN [4, 5; 15].

У 2016 році було прийнято так званий «пакет Ярової», який декларувався як антитерористичний та складався з двох федеральних законів: який містить у собі два Федеральні закони: «Про внесення змін до Федерального закону Про протидію тероризму й окремі законодавчі акти Російської Федерації в частині встановлення додаткових заходів протидії тероризму і забезпечення громадської безпеки»; «Про внесення змін до Кримінального кодексу Російської Федерації та Кримінально-процесуальний кодекс Російської Федерації в частині встановлення додаткових заходів протидії тероризму та забезпечення громадської безпеки». Цей «пакет» зобов'язав операторів зв'язку та Інтернет провайдерів зберігати інформацію про діяльність користувачів не менше 6 місяців і надавати її службам безпеки за запитом і без ордера [2; 9; 11].

Також у 2017 році було внесено доповнення до закону РФ «Про ЗМІ», відповідно до яких російські ЗМІ можуть визнаватися «іноагентами» і нести відповідальність, причому критеріями визнання є: ЗМІ достатньо мати іноземні кошти чи майно, або займатися політичною діяльністю [5; 14].

У 2022 році теле-, радіокомпаній заявили, що призупиняють репортажі в РФ через прийнятий у 2022 році закон «Про внесення змін до КК Російської Федерації і статті 31 та 151 Кримінально-процесуального кодексу Російської Федерації», широко відомий, як «закон про фейки». Так, за поширення нібито «фейкової інформації» про СРСР, «реабілітацію нацизму» та інформацію, що уряд РФ вважає неправдивими новинами про війну, закон передбачає позбавлення волі на строк до 15 років [3; 10].

Таким чином, РФ активно використовує ряд інструментів інформаційної ізоляції та закріплює їх використання на рівні нормативно-правових актів, в тому числі Кримінального, Кримінально-процесуального кодексів та Кодексу про адміністративні правопорушення. Прагнучи повного контролю над своїм інформаційним простором, веб-архітектурою, інформаційними правами громадян, нормативно-правові акти РФ містять положення, що дозволяють ізолювати внутрішній Інтернет, посягають на конфіденційність даних, право на інформацію та на свободу слова та діяльність ЗМІ.

Література:

1. Borzechowski E. Rosja blokuje Google News. URL: <https://naekranie.pl/aktualnosci/rosja-blokuje-google-news-1648128811> (Last Accessed: 03.11.2022).

2. Czubkowska S. Cyfrowa Żelazna Kurtyna spada nad światem. Rosja odcinana od globalnego internet. Spider'sWeb. URL: <https://spidersweb.pl/plus/2022/03/internet-runet-rosja-cyfrowa-kurtyna-splinternet-chiny> (Last Accessed: 03.11.2022).

3. Dvoskin E. A new iron curtain is descending across Russia's Internet. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/technology/2022/03/04/russia-ukraine-internet-cogent-cutoff/> (Last Accessed: 03.11.2022).

4. Russia: Freedom on the Net 2021 Country Report. Freedom House. URL: <https://freedomhouse.org/country/russia/freedom-net/2021> (Last Accessed: 03.11.2022).

5. Yabluchna A. How Russian propaganda works in the media. Ukraïner. URL: <https://ukraïner.net/russian-propaganda-media/> (Last Accessed: 03.11.2022). 5

6. Держдума РФ хоче карати за пропаганду «нетрадиційних стосунків». Суспільне. Новини : веб-сайт. URL: <https://suspilne.media/tag/propaganda/> (дата звернення: 03.11.2022).

7. Закон РФ «О средствах массовой информации» от 27.12.1991 № 2124-1 (ред. от 03.11.2022). URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_1511/ (дата звернення: 03.11.2022).

8. Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях от 30.12.2001 N 195-ФЗ (ред. от 04.11.2022). URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_34661/ (дата звернення: 03.11.2022).

9. Федеральный закон «О внесении изменений в Уголовный кодекс Российской Федерации и Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации в части установления дополнительных мер противодействия терроризму и обеспечения общественной безопасности» от 06.07.2016 N 375-ФЗ (последняя редакция). URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_201087/ (дата звращения: 03.11.2022).

10. Федеральный закон «О внесении изменений в Уголовный кодекс Российской Федерации и статьи 31 и 151 Уголовно-процессуального кодекса Российской Федерации» от 04.03.2022 N 32-ФЗ (последняя редакция). URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_410887/ (дата звращения: 03.11.2022).

11. Федеральный закон «О внесении изменений в Федеральный закон «О противодействии терроризму» и отдельные законодательные акты Российской Федерации в части установления дополнительных мер противодействия терроризму и обеспечения общественной безопасности» от 06.07.2016 N 374-ФЗ (последняя редакция). URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_201078/ (дата звращения: 03.11.2022).

12. Федеральный закон «О внесении изменений в Федеральный закон «Об информации, информационных технологиях и о защите информации» от 28.12.2013 N 398-ФЗ (последняя редакция). URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_156518/ (дата звращения: 03.11.2022).

13. Федеральный закон «О защите детей от информации, причиняющей вред их здоровью и развитию» от 29.12.2010 № 436-ФЗ (последняя редакция). URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_108808/ (дата звращения: 03.11.2022).

14. Федеральный закон «О персональных данных» от 27.07.2006 N 152-ФЗ (последняя редакция). URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_61801/ (дата звращения: 03.11.2022).

15. Федеральный закон «Об информации, информационных технологиях и о защите информации» от 27.07.2006 N 149-ФЗ (последняя редакция). URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_61798/(дата звращения: 03.11.2022).

Шумський Ігор Костянтинович
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка», к.ю.н., старший викладач

ПИТАННЯ ЩОДО СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

Суб'єктом будь-яких міжнародних правовідносини може стати сторона, яка володіє міжнародною правосуб'єктністю, поняття якої дещо відрізняється від загальноприйнятого поняття правосуб'єктності в національному праві.

Необхідно зауважити, що зміст терміну "міжнародна правосуб'єктність" в нормах міжнародного права не розкривається, існують лише теоретичні конструкції, що характеризують юридичну природу, підстави і межі міжнародної правосуб'єктності. Загалом міжнародну правосуб'єктність можна визначити як юридичну здатність особи бути суб'єктом міжнародного права. Зміст міжнародної правосуб'єктності утворюють основні права та обов'язки такого суб'єкта, що впливають з міжнародно-правових норм. [1 с. 52]

Отже, міжнародна правосуб'єктність по своєму походженню поділяється на фактичну і юридичну. Згідно з цим поділом існують дві категорії суб'єктів міжнародного права : первинні (суверенні) і похідні (не суверенні) :

1) первинні - держави , що володіють міжнародною правосуб'єктністю в силу свого виникнення, а також : народи і нації , що борються за своє самовизначення ; повстала і воюючі сторони; уряд у вигнанні ;

2) похідні - міжнародні міжурядові організації , специфіка юридичної природи яких виражається в тому , що вони як суб'єкти міжнародного права породжені волевиявленням держав, які зафіксували своє рішення в установчому акті.

Первинні суб'єкти міжнародного права (держави і борються нації і т.п) в силу властивого їм державного або національного суверенітету визнаються носіями міжнародно-правових прав та обов'язків.

Юридичним джерелом правосуб'єктності для вторинних (не суверенних) суб'єктів міжнародного права (міжнародні міжурядові організації) служать їхні установчі документи. Такими документами для міжнародних організацій є їх статuti, які приймає і затверджені первинними суб'єктами міжнародного права (держави) у формі міжнародного договору. [2 с. 67]

Однак суб'єкти міжнародного права не тільки мають права і несуть обов'язки, які з міжнародно-правових норм , але і володіють двома іншими характеристиками , що відрізняють їх від суб'єктів внутрішньодержавного права

Це такі відмінні риси суб'єктів міжнародного права :

1) суб'єкти міжнародного права, як правило, є колективним утворенням. Кожен суб'єкт міжнародного права має певні елементи організації. Так, в державі існує влада і апарат управління. У структурі бореться нації необхідним елементом є політичний орган, що представляє її всередині країни і в міжнародних відносинах, має відповідальність за діяльність нації.

2) суб'єкти міжнародного права мають здатність брати участь у розробці та прийнятті міжнародних норм, яка становить найважливіший елемент міжнародної правосуб'єктності. Суб'єкти міжнародного права (на відміну від більшості суб'єктів права внутрішньодержавного) - не просто адресати міжнародно-правових норм, а й особи, які беруть участь у їх створенні.

Тільки наявність всіх трьох вищевказаних елементів (володіння правами і обов'язками, що впливають з міжнародно-правових норм; існування у вигляді колективного утворення; безпосередня участь у створенні міжнародно-правових норм) дає підставу вважати те чи інше утворення повноцінним суб'єктом міжнародного права. [3 с. 137]

Основні права та обов'язки характеризують загальний міжнародно-правовий статус усіх суб'єктів міжнародного права. Права та обов'язки, властиві суб'єктам певного виду (державам, міжнародним організаціям і т.п.), утворюють спеціальні міжнародно-правові статуси даної категорії суб'єктів. Сукупність прав і обов'язків конкретного суб'єкта утворює індивідуальний міжнародно-правовий статус цього суб'єкта.

Література:

1. Тимченко Л.Д. Міжнародне право. підр. К. 2001. с. 570
2. Тимошенко А.С. Формирование и развитие международного права окружающей среды. М., 1986. с. 640
3. Бекашев К.А. Роль ООН в кодификации и прогрессивном развитии международного экологического права. Труды МГЮА №1/1997. С. 530

Черняхівська Вікторія Валеріївна

кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Міжрегіональної академії управління персоналом

СОЦІАЛЬНІ І ГЕНДЕРНІ ПРАВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Соціальні права надаються людині в цілях реалізації її інтересів, пов'язаних з життям у суспільстві. В історії формування соціальних прав виділяють три покоління: 1) з часів революцій в Європі (17-18 ст.): право на життя, свободу думки, слова, особистості, недоторкан-

ність житла, майна тощо; 2) соціальні, економічні та культурні блага, необхідність яких була визнана лише в середині 20 ст. у зв'язку з різними соціалістичними рухами, що виникли по всьому світу - право про дитинство і материнство, охорону здоров'я, освіту, свободу праці, соціальне забезпечення тощо та пов'язані із впливом держави на відповідні процеси; 3) з'явилося у зв'язку з усуненням глобальних проблем, що виникають у цілих народів і націй - право на інформацію, мир, сприятливе навколишнє середовище тощо.

Регулювання соціальних прав, в більшості випадків, здійснюється за рахунок компетенційної сутності виконавчої діяльності органів державної влади, органів суб'єктів та місцевого самоврядування. Наразі велика кількість соціальних прав забезпечується некомерційними організаціями, що дозволяє говорити про розвиток системи некомпетенційного регулювання за допомогою «третього сектора», що позитивно впливає на якість та кількість послуг, необхідних для реалізації соціальних прав.

У Загальній декларації прав людини [1] визнається кілька аспектів прав людей. Нерівність між чоловіками та жінками проявляється у всіх аспектах без винятку. Рівність - це важливе політичне зобов'язання, досягнення якого є довгостроковим процесом, у якому всі культурні, соціальні, політичні та економічні норми зазнають принципових змін. Однак, поняття «гендер» зазвичай ототожнюють зі статтю людини та/або сексуальною орієнтацією, що є невірним судженням.

Гендерні права - права та свободи громадян за гендерною ознакою як комплекс конституційних та інших цивільних прав, закріплених у публічному та приватному праві. Гендерні права найчастіше асоціюються з правами жінок, тому що в природному праві виділяється право сильного, що належить чоловікам. Права жінок, як відомо, є результатом прояву правової волі держави, яка на користь розвитку суспільства та держави встановлює рівноправність статей. У цьому плані рівноправність статей має кілька аспектів: як процес зрівнювання цивільних прав, незважаючи на природні статеві відмінності (виборчі права жінок, право на оплату праці на основі кваліфікації); як створення соціально-правових переваг для слабших суб'єктів права за допомогою компенсації природних відмінностей (право на додаткову відпустку у зв'язку з вагітністю; право на оплачувану відпустку з догляду за малолітньою дитиною та ін.); в матеріальному сенсі, а саме: отримання вигоди від правового становища як підстав отримання материнського капіталу; як правило, залишення дитини матері під час розлучення з наступною виплатою батьком дитини аліментів; відстрочення покарання під час вагітності; незастосування вищої міри покарання стосовно жінок. Отже, права жінок невіддільні від загальних цивільних прав.

Гендерні права не об'єднуються окремим нормативним документом, а є частиною загальногромадянських прав, основи яких регулюються суспільними відносинами. Ключове поняття «гендерні права» складається із соціально-психологічних та юридичних аспектів: «ген-

дерна» (прийшло із соціології та соціальної психології) та «гендерна рівність» (має юридичний зміст та є рівноправ'ям чоловіків і жінок у різних сферах суспільної діяльності). Отже, поняття «гендерна рівність» є результатом реалізації основних прав і свобод людини, закріплених у Загальній декларації прав людини, Міжнародному пакті про громадянські та політичні права [2], зокрема в ЄС - Європейській конвенції з прав людини [3]; Європейській соціальній хартії [4]. У цьому плані поняття «гендерна рівність» виходить із основних прав і свобод людини. Також й ООН на саміті зі сталого розвитку затвердив «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», у якому встановив 17 Цілей, зокрема й щодо дотримання соціальних та гендерних прав людини (цілі сталого розвитку 1-6, 8, 10 та 16) [5]. Найбільших успіхів у плані реалізації соціальних та гендерних прав людини досягли європейські країни, які сформували модель соціальної держави.

Так, у квітні 2017 року Європейська Комісія сформувала свою остаточну пропозицію, виконуючи Римський порядок денний [6], щодо створення Європейського стовпа соціальних прав (European Pillar of Social Rights - EPSR). EPSR складається з двадцяти принципів і прав, об'єднаних у три категорії у сфері зайнятості та соціальної політики, а також чотирьох конкретних законодавчих і незаконодавчих ініціатив щодо балансу між роботою та особистим життям, інформації для працівників, доступу до соціального захисту та робочого часу [7-8].

Підхід ЄС до гендеру відображає три основні концептуалізації рівності: рівне ставлення, надання юридичної рівності прав; рівні можливості, що забезпечують відмінний статус через позитивні дії; і рівний результат, що вимагає уваги до всіх аспектів і процесів, пов'язаних із відновленням/виробленням нерівності та сприяння їх трансформації шляхом, наприклад, мейнстрімінгу. Дійсно, ЄС представляє себе як «найпрогресивніший гендерний режим у світі» [9], навіть якщо гендерна нерівність зберігається в усіх його державах-членах.

Не стоїть осторонь процесів досягнення гендерної рівності й Україна, яка прагнути до євроінтеграції, формує та забезпечує дотримання гендерної рівності. Проте, основні аспекти, що характеризують розвиток цієї сфери потребують суттєвого розширення та доопрацювання. Адже наразі превалюють лише декларації у державному управлінні та місцеві гендерні ініціативи.

Соціальні та гендерні права людини значно порушуються у надзвичайних ситуаціях, зокрема у конфліктах, епідеміях. Так, Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні зафіксувала серйозні порушення міжнародного гуманітарного права та прав людини у війні в Україні [10]. У багатьох районах цивільна інфраструктура, включаючи заклади освіти та охорони здоров'я, була зруйнована або сильно пошкоджена росіянами. Внаслідок обстрілів було припинено постачання електроенергії, газу, їжі, води та інших предметів першої необхідності

населенню. Також Україна є найбільш замінованою у світі та забруднено навколишнє середовище у територіях бойових дій. Все це унеможливує реалізацію вищезазначених прав та вплив держави на ці руйнівні процеси. На нашу думку, такі ситуації потребують втручання міжнародних організацій та світової спільноти, оскільки є конвенції, що дозволяють дотримати таких прав людини навіть за умов війни.

Отже, соціальні та гендерні права взаємопов'язані, а гендерна рівність засвідчує соціальну спрямованість держави. При цьому досить важливим відкритим питанням залишається реалізація таких груп прав людини у випадку надзвичайних ситуацій.

Література:

1. Загальна декларація прав людини URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/the-universal-declaration-of-human-rights-full-version-> (дата звернення: 12.08.2022)

2. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 10.08.2022)

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 10.08.2022)

4. Європейська соціальна хартія (переглянута) (ETS № 163) (укр/рос) Рада Європи; Хартія, Міжнародний документ від 03.05.1996 № ETS № 163 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062 (дата звернення: 10.08.2022)

5. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda> (дата звернення: 11.08.2022)

6. Declaration, Rome, The (2017) Declaration of the leaders of 27 member states and of the European Council, the European Parliament and the European Commission, 25. 03. 2017 URL: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/25/rome-declaration/> (дата звернення: 11.08.2022)

7. EC (2017) Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Establishing a European Pillar of Social Rights, COM (2017) 250 final, Brussels, 26 April. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017DC0250> (дата звернення: 11.08.2022)

8. EC (2017) Commission Recommendation of 26.04.2017 on the European Pillar of Social Rights, C(2017)2600 final, Brussels, 26 April. URL: [file:///C:/Users/%D0%9B%D1%8E%D0%B4%D0%B0/Downloads/C\(2017\)%202600_1_EN_ACT_part1_v6.pdf](file:///C:/Users/%D0%9B%D1%8E%D0%B4%D0%B0/Downloads/C(2017)%202600_1_EN_ACT_part1_v6.pdf) (дата звернення: 11.08.2022)

9. Abels, G. and MacRae, H. (2016) Gendering European Integration Theory: Engaging New Dialogues, Barbara Budrich.

<https://doi.org/10.2307/j.ctvdf0cv9>

URL:<https://www.jstor.org/stable/j.ctvdf0cv9> (дата звернення: 11.08.2022)

10. Memorandum on the human rights consequences of the war in Ukraine URL:<https://rm.coe.int/memorandum-on-the-human-rights-consequences-of-the-war-in-ukraine/1680a72bd4> (дата звернення: 12.08.2022)

*Царінний Роман Олександрович,
Снігур Валентин Вячеславович,*

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», студенти групи 301-П*

ОХОРОНА ПРАЦІ ЖІНОК ТА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ, СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ПУБЛІЧНОМУ ПРАВІ

Актуальність теми дослідження в цілому обумовлена соціально-економічними причинами. Задля поліпшення сучасних реалій юридичного обороту трудових відносин потрібно ретельно вивчити стан в якому зараз знаходиться законодавство про працю в юридичній системі. Ми зможемо цього досягнути лише якщо виокремимо чітку межу між закономірностями та випадковостями які лежать в основі юридичних відносин, що торкаються питання охорони законодавством праці.

В наш час а саме, період активного розвитку суспільства, трудові правовідносини є ключовою складовою будь-якої економічної системи, «стрижень» всього комплексу суспільних відносин, оскільки саме від її характеру та досконалості безпосередньо залежить якість робочого життя, соціальна злагода в суспільстві, продуктивність праці та і в загалом соціально-економічний прогрес. Вразливою ланкою суспільства являються особи з інвалідністю. В суспільстві довгий час було прийнято таких осіб називати інвалідами, проте сучасні норми які закріплені в національному законодавстві визначають таких людей особами з інвалідністю і на нашу думку це правильне рішення, адже часто в повсякденному житті можна зустріти як слово інвалід використовують як щось образливе, а такими змінами фактично таких осіб прирівняли на рівні термінів до звичайних осіб але з певною особливістю, як от наприклад є неповнолітні особи які мають особливість а саме відсутність повної цивільної працездатності(окрім виняткових ситуацій),в свою чергу є дитина з інвалідністю. Відповідно до чинного законодавства, а саме Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» особою з інвалідністю є повнолітня особа зі стійким обмеженням життєдіяльності, якій у порядку, визначеному законодавством, встановлено інвалідність. В задачі держави входить і обов'язок в наданні таким особам захисту їхніх інтересів, щоб такі особи не відчували себе не потрібними, а також досить важливий аспект, це надання їм прав рівних за обсягом з іншими праців-

никами, проте з урахуванням їхнього стану здоров'я і взагалі фізичним функціям. Для реалізації даних завдань, існує Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».

Наступним колом осіб нашого дослідження є жінки. Не дивлячись на конституційне визначення рівності жінок і чоловіків, є сфери у суспільстві які мають певні особливості на рахунок цього питання. А саме однією із основних являється трудові правовідносини. Даний вид суспільних відносин регулюється на законодавчому рівні Кодексом законів про працю України. І саме в ньому знаходяться певні норми, які під приводом певних фізіологічних особливостей наділяє жінок деякими спеціальними нормами охорони праці і їхнього здоров'я. Для регулювання даного питання в Кодексі законів про працю виділено цілу главу XII, яка має назву «Праця жінок». Що ж, визначимо особливості жіночої праці в загалом та їх вплив на всі сфери суспільства.

Розглянемо в першу чергу розповсюджену в масах теорію гармонійного поєднання виробничої праці з материнством. Проте одразу маємо поставити під сумнів її правдивість, адже за такою теорією приховується факт експлуатації жінки. Суспільна думка не схильна вважати, що жінка взагалі не повинна працювати в суспільному виробництві. А навпаки, у світі склалось традиційне бачення певних професій виробничих спеціальностей, які визначаються як суто жіночі професії. Відповідно утворились галузі народного господарства, де жінки займають провідну роль. Наприклад це такі сфери, як охорона здоров'я і соціальний захист населення, громадське харчування і торгівля, народна освіта. Беручи до уваги фізіологічні особливості жіночого організму, національне законодавство з питань про працю, визначає певну кількість обмежень щодо виконання жінками певних видів робіт(важку працю, або і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах), а в деяких ситуаціях і взагалі надає певні переваги. Якщо розглядати позицію держави щодо ролі жінки то, що материнство, що виконання праці у суспільному виробництві, являються важливими. Проте яка із цих ролей буде виконуватись, залежить лише від вибору жінки. У разі вибору будуванні сім'ї та вихованні дітей, слід визначити, що такий вибір має визнаватись суспільно корисним і давати право за певних умов на матеріальне забезпечення при досягненні певного віку.

Не зважаючи на спосіб формування чинного законодавства враховане ним практичне застосування певних інститутів залишає купу прогалин якими можуть скористатися недобросовісні громадяни. Саме завдяки постійному аналізу та вказуванні на помилки й проблемні моменти законодавство поліпшується з подальшими поправками, це можна назвати своєрідною еволюцією законодавства шляхом спроб та помилок задля відбору більш ефективних та продуктивних змін, що мають бути втілені в життя з подальшим вирішенням болючих та проблемних моментів для законодавства. Наше дослідження направлене на детальний аналіз усього спектру питання правового регулювання в

публічному праві трудових прав певних категорій осіб, що у результаті допоможе вам глибше зануритися у переваги та недоліки чинного законодавства та підходів які використовуються фахівцями.

Література:

1. Кодекс законів про працю України: Затверджений Законом УРСР від 10.12.1971 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – Додат. до № 50. – Ст. 375. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

2. Про охорону праці: Закон України: Вводиться в дію Постановою ВР № 2695-XII від 14.10.92, ВВР, 1992, № 49, ст.669 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#n67>

3. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України :Назва Закону із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>

4. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України: {Вводиться в дію Постановою ВР № 876-XII від 21.03.91, ВВР, 1991, № 21, ст.253} URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>

Юшко Діана Дмитрівна

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», студентка ННІ ФЕУП спеціальності
081 «Право» група 101-П*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Міграція-ключовий чинник розвитку. Від міграції залежить виживання розвинених економік світу. Необхідно нагадати, що міграція- це не утилітарний аспект економіки, але явище, безпосередньо пов'язане з людьми. У глобалізованому світі, в якому переважають капіталістичні економічні відносини, головну роль у регулюванні міграції грають чесна робота, трудові відносини, соціальний захист і соціальна згуртованість.

За визначенням ООН, мігрант- це людина іноземного походження, що проживає за межами своєї країни народження або громадянства протягом мінімум одного року. За даними Відділу народонаселення ООН, що зібрані зі звітів урядів різних країн, в 2013 р. у світі налічувалося 232 млн. мігрантів. А трохи раніше, станом на 2010 р. з 214 млн. чоловік, які проживали за межами своєї країни народження / походження, 105 млн. були економічно активними [1, с. 1], тобто працювали за наймом, займалися власним бізнесом або іншим чином виконували оплачувану роботу. Згідно з розрахунками, на одного економічно активного дорослого припадає один утриманець. Виходячи з цього, 90% мігрантів відносяться або до економічно активним, або до залежних від них утриманцям [1, с. 1].

Міграція на сучасному етапі- це, безперечно, один з найважливіших ресурсів робочої сили в ХХІ столітті. В Європі дефіцит професійних кадрів, скажімо, у сфері інформаційно комунікаційних технологій оцінюється в 30-40 тисяч осіб, серед них близько 10 тисяч - у Німеччині. Ще 25 тисяч осіб бракує німецьким високотехнологічним галузями- машинобудування.

Зниження стимулів для нелегальної міграції, зокрема, шляхом включення європейських офіцерів з міграції в делегації ЄС у ключових третіх країнах; внесення змін у правову основу нової програми швидкого повернення, узгодженої з прикордонним агентством ЄС (Frontex); нові заходи, які зроблять нелегальне перевезення людей дуже ризикованим; усунення ключових причин нелегальної міграції шляхом розвитку співробітництва та гуманітарної допомоги. [2, с. 1].

Нова політика легальної міграції: акцентування на підтримці іміджу Європи, де є демографічний спад, як привабливого місця для мігрантів, зокрема, шляхом модернізації схеми "Блакитної картки", максимізації вигод від міграційної політики, в тому числі шляхом забезпечення більш дешевих, швидких і безпечних грошових переказів [3].

У контексті глобалізаційних процесів у Європі кінця ХХ – початку ХХІ століття активізувалися процеси, які формують основу розвитку сучасних європейських та інших демократичних держав світу з основним принципом непорушності прав і свобод людини. Світовою спільнотою набули розвитку глобальні напрацювання у сфері міжнародних стандартів прав і свобод людини, які стали частиною внутрішнього права кожної держави та України в тому числі, та мають пріоритетний вплив на розвиток правових систем. [4]

Література:

1.МОТ. Міжнародна трудова міграція: підхід, що ґрунтується на правах. Міжнародне бюро праці - Женева, 2010. - С. 1.

2. Про затвердження Методики аналізу ризиків з метою протидії нелегальній міграції [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z058715>

3. Managing migration better in all aspects: A European Agenda on Migration [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://europa.eu/rapid/pressrelease_IP154956_en.htm

4.Кудря І. Захист та відновлення прав внутрішньо переміщених осіб: міжнародні стандарти та національний досвід: матеріали круглого столу Інституту законодавства ВРУ. (Київ, 26 лютого 2016 р.). URL: <http://veche.kiev.ua/journal/5195/>.

Наукове видання

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
В УКРАЇНІ**

**Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної Інтернет-конференції**

Комп'ютерна верстка – І. О. Кульчій

Підп. до друку 12.11.2022 р. Формат 60x84 1/16.

Папір ксерокс. Друк RISO.

Ум. друк. арк. – 17.

Тираж 100 прим.

Тиражування виконано в поліграфічному центрі
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
36011, м. Полтава, Першотравневий проект, 24
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК, № 3130 від 06.03.2008 р.
